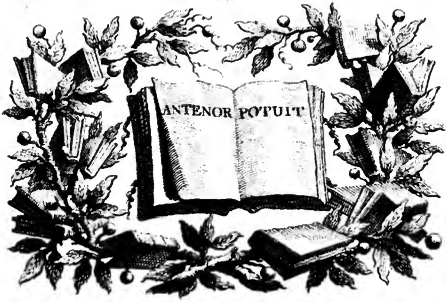
FASTI GYMNASII PATAVINI

JACOBI FACCIOLATI

STUDIO ATQUE OPERA

COLLECTI.

PATAVII, Typis Seminarii, MDCCLVII.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU ET PRIVILEGIO.

PRÆFATIO.

SApienter Cicero monet in libro de Officiis primo c. xxi. in omnibus negotiis, priuſquam aggrediare, diligentem adhibendam eſſe præparationem. Ego vero, cum a docendi munere ad ſcribendam Patavini Gymnaſii hiſtoriam translatus ſum, quidvis potius parari oportere exiſtimabam, quam tabulas & acta, ex quibus, quæ ſcriberem, ducerentur. Quin valde mirabar, cur viri præſtantes Riccobonus & Tomaſinus tam pauca, tam incerta, tam confuſa dediſſent; Papadopolus autem nec ingenio illis, nec doctrina inferior, ſcholaſticis rebus vix delibatis, ad Profeſſorum & Alumnorum laudes ſcribendas, quæ fere, pro talium rerum natura, vanitate redundant & fallaciis, operam ſuam contuliſſet. Fando etiam audiveram, Actuarios eſſe quoſdam, ſuaque ſingulis tabularia; &, nequid ſcripturo foret optandum, Cancellarium ſæculo ſuperiore in hoc fere unum pecunia non exigua fuiſſe conductum, ut acta Gymnaſii omnia, & quidquid huc pertineret, decreta, litteras, edicta diligenter perſcriberet, fideliterque cuſtodiret. Sed cum ſingula ſcrutari cœpi, unde mihi ſcribendi materiam ſuppeditari poſſe credideram, tum vero illis veniam ad ignoſcendum libenter dedi, qui idem onus cum ſuſcepiſſent, nihil quod probari doctis viris poſſet, memoriarum inopia præſtiterunt. Ipſæ quoque ſcholarum inſtitutiones, ac primævæ Gymnaſii leges in communi reliquarum rerum obſcuritate latent; &, quod magis mirere, inventa quædam, quorum initia Riccobonus vidit, Tomaſinus autem ab iis, qui viderant, cognoſcere potuit, erroribus & ambiguitatibus implicantur. Si mihi libera omnia atque integra fuiſſent, ſtatim ad docendum

rediissem, onus assuetis minime grave, mihique honorificentissimo Senatus decreto, quandocunque locus in scholis vacaret, reservatum. Sed perstandum in proposito fuit. Itaque multa undique colligere aggressus sum, latebris excussis, quibus tempora explicarentur per quosdam veluti Fastos ab eorum regimine ductos, qui in annos singulos studentibus præfici consueverunt. Tum ad scholas & Professores veni, de quibus nihilo plus mihi scribendum statui, quam quantum ad id, quod sub manu esset, necessario pertineret. Facile enim cognovi, rei hujus tam late fusæ nullum finem fore, nisi quem mihi ipse fecissem. In civili historia continuatio quædam est seriesque rerum, quæ se mutuo gignunt & consequuntur, quasique corpus unum efficiunt: at in litteraria nullum est commune vinculum ab ipsa rei natura ortum, quod caussas & eventa consociet, ut continuari narratio possit. Proinde illi omnes, qui genus hoc historiarum secuti sunt, per capita discriminantes quod instituerant, non corpus unum, sed membra veluti multa, quæ suis singula viribus starent, nobis dederunt. Mihi vero ne tempora quidem ipsa colligere licuit, atque ordine disponere ante sæculum XVI. quod per annos multos nihil extet, per alios autem initia quædam rerum confusa subluceant, unde nulla sit ad verum detegendum via. Non sum nescius, fieri posse, ut quivis unus, qui veteres tabulas excutit, monumenta reperiat nobis ignota, ex quibus lux nova scholasticis Fastis affulgeat. Quid enim facilius & usitatius? Ego quoque interdum in ea incidi, quæ ad ornandam spartam aliam facere viderentur, ultroque ad eos misi, quorum interer at. Amens sit oportet, qui talia quædam, non ingenio parta, sed casu oblata jactabundus venditare audeat; improbus, si per hæc aliis obtrectet. Me quidem pro certo haberi velim nihil divinando affirmare; nec eos sequi, quos suspicor divinas-

vinas-

vinasse. Non tamen iccirco juratus accedo, habiturus contra beneficii loco, siquid mihi non modo ad copiam, sed etiam ad emendationem suppeditabitur. Illud postremo loco lectorem monitum volo; ne miretur, si nomina inveniet Latinis ignota, Scholares, Rotulum, Bidellos, Juristas, Artistas, Bachalarios, Licentiatos, *& alia artis propria. Liberum majoribus fuit aliis uti vocibus, nobis non item. Si enim rerum nomina, quæ jam usuvenerunt, doctis indoctisque familiaria, nunc demum mutentur; ipsa hæc Latinitatis cura, extra locum adhibita, sermonis perspicuitati officiet. Ceterum, quæ rei natura est, exilia damus. Siquis grandia & splendida quærit, ne in scholis quærat, neve a scholarum historico.*

FASTORUM

PARS I.

Ab Anno MCCLX. Gymnaſii primo ad MCCCCV. Principum Carrarienſium ultimum.

II.

Ab Anno MCCCCVI. Venetæ dominationis primo ad juſtitium anni MDIX. quo intermiſſæ ſcholæ ſunt belli cauſſa.

III.

A reſtituto poſt bellum Gymnaſio Anno MDXVII. ad MDCCLVI.

F A S T I
GYMNASII PATAVINI
AB ANNO UNIVERSITATIS PRIMO

A D

PRINCIPUM CARRARIENSIUM

U L T I M U M.

REI LITTERARIÆ

TRIUMVIRIS

GYMNASII PATAVINI

REFORMATORIBUS

JOANNI QUIRINO,

BARBONO MAUROCENO EQ.

JO. ALOYSIO MOCENICO EQ.

D. MARCI PROCURATORIBUS

JACOBUS FACCIOLATUS.

PAtavini Gymnaſii quaſi pueritiam, Senatores ampliſſimi, vobis in fidem tutelamque ſiſto, ideſt ætatem primam ab Univerſitate condita ad annum MCCCCV. Principum Carrarienſium poſtremum. Particula hæc Gymnaſticæ hiſtoriæ ipſa per ſe tenuis, ut rerum initia ſolent, tenebriſque involuta, niſi ſola prodeat, vix lectorem

inve-

inveniet: nec tamen prodire debet, nisi illorum auspicio & patrocinio fulta, qui Gymnasio præsunt, remque omnem litterariam moderantur. Habetis hic aliquid vetustatis religione consecratum ; ex quo tamquam semine tanta illa orta est, dominantibus Venetis, Patavinæ Universitatis magnitudo, ut ejus fama non Italos modo discendi cupidos ex aliis scholis abduxerit, sed orbem fere totum pervaserit. Juvat ingentium arborum semina quoque ipsa cognoscere, primamque illam culturæ rationem perspectam habere, per quam adoleverint. Primordia igitur affero rei magnæ, sed ipsa per se parva : & ne supra incommoda alia ὄρεξιν quoque parerent, scholæ historiam ordine ultimæ, sed merito & antiquitate primæ, totam dare constitui, atque ad hæc usque tempora ductam fusius explicare.

Attamen non deerunt, qui de voluminis exiguitate querantur ad pluteos ornandos minime idonei; quibus facile satisfacere poteram congestis undique edictis, decretis, rescriptis, Professorum elogiis ; sed hoc ipsum mihi animo proposui, ut historicam narrationem, eamque brevem & nitidam, non farragi-

nem

nem darem. Superi faxint, ne ego vobis litterarum noſtrarum judicibus ſapientiſſimis in narratione hac, & in aliis, quæ porro ſequentur, vel nimis jejunus, vel nimis verboſus videar.

NOI

NOI RIFORMATORI
Dello Studio di Padova.

AVendo veduto per la Fede di Revisione, e Approvazione del P. F. *Francesco Antonio Mantua* Inquisitor Generale del Santo Uffizio di *Padova* nel Libro intitolato: *Fasti Gymnasii Patavini Jacobi Facciolati studio atque opera collecti.* M. S. non v' esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi, concediamo licenza a *Gio. Manfrè Stampatore di Venezia*, che possa essere stampato, osservando gli ordini in materia di stampe, e presentando le solite copie alle pubbliche librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 25. Agosto 1756.

(
(Barbon Morosini Cav. Proc. Rifor.
(Gio: Alvise Mocenigo IV. Cav. Proc. Rifor.

Registrato in lib. a cart. 47. al num. 473.

Giacomo Zuccato Segr.

Adi 26. Agosto 1756.
Registrato nel Magistr. Eccellentissimo degli Esecutori contro la Bestemmia.

Francesco Bianchi Segr.

ANNO

ANNO MCCLX.

GYmnaſii Patavini Faſtos ſcribere juſſus, ab anno MCCLX. initia duco, quo anno ab interitu Eccelini proximo, civitati admodum fauſto, Gymnaſiarchum primum invenio, quem Rectorem dixere, *Anſaldum Hiſpanum*. Creari placuit ex decreto Majoris Conſilii ab juventute ipſa, quæ Patavii ſtudebat, atque ita jam frequens erat, interdictis ab Alexandro IV. Pontifice Bononienſium ſcholis, ut novum quaſi quoddam corpus efficeret, quæ ſcholarium Univerſitas dicebatur. Rectori, cui ſummam permiſit rei hujus, additi poſtea ſunt ad dignitatis ſplendorem ac præſidium Vicarius, Syndicus, Conſiliarii, Actuarii, Maſſarii, Nuncii, Bidelli, ſervique publici generis omnis pro rerum ſubinde creſcentium neceſſitate. Ac primis quidem temporibus Rectoris auctoritas magna fuit, ut quendam veluti principatum adeptus, docendi ac diſcendi ſtudioſos in officio retineret; ſcholas & Gymnaſium omne moderaretur; leges etiam ferret, ubi opus eſſet; & ſua cuique nationi jura deſcriberet: quod quidem paucis poſt annis uſque eo proceſſit, ut in baſilica ipſa Prætoria tribunal haberet, unde jus diceret inter ſuos.

Novum hoc reipublicæ ſcholaſticæ genus litteris ac litterarum cultoribus tantum ſplendoris attulit, ut nihil ſplendidius neque Romani veteres, neque Græci ad bonarum artium ſtudia promovenda excogitaverint. Sæculis enim quæ aurea vocamus, ſummo quidem in pretio habitæ litteræ ſunt, extructa publicis impenſis Lycea, attributa Doctoribus ſtipendia, decreta ſtudentibus præmia, nunquam tamen conceſſa huic ordini in ſuos juriſdictio eſt. Hæc nova plane dici debet, longeque maxima litterarum felicitas, quæ tamen ſuis fatis obnoxia, ut ſunt humana omnia, tempore intercidit.

Antiquitus Rector eligi conſuevit ineunte Quadrageſima, poſtea ſextili menſe: ſed ſæpe variatum eſt pro varia litterarum fortuna, & Gymnaſii frequentia. Nec vero quilibet unus e ſcholaſtica turba eligi poterat, ſed habita ſemper ætatis ratio eſt, nobilitatis, & famæ. Familiæ quoque ſtatum & commoda ſpectari Gymnaſii leges juſſerunt, ne quis forte, ad ſuſtinendum cum dignitate magiſtratum, lucrum ex eo quærere cogeretur. Si nullus adeſſet, qui Rectoris munus peteret, Prorector eligebatur, qui interdum toto anno locum tenebat, interdum autem cedere illi cogebatur, qui ſe quovis tempore offerret, Rectorque crearetur. Sed quia pro rerum humanarum viciſſitudine ad ea quoque tempora ventum eſt, quibus Prorectores deeſſent, Subſtituti reperti ſunt, qui cito obſolevere, relicta Syndicis, ac Proſyndicis provincia.

Eodem ferme tempore *Studii Tractatores* quatuor (ita enim dicti ſunt) civitas creavit, qui Rectoris conſilio & voluntate rei litterariæ providerent. Et ne forte advenienti juventuti diverſoria deeſſent, domos omnes, præter paucas certis in locis deſignatas, ſcholaribus ad hoſpitia patere juſſit; conditioneſque rei hujus ad controverſias tollendas edicto ſanxit: tum pecuniam quoque, ſi cui ex ordine ſcholaſtico opus eſſet, mutuam dari voluit ex publico ærario;

legeſ-

legesque dixit, quibus daretur. Rei novitas & commodum juventutem undique illexit, cujus cito ita crevit frequentia, ut quietis gratia in gentes duas Universitatem dividere necesse fuerit; suumque utrique Rectorem dare. Creati sunt igitur anno sequenti MCCLXI. *Henricus de sancta Petronilla*, Præpositus Frisingensis, scholarium Transalpinorum Rector, & *Franciscus de Novaria*, Canonicus Patavinus, Rector Cisalpinorum. Hi vero cum bis in hebdomada de rebus ad Universitatem pertinentibus apud Tractatores consultarent, decora multa & utilia statuerunt, quæ hodie quoque servantur; illud in primis, ut scholares rite recteque examinati tum privatim, tum publice, magisterii jus & honorem ab Episcopo acciperent; quod Pontificis Maximi Urbani IV. diplomate biennio post roboratum est. Ipsum porro privatum examen in ædibus fieri placuit Episcopalibus, vel in sacrario; in templo autem publicum, ex more atque instituto Parisiensis Academiæ, quæ totum hoc litterarium negotium Ecclesiæ addictum volebat, atque ita sane addictum, ut scholas regentibus ne uxores quidem primis temporibus permitteret. Accedit, quod ipsa quoque Doctorum insignia, toga, pileus, anulus, eo sunt instituta, quemadmodum Conringius ostendit in Supplemento ad Antiquitates Academicas LXVII. ut significaretur, in Clericorum numerum litteris dicatos cooptari. Itaque illorum temporum Scriptores clericum pro litterato passim usurpant, laicum pro illitterato.

Majori civitatis Consilio illud potissimum curæ fuit, ut magistris & Professoribus haberetur honor. Tres autem esse jussit, qui Jus Canonicum interpretarentur; qui Jus Civile, duos tantum: eosque eligi quotannis voluit intra dies quindecim ante festum S. Petri, Kalendis autem septembribus in urbe esse. Primis Gratiani *Decretum* pensi loco, & Gregorii IX. *Decretales* præscripsit, attributis in singulos denariis, quas libellas vocant, ad summum ducenis, stipendio ut illis temporibus opimo. Secundis libros duos assignavit, ordina-

rium unum, extraordinarium alterum, utrumque autem pro modo, qui Rectori maxime idoneus videretur. Atque ordinarium quidem ex aliarum Universitatum consuetudine *Digestum vetus* esse voluit, extraordinarium *Infortiatum* & *Digestum novum*; tum, siquid praeterea ex Jure toto Universitas posceret. His constitutum stipendium est libellarum ad summum CCC. Ceterum cavit, ne quis eorum, nisi pro scholaribus & scholasticis negotiis in foro staret. Artium pensa liberiora esse placuit; modo ne Medici ab Hippocrate & Galeno discederent, aut Philosophi ab Aristotele, cujus opera paucis ante annis in Latinum sermonem partim ex Graeco, partim ex Arabico translata fuerant; neu quis extra ordinem docere, vel disputare injussu Rectoris auderet.

Juventuti quoque ipsi plurima concessit, quibus magis magisque pelliceretur; primum quidem ut scholares omnes, undecunque essent, civitatis jure gauderent, eorumque lites ut inter cives judicarentur; deinde ut immunes a vectigalibus essent; tum ne quis eorum aut in vincula conjici, aut ullo modo conveniri posset ex contractibus alibi factis. Arma etiam indulsit ad defensionem, siquis eorum de metu sibi illato docuisset, & sacramento confirmasset: unde postea orta est nimia quaedam armorum licentia, quasi veteri jure scholaribus permissa. Nunciis, aliisque servis publicis Universitatis, quos Bidellos vocant, permisit, ut Gymnastica immunitate gauderent, *intelligendo nuncios comprehensos in pactis ultimo factis inter commune Paduae, & scholares*. Verba haec, quae sunt in veteri legum municipalium Codice, si recte perpendantur, satis significant, quomodo ea tempestate Gymnasia constituerentur. Quamvis enim potestas docendi, & scholasticos conferendi gradus ab Universitate manaret, Universitas autem a Principe penderet, in cujus esset ditione atque imperio; attamen scholares ipsi non aliter adduci quam pactis & conditionibus solebant, ut ad Universitatem componendam simul convenirent. Fama est, nostram

hanc

hanc in primis juventutis frequentia floruisse : & quamvis nulla extent monumenta , quibus certum exequi numerum possimus , conjicere tamen ex Bononiensi licet , in qua decem scholarium millia fuisse anno MCCLXII. scribit Olfredus ejus Universitatis Professor. Nolim autem quispiam sibi persuadeat , turbam hanc tantam , quæ a schola nomen quærebat, duntaxat scholæ gratia Gymnasia frequentasse: quid ageret hoc titulo fulta & ornata, alias dixi.

Anno MCCLXVII. Gymnasium totum rexit *Joannes Germanus*, sequenti autem *Aymo Gebennensis*, idem fortasse, qui postea Episcopus fuit , atque Imperialis Curiæ Cancellarius, de quo mentio est in libro tertio & quarto Albertini Mussati de Gestis Henrici VII. Sub illis arbitrium quærendi Doctores , & quotannis confirmandi juventus obtinuit ; quod inter jura ejus potissimum habitum est , duravitque per sæcula admodum tria . De ædibus quoque certis in locis scholarium commodo destinatis nova quædam constituta sunt, quæ in Constitutionum codice, quo Universitas utitur, adhuc extant . Atque initio quidem liberaliter habiti cultique supra hospitii modum, parem civibus gratiam modestia referebant; sed postea, cum numero viribusque valde crevissent, luxuriose uti beneficio cœperunt , urbemque nocturnis excursationibus infestam reddere . Et quia in officio manere coacti migrationes identidem minitabantur , civitatis Consilium gravissimas in eos pœnas sanxit , qui vel per se , vel per alios Gymnasium disturbare, aut quovis modo infirmare, abducta juventute, conarentur. Anno MCCLXXI. Rector Transalpinis datus est *Nicolaus Polonus* Archidiaconus Cracoviensis, Cisalpinis *Joannes de Monte longo* Archidiaconus Aquilejensis, qui de scholis inchoandis, ac finiendis, de festis, de vacationibus plurima constituerunt. Anno post *Philippus de Speciariis* Veronensis Cisalpinorum Rector creatus est: sed & Transalpinos rexit per annos octo, deficiente collega, quantum constat. Alii *Philippi* regimen tardius incipiunt , & diutius producunt ad annum usque

MCCLXXXIII.

MCCLXXXIII. Deceſſorum conſtitutiones, quæ *Gymnaſii Statuta* dicuntur, in volumen unum redegit, additis ad ſingula capita, quæ loco & tempori convenire viſa ſunt. Eo regente Gymnaſium, Civitas juſſit, Profeſſorem quemlibet publico ſtipendio contentum etiam privatim docere; ſiquis autem mercedis nomine aliquid ſibi a ſtudentibus paciſceretur, illum ſtatim excludi ſine ſpe redeundi. Attamen pro ædium penſione, in quibus docebatur, ſtudentes ipſi æra conferebant.

Quanti per hæc tempora ceteroquin dura & obſcura Patavinum Gymnaſium fieret, ex eo intelligi poteſt, quod ſcribit Engelbertus Abbas in Theſauro Anecdotorum apud Bernardum Pez T. 1. p. 430. ad annum MCCLXXIV. *Celebrato Concilio Lugdunenſi, tranſtuli me circa Paduam, ubi magnum vigebat Studium generale, Doctoribus & ſcholaribus de Bononia illuc translatis propter diſcordiam, quam Bononienſes maximam cum Forlivienſibus tunc gerebant, ita ut Papa Gregorius ſtatuta ſui Concilii Lugdunenſis non Bononienſibus, ſicut antea fuerat conſuetum, ſed Paduanis magiſtris & ſcholaribus ſub Bulla tranſmiſerit, ad utendum ipſis in judiciis & ſcholis, ſicut patet in eorundem ſtatutorum titulis evidenter.* Ad hoc celeberrimum Concilium dum pergeret Dominicani inſtituti Cœnobita Thomas Aquinas, mirandi ingenii planeque Angelici Theologus, mortem obiit idib. Mart. Idcirco autem memoro, quia ſæculo ſequenti inter Sanctos ritu ſolemni relatus eſt, ſubinde vero etiam Eccleſiæ Doctor declaratus, & ab hac noſtra Artiſtarum Univerſitate cuſtos & præſes communi voto adſcitus. Verum enimvero tam fauſta initia neſcio quid adverſi repente intercepit. Etenim anno MCCLXXXIX. Nicolaus Papa IV. Patavini Gymnaſii jura interdicto ſuſpendit, totamque civitatem ab Eccleſiæ Catholicæ communione removit, quod quædam ſtatuiſſet Clericorum dignitati injurioſa, & Eccleſiaſticis immunitatibus gravia. Sed biennio poſt Petrus de Columna, S. Euſtachii Diaconus Cardinalis, ad conciliandam concordiam miſſus omnia

in

in integrum restituit. Cavaccius & alii interdicti auctorem Pontificem alium faciunt, caussamque rei hujus, administros & tempora miscent. Ne his quidem temporibus aut Universitati, aut civitati ipsi defuere viri docti. Inter hos Lupatus eminuit ex ordine equestri, Jurisperitus, & *Poetarum omnium* (inquit Petrarcha de Rebus memorabilibus) *quos nostra, vel patrum nostrorum vidit ætas, facillime princeps*. Tanta fuit doctrinæ fama & existimatione, ut, cum militis cadaver anno MCCLIV. ex antiquo extra mœnia conditorio fuisset effossum, persuadere civitati potuerit, illum ipsum Antenorem esse gentis auctorem. Quapropter a Decurionibus, quos *Antianos* vocabant, & a Supremo Consilio obtinuit, ut, magnifico pro moribus illis extructo monumento, ædique apposito S. Laurentii in principe urbis via, solemni pompa illuc transferretur. Ipse autem monumentum versibus ornavit, qui adhuc extant, & advenis Trojanarum antiquitatum studiosis ostendi solent.

Sæculum clausit *Teonitarius de Tedaldis*, al. *Teobaldis*, Parmensis, Cisalpinorum Rector, qui Gymnasii Statutis retractatis nonnulla addidit Transalpinis parum probata; unde ortæ contentiones sunt, sed cito sublatæ, dato Tractatoribus negotio, ut viderent, ne quid ex iis res Gymnastica detrimenti caperet.

Ineunte sæculo quarto decimo, Cisalpinis primum præpositus est *Joannes de Bononia*, deinde *Bonus de Mora* Mediolanensis, Transalpinis *Rodulphus Augustanus*. Symbolam quisque suam in Statutorum codicem conferentes oblivionem effugerunt. *Ex hoc tempore defuit*, inquit Papadopolus l. 1. de Gymn. c. 16. *Rectorum dignitas ad annum* 1399. *nec ullum in Actis vestigium ejus reperitur*. Ego vero ne acta quidem ipsa ejus ætatis reperire potui, nec a Papadopolo reperta nisi divinando fuisse arbitror; nec sane in urbe quærenda sunt diuturnis bellis, geminata pestilentia, & multiplici dominatu vexata. Adde his ignem Ubertini de Carraria,

qui

qui cum Prætorem occidisset Pollionem Beccadelum anno MCCCXXV. ut scribit Vergerius, *quidquid in Cancellaria erat publicè privatimve conscriptum; quidquid librorum, quidquid denique toto Prætorio litterarum inventum est*, *incendio consumpsit*. Adde incendium alterum anni MCDXX. quo civitatis tabularium ad basilicam Prætoriam nocturno casu repente periit. Adde etiam tertium anni MDCXV. de quo Monterossus in suo Diario. Non tamen iccirco Gymnasium sine Rectore fuisse dici debet: contra vero certum firmumque habendum, ex quo Universitas hæc constituta est, suisque legibus firmata, semper ipsi aliquem præfuisse, qui veluti mens quædam per partes omnes maximas minimasque intenta, singulis atque universis agendi facultatem & auspicia præberet, suoque nomine acta signaret. Collegia certe, cum honores titulosque Academicos alicui tribuerent, ita sibi necessarium magistratum hunc existimarunt, ut, si forte vacaret, vel Rector ipse petitor esset, vel alio quovis modo impeditus abesset; alium quempiam sufficerent, qui fiduciariam Rectoris potestatem in re præsenti exerceret; interdum autem ipsum quoque Collegii Præsidem, atque adeo Episcopum ipsum, si ita tempus & occasio posceret, Rectorem appellarent. Id præsertim colligitur ex semesis quibusdam Collegii Medici codicibus, qui adhuc forte supersunt, ubi de Rectorum muneribus, titulis, commodis, honoribus nonnulla inveniuntur. Nomina sane interierunt: attamen quædam dabimus ex tabulis ducta probatæ fidei, quas undique collectas in Artium tabulario reposuimus; unde omnis prorsus anarchiæ suspicio tolletur.

Ipsos quoque primæ hujus ætatis Professores, tamquam pueritiæ cujusdam, eorumque merita antiquitas obruit. Ex paucis autem, quorum nomina ad nos pervenere, plures Juris legumque scientia, quam artibus præstiterunt. Nam ex Jurisperitis celeberrimi sunt *Lyi* fratres, *Bartholomæus*, & *Thadæus* Beneventani, *Antonii* filii, qui ante conditam Universi-

versitatem Patavii docuit, & *Jurisprudentum vertex* ob summam doctrinam dictus est; tum *Anselmus*, & *Simeon de Engelfredis* Patavini : sed hic quidem etiam Bononiæ docuit, ubi lauream obtinuerat ; uterque autem in Judicum Collegium receptus est . Inter testes arbitralis sententiæ anni MCCLXIV. quæ est in vetusto Statutorum codice hujus civitatis, afferuntur legum Doctores duo, *Petrus Calza*, & *Guido de Suzaria* . Hic quadriennio ante operam suam Mutinensibus locaverat, grandi in antecessum pecunia accepta . Cremonæ quoque docuisse fertur. Anno autem MCCLXX. ad Regiensem migravit Academiam, seque illi in omnem vitam sacramento obstrinxit . Scripsit commentarium in Pandectas & Codicem, *de Jure emphyteotico*, *de Judiciis & Judiciorum ordine*, *de Tortura*, *de Instrumento*, *quod Guarentigiam vocant*.

Anno antequam *Ansaldus* Rector primus crearetur, *Buzzacarinus* Jus Civile explicuerat; cui successere, constituta jam Universitate, filii duo *Fulco*, & *Salion; Salioni* autem *Buzzacarinus* junior ejus filius anno sæculi ultimo ; tum *Gerardus de Vitalianis*, *Princivallis* Mediolanensis, *Ugo Dinarius*, & *Aldebrandinus* ejus filius, solo nomine noti . Postremus hic Decretum interpretabatur anno MCCLXXXIII. & conjungendus videtur cum *Bovettino de Bovettinis* Mantuano, qui Patavinæ Cathedralis Ecclesiæ Archipresbyter cum esset, Jus Pontificium magna cum laude diutissime explicuit, sed litteram tamen nullam reliquit . Memorantur etiam inter hujus ordinis Professores *Theobaldus de Theobaldis*, *Stephanus Saxus*, *Lambertus* de Mediolano, *Nicolaus* de Cremona, *Paullus* de Titulo, qui *Juris Apex* dictus est, *Nicolaus* de Plebe, *Vitalianus de Vitalianis*, *Manfredus de Manfredis*, *Bonus de Bajalardis*, *Belcarius* Bartholomæi filius; *Schinella de Doctis ;* qui omnes legum scientia præstantes, exeunte sæculo, Patavii docuerunt ; non tamen fortasse omnes, ut suspicari licet, publicis stipendiis . Fratres quoque *de Tadis*,

Patavini cives nobili loco nati , *Joannes* , & *Pax* , quorum unus Prætor Vicetiæ fuit anno MCCLXXXIX. alter anno MCCXCVII. antequam Præturam susciperent , patriis scholis operam suam docendo navarunt , & aliquo numero atque honore fuerunt . Utrumque sæculum ornarunt *Thadæus Paucaterra* Cæsenas , *Aldebrandinus de Mediabbatibus* , & *Altegradus Cataneus* de Lendinaria Decretorum Doctor , qui postea Episcopus fuit Vicetinus, obiitque Patavii anno sæculi sequentis quartodecimo . Seriem claudit magnus Jureconsultus *Accursius* Regiensis, ex Gallia Togata, qui cum civibus suis magna nominis fama Jurisprudentiam traderet, ut est in ejus urbis tabulario , inde a nostris evocatus Patavinas scholas voce scriptisque illustravit . Inter ejus auditores assiduus fuit anno MCCLXXVII. civitatis Prætor Marcus Quirinus , eique liberos in disciplinam tradidit. Omnes porro ad hoc tempus Juris Professores in eo conveniebant , ut ex Irnerii , & Bononiensis Academiæ instituto per summas quasdam brevesque interpretationes legum sententiam in aperto ponerent , difficultatesque expedirent . Qui deinceps secuti sunt , paullo magis audere cœperunt , plenioresque expositiones in scholas attulerunt , & ad forensia negotia accommodarunt.

Classis quoque altera, quæ Artes complectitur , Professores suos habuit , & quidem, ut tempus ferebat , admodum claros ; quamvis nondum ita floreret , ut cum prima certare posset . Nam ut a Grammatica incipiam , ejusque fata altius repetam , sola hæc ex omni artium ac litterarum studio Italicas scholas tenuit sæculis illis , quæ obscura dicuntur , & ea quidem Cœnobitarum , & Episcoporum ædibus conclusa, vel paullo latius fusa . Hac tamen voce ars & facultas omnis dicendi ac disputandi interdum significabatur , hoc est Rhetorica quoque , & Dialectica ; idque *Trivium* appellabant . Accessit postmodum Arithmetica , quam *Computatoriam* vocabant ; & ad vanum quendam divinandi usum, qui mentes hominum occupaverat , etiam Astrologia;

tum

tum religionis gratia ea Musicæ pars, quæ in canendis divinis laudibus adhibebatur. Nec defuere, qui triplici huic studiorum generi Geometriam quoque adjicerent: atque ii quidem inter doctissimos habiti *Quadrivium* tenere dicebantur. Quod siquis majus aliquid ex Philosophia delibaret, attamen Grammatici nomen retinebat, ut est in notis ad Lotharii Capitulare de Doctrina To. I. Rerum Italic. P. 2. pag. 152. Verum restitutis Italiæ tandem aliquando litteris, excitatisque bonarum Artium Academiis, non satis grave videri cœpit nomen hoc; & primum quidem adjecta Rhetoricæ appellatione nobilitatum est, deinde vero plane expulsum, assumpto grandiore Humanitatis titulo, qui adhuc in usu est.

Primus in hac urbe Grammaticus, extrusa barbarie, *Arsegninus* fuit, cujus memoria ad posteros pervenerit. Non solum docuit, sed etiam scripsit de regulis & arte *dictandi*, pro *dicendi*, voce sumpta ex vernaculo ejus ætatis sermone; suasque lucubrationes *Quadrigam* vocavit, atque edidit anno MCCXVI. ut narrat Scardeonius lib. 2. cl. x. p. 229. Quandoquidem autem *Paduanum* vocitatum fuisse Scardeonius ait, non temere conjicio, eundem esse, qui in *Rolandini* Chronico *Magister Paduanus* dicitur; & Chronicum ipsum una cum aliis Magistris probavit anno MCCLXII. ab Universitate condita secundo. Atque hic operæ pretium est ejus ætatis morem notare sane laudabilem, non ante emittendi litterarias lucubrationes, quam in magno doctorum hominum conventu auditæ, & probatæ essent. Hæc est imago quædam vetustissimarum recitationum apud Græcos & Latinos bonarum artium auctores, de quibus Vossius scribit in Tractatu de Imitatione c. 7. Et quia nunc res obsolevit, cum minime deberet, juvat locum ipsum referre ex libri ultimi cap. ult. *Perlectus est hic liber, & recitatus coram infrascriptis Doctoribus & Magistris, præsente etiam societate laudabili Baccalariorum & Scholarium liberalium Artium de Studio Paduano. Erant quoque tunc temporis Regentes in Padua viri*

venerabiles Magister Agnus, Magister Joannes, Magister Zamboninus, profundi & periti Doctores in Physica & scientia naturali; Magister Tredecinus in Logica providus indagator, & Doctor; Magister Rolandinus, Magister Morandus, Magister Zunta, Magister Dominicus, Magister Paduanus, Magister Luchesius, in Grammatica & Rhetorica vigiles & utiles Professores. Qui ad hoc specialiter congregati prædictum librum & opus, sive chronicon, sua magistrali auctoritate laudaverunt, approbaverunt, & autenthicarunt solemniter in claustro S. Urbani in Padua, currente anno millesimo ducentesimo sexagesimo secundo, indictione quinta, die tertia decima, intrante mense aprili.

Rolandinus alius post *Magistrum Paduanum*, vel una cum ipso docuit, ut est in Chronici verbis modo allatis: atque hic est, opinor, qui *Rolandinus* cognomento Grammaticus dictus est, ut ab Historico distingueretur. Nisi quis forte credere malit, auctorem ipsum inter sui operis judices numerari voluisse. Nam ipse quoque *Grammaticæ Doctor*, *simul artis Rhetoricorum* dicitur in sepulchri titulo apud Scardeonium lib. 2. Cl. x. & fortasse temporum illorum simplicitati condonari debet, quod ipse de se honorifice loquatur, suumque de suo opere judicium non minoris haberi voluerit, quam aliorum. *Magister Dominicus*, de quo ibidem, *Montanarius* est, poeta sui ævi non contemnendus, qui humanæ vitæ præcepta Latino carmine complexus est. Pauca quædam ex eo refert Scardeonius l. 2. Cl. x. p. 234. sed opus integrum frustra se quæsisse scribit. Extat in Bibliothecæ Ambrosianæ codice, de quo Muratorius Differt. 44. de Antiquit. medii ævi pag. 914. De *Zunta*, de *Morando*, de *Luchesio* nihil dico, nec sane dicere possum nisi divinando. Sua cuilibet ætati turba fuit, cujus non est habenda ratio. Eadem de caussa mitto *Benincontrum* Mantuanum, *Guizzardum*, & *Magistrum Joannem*, quos Grammaticæ Professores vocat Albertinus Mussatus, quocunque tandem jure ac titulo

lo profiterentur. Ceterum ſiquis ejus ætatis ſcripta parumper conſideret, valde mirabitur, cur in tanto Grammaticæ ac Rhetoricæ ſtudio, tantaque magiſtrorum copia nemo fuerit ante Muſſatum ipſum, qui hoc in genere præſtaret. Sed hoc artium fuit omnium, atque adeo temporis infortunium.

Logicam primis illis temporibus Magiſter *Tredecinus* in Gymnaſio tradidit, vir peracutus, ſed magis ad ingenioſe diſputandum, quod erat in more, quam ad veritatem quærendam, qui Logicæ finis eſt. Huic paucis poſt annis vel ſocius, vel ſucceſſor datus eſt *VVilelmus Brixinenſis*. Et hic quidem Philoſophiam totam explicuit, ut colligitur ex epiſtola Engelberti Abbatis ad Ulricum Scholaſticum Viennenſem, apud Bernardum Pez in Theſauro Anecdotorum pag. 429. Sed poſtea ad Bononienſe Gymnaſium tranſiit, ubi Medicam lauream cum cepiſſet, Bonifacii Papæ IX. Archiater declaratus eſt. Interim Logicæ ſcholam regebat *Pax de Forojulio*, cujus extat adhuc Poema in Veneta S. Marci Bibliotheca, quo ſolemnis deſcribitur Ducis Senatorumque proceſſio in feſto B. Mariæ Virginis die an. MCCXC. Ejus titulus eſt: *Illuſtriſſimo & magnificentiſſimo Domino Petro Gradonico Venetiarum Duci Pax de For. miniſter artium in Studio Paduano devotam ſuæ parvitatis obedientiam ad mandata*. Idem *Pax* carmen de Forojulio ſcripſit; ejuſque carminis verſus aliquot affert Ughellus in vita Pagani Turriani Epiſcopi Patavini & Patriarchæ Aquilejenſis: ſed auctorem vocat *Pacem de Ferraria*, quemadmodum & Papadopolus in Tomo Gymnaſii primo p. 106. fortaſſe quia in Bibliothecæ Marcianæ codice legerunt *Fer.* pro *For.* In ejuſdem Bibliothecæ catalogo, quem ſecutus eſt Senator graviſſimus Flaminius Cornelius, de Venetarum Eccleſiarum antiquitatibus præclare meritus, dicitur *Pax de Forlivio*. Sed nulla hujus auctoris apud Ferrarienſes, neque apud Forolivienſes memoria extat; nec ſane probabile eſt, quandoquidem divinamus, illarum civitatum hominem de Forojulio carmen ſcripſiſſe. Porro *miniſtrum* ſe appellat,

pellat, quod nondum magisterii gradum nomenque obtinuisset, vel quod artem profiteretur ceterarum ministram. In Actis Patriarchalibus Civitatis Austriæ anni MCCCII. affertur inter testes, vocaturque *Pax de Padua*, addita scilicet nomini honoris gratia patria illa, in qua Professoris munus sustinebat. Quinquennio post dicitur Logicæ Doctor, eique adjungitur *Mag. Odoardus* in diplomate laureæ Medicæ Aymerico Polono collatæ IX. Kal. Majas.

Ex Medicis unum reperio *Matthæum Roncalitrium* Patavinum, qui non Medicinam modo, sed & Logicam, & Philosophiam omnem, ut est in sepulchrali elogio apud Scardeonium, profitebatur: *In cunctis cathedris Patavi decus iste Mathæus*. Nec vero mirum videri debet, unum hominem per ea tempora tot artes profiteri consuevisse, cum & Doctores pauci essent, & artes ipsæ ac disciplinæ præsidiorum inopia valde angustæ. Intra Physicam provinciam stetere *Magister Agnus*, *Mag. Joannes*, *Mag. Zamboninus*, quos vocat Rolandinus *profundos ac peritos Doctores in Physica & naturali scientia*. Attamen naturæ cognoscendæ studium, quod ceteroquin nobilissimum habebatur, & plurimi fiebat, ex strigosis disputationibus ad scholasticas pugnas comparatis nondum exierat.

Hic vero mirari libet, quo tandem pacto fieri potuerit, ut temporibus istis, quæ barbara vocare solemus, & sane fuere, si posterioribus conferantur, tantopere pietas eluceret, religionis cultus, & morum sanctitas; ut plures ex Patavinis nostris exiguo annorum spatio, vel certe pro re tanta minime magno, reperiantur in cælitum numero habiti, quam totis sæculis quatuor deinceps secutis, quibus litteræ artesque omnes mirifice floruerunt. Unus multorum instar sæculi ornavit initia S. Antonius, quem postea secutus est ejus discipulus B. Lucas, tum B. Jordanus, Beatus Peregrinus, B. Compagnus, B. Arnaldus, B. Damianus, Beatæ quoque mulieres Elena Enselmina, & Beatrix Athestina, aliique præterea heroi-

heroicæ virtutis fama & ſanctitate verendi . Adeo quanto ſcientiæ minus , tanto plus innocentiæ & probitatis erat . Sed hæc, quæ nonnihil offenſionis bonis ſtudiis afferre videntur, nobiſque communia cum multis Italiæ populis ſunt , ad duo illa , niſi fallor , Chriſtianæ Eccleſiæ lumina referri debent , Dominicum , & Franciſcum , qui in magnis temporum tenebris repente exorti , orbem totum virtutibus illuſtrarunt; multoſque ſtatim ad imitationem exemplo & miraculis pertraxerunt .

ANNO MCCC.

Anno ſæculi hujus quartodecimo Rectorem Univerſitas habuit *Albertum Saxoniæ Ducem* . Jam enim res Gymnaſtica ita creverat , ut Principes quoque , ac Reguli , Regumque filii ſtudiorum gratia Patavium advenirent . Rectoris hujus auſpiciis, toto ſpectante ac plaudente Gymnaſio, Albertinus Muſſatus, qui antea Muſſus vocabatur , civis Patavinus ex primoribus , Laurea Poetica donatus eſt , publiceque ab Epiſcopo Pagano Turriano coronatus . Virtutis teſtimonium ipſum per ſe magnum , non tamen ſingulare, civitas & Academia ſingularibus aliis auxit & ornavit, illo in primis , quod conſtituit , ut natali Chriſti Domini die Doctorum Collegia , Profeſſores , ſcholareſque omnes Albertini ædes , præeunte tibicine , quotannis ſalutarent, cereiſque donis honorarent . Non diu tamen ſtetit honos, ſed Carrarienſium ſimultate interceptus eſt.

Quadriennio poſt Civitas libertatem ſponte exuit ; electuſque eſt Jacobus de Carraria Marſilii filius *Protector* , *Gubernator*, *Capitaneus* , *&* *Dominus Generalis Paduæ* , *& Populi Paduani* . Ad eundem translata eſt Gymnaſii cura, quæ pro temporum difficultatibus nec fuit , nec potuit eſſe magna . Itaque Tarviſiani occaſione uſi , cum res ſuas Friderici Auſtriæ Ducis , qui ſe Romanorum Regem ferebat , fidei ac tute-

tutelæ commisissent, de Gymnasio quoque instituendo cogitarunt. Hanc in rem diploma a Principe illo parum felici obtinuere, quo Tarvisianis scholis, quidquid juris reliquæ habent Academiæ, concessum est. Non tamen iccirco quippiam nobis detractum Fridericus voluit, atque adeo per Ulricum de Valse Vicarium suum IV. Kal. Jun. MCCCXX. jura titulosque omnes Patavino Gymnasio confirmavit, quibus utebatur; & si qua essent alia, quibus Gymnasia ultra citrave alpes Imperiali auctoritate gauderent, omnia concessit.

Anno MCCCXXVIII. turbatis rebus, receptoque in urbem Cæsaris Vicario Cane Scaligero, clausæ primum scholæ sunt; dein apertæ, sed Patavinis Doctoribus dumtaxat, exteris omnibus dimissis. Postea cum civitatis Principatus variasset, tandemque ad Carrarienses rediisset, Ubertinus tertius Patavii dominus, Gymnasii restitutor, immunitates scholastico ordini sæculo superiore concessas diplomate confirmavit: tum suasu & consilio Gentilis Fulginatis Medici ejus ætatis celeberrimi, quem ad suæ valetudinis curam acciverat, duodecim adolescentes Patavinos deligi mandavit, eosque, præbitis commeatibus, Parisios misit; ut, cum ibi artibus ac disciplinis imbuti essent, medicinam in patria facerent, & siquidem idonei reperirentur, etiam docendo traderent. Sub hoc Principe anno MCCCXXXIX. pridie Kal. Jun. mortuus est Albertinus Mussatus Historicus & Poeta, de quo diximus paullo supra. Hic sine controversia primus Latinarum litterarum restitutor in Italia fuit, quem proxime secutus est Franciscus Petrarcha Florentinus, tempore posterior, sed fama & meritis major.

Anno MCCCXLII. Rectores invenio, Transalpinorum *Borchardum de Grising* Canonicum Brixinensem, Cisalpinorum *Bernardum de Leonixa*. Sive hi, sive alii triennio post creati, interpositis Ildebrandini Episcopi precibus, diploma obtinuere Clementis Papæ VI. Avenione datum XVII. Kal. Jun. Pontificatus anno V. quo Studii Generalis nomen

Gy-

Gymnasio Patavino confirmatum est, ut non solum *in Civili & Canonico Jure*, sed etiam *in aliis facultatibus*, *præter sacram Theologiam*, Doctores & Magistri creari possent, & cetera fieri ad studiosam juventutem rite recteque instituendam, quæ more & antiquo jure fieri consueverant.

Anno MCCCXLVII. Kalendis decembr. Rectores facti, Cisalpinorum *Nicolaus Cremonensis*, Transalpinorum *Jordanus de Confluentia*; iisque, & qui subinde succederent, concessum est, ut interessent examinibus, quæ ad lauream titulosque alios scholaribus tribuendos haberentur; non quidem ambo simul, sed tum unus, tum alter pro nationum discrimine. Suspicione autem repente injecta de juventutis migratione, veteres leges renovatæ sunt adversus illos, qui Gymnasii statum solicitarent, quique *caussa essent* (ut est in antiquis Civitatis Statutis) *destructionis*, *aut turbationis Studii Paduani*.

Primis anni MCCCLI. mensibus cum pro Rectore egisset Transalpinorum *Jacobus Francofordiensis*, sextili demum ineunte obtulit sese *Fridericus Polonus*, creatusque est Rector, Cisalpinos regente *Nerlo de Nerlis* Florentino. Sub his Rectoribus ærarium Gymnasticum constitutum est ex plaustrorum & boum vectigali, quod *Boccaticum* vocant, aliisque subinde accessionibus auctum pro vario rerum statu.

Artium ac Medicinæ studia cum jam invaluissent, eorum cultores suum sibi negotium agere voluerunt, proprioque parere Rectori; unde lites & controversiæ inter scholarum classes coortæ sunt. Has demum Episcopus sustulit Pileus de Prata anno MCCCLX. bifariam divisa Universitate, ut pars una Juristarum esset, Artistarum altera, quarum tamen posterior a priore penderet. Motis occasione hac Gymnasii rebus, ortus est sermo de instituenda ad Artium Universitatem amplificandam Theologiæ schola; quam solam deesse, paucis ante annis Clemens VI. diplomate declaraverat. Multis pro rei natura consultationibus habitis, tandem expedire visum

eſt , ut hæc quoque ceteris facultatibus adjungeretur : Et quoniam de auctoritate agebatur verbi divini interpretandi, publiceque exponendi, Franciſcus Carrarienſis civitatis Dominus a Romano Pontifice Urbano V. diploma impetravit Avenione datum XVIII. Kal. Maj. MCCCLXIII. per quod jura omnia hujus generis Patavino Gymnaſio conceduntur, quibus cetera in orbe Chriſtiano Gymnaſia ea tempeſtate fruebantur. Ipſa quoque Univerſitas Bononienſis Theologica ſchola gradibuſque ejus caruit uſque ad annum ſuperiorem, quo *ad fundandum & incboandum Bononiæ ſtudium Theologicæ facultatis ex diverſis mundi partibus acceſſerunt viri ſacræ lectioni dediti*, ut eſt in vetuſtis Collegii Theologici tabulis, quas affert Alidoſius una cum diplomate Innocentii Papæ VI. a. d. II. Kal. Jul. MCCCLX.

Annus hic vel ea de cauſſa fauſtus Gymnaſio fuit, quod tum primum hominum ſtudia commota ſunt ad inſtituenda Curotrophia, in quibus ſtudioſæ juventuti annua præberentur. Præivit omnibus civis Bononienſis Petrus Boaterius, qui Collegium Tornacenſe condidit. Hic enim Muriani incola cum eſſet, XI. Kal. April. facultatem petiit & obtinuit a Franciſco ſeniore Patavii Domino, emendi bona in ditione ejus ad ſummam trium aureorum millium; ut domus & Collegium adoleſcentibus egenis pararetur, qui litteris ac diſciplinis in hoc Gymnaſio operam darent. Triennio poſt apparet Collegium inſtitutum & ordinatum fuiſſe in vico Vinealium, apud Puteum Campionis, ſub nomine ac præſidio S. Mariæ de Tornaco, curante Albicio de Brancaſiccis Lucenſi, Canonico Tornacenſi prius, dein Tarviſiano, Conradi filio, ad quem Boaterius rei arbitrium tranſtulit. Extant etiam nunc tabulæ anni MCCCLXVI. IV. id. Febr. quibus prædia empta ſunt argenteis Venetis bis mille ſexaginta, apud Bonincontrum Abbatem S. Cypriani de Muriano eo nomine depoſitis. His prædiis atque aliis tum ab Albicio relictis, tum Collegii pecunia ſubinde acquiſitis Franciſcus junior Carra-

rienſis

rienſis anno MCCCXCV. IX. Kal. Octobr. immunitatem tribuit, quam Venetus Senatus ſæculo proximo rerum potitus confirmavit. Ex eodem Carrarienſis indulgentiæ monumento colligitur, centum aureos, præter ſummam modo memoratam, ad Collegium legati nomine perveniſſe, bonis immobilibus emendis deſtinatos. Pridie id. Octobr. anni MCCCLXVI. leges primæ ad Inſtitutoris placita conditæ ſunt ab eodem Abbate S. Cypriani, & Pileo de Prata Epiſcopo Patavino, Curatoribus perpetuis; quibus legibus tota Collegii adminiſtratio continetur. Ex his conſtat, Alumnos VI. recipi atque ali debere, Patavinos duos, Tarviſianos item duos, totidemque Ferrarienſes, qui per annos ſinguli ſeptenos Juri Canonico ſtudeant, & ex Curatorum interpretatione etiam Civili. Excluduntur naturales, matrimonio juncti, & quibus majus patrimonium eſt florenis annuis vicenis. Sed poſtrema hæc conditio anno MDXXXVII. laxata eſt Curatorum providentia ad tricenos. Jus eligendi voluit Inſtitutor penes S. Cypriani Abbatem eſſe, cujus nomen & jura ad Venetiarum Patriarcham poſtea devenere; approbandi autem & recipiendi penes Epiſcopum Patavinum. Facultatem porro illis conceſſit addendi, pro modo redituum ex pecunia occupanda, quæ ſupererat, Alumnos binos ex Tornacenſi Diœceſi, vel ex alia quavis, ſi nullus adſit Tornacenſis idoneus. Hæc quoque conditio, auctis Collegii bonis, paullatim ita producta a Curatoribus eſt, ut jam, exeunte ſæculo ſexto decimo, Alumni XII. eſſent. Prudentiſſimum ex his præfici ab Epiſcopo reliquis juſſit; ejuſque curæ ac fidei internam Collegii adminiſtrationem committi, ſacramento interpoſito. Is in actis Collegii Rector & Præpoſitus vocatur: modo autem gratis operam ſuam navare dicitur, modo mercedula annua nummum argenteorum V. quos ducatos Venetos vocant. Adjecit famulum, miniſtrum, & negotiorum geſtorem, qui in Actis modo Prior, modo Procurator, modo Agens, modo Factor, modo Gubernator ap-

pellatur. Mandavit, ut suum cuique cubiculum, lectulusque esset; cetera omnes simul viverent, distributis per totum diem horis, quas communi mensæ, studio, ac divinis precibus darent. Ingressus nomine nihil exigi voluit: attamen anno MCDXLVIII. IV. id. Octobr. Curatores decreverunt, ut Alumnus quilibet, cum primum ingrederetur, solveret argenteos octo; quæ pecunia sartis tectis præstandis impenderetur, nec ad alios usus averti posset. Non est omittendum anno MCDLXXXVI. XVII. Kal. Jan. Nicolaum Francum Episcopum Tarvisianum, cum Legatus Apostolicus esset potestate Cardinalis a latere, exsecrationis pœnam indixisse admittentibus, & admissis in Collegium hoc, atque adeo etiam in Pratense, de quo mox dicam, non habita ratione nationum; quæ pœna non aliter remitti, quam Pontificis auctoritate posset. Iisdem diris devovit Alumnos illos, qui locum sibi largitionibus quæsissent, aut supra numerum essent, & ex bonis Collegii viverent. Credibile est, id factum ab illo non sine caussa. Omnes porro clericalem habitum ferre debent ex Curatorum constitutionibus, & more vivere clericorum.

Hoc tempore non levis, pro rerum humanarum conditione, facta mutatio est. Etenim Alumni X. sunt sine patriæ discrimine promiscue recepti; & ex postremo Patriarchæ Corrarii decreto Gradus scholasticos & Lauream adipisci debent, suffectis etiam in Jurisprudentiæ locum Theologicis studiis, si cui magis placeant. Tertia anni parte Collegii beneficio carent; quibus autem mensibus in eo degunt, nudum cubiculum habent. Ceterum communi mensa utuntur, collata ab unoquoque symbola, præbitisque a Collegio lignis, sale, & aceto. Hoc nomine contribuuntur singulis frumenti ad mensuram Patavinam sextarii octoni, totidemque vini cadi, & nummum libellæ Venetæ CXX. in menses octo æquis portionibus distributæ, præter aureum Venetum, quo æstivis nundinis donantur. Nemo autem in loci possessionem

venit,

venit, quin ſtatim ſolvat argenteos quindecim; quorum decem utenſilibus tuendis deſtinati dicuntur, quinque autem Alumnis ipſis, quorum ſocietatem init, ſtrenæ titulo dividuntur. Ex eorum numero pro Abbatis arbitrio Præfectus eligitur, qui ſodales, ubi opus ſit, officii ac diſciplinæ moneat. Sed præeſt omnibus gravis quidam ſacerdos, qui Gubernator dicitur; eique annuum conſtitutum honorarium eſt argenteorum LXX. Quod ſi ſuis impenſis extra Collegium degat, habet præterea frumenti modios quotannis binos ad rationem menſuræ Patavinæ, vini cados XXIV. & munuſcula de more. Eadem hæc famulo præbentur, qui ſupellectilem cuſtodit, totiuſque rei cibariæ curam habet; ſalarium autem paullo majus, argentei videlicet centeni, præter horti uſum, partemque ædium, quæ ipſi uxorique ejus, quandoquidem id quoque indulgetur, liberiſque ſufficiat. Vulgo creditur, nec deſunt auctores ſæculi ab inſtitutione proximi, Albicium ære ſuo Collegium condidiſſe; cum ex iis, quæ diximus, ſatis manifeſtum ſit, principem Collegii auctorem Boaterium fuiſſe, qui tamen Albicii fidei rem totam commiſit.

In eo vero maxime ſibi placebant Patavini, quod inter Canonicos ſuos celeberrimum virum Franciſcum Petrarcham numerarent, qui poſt varias peregrinationes hac in urbe degebat, Principis benevolentia, aeris ſalubritate, civium ingenio, & Univerſitatis erga ſe reverentia captus. Habebatur enim tamquam Deus quidam litterarum; ipſique illi graviorum diſciplinarum Profeſſores, qualeſcunque tempora dabant, tamquam magiſtrum verebantur, & conſulebant. Arquadæ ſupremum diem obiit anno MCCCLXXIV. in collibus Euganeis, ubi prædiolum ſibi, quod adhuc manet, ſatis belle ædificatum animi cauſſa paraverat. Allato nuncio, valde commota civitas eſt, in primis autem litterarius ordo, qui, clauſis ſcholis, juſtitioque indicto, exſequias ire, advocata Univerſitate, conſtituit. Conductis ornatiſque publico ſumptu cymbis, ipſe primum civitatis Dominus Franciſcus Car-

rarien-

rariensis, magna comitante procerum caterva, deinde Episcopus, Canonici, Clerusque omnis, plurimique Cœnobitæ, tum Gymnasii Rector, Professores, Scholares, ac servi publici ad Montemsilicem perrexerunt. Ibi exscensione in terram facta, Arquadam, quæ non procul abest, lugubri apparatu procedentes, cum pervenissent, delato per Doctores octo ad vici templum cadavere, justa illi Christiano more persolverunt. Orationem habuit Fr. Bonaventura de Peraga Patavinus ex gente Baduaria, qui postea Cardinalis fuit: nihilque defuit rerum omnium, quæ ad ornanda magnorum virorum funera, & publicum luctum ostendendum fieri solent. Non multo post marmoreum illi extructum monumentum est, columnisque impositum: tum, iterata funeris pompa, congestisque honoribus cunctis, eo delatum cadaver est.

Biennio post collegii Medici statuta renovari placuit. Quod cum factum esset, adhibitis in consilium ejus classis Professoribus, VII. id. sept. MCCCLXXVI. proposita Doctoribus sunt admodum duodecim, ut ea sacramento rogati reciperent. Atque alii quidem jurarunt, se vetera simul & nova servaturos; alii profitentes se veteribus stare, in nova jurare noluerunt, nisi prius examinata & probata ab Episcopo essent. Valuere tamen, auctusque occasione hac Doctorum numerus est ad Collegii celebritatem & splendorem.

Jam vero, convenientibus undique qui Gradus scholasticos titulosque peterent, anno MCCCLXXXII. ipsi quoque Juristarum Rectores curarunt, ut Doctorum numerus, qui sui ordinis Collegium componebant, augeretur; ne petitores, per suffragia eorum probandi, nimio in periculo essent. Itaque facta est cuilibet hoc anno ingrediendi potestas, modo conditiones haberet, quæ idoneum facerent. Nam vetustissimis temporibus, Præside Jacobo de S. Cruce, Doctores erant non amplius duodecim; deinde Bartholomæo Capivacceo Præside, auctus est numerus ad viginti; tum Præside Michaele de Repandis, fuere viginti quinque; postea, Antonio de

Mer-

Merlaria Præside, crevere ad triginta: nunc demum, cum præesset Ludovicus de Lambertacciis, reclusæ fores sunt, nullo in posterum definito numero. Verum ne Laureæ nimis vulgaretur honos, multis jam explanatis difficultatibus, Collegium decrevit, ut qui publice coronari vellet, præter ceteras expensas, daret Promotoribus singulis panni Patavini ulnas quatuordecim, annulum, & pileolum. Illud quoque lege cautum, moribusque firmatum erat, nequis publicum hoc doctrinæ testimonium consequi posset, nisi in Patavina Universitate rite probatus, petendi facultatem, quæ *Licentia conventus* dicebatur, ab Episcopo ejus Cancellario obtinuisset. Attamen *Joannes de Florentia*, qui se in patria *Licentiatum* ferebat, pervicit Aulicæ domus gratia, quæ semper valuit plurimum, ut Laurea Patavina publice ornaretur. Contra autem qui Patavii *licentiari* vellet, non aliter poterat, quam si se, sacramento obstrictus polliceretur, non alibi Lauream, & Magisterii jus, quam in hoc Gymnasio recepturum.

Potissima cura per eos annos ærarii Gymnastici fuit, ut Professores fama nobiles conditione quavis Patavium traherentur. Quapropter de ipso quoque meretricio vectigali scholis attribuendo cogitari cœpit. Accesserunt & fortuita. Commode enim accidit anno MCCCLXXXVI. *Joanne de Pomuli Boemo* Gymnasii Rectore, ut victis ad Brentellas Veronensibus, meretrices viginti supra centum in eorum castris inventæ, jure belli in Francisci Carrariensis potestatem venirent, qui eas ad urbem traduxit, ut pro illis moribus fisco obnoxiæ mererent. Domunculæ illis assignatæ sunt inter vetusta mœnia, & flumen ad Pontem Molendinarium, certumque præscriptum vestis genus, quoties in publicum prodirent. Atque ita in ipsa professione flagitii primum mali pœna, deinde remedium repertum est; desiitque sæculo sequenti propudium pæne omne, quod ab oculis removeri non posset, nec impendio careret.

Anno

Anno MCCCLXXXVII. Cisalpini Rectorem habuere *Gratianum de Gratianis*, Guidarelli filium, ex Burgo S. Sepulchri, qui Prorector anno superiore fuerat; Transalpini autem *Abrahamum* quendam, cujus nihil extat nisi nomen. Illis suadentibus, decrevit Civitas, ut quicunque honoris gratia docere in Gymnasio vellet, suique ingenii periculum facere, modo rite recteque Doctor alicubi declaratus esset, admitteretur; ne, cum scholæ vacarent, quibus stipendia assignata erant, in casum ancipitis eventus divinando committerentur. Fama enim interdum fallit, tutiusque præsentibus creditur.

Triennio post Artium ac Medicinæ Doctor *Jacobus de Arquado* cum instituere Collegium decrevisset ex bonis suis sub nomine & auspiciis SS. Jacobi & Joannis, ad alendos adolescentes egenos, qui Philosophiæ ac Medicinæ operam darent, obtinuit a Francisco Carrariensi civitatis Domino, ut domus & prædia Collegii omnia, tum acquisita, tum acquirenda immunitate gauderent: quæ immunitas confirmata est Veneti Senatus decreto anno MDXXIII. VII. Kal. Septembr. Extructæ ædes sunt in vico S. Catharinæ quadriennio post: quo anno Jacobus decessit, jussitque Alumnos esse X. iisque annua ad victum præberi, singulis per annos septenos. Scribit Ingulfus de Comitibus, Patavinos beneficii hujus expertes esse, idemque confirmat Antonius Rosatus, Bidellus Artium Generalis, qui de urbe hac & Gymnasio scripsit sub initium sæculi decimi septimi. Cura commissa est Petro Bragadeno, & Francisco de Medio, Patriciis Venetis, heredibus & curatoribus; a quibus postea transiit ad Contarenos, porro autem ad Molinos. Atque isti quidem hoc tempore quinos tantum Alumnos admittunt, quibus præbent argenteos Venetos senos, & frumenti sextarios Patavinos XVIII. in annos singulos per quinquennium. Cæterum nemo quærit, cujus nationis, aut ætatis sint; ubi habitent; num colant, aut quas colant disciplinas. Collegii Custos habet frumenti modios bi-

nos

nos ad mensuræ Patavinæ rationem vini cados X. & fruitur plerumque domo tota. Cum Rosatus scriberet, adhuc alumni decem erant, qui in Artibus exercebantur; singulique præter ea, quæ diximus, vini cados senos habebant, usum ædium, servos, & sal per annos VII.

Collegium hoc, inclinante sæculo sexto decimo, valde floruit, cum suppeterent abunde omnia, & inter alia schola Medica & magister: nec theoricæ modo medicinæ partes in illo explicari solebant, sed etiam secta aliquando cadavera in illo sunt, & Anatomicæ ab *Hercule Saxonia* exercitationes habitæ, minime invitis Gymnasii Moderatoribus.

Anno sæculi hujus nonagesimo secundo Medicorum Collegium provinciæ dilatandæ cupidum, adhibitis Universitatis Rectoribus, honores titulosque Academicos ad Grammaticos quoque & Rhetoras propagavit. Et ne aut examinis difficultas, aut expensarum summa accedentes deterreret, concedi omnibus cœpit, ut privatim examinari, & coronari possent, remisso etiam *gravamine responsionis quæstionum*, & *lectura libri*, ut ipsius Collegii Acta loquuntur. Hinc facilitas honoris tanti adipiscendi orta est, & ex facilitate imminuta æstimatio. Nam sæculo proximo ita laxata res est, ut vix ullus accederet, quin aliquam sibi examinis partem remitti condonarique curaret. Scilicet genus hoc indulgentiæ nunquam ibi consistit, unde cœpit.

Incidit in annum sequentem *Petri de Garsano* Nicosiensis liberalitas erga scholares Cyprios. Hic igitur, Nicosiensis cum esset nobili loco natus, in patria paucis ante diebus, quam vita excederet, testamentum fecit, jussitque ut ex quinis ducatorum aureorum millibus, quam pecuniam Venetiis collocaverat per Marcum Faletrum rei hujus procuratorem, quatuor adolescentes Cyprii in scholis Patavinis perpetuo instruerentur, assignatis in capita, quamdiu Patavii essent studiorum caussa, aureis quinquagenis. Primum ex his sacræ Theologiæ magistrum & Doctorem fieri voluit, alterum Ju-

ris Civilis , duos reliquos Artium ac Medicinæ . Probatum a Principe legatum eſt, & in acta *Procuratiæ de ſupra* relatum anno MCDVII. Electio primis temporibus , quemadmodum teſtator mandaverat , penes tres fuit ejus conſanguineos , & Præſidem Cyprium S. Mariæ de monte Carmelo. Nunc , occupata a Turcis inſula , ad Divi Marci Procuratores pertinet, qui in ſumptum quotannis erogant. Ceterum pro hodierno inſulæ ſtatu Cyprius , qui Patavii ſtudeat , nullus eſt.

Scio, nonnullis nimis exigua videri ſtipendia , quibus hoc tempore Profeſſores docebant : ſed qualia eſſent , ex rerum æſtimatione , quæ ad victum & cultum pertinebant , colligi debet . Medici Collegii Patres , ut eſt in Actis hujus anni, *libras decem & octo parvorum Jacobo Bidello ſolverunt* , *cauſa induendi de panno nigro pro exequiis magnifici & excelſi Domini Franciſci de Carraria ſenioris* . Nunc ſiquid hujuſmodi contingeret , vix totidem aurei indumento Bidelli ſufficerent. Uſque adeo variata eſt pecuniæ ratio , rerumque æſtimatio , quæ ſunt in mercimonio.

Anno MCCCXCIV. *Franciſcus Foſcarus* Venetus cum in ſcholis Patavinis Juriſprudentiæ operam daret , Ciſalpinorum Rector creatus eſt . Horum temporum felicitate permotus *Pileus Cardinalis de Prata* Epiſcopus Patavinus , poſtea Ravennas , poſtremo Tuſculanus, & Cardinalis, Collegium inſtituit ſub auſpicio & præſidio SS. Hieronymi & Proſdocimi, domumque ejus gratia in vico S. Margaritæ impetravit a Franciſco Carrarienſi Civitatis Domino . Facto autem poſt annos quinque teſtamento , duas ſuorum bonorum partes eodem pertinere juſſit, ut ex eorum fructu annua præberentur adoleſcentibus XX. ex nationibus quatuor, Veneta, Patavina, Tarviſiana, Forojulienſi, qui ſacris ſtudiis operam darent per annos ſinguli ſeptenos. Sed illi, quibus negotium ſupremis tabulis mandatum eſt, maluerunt ædes extruere e regione Baſilicæ Antonianæ, in quibus Alumni Collegii hujus, quod an-

no

no demum MCCCCXX. apertum est, commodius habitarent. Leges quoque condiderunt, quæ postea typis editæ sunt.

Hoc tempore partim absumptis, partim attritis hereditatis bonis, Alumni non recipiuntur plus XVI. siquidem sint ex quatuor nationibus, qui beneficio uti velint, quod contractum est ad quinquennium. Unus ex his præfici aliis ad nostram usque ætatem consuevit, attributis sive præmii, sive mercedis nomine, argenteis annuis V. Olim ad victum nihil deerat: nunc autem tectum habent, culinæ usum, & nummulos paucos, qui bis in anno præsentibus distribuuntur. Additum est etiam a Curatoribus onus Laureæ adipiscendæ, & in Statutorum codice perscriptum: sed non exigitur. Cura & arbitrium omne penes Episcopum est, Collegii Jurisconsultorum Præsidem, & Patricios Patavinos duos, suarum familiarum seniores, Leonium, & Zabarellam. Ceterum nec famulus deest, nec Scriba, nec Dispensator, nec Medicus, nec Caussidicus, nec Æditurus, qui rem sacram diebus festis in Collegii ædicula faciat. Huic honorarium argenteorum vicenorum constitutum est a primis usque Collegii temporibus: sed anno MDCCXXIX. IV. Kal. Septembr. Curatorum decreto auctum est ad quadragenos, addito onere præfecturæ sustinendæ, quæ uni ex Alumnis, ut ante dixi, mandari consueverat. *Foscarus* autem, cum Venetiarum Dux sæculo proximo creatus esset, Gymnasii Patavini memor, quod jam Veneti juris erat, salutaria multa decrevit, præsertim ad ærarii vires augendas, acciendosque Professores disciplinarum peritissimos.

Insequenti anno Juristarum Rectores postularunt a Collegio Medicorum, ut quicunque in Artibus examinaretur, & ad scholasticos Gradus ascenderet, argenteum solveret, more & vetustis constitutionibus ipsis debitum; deinde conventum cum haberet, ut Doctor declararetur, equos duos ad ipsos mitteret, quorum unus esset nobilior altero; tum, si forte *publicam*

 pete-

peteret, hoc est lauream publica forma conferendam, ad suæ nationis Rectorem cum toto equitantium comitatu se conferret, eumque pro consuetudine invitaret. Postulata hæc inde orta sunt, quod Universitas Juristarum alteram a se pendere vellet, suisque Rectoribus parere tamquam generalibus totius Gymnasii moderatoribus. Convenerat enim anno MCCCLX. conciliante Episcopo, primum ut possent quidem Artistæ suum sibi Rectorem eligere, sed qui tamen sacramento reciperet, se Juristarum constitutiones servaturum; nec ulli ad Artium Gradus obtinendos facultatem daturum, quin idem conceptis verbis juraret, & solidos duos Juristarum ærario quasi tributi nomine inferret: deinde ut in litibus & controversiis Juristarum Rectorem cuilibet Artium studioso appellare liceret: postremo ut quoties Artistæ Rectore carerent, Juristarum Rectoribus obtemperarent, haberentque in re omni tamquam suos. Itaque anno sequenti, Artium Rectore deficiente, ejus vices egit *Antonius Venetus* Episcopus Calamonensis, qui Juristas Cisalpinos regebat; ac proinde in Actis Episcopalis Curiæ dicitur *Rector Citramontanorum scholarium*, *aliorumque Doctorum & scholarium quaruncunque facultatum*, *& potissime Artium ac Medicinæ Collegii Studii Paduani*. Particula *potissime* refertur ad examen Medicum, de quo agitur eo loco.

Anno MCCCXCVII. Cisalpinorum Rector factus est *Matthæus de Ragnina* Ragusinus, Transalpinorum *Joannes Naso* Canonicus Pragensis, idemque Plebanus Libaniensis, Henrici Boemi filius. Sub hoc regimine scholaribus quatuor Auximanis, qui Patavii studerent, constituta alimenta sunt a Magistro Andrea, Andreæ Recinetensis filio. Hic enim cum Auximanæ civitatis opera & auxilio studiorum cursum Patavii confecisset, multasque sibi opes Venetiis medicinam faciendo comparasset, harum omnium heredem Venetam ipsam remp. instituit, addito onere solvendi quotannis aureos quinos & vicenos adolescentibus quatuor Auximanis, qui in Patavino Gymnasio per annos singuli denos artibus operam

darent.

darent. Deficientibus Auximanis, beneficium ad alios transferri jussit Philosophiæ ac Medicinæ studiosos. Sed cum jam pro conditione rerum ac temporum pecunia exigua videretur, consilio & providentia Equitis ac D. Marci Procurat. Barboni Mauroceni, Triumviri litterarj, ita consultum Auximanæ juventuti est, ut duobus summa tota tribuatur, nec illis noxæ sit, si forte malint Jurisprudentiæ vacare.

Secuti Rectores anno MCCCXCVIII. Transalpinorum *Franciscus a Menla*, filius Gulielmi Valentini ex Aragonensi provincia, Cisalpinorum *Joannes Fusuda* Rhegiensis, Gofredi filius, haud immeritam laudem assiduitate & prudentia tulerunt. Eorum auspiciis Nicolaus Ridius Patavinus, Artium ac Medicinæ Doctor, Collegium instituit, quod septem post annos Daniel Ridius Jurisconsultus testamento confirmavit, ad Vaccæ puteum, in quo adolescentes Patavini VI. Artium ac Medicinæ studiosi alerentur per annos septenos. Præter tectum, panem, & vinum singulis tribuit Venetos argenteos duodenos; quæ summa illis temporibus ad obsonium totius anni satis erat: eligi autem voluit a quinque Artium illiberalium Gubernatoribus, sed probari & recipi a seniore ex heredibus suis. Rem frater uterque duobus ex Collegii medici senioribus commendavit; quibus Collegium ipsum anno MCDLI. IV. non. Jan. decreto suo tertium addidit. Nunc alumni quini sunt, nec nisi quinquennii beneficio utuntur: & victum quidem integrum a Collegio habent, non tamen ultra semestre curriculum. Rectori, qui sacerdos est, annui præbentur argentei XII. frumenti modius Patavinus duplex, musti cadi X. & lignorum quod satis sit in menses senos. Multa Rectoribus his civitatis Dominus Franciscus Carrariensis indulsit; eorumque gratia domum quandam urbanam Juristarum ærario attribuit. *Fusuda* in actis Zilii de Calvis tabellionis anno sequenti IX. Kal. Sept. dicitur *Rector Citramontanorum, & Prorector Ultramontanorum*; videlicet quod *Franciscus a Menla* ejus collega,

acce-

accepta jam Laurea, mense superiore abiisset magistratu.

Hoc demum anno MCCCXCIX. duæ Gymnasii Universitates, Juristarum & Artistarum, interposita Principis auctoritate, omnino inter se distractæ sunt, ut æquato jure utraque per se staret, suumque sibi Rectorem eligeret, qui potestate summa uteretur, unum tamen & concors Gymnasium esset. Ac Juristæ quidem pro duarum gentium discrimine, Cisalpinorum & Transalpinorum, duos sibi Rectores, quamdiu copia candidatorum fuit, crearunt; Artistæ uni semper parere maluerunt. Ceterum ab his quoque utriusque gentis habita ratio est. Placuit enim, ut annuus magistratus esset, eumque modo Cisalpini, modo Transalpini alterna vice tenerent: quod ad nostra usque tempora servatum est, quamdiu non defuit, cui recte committi posset.

Post *Menlam*, & *Fufudam* rursus defuisse Rectores Papadopolus scribit, usque ad annum MCDXXXII. quod quidem anarchiæ tempus vocat. Caussam quoque anarchiæ hujus affert, quod *Menlæ* & *Fufudæ* creatio Gymnasio fuisset infausta. Ego, ut mox apparebit, fere omnes detexi. Illud vero detegere non potui, quomodo *Menlæ* & *Fufudæ* creatio fuerit infausta. Sed caussa fortasse excogitata est ad veritatis speciem aliquam anarchiæ imponendam. *Ab anno autem MCDXXXII.* ait idem Papadopolus, *certam periochen & continuam habere cœpit scholasticus Principatus*. Attamen per sæculum integrum & eo amplius, idest usque ad annum MDXXXIX. non tribuit Gymnasio nisi Rectorem unum in annos singulos; quod est contra leges & mores. Hunc autem ipsum, ubi nova nomina non succurrunt ad sedem implendam, conjiciendo confirmat in annos alios, & utrique præficit Universitati. Nec vero illi ipsi Rectores, quos affert, aut certi sunt, aut in tempus & locum collati suum, si paucissimos excipias; ut propterea in sæculum quoque sextum decimum inquirere coactus sim, totamque seriem reformare. Parcant mihi optimi viri manes, si hac in parte,

quæ

quæ potiſſima eſt , nihil diſſimulo . Nam, offuſa Rectoribus nube , turbatiſque temporibus , reliquæ narratiunculæ , qualeſcunque ſint , quia ordine carent , & parum cohærent , hiſtoriæ nomen tam pulchrum & grave mereri nequeunt . Ego illum , dum viveret , ob egregias animi dotes , Græcæque linguæ , & ſacrorum Canonum peritiam ſummopere colui , ejuſque memoriæ ac meritis dabo , ut cum de Profeſſoribus ſermo erit , allatis quæ in rem noſtram facere videbuntur , ad Elogia ſingulari ſtudio atque induſtria ab eo collecta lectorem mittam .

Duarum igitur jam hinc Univerſitatum regimina peragam , quæ multarum alioqui rerum communione ccnjunctæ , nunquam tamen ſub uno capite , ex quo ſemel ſeparatæ ſunt , coaleſcere potuerunt . Et , ut a potiore incipiam , Juriſtæ Tranſalpini anno MCCCIC. exeunte rei ſcholaſticæ præfecere *Dominicum de Botton* Gallum , Ciſalpini autem *Petrum de Fornovo* . Anno MCCCC. utraque natio Prorectori paruit *Laurentio Polono* Baronis Nicolai filio ; qui anno ſequenti confirmatus præfuit Tranſalpinis , cum Ciſalpinos regeret *Joannes Ariminenſis* . Anno ſæculi hujus ſecundo Ciſalpinorum Rector factus eſt *Bartholomæus Gallina* Venetus ; Tranſalpinis autem cum Rector deeſſet , *Nicolaus Pragenſis* Prorector datus eſt . Claſſis hujus ſcholas anno tertio rexere pro Tranſalpinis *Henricus Nythart* Ulmenſis , pro Ciſalpinis *Petrus de Peto* Coneglanenſis . Quarto , Carrarienſis dominii ultimo , Rectorem Tranſalpini elegerunt *Henricum Provincialem* , cui paullo poſt ſuffectus eſt *Caſpar Schulbempflug* Boruſſus , Canonicus Vormienſis , & utrique nationi præpoſitus . Ne anno quidem MCCCCV. defuit Juriſtis Rector *Joannes Calaber* , ſed paucis poſt menſibus , quam creatus eſt , cum civitas alieni juris facta eſſet , ipſe quoque nullus fuit . Nihil quinquennio hoc , ad Gymnaſium quod attinet , memoria dignum contigit , niſi quod in Comitiis , quæ creandis Rectoribus habebantur , ſemel atque iterum excitatæ ab aliquibus turbæ

ſunt ,

ſunt , inde proficere cupientibus , & Prætoris opera ſedatæ.

Artium Rector primus , qui libero jure in ſuos uteretur, anno MCCCIC. factus eſt *Benedictus de Salerno*, Matthæi Græci filius , cui omnis ad honorem additus eſt rerum ac miniſtrorum apparatus, quem vetus æmulatio, rei tantopere expetitæ compos facta , poſcebat . Hunc ſecutus eſt anno ſæculi ultimo *Angelus de Sebaſtianis* Romanus ; ſæculi ſequentis primo *Joannes de Penna* filius Simonis de S. Marino; ſecundo *Michael Reyer de Gorlitz* Nicolai filius Pragenſis. Annus tertius Rectorem habuit egregiæ indolis juvenem *Joannem de Caronellis* Coneglanenſem , qui paucis poſt annis inter Profeſſores fuit : quartus caruit Rectore , ſed Artium claſſem rexit *Theodoricus Balzey de Ambelza* Prorectoris titulo . Clauſa inde obſidione urbe, & ſupra belli mala peſtilenti vexata morbo , tum Domini mutatione agitata, vix aliqua fuit Gymnaſii forma per totum ferme biennium.

Nunc jam de Profeſſoribus dicam , qui ſæculo Gymnaſii altero docuerunt , ſuique nominis famam poſteritati mandarunt . Nec vero illa omnia dare in animo eſt , quæ apud Biographos reperiuntur . Satis nobis erit potiſſima quæque referre, quæ ad rem pertineant ; tum ſiquid ab aliis vel omiſſum, vel parum accurate narratum, modo ſit certum, relictis in medio quæ diſcrepant.

In veteri Juriſconſultorum matricula, quæ manu deſcripta circumfertur cum adnotationibus Antonii Porcellini, primum locum tenet *Jacobus ab Arena* Parmenſis, qui cum Jus Civile ſive Bononiæ , ſive Toloſæ, ſive utrobique (nam alii aliter) profeſſus eſſet, Patavium advenit, ubi tota deinde vita docuiſſe creditur . Marcus Mantua ſcribit , eum floruiſſe anno ſæculi quarti decimi ſecundo , neque ſatis conſtare, quo loco docuerit . Poſtremus de illo ejuſque operibus multa dedit accuratiſſime collecta Mazzucchellus in T. 2. Scriptor. Ital. p. 990. Ejus Collega fuit *Rolandus de Placiola*, vir & in legibus interpretandis , & in republica adminiſtranda peritiſſi-

ritissimus; de quo satis multa Scardeonius, & Papadopolus. In veteri Jurisconsultorum matricula secundum locum tenet; diciturque ibi a Porcellino *Bartholi* præceptor. Anno MCCCIII. Judicum Collegio præerat, ut est in ejusdem Collegii actis. Bononiæ quoque fuit, non quidem ut doceret, sed ut Nicolao Carrariensi Præturam gerenti adsideret.

Inter *Jacobi ab Arena* discipulos eminet *Ricardus Malumbra* Cremonensis, militis & comitis titulo ornatus, qui magistrum quoque superasse dicitur, & *Pater legum*, *Doctorque solemnis* vocitatus est. Memoratur in Actis Cathedralis Ecclesiæ Patavinæ anno MCCCII. & biennio post, diciturque tum legum, tum decretorum Doctor, & *actu Regens Paduæ*, ex modo loquendi ejus ætatis. Eo docente, *Andreas Dandulus*, postea Venetiarum Dux, Jurisprudentiæ studia coluit. Anno MCCCXIV. Venetias traductus, ut de Jure consuleretur, legibus Venetis, quæ per ea tempora auctæ ordinatæque sunt, operam suam præstitit; ibique decessit anno MCCCXXIV. De illo multi, præsertim Arisius, Pancirolus, & Papadopolus, quorum errata quædam jure carpit Senator præstantissimus Marcus Foscarenus in libro I. Venet. Litter. pag. 18. Ejus quoque filius *Nicolaus* apud nos docuisse fertur; ille ipse fortasse, qui ad Aquilonarem D. Augustini portam sublimi loculo conditus est hoc titulo:

Edite nobilibus celsa Nicolae Malumbris
Urbe Cremonensi, solers utriusque Professor
Juris &c.

Circa initia sæculi hujus leges interpretati sunt *Aldobrandinus Campanatus*, & *Lichanor* Patavini, *Thadæus*, & *Joannes de Angusciolis* Cæsenates. Sed hic postea ad Bononienses transiit, ibique scripsit de *Protestationibus*, de *Sponsalibus*, & *Matrimoniis*; ut est apud Mazzucchellum. Invitatus est etiam anno sæculi decimo ab Universitate Patavina *Jacobinus de Rufinis* Parmensis, ut narrat Muratorius in Dissertatione Medii ævi XLIV. Sed utrum advenerit, non satis constat.

Ex noſtris celebrari potiſſimum ſolet *Fabius Maximus* a S. Urbano, hujus urbis vico, qui primus, ut ait Scardeonius, *inſtituiſſe perbibetur ordinem Collegii Juriſconſultorum eo more, qui hodie quoque in conſcribendis Doctoribus obſervatur*. Hanc tamen laudem *Rolando de Placiola* tribuit Pignorius. In ſepulchri titulo, quem idem refert Scardeonius, dicitur *Vates*, *Orator*, *&* *Doctor legum*. Sed qui epitaphium inſtaurarunt ſæculo ſexto decimo, ad *Fabium Maximum* juniorem omnia retulerunt. Noſter quoque fuit *Gabriel Capiliſtius*, qui Jus Pontificium per hæc tempora profeſſus eſt; nec docuit modo, ſed etiam ſcripſit non pauca, quæ refert ex publica fama Papadopolus. Sacrorum Canonum ſcientia communi judicio ita excelluit, ut ſummas Eccleſiæ dignitates merito ſperare potuerit: ejuſque ſpei memoria apud familiæ hujus nobiliſſimæ poſteros tabulis expreſſa adhuc manet.

Oldradus de Ponte Laudenſis cum prius Bononiæ docuiſſet, inde Patavium venit ad Jus Civile profitendum anno circiter hujus ſæculi decimo: ſed quamdiu manſerit, incertum. Hinc Romam migravit, atque inde Avenionem, ubi cum doceret, & Advocatus Conſiſtorialis eſſet, anno MCCCXXXV. e vita deceſſit. Magnus Juriſconſultus habitus eſt, & *Pater Legum* dictus: attamen nec doctrina ejus, nec mores caruere accuſatoribus, ut eſt apud Pancirolum, Gravinam, & viventium Juriſconſultorum Principem Joſ. Aurelium de Januario in Republ. Juriſconſult. In ephemeridibus MSS. Monteroſſi ad annum ſæculi decimum *Bartholomæus Borſellus* Patavinus dicitur Legum Doctor & interpres; eique paucis poſt annis conjungitur *Aldegrettus de Buzzacarinis*, *Henricus de Baſteriis*, & *Nicolaus de Ogento* Decretorum Doctores. *Nicolaus* autem dicitur præterea majoris Eccleſiæ Cuſtos, & Epiſcopi Ildebrandini Vicarius.

Nicolaus Matarellus Mutinenſis inter noſtros Juris Civilis Profeſſores longe hac ætate celeberrimus fuit. Adde iis, quæ

de

de illo fcribit Papadopolus , Legatos a populo Mutinenfi miffos ad Civitatem & Univerfitatem Patavinam fuiffe , ut facultas concederetur *fapienti viro Nicolao de Matarellis Profeffori legum degendi Mutinæ per totum menfem Aprilem ad complendum officium Defenforis populi*, ut eft in actis Mutinenfibus . In vetuftis Collegii Jurifconfultorum tabulis conjungitur cum *Joanne Andreæ* , & alibi quoque docuiffe dicitur . Revera docuit in patria , Pifis, & Bononiæ, multaque fcripfit , quæ refert Ludovicus Vedrianus de Doctoribus Mutinenfibus p. 42. Hoc amplius narrat ex Fichardi fide , & publica fama , *Bartholum* difcipulum nonnulla ex ejus penu fumpta, & ad verbum defcripta fibi attribuiffe . Vetus querela & criminatio in viros magnos. Nam ipfe quoque *Joannes Andreæ* , tantus vir , *infignis alienorum laborum fur* nominatur a *Baldo* .

Joannes Andreæ presbyteri Florentini filius , in Calderinorum domum, nomenque adfcitus , ex Bononienfi Academia circa fæculi initia ad Patavinam demigravit : fed poftea rurfus Bononiam rediit , ubi pefte extinctus eft anno MCCCXLVIII. nonis Juliis. Sancto Hieronymo addictiffimus cum effet , ejufque vitam fcripfiffet, *Joannes a S. Hieronymo* interdum dictus eft , communi vero fcholarum judicio ob infignem doctrinam modo Juris Canonici *Fons* , modo *Tuba*, modo *Monarcha*, modo *Archidoctor*. Multi non tam vera , quam mira quærentes, de illo temere vulgata fcripferunt . Noviffime omnia pro fua induftria complexus eft Mazzucchellus T. II. pag. 695. *Milantia* quoque ejus uxor , ut oftendit Machiavellus de Mulierum Doctoratu n. 137. Bononiæ docuit . Quin & *Elifabetha*, vulgo *Bettina*, ejus filia, *Joannis de S. Georgio* uxor, apud nos docuiffe fertur, quod patri primum , deinde marito vicariam operam in fchola regenda dictandoque præftiterit . . Hinc Julius Cæfar Crucius , fæculi Poeta fextidecimi, de Mulierum laudibus:

Bettina pur del fangue Calderino

 Ufci-

Uscita, fu di scienza un chiaro fonte,
E lesse nello Studio Patavino.

Anno MCCCXLIV. *Raynerius Arsendus* Foroliviensis conductus est aureis DC. qui tunc thesaurus habebatur; cum primum Bononiæ docuisset, ubi *Bartholum* discipulum habuit; deinde Pisis, ubi eundem habuit antagonistam. Comes cum esset, Eques, Auditor sacri Palatii, & Caroli Cæsaris Consiliarius, etiam a schola titulos quæsivit. Nam *Juris Apex*, pro ejus ætatis more, *legumque Monarcha* dictus est. Objit anno MCCCLVIII. Ejus filius *Arsendinus*, vivente adhuc patre, in Patavino Gymnasio Jus Civile interpretari cœpit; ejusque non doctrina modo, sola paterna minor, sed etiam prudentia & rerum usus celebratur. Itaque missus est a Francisco Carrariensi Patavii Domino ad Senatum Venetum, ut de pacis conditionibus ageret: & cum lis orta esset anno MCCCLXXVII. inter Medicos, & Jurisconsultos, *Arsendinus* ad eam componendam *cum Joanne de Dondis*, Collegii Medici Præside, delectus est.

Arsendis Jus Cæsareum interpretantibus, *Ægidius Mandelbertus* Cremonensis Pontificium explicabat. Cum illo autem Pancirolus, & Tomasinus *Carolinum* fratrem conjungunt, & Legum Civilium Professorem faciunt. Jus utrumque professus est *Bonifacius de Betha* Mutinensis, qui sacerdotium perpetuum instituit in æde S. Andreæ anno MCCCL. suorumque Juristarum Universitati addictum voluit.

In laureæ diplomate, quæ anno MCCCLI. collata est Jacobo de Glemona, memorantur legum Doctores *Cyriacus*, & *Bartholomæus de Placentinis* Parmenses, *Jacobus de S. Cruce* Patavinus, *Bartholomæus de Canibus* Mediolanensis; Decretorum autem Doctores *Aldegrettus de Montaneana*, *Bonifacius de Mantua*, & *Benvenutus de Forojulio*. Porro *Jacobi de S. Cruce* mentio est etiam in Actis Collegii Judicum anno MCCCLXV. ubi biennio post dicitur legum Professor, & Vicarius Francisci de Carraria Civitatis Domi-

ni.

ni . Iſtis omnibus conjungi poſſunt Vicetini duo , *Bartholomæus Paliarinus*, & *Angelus* fratris filius, quos per hæc tempora in Gymnaſio claruiſſe Juris interpretatione, ſcribit Riccobonus in lib. I. de Gymn. c. XI.

Sequitur *Jo. Antonius SanΩangelus* Patavinus , cognomento *Doctor ſolemnis* , qui jus Civile , & Canonicum publice profeſſus eſt per annos ſex & viginti . Floruit maxime circa annum MCCCXCIV. ut cenſet Marcus Mantua. Quinquennio autem poſt adhibitus eſt ad tollendas controverſias de Rectore inter utramque Univerſitatem exortas. Attigit annum ſæculi ſequentis undecimum; & quædam ſcripſit, quæ Scardeonius memorat . Interdum autem *Joannes* dicitur, interdum *Antonius :* atque hinc ex uno Profeſſores *Sanctangeli* duo a quibuſdam facti ſunt.

Ipſe quoque *Joannes de S. Georgio* Bononienſis , Eliſabethæ Calderinæ maritus, ut paullo ante dixi, cum in patrio Gymnaſio aliquandiu docuiſſet, poſtea ad noſtrum acceſſit , & quædam etiam ad Clementinarum interpretationem ſcripta reliquit . Uxorem ejus Ghirardaccius in libro Hiſtoriæ Bononienſis XXII. Joannis Gozadini filiam facit , deceptus ſepulchri titulo minus fideliter excripto e periſtylo ad muros baſilicæ Antonianæ.

Victor Dulcis Feltrienſis Decretalium in ſcholis Patavinis interpres poſt ſæculum medium claruiſſe fertur . Anno MCCCLIII. templum S. Franciſco pro ſuarum facultatum viribus ædificavit, ut eſt apud Portenarium l. IX. c. 25. & Salomonium Inſcript. Patav. p. 324. Sed inſcriptio ſepulchralis in eodem templo poſita, & ab eodem Salomonio p. 343. memorata, toto eum ſæculo juniorem facit, ſine ulla tanti beneficii commemoratione.

Cum *Dulci* conjungendi ſunt Patavini quatuor , *Bartholomæus Capivacceus* , *Paganinus de Sala*, *Joannes Loiſius* , *Antonius Stennus*, & *Bartholomæus Gloria* , probabiles Juriſconſulti ; tum etiam *Signorolus de Homodeis* Mediolanenſis , &

qui

qui omnes superavit, *Bartholus* Saxoferratensis, Francisci Bonacursii filius. Hic ævo suo Jurisconsultorum principatum communi Europæ consensu sibi promeruit. Novum enim quendam Jurisprudentiæ colorem, novamque quasi faciem dedit ingentibus commentariis, & ingeniosis disputationibus, via quadam fusa & ratione Dialectica conflatis, quæ ubique fere admirationem, & imitandi studium moverunt: sed caruit elegantia illa, & eruditione, quæ postea magnos viros peperit Alciatos, & Cujacios. Apud nos cum esset, bis in die docere consuevit; sed postea Perusium concessit, ubi anno MCCCLV. mortuus est nondum senex.

Bartholum audivit, ab eoque Lauream accepit *Baldus de Ubaldis* Perusinus, alter veluti Consul in Jurisconsultorum republica. Profiteri in patria cœpit, ut Gravina scribit, cum jam Bononiæ celebrem multarum horarum disputationem habuisset; idque contigit circa annum MCCCXLIV. Decennio post Patavium venit, mansitque in hac urbe usque ad annum MCCCLXXIX. Tum in patriam rediit, atque inde Ticinum migravit anno MCCCXCI. ubi ad obitum usque ingenti laude docuit, & ejus civitatis Statuta scripsit. Ingenii acumine *Bartholum* ipsum superavit, scribendi gravitate & judicio non item.

Angelus ejus frater, vulgo *Angelus de Perusio*, non sane ingenio & doctrina par, sed tamen paullo minor, cum docuisset in patria, Romæ, & Florentiæ, Patavium accitus est, ubi per annos septendecim Jura explicuit. Ingruente senectute, Florentiam rediit, ubi mortuus est anno sæculi ultimo. Marcus Mantua ejus vitam producit usque ad annum MCDXXXIII. aliquanto amplius scriptores alii, decepti, ut opinor, nominis ambiguitate, quod *Angelus de Periglis*, qui docuit sæculo sequenti, dictus sit ipse quoque *Angelus de Perusio*. Pancirolus *Angelum* alterum *de Ubaldis* Juris professorem Patavii fuisse scribit, senioris nepotem; & hic quidem fortasse Mantuæ errorem præbuit.

Ma-

Magnus *Baldi* æmulus in Ticinensi Academia *Philippus Sassolus* fuit, patria Regiensis, qui *Doctor Doctorum* dictus est. Jus Civile per annos multos Patavii publice exposuit, & quædam scripsit non inutilia, quæ Pancirolus, & ex eo Papadopolus recenset.

Alexander de Doctoribus Ferrariensis primus ex hac familia Patavium venit, ut est apud Monterossum, ad Jus profitendum anno MCCCLX. quo tempore docebant *Joannes Tisolinus* ex Portu Romatino, *Joannes Salgardus* Feltriensis, *Joannes Saracenus*, *Ægidiettus*, vulgo *Ziliettus*, ejusque nepos *Boniacobus* de S. Vito, *Ottonellus Discalcius* senior, & *Nicolaus Spinellus* Neapolitanus, pater *Belfortis*, qui sæculo sequenti Collegium instituit ad Puteum Campionis. Sed *Discalcius* quidem gravioribus quoque Civitatis negotiis administrandis adhibitus in magna fuit apud Franciscum Carrariensem existimatione; & cum objisset sub initium sæculi proximi, celeberrimum suorum meritorum præconem habuit Petrum Paulum Vergerium.

Ricardus Salicetus Bononiensis circa annum MCCCLXV. Pontificium Jus in Patavino Gymnasio tradidit, & *Magnus Textualis* vulgo dictus habitusque est. Quo tempore Jurisconsultorum Collegium duodecim tantum doctoribus constabat, ipse primus supra numerum Principis indulgentia admissus est. *Bartholomæus* quoque fratris ejus filius quadriennium apud nos docuit, ex patrio Gymnasio temporum factionibus ejectus. Hinc Ferrariam migravit anno MCCCXCI. ibique Jurisprudentiæ scholam primus, vel inter primos aperuit ex Bonifacii IX. diplomate. Tum rursus Patavium rediit, ubi *Juris Monarcha*, quæ formula sæculi erat, appellari meruit. Sed, mutato civitatis Domino, ad suos reverti maluit, ibique mortuus est, exeunte anno MCDXI. Quandoquidem autem illos ex Professoribus nostris referre cœpi, qui publicas Ferrariensium scholas primi tenuerunt, non sunt omittendi *Franciscus Ramponus* Bononiensis, *Joannes Par-*

leo Ariminenſis, & *Benedictus Plumbinas*, qui paullo tardius Patavium venit.

Theobaldum Cortellerium hiſtorici noſtri referunt inter Juriſprudentiæ Profeſſores, quod in Judicum Matricula ad annum MCCCLXV. Legum Doctor vocetur. Sed jam titulus hic ad ſpeciem adhiberi cœperat. Certi ſunt *Benedictus Petruccius* Senenſis, qui Jus Pontificium, & *Michael de Repandis* Maroſticenſis, qui Jus Civile expoſuere; atque hic quidem per annos ferme triginta: certi item *Galvanus Bononienſis*, & *Alvaroti* tres, *Aicardus*, *Alvarotus de Alvarotis*, & *Petrus* ejus filius, Patavini cives, de re tota litteraria præclare meriti, quorum manet adhuc admiratio & fama. Nec vero omittendi ſunt *Ægidii* duo, al. *Ægidioli*, vulgo *Zilioli*, *de Cautelis* unus Cremonenſis, *de Caſalis* alter Patavinus, qui Franciſco ſeniori de Carraria familiaris fuit, *Antonius de Merlaria*, *Joannes de Curtarodulo*, *Franciſcus de Conſilvis*, *Pizzacominus de Pizzacominis*, & *Paduanus* ejus filius, *Ubertinus de Lampugnano*, *Joannes de Tadis junior*, *Bartholomæus Capivacceus*, *Guideloccius* Peruſinus; quorum omnium in Gymnaſio probata eſt opera. Fuit porro *Guideloccius* non *Baldi*, ut Portenarius ſcribit, ſed *Angeli* fratris æmulus & antagoniſta. Ejus filius *Albertus* Lauream Patavii cepit anno ſæculi proximi ſexto decimo, eleganti oratione laudatus a *Franciſco Barbaro*. *Lapus* quoque *de Caſtiglionchio*, al. *Jacobus Florentinus*, Decretorum Doctor, ad quem multæ ſunt Petrarchæ epiſtolæ, Patavii docuit. Magni viri merita ex antiquis memoriis excitavit, vitamque deſcripſit clarus vir Laurentius Mehus, & Bononiæ edidit anno MDCCLIII. Sub idem tempus Decretales interpretatus eſt *Petrus Abbas S. Stephani de Carraria*, vir ſummus, qui Epiſcopali vacante ſede, Archicancellarii munus in Gymnaſio ſuſtinuit. Una cum illo docuit *Antonius de Naſeriis* ex Montaneana, Epiſcopus Feltrienſis & Bellunenſis, qui antea Papiæ Profeſſor fuerat; diciturque in ſchedis ejus ævi *Doctor eximius*.

Sed

Sed ne plebs quidem, ut tempora erant, & multitudo defuit. Eminuit autem *Jo. Ludovicus Lambertaccius* Patavinus, qui non solum scholas doctrina, sed etiam Collegium Jurisconsultorum egregiis sanctionibus illustravit. Inter cetera pervicit, Præses cum esset, ut locus tam honorificus civibus omnibus pateret, qui essent idonei, cum antea certo Doctorum numero clauderetur, quemadmodum supra significavi. Professus est Jus utrumque, & quidem ex loco primo, ab anno MCCCLXXII. usque ad sæculi proximi initium, cum decessit. *Lambertaccio* illustrior civis ejus fuit *Franciscus Zabarella*, qui in omni fere litterarum genere versatus cum esset, Jus Pontificium summa eruditione interpretatus est usque ad annum MCCCLXXIX. Hoc ipso anno Florentiam se contulit; ibique cum triennium docuisset, ejus civitatis Episcopus designatus est. Sed cum possessionem, turbatis rebus, capere nequiret, rursus ad scholas rediit Patavinas, in quibus bis in die docere consuevit, & interdum etiam domi de Jure consulentibus respondere. Anno demum sæculi sequentis decimo Florentinæ Ecclesiæ regimen cepit, & paullo post Cardinalis creatus est. Supremum diem objit in Concilio Constantiensi fama ingens, laudatusque est a Poggio, comitante funus Sigismundo ipso Imperatore. Poggii oratio edita est Patavii anno MDCLV. una cum Petri Paulli Vergerii epistola, quæ laudatio altera, eaque ornatissima, dici potest.

Zabarella docente, excitati sunt Patavini alii ad ejus laudes æmulandas, *Daniel de Rido*, *Ludovicus de Curtosiis*, in primis autem *Baldus Bonifarcius*, qui *Plumbinas* dictus est, quod ex sorore *Benedicti* Plumbinatis natus esset, ejusque crevisset hereditatem. Hic vero non de scholis modo, sed de patria tota præclare meruit. Anno enim MCCCIC. Legatus ad Galeacium Vicecomitem, Mediolani Principem, corpus Francisci senioris de Carraria in custodia defuncti, impetravit, & Patavium transtulit; S. Francisci templum,

ædesque, & porticus adjectas exædificavit ære suo; & in proximo Nosocomium extruxit; quod deinde Sibilla uxor, Gualperti de Cepto filia, ornavit, auxit, dotavit. In suis quoque ædibus sacellum condidit; ipsumque, & proximas domos sodalitio, quod *S. Mariæ a charitate* dicitur, dono dedit. Etiam aliunde acciti in laudis contentionem venere, *Albericus Avogadrus* Bergomas, qui postea inter Cœnobitas Dominicanos nomen dedit, *Henricus de Alano* Tarvisianus, *Angelus Castilioneus* Aretinus, *Joannes de Capitaneis* Mediolanensis, *Hieronymus de Florentia*, *Antonius de Civitella* Hetruscus, & *Petrus de Ancharano* Bononiensis ex Farnesiorum gente, ut ferunt, qui docere cœpit anno MCCCLXXXV. habitusque est illius memoriæ doctissimus, & *Anchora Juris* nuncupatus. Horum plerique sæculum proximum attigerunt, stantibus Carrariensibus; quidam vero, etiam mutato civitatis statu, operam suam Gymnasio navarunt, pro modo quisque famæ novis conditionibus revocati.

Quatuor prioribus sæculi proximi annis, Carrariensium postremis, excelluerunt in classe hac Veneti tres ex ordine Patricio, *Fantinus Dandulus*, qui tamen cito ad Rempublicam se contulit; inde autem ad Ecclesiam cum transisset, Episcopus noster, & supremus Universitatis Cancellarius fuit: *Nicolaus Contarenus* Lucæ filius, qui cum Juris Civilis Professor Patavii esset, Consilia scripsit, & Commentarios in leg. *Liberorum* Dig. lib. 50. tit. 16. *de verborum significatione: Petrus Maurocenus*, qui antequam Cardinalis esset, Sextum Decretalium in scholis exposuit, & luculenta in eum librum edidit commentaria. Ex Patavinis admodum celebris fuit *Jo. Franciscus Capilistius*, qui docendi munus auspicatus est anno sæculi primo; sed postea publicis negotiis adhibitus cum diu vacasset, tandemque ad pensum redjisset, in cathedra ipsa repente defecit. Ejus æqualis *Prosdocimus de Comitibus* ab Jure Civili docendi auspicia duxit; sed postmodum cum se totum Canonico dedisset, non collegas modo

suos,

ſuos, ſed plane omnes nominis celebritate ſuperavit. In rebus graviſſimis iterum ac ſæpius operam ſuam Reip. præſtitit: cumque anno MCCCCXXVI. Venetias ſe contuliſſet una cum *Fulgoſio*, & *Cumano*, ut de pacis legibus conſulerentur, quæ cum Mediolanenſi Duce componenda erat, ſui quemque ſecuti diſcipuli, certis inſignibus ornati, inſolitum civitati ſpectaculum præbuere. His accedunt ex civibus noſtris *Franciſcus de Bradiolo*, *Mediuſcomes de Mediiſcomitibus*, & *Franciſcus de Zenariis*, quorum memoria jure ac merito ad poſteros propagata eſt. Non defuere ex aliis regionibus alii, quos inter *Jacobus de Saliceto* Bononienſis, *Julianus Cæſarinus* Romanus, qui poſtea Cardinalis fuit, & *Joannes Ubaldinus* Prataleæ Abbas: ſed omnes poſt ſe reliquit *Joannes de Imola*, qui vix adoleſcentia egreſſus Jus utrumque Patavii profeſſus eſt fama doctrinæ tanta, ut Juriſconſultus ſui ævi princeps haberetur. Anno ſæculi ſecundo cum Ferrariam migraſſet, magna quadam abducta diſcipulorum caterva, cito revocatus eſt ſtipendio ingenti, docuitque uſque ad annum MCCCCXXII.

Artes quoque paullo magis hoc ſæculo excitatæ ſuos quaſi lacertos animoſe moverunt; quædam etiam hoc primum ſæculo in Gymnaſium receptæ ſunt. Nam Theologica ſchola anno dumtaxat MCCCLXIII. aperta eſt ex Urbani V. P. M. diplomate, ut ante dixi, qui eam juribus tituliſque omnibus ornavit, quibus longe ante inſtituta Pariſienſis gaudebat. Qui primi docuere, indidem arceſſiti feruntur, ubi Cœnobitæ non pauci Italici generis ſtudiorum gratia degebant. Quomodo autem, qui per eos inſtruebantur, ſcholaſticos Gradus nomenque magiſtri adipiſcerentur, intelligi poteſt ex veterum diplomatum exemplis, quæ alias dedimus. Collegium hac de cauſſa conditum vix Collegii ſpeciem primis temporibus habuit. Non leges certas, non miniſtros habebat; Medicorumque Bidellis, ubi opus eſſet, utebatur, & Curiæ Epiſcopalis Actuario. Nunc Bidellum ſuum habet;

& licet eundem retineat Episcopi Actuarium, tamen Doctorum suffragiis quotannis committit, sibique obnoxium facit. Sceptrum quoque argenteum aliorum Collegiorum exemplo, & sigillum fieri curavit ex eorum pecunia, qui, quo die Lauream acciperent, prandium Doctoribus dare nollent; quo nomine argenteos singuli vicenos deponebant. Initio Magister unus ceteris præfuit Decani titulo; sed postea additus illi Syndicus est, subinde vero etiam Consiliarii tres, ut quidquid referendum ad Collegii Patres esset, ipsi prius examinarent; & siquid ex improviso ingrueret, suo ipsi consilio suoque arbitrio pro re nata expedirent. Scilicet nimia visa est Decani auctoritas, nec alia de caussa creatus Syndicus est, quam ut legum custos esset; ipsique Decano, si res posceret, animose resisteret, ne Collegii jura ullo unquam tempore violarentur. Ad Decanum tamen pertinere voluerunt, ejusque muneris esse Collegium convocare, & agenda proponere; Episcopis, aliisque Principibus viris, si ferat occasio, communi nomine officiose facere; Acta & ærarium custodire; Collegii ministros in officio continere; &, quod caput est, curam omnem industriamque adhibere, nequis per fallaciam ad Gradus scholasticos obrepat. Principio ipsis quoque Professoribus, communicato cum reliquis Patribus consilio, veniaque ab Episcopo petita, pensa dabat ex quatuor Sententiarum libris Petri Lombardi, qui unus maxime in scholis nostris adhuc dominatur. Duos autem sæculo illo Theologos invenio, qui sacræ Paginæ Professores dicebantur, primum ex Ordine Prædicatorum *Fr. Jacobum de Confortis*; ex Ordine alterum Eremitarum S. Augustini *Fr. Leoninum de Padua*. Nec sane in tanta Actorum inopia, temporumque perturbatione plures quærendi sunt; quamvis studia hæc pro conditione rerum non leviter colerentur, veruntamen in claustris potius, quam extra claustra. Cum enim sæculi ingenio salebrosa magis subtiliterque excogitata probarentur, quam simplicia & naturalia, ipsa quoque Theologica

logica ſtudia non ſolidis modo priſcorum Eccleſiæ Patrum argumentis conſtabant, ſed & ſcholaſticis diſputationibus Dialectico more agitatis, ad acuenda Cœnobitarum ingenia, eorumque otia laudabiliter occupanda maxime idoneis. Hoc autem ipſum ad multa & magna religionis commoda ſubinde traductum eſt, & Scholaſticum Theologiæ genus nuncupatum.

Tardius multo inducta in Gymnaſium Metaphyſica eſt, & ſacrorum Bibliorum interpretatio; quod hæc ad Theologum, illa ad Philoſophum pertinere crederetur.

Nulla ex artibus omnibus citius ſe extulit, quam Medicina, quæ ſemper in pretio habita eſt, & a noſtris maxime culta ob valetudinis ſubſidia, quæ Patavino ſolo largita natura eſt. Sæculo igitur quarto decimo auſpicia præbuere *Petrus de Apono*, & *Mundinus* de Civitate Auſtria; ſed alter poſt ſæculi hujus annum ſeptimum ad Bononienſes demigravit, ibique docuit; & quædam ſcripſit præſertim de rebus Anatomicis, quæ poſteritatis quoque judicio probata ſunt. Porro *Mundinum* inter noſtros refero, quandoquidem anno MCCCVII. IX. Kal. Maj. in examine Aymerici de Polonia Promotoris partes egit, diciturque in Actis illis *Magiſter Mundinus de Civitate Auſtria Phyſicus*, *&* *Medicinæ Doctor*, *&* *actu Regens in Studio Paduano*. Ceterum tot tantique errores implicant nominum, ut alii ex pluribus *Mundinis* unum faciant, alii ex uno plures; nullumque horum nobis concedant. Mortuus eſt Bononiæ anno ſæculi hujus decimo octavo, patremque ejus Nerinum fuiſſe ferunt, qui inter Medicos Bononienſes ſæculo ſuperiore floruerat.

Aponenſis idem Medicus, Philoſophus, Mathematicus, & Aſtrologus cum *Mundino* ipſo, & poſt *Mundini* diſceſſum uſque ad annum vitæ poſtremum in Patavino Gymnaſio docuit, ſi paucos menſes excipias, quibus Tarviſii fuiſſe dicitur. Medicinam quoque fecit peritia & felicitate tanta, præſertim Aponenſium thermarum auxilio, ut viſus ſit ipſas

quo-

quoque naturæ vires medendo ſuperare, & cum ſpiritibus commercia jungere: quod nemo mirabitur, qui legerit apud Plinium lib. 30. c. 1. *Magicas vanitates ex Medicina natas eſſe, & ſpecie ſalutari irrepſiſſe.* Adhuc nomen ejus in ore multitudinis eſt, quæ multa refert ab eo facta miracula rerum, videlicet auctis in majus, quæ non intelligit. Philoſophiæ ac Medicinæ lauream Pariſiis obtinuit, ibique diu claruit, edito Syntagmate anno MCCCIII. in quo Philoſophicas controverſias cum Medicis componere niſus eſt, ſibique *Conciliatoris* nomen apud doctos acquiſivit. Nemo autem miretur, hominem Aponi natum tam longe ad ſapientiam comparandam peregrinari voluiſſe: nam Pariſienſis per id tempus Univerſitas una omnium maxime floruit. Obiit anno MCCCXV. ætatis ſexto & ſexageſimo; multoſque invenit, qui de ſe ſcriberent, ad orationis copiam mirabilia quærentes, nunc vero demum cultiſſimi ingenii virum Mazzuchellum, qui ſpartam hanc ſemel atque iterum ornavit.

Aponenſem excepit ejus diſcipulus *Nicolaus a S. Sophia* Medicinæ Doctor pro ætate illa præſtans, qui docuit uſque ad ſæculum medium. Scripſit etiam quædam, quæ, vivente Pignorio, adhuc extabant, Commentarium in Avicennam de Diæta, de febrium curatione libros duos, & libellum de morſu viperæ, ac ſinapiſmo. *Nicolaum* patrem imitati ſunt filii duo, *Marſilius*, & *Joannes a S. Sophia*, quorum alter non medicinam modo, ſed etiam Philoſophiam in Gymnaſio profeſſus eſt, *Artiſta eximius*, *Medicinæ rite Monarcha*, ut dicitur in ſepulchri titulo. Præſtantior tamen *Marſilius* habitus eſt, qui cum Patavii docere cœpiſſet, poſtea Papiam conceſſit, Joannis Galeacii Mediolanenſis Ducis, Carrarienſium hoſtis, partes ſecutus. Inde cum redjiſſet, pace compoſita, paullo poſt ad Bononienſem migravit Academiam, ibique docendo conſenuit, & mortuus eſt.

Cum his docuere *Bartholomæus de Campo*, *Benedictus de Topis*, *Bonus a Flumine*, & *Barnabas Dardanus* Venetus,

quem

quem celebrat Sanſovinus ad annum MCCCLXIV. librosque de re Medica duodecim ſcripſiſſe ait. Sed reliquorum luminibus obſtruxit *Joannes de Dondis* idem Medicus, & Philoſophus, qui conductus a Florentinis anno MCCCLXVIII. cum diſceſſiſſet, poſtea redjit, verſatuſque in Gymnaſio eſt doctrinæ copia, & ſubtilitate ingenii tanta, ut vulgo *Ariſtotelis Anima* diceretur. Scripſit de Balneis Patavinis, vixitque uſque ad annum MCCCLXXX. ut eſt in ſepulchri indice apud Scardeonium: attamen in Actis Collegii Medici memoratur inter Promotores anno MCCCLXXXII. poſtridie non. Novemb. Id ſcilicet fiebat interdum fictione juris, ut auſpicia peterentur a magni nominis Profeſſore, præſertim ſi promovendus ex illius auditorio aliquando fuiſſet.

Diviſa jam in plures partes Medicina, auctiſque ſcholis, ut aliæ Theoricæ eſſent, aliæ Practicæ, aliæ Ordinariæ, aliæ Extraordinariæ, ne turba quidem Profeſſorum defuit. Sed ſiquis vires expertus, minus idoneas eſſe ſentiret, non diu ſe traduci patiebatur, præſertim in tanta illa ſcholaſtici ordinis licentia. Quotannis fere novi homines ad docendum accedebant. Quid enim attinet commemorare *Bartholomæum*, *Gulielmum*, & *Franciſcum a S. Sophia* Patavinos, *Hieronymum de Angeleriis* Venetum, *Petrum de Vareſio*, *Blaſium de Parma*, *Jo. Michaelem da Mainardinis*, *Paullum de Nuremberg*, *Antonium de Coneglano*, *Chriſtophorum de Dulcebovis* Mediolanenſem, *Matthæum de Lece*, *Petrum de Tanſignano* Bononienſem, & alios hujus generis, non quidem parum doctos, ſed illis certe impares, quos ſcholæ *famoſos* appellabant? *Petrus* tamen *de Tanſignano* & Philoſophus, & Medicus in patria cum haberetur, ad nos accedens famam retinuit, & Franciſci Carrarienſis auctoritate inter Collegii Doctores ſupra numerum receptus eſt. Longe præſtitit *Jacobus a Turre* Forolivienſis, Philoſophiæ primum, deinde Medicinæ Profeſſor. Itaque, etiam mutata civitatis dominatione, rurſus accitus eſt. *Alter Ariſtoteles*, & *Hippocrates alter* dicitur in ſepulchri elogio.

Non

Non tamen Græcas litteras calluit, quod ex ejus operibus satis constat; quamvis illi hanc quoque laudem plurimi liberaliter tribuant. Ejus Commentarii in primum Avicennæ canonem, in Hippocratis Aphorismos, & in Galeni Artem parvam sæpius editi sunt, & aliquando etiam in publicis scholis ad cognoscendum & imitandum lege propositi; quamvis hoc tempore jaceant. Proxime accessere *Jacobus de Zannettinis* Patavinus, qui a Physica ad Medicinam Ordinariam translatus graves habuit cum *Angelo de Roma* controversias; & *Petrus de Tomasiis* Venetus, ejus æqualis, qui etiam post bellum cum aliquandiu docuisset, postea discessit, ut in patria Medicinam faceret. Extant hujus epistolæ ad Philelphum, & Franciscum Barbarum, tum etiam utriusque ad ipsum. Mitto juniores duos *Joannem de Pera*, & *Bartholomæum de Mantua*, qui non docti modo, sed etiam facundi habiti sunt: mitto *Jacobum*, & *Balthassarem a Sancto*, *Joannem*, & *Nicolaum de Rido*, *Andream de Massolinis*, *Julianum de Rhodigio*, quos omnes sub Carrariensibus docuisse constat, quosdam vero etiam post Carrarienses. Non tamen mittendus videtur *Galeacius a S. Sophia*, quem Michael Savonarola in oratione de laudibus Patavii *Jacobi Foroliviensis* antagonistam vocat; nec *Petrus de Pernumia*, quem *curando*, *&* *docendo* excelluisse, scribit Scardeonius.

A Medicina separari nequit Chirurgia, quæ tertia Medicinæ pars a Celso dicitur, nec a Chirurgia disiungi debet socia ejus Anatome. Sæculo quarto decimo Chirurgiæ Professores duo erant, certumque singulis decretum stipendium; quod totum uni dabatur, si forte duo præstantes viri reperiri non possent. Ad Chirurgum pertinebat secare cadavera, cum Anatomicæ exercitationes fierent. Tres autem simul totum negotium conficiebant. Nam, secto per Chirurgum corpore, particula quædam ex *Mundini Anatomia* prælegebatur ab aliquo ex Professoribus Medicis, & fusius exponebatur: tum ab alio cadaveris pars, quæ in medio esset, ostende-

ſtendebatur omnibus ; additis quæ ad ejus notitiam uſumque pertinerent . Celebrantur his temporibus ex Chirurgorum claſſe *Benedictus de Galmarellis* Patavinus , qui inſignis Medicus a Scardeonio dicitur, atque omnibus litterarum ſtudiis ornatus, *Joannes de Janua*, *Nicolaus*, & *Franciſcus de Monteſilice* , & *Leonardus Bertopalea* , qui Chirurgiam profiteri cœpit anno ſæculi ſequentis ſecundo, & multa ſcripſit, quorum dedere catalogum Scardeonius, & Papadopolus.

Viguit maxime Philoſophia, eaque Peripatetica; ſed non tam a Peripato & Ariſtotele ducta, quam ab Ariſtotelis interpretibus & enarratoribus . In hac illi toti erant , qui ad Medicam artem ſtudia ſua referebant; nec aliter Medico philoſophandum putabant , quam ex Averrois , & Avicennæ doctrina . Itaque *Jacobus a Sancto* , quem inter Medicos numeravimus, *Jacobus de Zenariis* , & alii utriuſque diſciplinæ laude celebrati ſunt . Intra Philoſophos ſtetere *Gulielmus ab Aretio* , *Petrus de Prato* , *Matthæus a Leone* , & *Gulielmus de Regio* . Atque hunc quidem , ut tempora erant , valde præſtantem , multorumque judicio probatum Franciſcus Carrarienſis magnis conditionibus Patavium accivit; eumque inter Collegii Medici Doctores *ex gratia ſpeciali* referri juſſit, quamvis Gradus ſcholaſticos alibi recepiſſet . Nemo tamen unus ita præſtitit, ut ſæculi Philoſophus dici potuerit, poſteriſque ad exemplum proponi : quia nondum homines ſuſpicabantur , ſciri aliquid poſſe ſupra Ariſtotelem , certoſque induſtriæ ſuæ fines conſtituebant.

Minime omnium noti ejus ætatis Aſtrologi ſunt, cum tamen plurimi fieret Aſtrologica ſchola, nec unquam vacaret. Studia hæc primis temporibus late dominabantur , errore quodam hominum mentibus affuſo, ut Principes ipſi nihil fere ſine Aſtrologi conſilio aggrederentur : ſed cito , excuſſis nugis , nomina ipſa tale quiddam profitentium interierunt. Manet tamen adhuc *Gulielmi de Montorſo* Mutinenſis memoria , qui ante ſæculum medium Aſtrologiam in hoc Gy-

mnasio professus est magna quadam auditorum frequentia, & in ipso munere objit. Sepultus est in S. Nicolai æde, addito cineribus elogio:

Quem Mutinæ rupes genuit Montorsia castri,
Gulielmus jacet hic nunc veri cognitor astri.

Ad Logicos veniamus, quorum schola, ut ante diximus, cum Gymnasio ipso statim aperta est, sed interdum cum aliis conjuncta. Sæculo, in quo versamur, *Gulielmus de Tardona* Aristotelis Logicam interpretatus est non sine aliqua nominis fama, & auditorum frequentia; sed intra Universalium doctrinam stare consuevit, ductisque ex ea controversiis, subtiliter disputare. Hunc postea excepere *Ludovicus de Aretio*, *Joannes de Placiola*, & *Bartholomæus de Squarcialupis* Plumbinas, nondum Doctores, sed *Licentiati* dumtaxat; quos ferunt non docuisse modo, sed ingentia quoque de Logicis Institutionibus volumina scripsisse; quamvis Logicæ dux & magister Aristoteles artem totam exiguo libro complexus ad summum fastigium extulerit. Veruntamen quid opus est multos afferre? Instar omnium fuit *Petrus Paullus Vergerius*, quem seniorem vocant, ab omni fere litterarum genere satis instructus. Hic, juvenis adhuc cum esset, Dialecticam Patavii professus est; sed cito tamen ad alia migravit studia, de quibus copiose Papadopolus in To. I. p. 284. & Zenus in Dissertationibus Vossianis To. I. n. XVII. Ceterum nemo per ea tempora Logicam profitebatur, nec sane profiteri tuto poterat, quin suum inter *Reales*, vel inter *Nominales* nomen daret, & in quotidiano illo certandi studio, partium viribus & auctoritate scholæ suæ famam sustineret.

Postrema operam nostram poscit Grammaticæ ac Rhetoricæ schola, cujus Fastos, ob id ipsum quod postrema est, ad nostra usque tempora deducemus. Initio igitur sæculi quartidecimi hoc genus litterarum professus est *Vivarottus Amidanus*, de quo mentio est in schedis quibusdam Collegii Medici ad annum MCCCVII. IX. Kal. Majas. Hunc excepere

cepere *Lazarus de Coneglano*, qui artis Grammaticæ Professor dicitur anno MCCCLXXXVII. in vetusto tabularii Episcopalis codice, & *Magister Zanettinus*, cujus memoria extat per Jacobum filium aræ apposita in templo Eremitarum S. Augustini biennio post. Quamvis autem civitas sæculo ferme toto incerta sui, & modo Carrariensibus, modo Austriacis, modo Scaligeris, modo Vicecomitibus parere coacta, sæpius armis, quam litteris operam dederit, nunquam tamen Grammatici siluere. Hos frequenter memorant pauca illa, quæ supersunt, Medici Collegii acta; a quo Collegio ipsi quoque, non secus atque alii Professores artium, pendebant sacramento obstricti. Nemo eorum valde excelluit, nec sane inter tot tantasque rerum vicissitudines excellere potuit: nisi quis forte egregium Poetam Franciscum Petrarcham huic ordini accensere velit; quod fecisse Pignorium magis bonum civem, quam historicum, scribit Papadopolus.

Illud prætereundum non est, per hæc tempora probari studentes etiam in Grammatica consuevisse, & Doctoris titulo ornari; cujus rei in ipsis Collegii tabulis exemplum habemus ad annum MCCCXCII. Hinc *Magister Nicolaus de Padua* Grammaticæ Doctor vocatur in Juristarum codice XXXI. p. 13. Sed hic quidem revera docuit; unde minime vana orta est appellatio, tametsi fortasse sine Laurea docuerit. Huic addendus *Benedictus Bendedio* Lemniacensis, qui Bononiæ Lauream cum obtinuisset, Patavinam Grammaticæ scholam rexit, ut est in præfatione Statutorum Lemniacensium, & in ejus epitaphio:

Grammaticæ Doctor, interpres Rhetoricorum,
Sermonum prorsus non ignarus Logicorum,
Marmore Bendictus tegor hoc ego, salariatus
Grammaticæ Studio Paduæ, quondam cathedratus
Bononiæ, Portu Legnaci natus & ortus.

Anno MCCCCVII. cum jam in Venetorum ditionem & potestatem Patavium transisset, conquisitis Italia tota Profes-

foribus celeberrimis, delectus est ad artem hanc tradendam, quæ nobiliore jam nomine Rhetorica dicebatur, *Casparinus Barzizius* Bergomas stipendio argenteorum CXX. Ipsam quoque Moralis Philosophiæ scholam eodem tempore regendam suscepit, nihil veritus continuatum dierum omnium laborem. Onus autem hoc geminatum viri præstantes sibi deposcebant, quia, cum certa essent scholarum stipendia, Rhetorica non tanti habebatur, ut sola alere hominem posset. Idem usurpatum fuisse in Academia Julia scribit Samuel Rachelius in præfatione Commentarii sui ad Ciceronis Officia. Ceterum qui fortuita quoque ad rationem trahere conantur, ajunt duas has facultates recte conjungi Græcorum & Romanorum exemplo, qui, ad id significandum, Hermathenam ex Mercurio & Minerva composuerant, eamque in Gymnasiis locare solebant. Quadriennio post *Casparinus* cum Bononiensibus egit, ut ad eorum Gymnasium transiret: jamque omnia convenerant, ut constat ex pluribus ejus epistolis: attamen confectum negotium non est, adjectis ejus stipendio argenteis quadragenis, Fantini Danduli Prætoris opera. Nondum magistri titulum & Academicos gradus obtinuerat. Itaque anno MCCCCXIII. XVI. Kal. Oct. examinatus scholastico more, & probatus in Artibus est: quinquennio autem post inter eos quoque referri voluit, qui Gradus scholasticos petentibus Lauream præbent, & Promotores a nostris dicuntur, a Græcis fortasse melius Βραβευταί. Anno superiore Constantiæ fuerat bona Principis venia per menses duos; quo tempore egregiæ indolis adolescens *Franciscus Philelphus*, ejus discipulus, scholam tenuit substituti jure ac titulo, ut mos erat; quandoquidem ipse de se *Philelphus* tale quiddam gloriatur in epistola ad Leodrisium Cribellum. Postea Mediolanum *Casparinus* concessit a Philippo Maria Vicecomite Urbis domino accitus; ut constat ex decreto Senatus, quo ejus stipendium aliis dispertitum Professoribus est. *Philelphus* quoque demigravit, ut Venetiis doceret. Rhetoris autem Pa-

tavini

tavini munus suscepit anno MCCCCXXII. stipendio conductus argenteorum LXXX. *Victorinus de Rombaldonis*, vulgo *Victorinus Feltriensis*, *Mathematicus*, *Philosophus*, *idemque omnis humanitatis pater* publico numismate appellatus. Sed cito abjit ad instituendos Mantuani Principis liberos optimis conditionibus advocatus, quas refert Franciscus Castilionensis in ejus Vita. Anno sequenti docere cœpit *Jacobus Languscus*, al. *Langusthus*, Venetus florenis adscitus octogenis; probatusque in Artibus est quo anno docere desiit MCCCCXXXI. Valuit ingenio, & siquid hoc ad rem pertinet, magnis suorum temporum amicitiis claruit, ut est in Diatriba Card. Quirini ad Epistolas Barbari. Cum redire *Casparinus* decrevisset, anno MCCCCXXX. conductus est ad quinquennium: sed hoc ipso anno Mediolani decessit, ut narrat Præsul doctissimus Joseph Alexander Furiettus, qui ejus Opera collegit, vitamque eleganter scripsit. *Casparini* loco conductus est decreto Senatus *Antonius Picinus* Bergomas, excluso *Christophoro Parmensi*, qui electus ab Universitate fuerat, & Magistratui propositus, ut confirmaretur. *Picinum* excepit *Ægidius Carpius*, qui docuit usque ad annum MCCCCXXXVI. quo anno fidem suam Bononiensibus obstrinxit, suffecto in ejus locum *Matthæo de Rido* Patavino.

Anno MCCCCLI. *Laurus Quirinus* Venetus Patricius ex Colonia Cretensi, Græce Latineque doctus, Artem dicendi, & Moralia tradidit stipendio aureorum XL. ut ipse scribit ad Franciscum Barbarum. Conductus eadem conditione in annum proximum diu hæsit, eaque epistola Barbarum consuluit, quid sibi agendum censeret, proposita mercede tam exigua. Sed cum ejus augendæ spes oborta denique cessasset, in Cretam rediit, unde venerat. Plurima scripsit, quæ recenset, fata ejus omnia complexus, Fr. Joannes de Augustinis in Venetorum Scriptorum historia. Subinde docuit *Bullengerus de Sicilia*, qui in vetusto anni MCCCCLXX. monumento dicitur Grammaticæ Professor, nisi forte extra

Gy-

Gymnasium professus est. Cum illo, vel statim post illum collocandus videtur *Magister Dominicus de Rubea* Brixianus, qui anno MCCCCLXXII. nonis April. confirmatus est ad annum, ut refert Ingulfus de Comitibus. Memoratur etiam in ephemeridibus Monterossi mense Martio MCCCCLXXIV. diciturque Rhetor & Græcæ linguæ Professor. Eum excepit *Angelus Riminensis*, anno MCCCCLXXVI. florenis conductus centenis; *Angelum* autem ipsum *Franciscus Niger* Venetus, qui se ipse Humanitatis in Patavino Gymnasio Professorem vocat in suo de conscribendis epistolis Commentario. Sequitur *Cataldus Siculus* florenis ducenis Bononia evocatus, quem *Raphael Regius* in disputatione adversus *Joannem Calphurnium* appellat virum doctum, sed *muneri profitendæ in tanta Academia Rhetoricæ minus aptum*. Hic autem ad Bononiense Gymnasium cum redjisset anno MCCCCLXXXII. *Regius* ipse ejus locum occupavit, non tamen ultra quadriennium. Siquidem anno MCCCCLXXXVI. cum *Joannes Calphurnius*, quem eloquentiæ lumen vocat Cassandra Fidelis epist. 3. in hujus se honoris contentionem obtulisset, *Regius* exclusus est. In pugna hac nullus servatus est modus; & ex ea potissimum cognosci potest, non sine gravissimis caussis eligendi Professores facultatem paullatim Universitati fuisse ademptam. *Calphurnius* tota vita locum obtinuit communi omnium judicio probatus, præterquam *Regii*, aucto etiam iterum ac sæpius Principis munificentia ejus stipendio.

Græcæ quoque litteræ impense colebantur, Venetias exeunte sæculo superiore allatæ per *Manuelem Chrysoloram* Byzantinum. Allatas dico, non quod antea prorsus deessent, sed quod, tum primum aperto ludo, ad commune civium commodum sunt expositæ. Postea quicunque Rhetoricam traderet, Græcas quoque litteras attingebat: sed qui ex professo in Græcis versaretur, primum *Demetrium Chalcondylam* Atheniensem invenio, conductum florenis quadragenis III. id. Oct. MCCCCLXIII. In Actis Episcopalis Curiæ anni

ni MCCCCLXIX. affertur tamquam teſtis, diciturque Philoſophus, & utriuſque linguæ peritiſſimus. Quicunque autem haberet ſcholam hanc, quotannis probari per Univerſitatis ſuffragia debebat cum more, tum ex decreto Senatus. Id *Chalcondylæ* cum minime placeret, diſceſſit: & primum quidem Florentiæ, deinde Mediolani Græca æmulantium ſtudia juvenum cœtus habuit uſque ad annum MDXI. quo mortuus eſt. In ejus locum Univerſitas, nationum Concilio advocato, *Alexandrum Zenum* ſuffecit, presbyterum natione rituque Græcum, qui Pontificis indulgentia ad Latina ſacra tranſierat. Cum per annos quatuor docuiſſet, ut eſt in Ducali tabulario n. XXI. locum ceſſit *L. Camerti*, qui vulgo *Creticus* dicebatur, quod in Creta annos ſeptem ſtudiorum cauſſa commoratus eſſet. Huic autem an. MCCCCXCI. auctum ſtipendium eſt decreto honorificentiſſimo. Attigit ſæculi ſequentis annum tertium, quo anno XI. Kal. Sextil. quod *Creticus* in Luſitania eſſet Venetæ Reip. Nuncius, ſcholam hanc veluti fiduciariam occupavit *Marcus Muſurus* Cretenſis; idemque biennio poſt, *Cretico* defuncto, ſuam fecit ſtipendio ſane non magno, quod tamen auctum eſt ad florenos CXL. anno MDVIII. Hoc tempore tantus fuit animorum ardor, ac pæne impetus erga litteras Græcas, ut ſe Artium Rector valde comitatus Venetias contulerit, egeritque Univerſitatis nomine de ſchola inſtituenda, in qua Græci Ariſtotelis libri, & ea omnia, quæ a Græcis fontibus petita, ad Philoſophiam & Medicinam pertinerent, Græca eruditione explicarentur. In ejus verba Senatusconſultum factum eſt pridie non. April. MCCCCXCVII. quo munus tam grave *Nicolao Leonico de Tomæis* Epirotæ delatum eſt. Primus igitur omnium *Ariſtotelicos libros*, ut habet inſcriptio, quam illi Petrus Bembus in æde S. Franciſci poſuit, *Græco ſermone Patavii publice docuit* uſque ad quintum ſæculi proximi annum, magnamque eruditionis novitate admirationem movit. Neque tamen crediderim, Græcas acroa-

ſes,

ſes, ut quidam ſibi perſuadent, *Leonicum* habuiſſe, cum deeſſent ſcholis noſtris auditores idonei: propius fidem eſt, Græca ipſa Ariſtotelis verba afferri ab illo & explicari conſueviſſe, ſed ſermone Univerſitati uſitato. Non defuere plurimi laudis hujus æmulatores ſæculo tam exculto, vereque aureo; defuere poſt illud pro indita hominibus rerum affluentium ſatietate etiam optimarum.

Redeamus ad Latina. Cum anno MDIII. *Calphurnius* fato ceſſiſſet, *Raphael Regius*, qui amiſſi loci recuperandi deſiderium nondum depoſuerat, curavit, ut Principis auctoritate reſtitueretur; decretumque obtinuit; fruſtra adverſante Univerſitate, quæ ægre patiebatur minui jura ſua. Scilicet cum *Regius* viginti ante annis ſcholarium ſuffragiis fuiſſet probatus, id ſatis eſſe Senatus voluit, quominus, ſe hominem revocante, qui alias placuiſſet, jure queri Univerſitas videretur. *Regius* igitur Latinas Litteras, *Muſurus* Græcas uſque ad annum MDIX. tradiderunt, quo anno propter bellum ex fœdere ortum Cameracenſi Patavina ſtudia ſunt intermiſſa. Hoc ipſo anno Patavium venit, manſitque toto belli tempore *Ludovicus Cœlius Richerius* Rhodiginus; &, ſiquidem hac in urbe docuit, ut omnes qui de illo ſcribunt, affirmate narrant, per id tempus, quantum arma patiebantur, docuiſſe videtur. Nam ante bellum ſcholam habuit primo Rhodigii, dein Vicetiæ, tum Ferrariæ: poſt bellum autem anno MDXVI. Mediolani conductus eſt ad quinquennium. Anno MDXXII. in patriam rediit, ubi cum eſſet, anno ſequenti VIII. Kal. Majas allegatus eſt civitatis nomine ad gratulandum novo Venetiarum Duci Andreæ Grittio. Paucis poſt menſibus Patavii objit, quo fortaſſe docendi animo ſe contulerat; ſed eum docuiſſe, nullo monumento, nullaque memoria conſtat.

Pacis atque otii tranquillitate recuperata, reſtitutoque Gymnaſio, anno MDXVII. Latinæ Humanitatis tradendæ munus ſuſcepit *Marinus Becicchius*, vulgo *Becichemus* Scodren-

drensis, adoptione Venetus, ex Brixianis scholis accitus stipendio florenorum LXXX. qui post biennium aucti sunt ad centenos, quamvis fato temporum magna scholæ infrequentia doceret, ut scribit Bembus ad Ramnusium anno MDXXV. Eodem Senatus decreto ad Græcas litteras electus est *Jo. Antonius de Marostica*, cui biennio post idib. Decembr. successit *Romulus Amasæus* a toto expetitus Gymnasio, præsertim vero a Transalpina juventute, quæ Jurisprudentiæ operam dabat. Attamen anno sæculi hujus quarto & vicesimo ad Bononiensem redire maluit Academiam, unde fuerat deductus; ejusque locum biennio post occupavit *Bernardinus Donatus* Veronensis. Hic quoque anno vix exacto discessit, maluitque Latinas litteras locis ignobilioribus profiteri, donec ad eas Venetiis tradendas anno MDXXXII. accitus est: quod obiter noto, nequis eum putet duobus ante annis morte sublatum, ut aliqui scribunt. Nondum *Donatus* discesserat, cum *Becichemus* diem objit; caruitque Gymnasium Græca Latinaque Humanitate usque ad annum MDXXX. quo *Lazarus Bonamicus* Bassanensis in *desertam*, ut ipse scribit, *ac prope depositam provinciam* venit. Utriusque linguæ scholæque onus cum recepisset, diebus tum festis, tum profestis assidue docuit per horas duas. Biennio post cum Bononiam cogitaret, aucto stipendio confirmatus est.

Anno MDXLV. *Joannes Faseolus* Græcæ linguæ tradendæ curam suscepit, primusque Simplicii commentarios in Latinum sermonem vertit. At hic quoque non multo post, sive æmulatione Collegæ, sive conditionis augendæ spe cum Magistratu egit, ut sibi duplicaretur onus. Facile impetratum. Itaque Senatusconsultum ex Triumvirum relatione factum est, ut *Faseolo* liceret cum Græcis Latina conjungere, modo per horam & semihoram quotidie in suggesto esset, atque utriusque linguæ auctores interpretaretur. Id fideliter præstitit horis pomeridianis. Anno MDLII. objit *Bonamicus*, *quo nullus clarior Archididascalus sæculo sextodecimo*

fuit, ut ait Papadopolus, qui ejus laudes fuse persequitur. Cum annos vixisset tres & septuaginta, nihil litterarium edidit: pauca autem illa, quæ inter ejus scripta reperta sunt, & ab amicis vulgata, visa sunt omnibus intra famam, quam sibi docendo comparaverat. Huic statim, cum *Paullus Manutius* frustra invitatus fuisset, successor datus est *Franciscus Robortellus* Utinensis, qui Venetiis magna nominis celebritate docebat: sed post annos sex, relicto Patavio, Bononiensibus operam suam locavit. Suffectus est *Carolus Sigonius* Mutinensis, ipse quoque ex Venetis scholis evocatus. Verum, anno vertente, cum rediisset *Robortellus*, duo Græcæ, Latinæque Humanitatis Professores constituti sunt, qui antagonistæ essent, vulgo *concurrentes*, ut alii ex classibus aliis. Exarsere alter in alterum æmulatione tanta, ut, cum res ad factiones devenisset, uterque per dies aliquot publica schola abstinere coactus sit: qua de caussa *Rector cum Consiliariis* (ut est in Actis Juristarum VIII. Kal. Dec. MDLXI.) *mandavit scribi litteras Clarissimis Reformatoribus pro expeditione lecturæ Juris Canonici vacantis, pariter & pro lecturis Humanitatis; quia maximum affert incommodum toti Gymnasio non habere lectiones Pontificii Juris, & Humanitatis*. Ad tollendas contentiones *Robortellus* Ethicam & Politicam ex professo tradere jussus est, Rhetoricam autem vel omittere, vel dicis caussa leviter attingere. Itaque *Sigonius* Rhetoricam provinciam tenuit late dominus; quam tamen ipsam anno MDLXIV. antagonistæ cessit, Bononiam magnis pollicitationibus invitatus. Eam recepit *Robortellus*, tenuitque usque ad annum MDLXVII. quo mortuus est inopia tanta, ut sumptus funeri defuerit. De publico elatus est, & in basilica S. Antonii funebri oratione laudatus. Vir fuit eruditissimus, & multorum operum auctor, non tamen *Sigonio* adversario par. Huc statim ex vespertina Græcarum litterarum schola evectus est *Fasceolus*, sed omine parum bono. Cum enim in magna omnium ordinum frequentia præ-

fari

ſari cœpiſſet, vix prima prolata voce, ita eum memoria omnis animuſque defecit, ut e ſuggeſto deſcendere, & concionem dimittere coactus ſit. Infortunium hoc, quod ceteroquin multis viris præſtantiſſimis ex omni litterarum memoria commune fuit, ita hominis exiſtimationem apud ſtudentium vulgus perculit, ut loco impar haberetur. Itaque anno MDLXX. invitatus eſt *Marcus Antonius Muretus* Gallus, qui Romæ docebat. Sed cum *Muretus* conditionem accipere noluiſſet, anno ſequenti datus eſt *Faſeolo* collega *Antonius Riccobonus* Rhodiginus, ille ipſe, qui primus Gymnaſii hiſtoriam adumbravit. Ægre tulit *Faſeolus*, & duobus poſt menſibus dolori naturæque ceſſit. Totum proinde onus incubuit *Riccobono* uſque ad annum MDXCIX. quo vivere deſiit, plurimis iiſdemque pulcherrimis editis libris, non de Rhetorica modo, ſed etiam de Philoſophia Morali, qui recenſentur in ejus vita apud Papadopolum. Facit vel maxime ad ejus laudem, quod cum Laurentius Lauretus Adriæ Epiſcopus Venetiis decubuiſſet, opimum funeris ſui laudatori præmium reliquit; modo is eſſet *Riccobonus*, bona Principis venia Patavio arceſſitus.

Anno MDC. evocatus ex Belgio eſt *Juſtus Lipſius*, quo nemo ea tempeſtate eruditior ferebatur; ſed cum avelli a ſuis nulla conditione potuiſſet, conductus eſt v. Id. Jan. *Paullus Benius* Eugubinus, S. Theologiæ Doctor, & quidem ſolus. Triennio autem poſt cum *Vincentius Contarenus* Venetus, annos natus ſex & viginti, operam ſuam ad vires experiendas obtuliſſet, novus ejus cauſſa apertus eſt ludus Græcæ Latinæque Humanitatis, qui diebus vacantibus extra ordinem exerceretur, decreto ſtipendio, quod nunquam augeretur, florenorum CC. Res *Contareno* recte cecidit; proindeque anno MDCVI. collega *Benio* datus eſt, ut diebus ordinariis eadem hora, ſed loco ſecundo doceret, aſſignatis florenis CCL. totiuſque anni penſione mutui nomine in anteceſſum ſoluta. Sexennio poſt confirmatus eſt, aucto ſtipen-

 dio

dio ad florenos quingenos. Anno MDCXVI. cum onus deposuisset, oblatum est *Balthassari Bonifacio* Rhodigino, qui maluit Venetiis Jus Civile profiteri. Interim anno MDCXXII. poscente Universitate peculiarem linguæ Græcæ scholam, munus hoc Fr. *Juliano Riccio* ex Ordine Conventualium delatum est, & diebus vacantibus addictum. Ludum aperuit novus hic Professor oratione de linguæ Græcæ laudibus, eamque postea typis edidit. *Benius* autem anno post honestam missionem obtinuit, ita tamen, ut ejus nomen, quamdiu viveret, in Professorum albo, qui *Rotulus* dicitur, propter hominis famam retineretur. Mortuus est Patavii anno MDCXXV. conditusque in templo Monialium S. Claræ, ubi tumulum sibi vivens fecerat, exterisque aliis Professoribus, qui inferri vellent. Plurima scripsit, quæ recenset Papadopolus.

Sub anni exitum electi sunt *Joannes Tuilius* Tirolensis, & *Felix Osius* Mediolanensis, uterque ad Græcam Latinamque Humanitatem pari loco & stipendio; & ut omnia paria essent, eodem anno MDCXXXI. eodemque morbo sublati sunt. *Tuilius* quidem, ut ea ferebant tempora, habitus est eloquens. Iccirco iterum ac sæpius ab Universitate delectus est ad gratias civitatis Moderatoribus communi nomine agendas; idemque laudavit in funere Anatomicos duos, *Hieronymum Fabricium*, & *Adrianum Spigellium*. *Osius* eruditione potius valuit, quam celebrant Tomasinus noster, & Argelatus. Id vero maxime ad ejus laudem facit, quod primus publicæ Bibliothecæ præfectus est per ea tempora conditæ, librisque instructæ.

Cum insequenti anno XIII. Kal. Jun. ad scholam hanc electus fuisset *Georgius Camerarius* Scotus, fatis præreptus est; suffecto statim *Catervo Diamantino* ex S. Severino, qui publicam scholam Arimini regebat. Secundum tamen locum dumtaxat obtinuit. Nam ad primum evectus est anno proximo *Octavius Ferrarius* Mediolanensis, Grammaticorum &

Rhe-

Rhetorum illius ævi, pravo nescio quo judicio corrupti, sine controversia præstantissimus; cui postea, sublato e vivis *Riccio*, ipsum quoque Græcæ linguæ pensum assignatum est. Desierat scilicet tantus ille sæculi superioris impetus ad docendum & discendum; quod fere accidit rebus omnibus, cum fastigium attigerunt. Neque enim in summo longa potest esse mora; sed cum res eo pervenerunt, ut progredi nequeant, regrediuntur. Quare cum *Diamantinus* quoque, secundarum partium Rhetor, sub initium anni MDCXL. objisset, nec successor loco dignus reperiretur, solus *Ferrarius* provinciam totam occupavit; addita etiam publicæ Bibliothecæ curatione, auctoque illi stipendio ad florenos bis millenos. Unus maxime in Italia Græcam Romanamque eruditionem calluit; quod constat ex operibus ab eo editis, præsertim vero ex *Rei Vestiariæ*, & *Electorum* libris: in dicendi autem arte cum sibi placeret, orationesque identidem emitteret, revera non æque fuit felix. Vixit usque ad annum MDCLXXXII. atque ille in primis auctor fuit Vener. Gregorio Card. Barbadico, civitatis Episcopo, quem honoris ac pietatis caussa nomino, ut Græca studia prope intermortua in novi Seminarii sui scholis excitaret.

Locus vacavit per annos amplius tres, frustra invitato *Jacobo Gronovio*; donec *Nicolaus Caliachius* Cretensis ex prima Philosophiæ schola ad hanc traductus est, quam tenuit annos ferme viginti. Ejus laudes post Patinum abunde explicuit amicus ejus & conterraneus Papadopolus. Quod convenit inter omnes, in litteris Græcis excelluit, studiumque hoc restituere, & propagare conatus est. Post editum heredis cura *de Mimis & Pantomimis* Commentariolum, eruditas quasdam Dissertationes ejus in Grævianam Antiquitatum Collectionem illatas Veneti typographi dedere anno MDCCXXXVII. Eo defuncto, successit *Sebastianus Melchiorius* Tarvisianus, magister olim meus, qui, duabus recitatis atque editis pulcherrimis orationibus, sponte se abdicavit, valetudinem caussatus.

ſatus. Extant orationes aliæ ab eo ſcriptæ, cum Seminarii Patavini ſtudiis præeſſet, in quibus ad exquiſitam Latini ſermonis lautitiam vix quippiam deſideratur. Poſtea ſibi uni vixit ſine cura ulla gloriæ ſuæ, & ſine obtrectatione alienæ. Venit in locum ejus anno MDCCX. *Dominicus Lazarinus* Maceratenſis, qui, quod olim *Faſeolo* contigerat, cum orationem primam in magna totius Gymnaſii celebritate haberet, deficiente memoria, repente obmutuit. Sed *Faſeolo* animoſior locum tenuit, & quod reliquum erat, de ſcripto pronuntiavit. Ego orationem illam gravem atque elegantem, cum auctor clauſis ſcholis abeſſet, pro mea erga illum benevolentia, typis commiſi. Ceterum vir magni & acerrimi ingenii cum eſſet ad exiſtimandum, non æque dicendi uſu valebat; prorſus ut Scævola apud Ciceronem de Clar. Orat. c. 39. *magis exiſtimator metuendus*, *quam admirandus orator*. Propterea cum primam acroaſim ſub initium anni recitaſſet, poſtea quam maxime poterat, publico abſtinebat. In privatis colloquiis & familiari conſuetudine libentius audiebatur, præſertim ab iis, qui novi ad eum accederent. Nam, ut ejuſdem Ciceronis verbis utar de Fin. l. 2. c. 4. *iiſdem de rebus ſemper quaſi dictata decantabat*, *neque a commentariolis ſuis diſcedebat*. Multa illum ſcite & commode dicta commendabant; habituſque eſt tamquam anteſignanus eorum, qui Grammaticas Alvari ſcholas cavillantur. Hoc illi valuit ad famam, & quidem in partem utramque. Mortuus eſt anno MDCCXXXVI. Dum viveret, quædam edidit, ex quibus jure ac merito laudatur, in primis autem Tragœdiam *de Uliſſe juniore* vernaculo ſermone ſcriptam. Poſt ejus autem mortem alii alia undique collecta typis commiſerunt, quorum pleraque carent amatoribus; nec ſane ab ipſo tanti fiebant, ut emitti vellet. Sed danda ſemidoctis famæ cupidis, hominibus plerunque honeſtis, hæc venia eſt, ut ipſi quoque in litterariam provinciam, quæ latiſſime patet, non ſecus ac propolæ ad emporium, per hujuſmodi collectiones ſibi aditum patefaciant.

An-

Antequam ſcholas noſtras attingeret, ediderat Grammaticum neſcio quid, aſſumpto Bagnarii nomine, de quo Papadopolus in To. 1. p. 260. & duas adverſus Germonium epiſtolas, ex quibus intelligitur, quantum Latinitatis ad nos attulerit. Nam Græca vix delibaverat. Sed cum valeret ingenio, &, quantum ſibi oneris in tanta litterarum luce eſſet impoſitum, probe ſentiret, magnoque ferretur æmulandi ſtudio, ea ipſa, quæ non attulit, cito acquiſivit.

Poſtremo ejuſdem anni menſe ex Philoſophia ad Humanitatem demigravit *Jo. Antonius Vulpius*, mitioribus ſtudiis ſuapte natura magis idoneus. Morbo diuturno tentatus, quem ipſe quoque in ſuis Operibus memorat, locum tamen retinuit, magnis fultus & meritis, & patrociniis. Tandem ad priſtinam valetudinem cum rediiſſet, non ſolum ſcholam ſtrenue rexit, ſed plurima ſcripſit ligata ſolutaque oratione; Catullumque, & ſocios ejus, Tibullum, ac Propertium, commentariis copioſiſſimis illuſtravit. Nunc ex Triumvirali reſcripto anni MDCCXL. docet, cum libet, fere autem alternis, ſemper tamen eruditione atque elegantia tanta, quantam loci dignitas poſcit.

INDEX

PARTIS I.

A

Arith-

C.

de

D.

dc

Fri-

G.

H.

Hu-

I.

L.

Li-

M.

de

N.

O.

Plum-

Saf-

T.

Ther-

V.

Z.

Za-

Pag. XXXVII. dele *Bartholomæus Capivacceus*.

FASTI GYMNASII PATAVINI

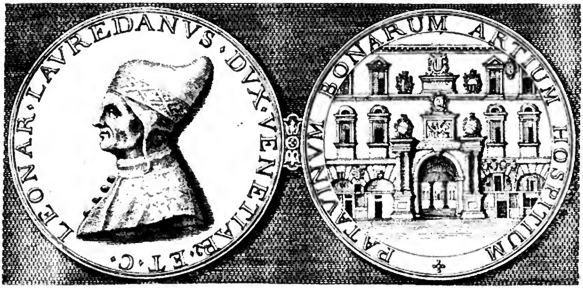
JACOBI FACCIOLATI

OPERA COLLECTI

AB ANNO MCCCCVI. VENETÆ

DOMINATIONIS PRIMO

AD JUSTITIUM ANNI MDIX.

PATAVII, Typis Seminarii, MDCCLVII.

Apud Joannem Manfrè.

SUPERIORUM PERMISSU ET PRIVILEGIO.

SERENISSIMO VENETIARUM DUCI

FRANCISCO LAURETANO

JACOBUS FACCIOLATUS.

QUemadmodum Patavina litterarum & artium Univerſitas cum in Venetorum ditionem venit, ipſum ante omnes civitatis Ducem ac reip. Caput Michaelem Stenum venerata eſt, ejuſque ſe imperio, fidei, ac tutelæ, commiſit; ita ego ejuſdem Univerſitatis Faſtos ab ea tempeſtate ſcribere aggreſſus, a te, PRINCEPS SERENISSIME, auſpicia peto, totumque hoc quid-

quid est, tibi veteri formula do, dico, dedico. Quem enim potius appellem, quam illum, qui idem dignitatis fastigium tenet, cui ad regiæ majestatis speciem, quantum in libera civitate decet, nihil deest; cujus nomine & auctoritate acta Senatus omnia, consulta, decreta, litteræ in publicum prodeunt? Ac Stenus quidem, & qui proxime secutus est Thomas Mocenicus, ita amplificarunt & ornarunt Patavinum Gymnasium pro recenti, qui solet esse vehementior, possessionis sensu, ut, illecta undique juventute, sena circiter scholarium millia in matriculas singulis annis referrentur. Nunc rei litterariæ status, temporum ratio, atque hominum mores tale quippiam sperare vetant. Attamen habet sæculum bona sua, quibus acquiescere æquum est: & quemadmodum ex hominibus nullus est, qui omnia simul habeat, & omnibus horis sapiat, ita civitates & imperia aliter alio tempore valent, alia atque alia vertentibus annis felicitate fruuntur. Non desunt, quæ tempora tua & Principatum ornent, etiam quod attinet ad litterarum studia. Nam res libraria per hos annos ita crevit, ut pauca sint

merci-

mercimonii genera , quæ illam ſuperent . Scholis quoque adjumenta & præſidia multa comparata ſunt ad Phyſica ſtudia , ad Chymica , ad Anatomica , ad Mathematica commodius atque utilius colenda ; ut jam proficere volentibus nihil ſit aliunde quærendum. Ne illud quidem omittere debeo, ineunte ſæculo XVI. Patavinas Muſas , quæ diſperſæ per urbem male habitabant , auſpicio Atavi tui Leonardi Venetiarum Ducis ad apparatiſſimas Bovis ædes fuiſſe traductas ; cujus rei memoria adhuc extat numiſmate propagata. Quid quod ſcholæ omnes, quæ paullo poſt, ingruente bello , clauſæ neceſſario fuerant , vix compoſitis rebus , ejus Principis virtute ac ſapientia citiſſime apertæ ſunt , & priſtino ſplendori reſtitutæ ? Accipio omen .

Utinam vero hæc Venetæ hiſtoriæ particula ornatum & amplitudinem caperet : ſed & ipſa per ſe tenuis eſt , nec eam qui ſcribit , ita valet ingenio, ut rei mutare naturam poſſit , & de parvis , quod dicitur , facere magna . Curavi certe pro viribus , ne muneri deeſſem ; ut id qualecunque eſt, tibi potiſſimum , PRINCEPS SERENISSIME , probare-

tur,

tur , tuaque prodiret auctoritate munitum & gratia ; non illa modo , quam fortunæ tuæ loci altitudo conciliat , ſed illa maxime , quam tute tibi animi magnitudine , vitæ ſplendore , humanitate , liberalitate apud omnes conciliaſti . Cetera nobis Deus Opt. Max. totique Patavino Gymnaſio numine ſuo & providentia fortunet.

RECTORES JURISTARUM

AB ANNO MCCCCVI. USQUE AD MDIX.

Quo intermiſſæ Scholæ ſunt belli cauſſa.

QUod ii faciunt, qui, longis itineribus peregre ſuſceptis, in ſilvam forte incidunt, ut cum exierint, vota initio nuncupata renovent; idem mihi facere neceſſe eſt, poſtquam ex illis rerum ac temporum tenebris emerſi, quæ Patavinum Gymnaſium, totamque provinciam hanc ſuperiore ſeculo tenuere. Quod igitur bene vertat, Gymnaſii hujus regimen poſt annum MCCCCV. explicaturus, ab Juriſtis incipio.

Compoſita anno MCCCCVI. ad Venetæ dominationis formam civitate, de Gymnaſio quoque, ejuſque regimine cogitari cœpit. Sed quia in tanta novitate rerum inveniri nullus potuit, qui Rectoris onus ſumeret, Juris ſtudioſis utriuſque nationis, Ciſalpinæ ac Tranſalpinæ, datus eſt Pro-

rector *Bartholomæus de Apulia*, patria Beneventanus. Ad augendam autem Gymnasii frequentiam & celebritatem, Senatus claudi Tarvisianum jussit; decrevitque, ut qui legum, vel artium studiis ex omni Veneta ditione operam daret, Patavii dumtaxat probaretur, nomenque & jus magisterii obtineret. Extat adhuc anni sequentis decretum pridie Kal. april. perscriptum, quo scholæ aliæ Veneti dominii omnes post S. Lucæ festum cessare jubentur; pœnæque gravissimæ in eos sanciuntur, qui alibi, quam Patavii, docere aliquid publice ex omni disciplinarum classe supra Grammaticam ausi forent. Eodem Senatusconsulto quaterna argenteorum Venetorum millia in Gymnasium quotannis expendenda decernuntur: quæ summa pro illorum temporum conditione ingens dici poterat. Ceterum res tota Sapientum Collegio mandata est.

Anno demum hujus sæculi nono Rectores creati sunt nonis sextil. Cisalpinorum *Martinus de Bernardinis* Venetus, Plebanus S. Pantaleonis, Transalpinorum *Fridericus Hrast* Germanus. Eodem anno magno Gymnasii Cancellario, & Episcopo Patavino Albano Michaelio, qui triennio ante Stephano Carrariensi suffectus fuerat, successor datus est Petrus Marcellus. Hic quadriennio post in utroque Jure probatus est, & Doctor declaratus, Promotore Zaccharia Trivisano, urbis Præfecto, qui civem suum uxoris nomine sibi conjunctissimum, annuente Collegio, Laurea ornavit: unde ortus illorum error, qui Trivisanum inter Professores retulerunt.

Docuere per hæc tempora in hujus classis scholis Viri præstantes non pauci, *Franciscus Ramponus* Bononiensis, quem alii *de Ramponibus* dicunt, atque inter Doctores solemnes numerant; *Benedictus de Barzis* Plumbinas, *Baldi* discipulus, qui per omnes fere Italiæ Academias docendo vagatus cum esset, anno demum MCCCCVII. ad Patavinam accessit; & *Raphael Fulgosius* vel princeps, vel inter principes sæculi Jurisconsultos. Hic vero non scholæ modo navabat operam, sed etiam de rebus ad reip. administrationem

perti-

pertinentibus interdum consulebatur; & multa scripsit, quæ referuntur a Pancirolo, & Papadopolo. Ejus collega & antagonista fuit *Signorinus de Homodeis* Mediolanensis, *Signoroli*, qui superiore sæculo docuit, nepos. Hunc Historici Mediolanenses *Signorolum secundum* dicunt, & *Bonsignorium*, de quo Argelatus in Bibliotheca Script. Mediol. p. 723. Non est omittendus *Andreas Forzadura* Bassanensis, qui in veteri Judicum matricula *vir famosus* dicitur, & *Doctor legum excellentissimus*. Atque isti quidem, paucique præterea minoris famæ Doctores Jus Civile profitebantur. Pontificium tradebant *Nicolaus de Portugruario*, & *Dominicus a Ponte* Venetus, qui anno sæculi undecimo receptus est inter Judices; tum etiam *Thadæus de Vicomercato*, quem alii *Thadæolum* vocant, de quo Argelatus ibid. p. 1671. Fuit enim is quoque Mediolanensis. Anno MCCCCXIII. quinquagenis merebat: sed cum collegæ & antagonistæ suo *Prosdocimo de Comitibus* impar videretur, mandatum civitatis Moderatoribus est, ut eum urbanis verbis dimitterent; modo ad locum occupandum reduci posset *Petrus de Ancharano*, qui annis superioribus cum Patavii docuisset, magnum sui desiderium reliquerat. Sed de Professoribus agetur postea: nunc Rectores persequamur.

Dignitas hæc multorum ambitione crescere cœpit, novisque in dies additis ornamentis & commodis, quæ fuse explicantur in libro Statutorum primo, ad quoddam quasi fastigium pervenit. Onera quoque ejus honori paria fuere, ut nemo mirari debeat, si identidem intermissa, denique plane defecit. Anno MCCCCX. Rectores creati sunt Transalpinorum *Petrus Heltpurg* Germanus, Cisalpinorum *Petrus de Homodeis* Pisaurensis: quorum primum excepit anno sequenti *Vipertus Rhenanus*, alterum *Bartholomæus de Torculis* Mantuanus. Conantibus omni ope Vicetinis vetus Gymnasium restituere, quod jamdiu interciderat, spes illis omnis decreto Senatus ablata est; ne Patavi-

num, quod in dies magis florebat, alicunde sibi metueret.

MCCCCXII. Confirmato a Cisalpinis *Bartholomæo de Torculis*, Transalpini Prorectore contenti fuere *Antonio Rhodiensi*. Sub istorum regimine actum est de scholis Clodiam transferendis belli caussa; cujus rei metu Patavini viribus omnibus contenderunt, nequid hujusmodi moveretur. Multi proinde, amplum sibi patriæque rati, operam suam scholaribus retinendis contulerunt: atque inter hos *Ludovicus de Curtosiis* Juris Civilis Professor domum etiam comparavit, Collegiumque testamento instituit ad Juris studiosos, qui pauperes essent, Patavium alliciendos, alendosque: qua de re alibi dixi.

MCCCCXIII. Prorectores fuere *Bernardus Monasteriensis* Transalpinorum, *Cosmas Siculus* Cisalpinorum. Communem quendam civitatis errorem pro omine litteris fausto Gymnasium accepit. Detecta sunt enim hoc anno ossa T. Livii, liberti Liviæ quartæ, T. Livii Historici filiæ: quæ cum crederentur Historici ipsius ossa, sepulcri titulo ad gratiam explicato, cives omnes ingenti perfusi gaudio honorem summum servilibus exuviis præbuerunt. Rem totam describunt Xicco Polentonus apud Pignorium de Origine Patavii, & Tomasinus in T. Livii Vita. Anno autem MCCCCLI. concessum est brachium liberti hujus Alphonso Aragoniæ Regi, inæstimabile munus.

MCCCCXIV. Prorectorem suum Cisalpini confirmarunt, Transalpini autem novum elegerunt *Jacobum de Catalaunia*. Quod Gymnasium a pristino felicitatis statu defecisse videretur, Patavini Oratores a summo Civitatis Consilio Venetias missi ejus instaurationem a Senatu postularunt. Auditi humaniter sunt; mandatumque civitatis Rectoribus per litteras Ducales mense februario anni proximi datas, ut cives quatuor eligerent ex ordine primo, qui rei litterariæ curandæ pro sua diligentia atque amore patriæ animum adjicerent. Quandiu autem illorum opera valuit, *Studii Solicitatores ac Reformatores* dicti sunt.

MCCCCXV.

MCCCCXV. Idem *Jacobus de Catalaunia* Transalpinos rexit, sed Prorectoris titulo, Cisalpinorum autem Rector fuit *Jo. Antonius Senensis*. Anno sequenti utraque natio Rectore caruit. Ac Transalpini quidem Prorectori paruere *Joanni Ciercuslo* Canonico Frisingensi; Cisalpinis, quod Rector illis Prorectorque deesset, præfuit *Nicolaus Contarenus*, qui Collegii Jurisconsultorum Præses erat.

MCCCCXVII. Utramque nationem gubernavit *Joannes de Montebaroccio*, perrexitque usque ad postremos anni proximi menses. Jam enim Gymnasii infrequentia fecerat, quod anno MCCCCLXXIII. lege confirmatum est, ut Rector unus utramque gentem, Cisalpinam, & Transalpinam moderaretur. Et ne is quoque deesset, Jurisconsultorum Collegium indulsit, ut recte functis munere hoc, Juris Civilis, vel Canonici Laurea gratis concederetur, si modo Doctoribus placeret pro tempore deliberantibus: quod sexennio post Senatus decreto suo ratum perpetuumque fecit. Ipsos quoque Professores & Scholares novo liberalitatis genere allicere Senatus voluit, condonatis vectigalibus. Ceterum jussit, ut scholarium controversiæ, quas interdum Episcopus, interdum Collegiorum Præsides ex antiqua consuetudine componebant, in posterum ad Prætorem deferrentur, easque unus disceptaret.

MCCCCXIX. Rector fuit *Nicolaus Polonus* Archidiaconus, qui sub anni superioris finem creatus fuerat, tenuitque dignitatem ferme triennium. Anno demum sequenti Pratense Collegium, de quo diximus in Parte I. apertum est, titulo foribus inscripto:

Atria quanta vides sinuosos flexa per arcus,
Dedita divinis studiis & Canone sacro
Magna Comes Pratæ Pileus dedit inclytus Heros,
Cardine Pontificum celsos operatus honores.
Mille quadringentos bis denos auxerat annos
Partus Virgineus, cum mœnia structa quierunt.

Quod sex ante annos permissum a Principe fuerat, quatuor

boni

boni viri ad Gymnasii instaurationem ex Patavina nobilitate electi sunt: idque in ipsis civitatis Statutis perscribi placuit, ut quotannis fieret. Eorum opera cum hoc tempore, tum præsertim anno MCCCCXXIX. salutaris fuit, quo cum electi fuissent Paullus de Leone, Petrus Scrovignus, Obizzo Buzzacarenus, & Petrus Zabarella, damna repararunt, quæ scholis omnibus pestis attulerat.

MCCCCXXII. *Christophorus de Pisauro* Rector creatus est, idemque publice docuit extra ordinem diebus festis, assignato stipendio argenteorum XXXIV. quod exemplum secuti sunt postea Rectores alii. Itaque cum Rectoris stipendium fuisset ad hoc tempus argenteorum XVI. in posterum crevit ad L. Ipsius autem nomen in Professorum albo locum primum occupare cœpit. Litteras Ducales ad civitatis Rectores mitti curavit, quibus vetabatur, ne cui ex Professoribus, nisi vacationum tempore, discedendi Patavio veniam concederent, indicta discedentibus pœna pro rata dierum, quibus abessent.

Post *Christophorum de Pisauro* Rectorem invenio anno MCCCCXXV. *Albanum Maurocenum* Venetum, qui triennio post Canonicus Patavinus, & Juris Pontificii Professor fuit. Hunc proxime secutus est *Andreas de Catego* Mantuanus; cui per annos tres, quod pestis grassaretur, successor nullus datus est. Cedente morbo, Rectores creati sunt anno MCCCCXXIX. *Theodericus Forst* ex Turingia, proximo autem *Marcus Caravellus* Venetus Archipresbyter Gradensis. Ipsa quoque Episcopalis sedes cum vacasset, ad eam translatus est Episcopus Castellanus *Petrus Donatus*, non Juris modo consultissimus, ut Historici nostri referunt, sed Artium quoque admodum peritus, in quibus anno MCCCCXVIII. XIII. Kal. nov. Archiepiscopus Cretensis cum esset, probatus est, & Laurea ornatus. Hoc anno scholæ quædam non ita necessariæ sublatæ sunt; sed sequenti cum Rector creatus esset *Galeatius de Monte Olivo* Cyprius, Archidiaconus Nicosiensis,

ſienſis, reſtituendas Senatus decrevit, allata in ipſo decreto cauſſa, *quoniam propter diminutionem factam anno præterito de ipſis Lecturis, complures ex ſcholaribus receſſerunt*.

MCCCCXXXII. Rectoris munus obivit *Marchio Antonius de Romagnanis* Pedemontanus, quem anno proximo excepit *Joannes Eyrb* Canonicus Eiſtatenſis. Vetuit Senatus, ne Rectores in conficiendo Rotulo tantum auderent, ſibique ſumerent, ut Profeſſores a ſe probatos excluderent; quod aliquando contigerat. Collegium autem Juriſconſultorum decrevit, ut Rector Laureæ nomine, quæ gratis illi conferebatur, chirothecas, & baculum pictum daret, in cujus capite pomum eſſet auratum, Doctoribus ſingulis, ſive adeſſent, ſive abeſſent. Hoc demum anno urbis Rectores juſſi ſunt pecuniam ex ærario præbere, quam Profeſſores penſionis nomine, pro ſua quiſque ſchola, ſolvere ſolebant.

MCCCCXXXIV. *Philippus de Molveno* Tridentinus, Comes Palatinus, Rector creatus. Ex decreto Univerſitatis III. non. aug. Venetias ſe contulit duobus ſcholaribus comitatus ad Rotuli confirmationem petendam: quod exemplum poſtea ſecuti ſunt alii. Ad Gymnaſii frequentiam & celebritatem augendam prohibuit Senatus, nequis Veneti nominis ac ditionis alibi quam Patavii diſciplinas addiſceret, tituloſque Academicos ſumeret. Idem decretum iterum ac ſæpius renovatum eſt hoc ſæculo ipſo, & duobus ſequentibus, ut ſiquis comperiretur in aliis Gymnaſiis Lauream adeptus, non ſolum jure omni & honore apud nos careret, ſed etiam argenteorum quingentorum mulcta puniretur.

MCCCCXXXV. Rector electus eſt *Petrus Chottur* Pataviensis, qui Auſtriæ Duci ab Epiſtolis erat. Annus hic fatalis fuit Marſilio Carrarienſi Franciſci junioris filio, multiſque Patavinis civibus, qui eum, facta conjuratione, acciverant, ut urbe, nihil tale ſuſpicantibus Venetis, ex inopinato potiretur. Turbatis rebus, ſcholares quoque ipſi metu diſperſi ſibi conſuluerunt. Attamen anno ſequenti Rector

crea-

creatus eſt *Franciſcus de Feletinis* Utinenſis; MCCCCXXXVII. *Jacobus Segher* de Bonna; MCCCCXXXVIII. *Laurentius de Calcaneis* Brixianus. Hic vero quod identidem abeſſet, pro Rectore fuit toto ferme anno *Barbonus Maurocenus*, qui in Juriſtarum claſſe non genere ſolum, ſed moribus quoque & prudentia eminebat. Patavinis vetitum hoc anno eſt, ne ullum Univerſitatis officium ſuſciperent.

MCCCCXXXIX. *Matthæus de Corbinellis* Venetus Rector. Eugenius IV. P. M. Patavini Gymnaſii amplificandi ſtudioſus jura ejus omnia honorificentiſſimo diplomate confirmavit, additis titulis, honoribus, indultis, immunitatibus quibuſcunque veteres recenteſque Univerſitates, de litterarum ſtudiis ac religione bene merentes, gauderent. Actum eſt in Civitatis Conſilio de ſcholis ſex Gymnaſio addendis, quas tamen ſoli tenerent Patavini cives. Et nequid hac de cauſſa ex quatuor millium ſumma Gymnaſticis ſtipendiis aſſignata imminueretur, Epiſcopum rogari placuit, ut a Romano Pontifice Sacerdotia libera, quæ vulgo ſimplicia vocantur, impetraret, novis his Profeſſoribus concedenda. Sed inſolita ſtipendii ratio multis difficultatibus impedita rem totam irritam fecit. Interim autem, ut conſuleretur ærario, Paullo de Aretio, qui ſcholam Sexti & Clementinarum tenebat, ex Senatus decreto XIII. Kal. dec. imminuta ſumma eſt ad argenteos C. Sed huic quidem bis auctum, biſque imminutum ſtipendium eſt pro illorum temporum moribus.

Spinellorum Collegium hoc anno inſtitutum eſt. Belfortis enim Spinellus Neapolitanus, Epiſcopus Caſſanenſis, Juvenatii nobili loco natus, filius Nicolai, qui, inclinante ſæculo ſuperiore, in ſcholis Patavinis Juriſprudentiam profeſſus fuerat, hoc anno pridie id. auguſt. teſtamentum fecit. Cum autem Patavii in vico Pontis Curvi ad Puteum Campionis duas haberet domos, ex iis ædificari Collegium juſſit, ſuaque omnia in hunc uſum converti; ut, ſi forte filius aliquis Antonii Galeatii, nepotis ſui ex Luca fratre, adjicere

ani-

animum ad litteras vellet, hoc beneficio una cum suis tota vita uteretur. *Volo*, inquit, *ex illis domibus ædificari unum Collegium, & dicto Collegio volo applicari omnia mea bona mobilia, stabilia, & se moventia: & instituo dictum Collegium hæredem meum cum istis conditionibus & modis, quod si esset aliquis de filiis Antonii Galeatii Spinelli, filii quondam magnifici viri Lucæ Spinelli fratris mei, qui vellet studere & scientiam sequi, volo quod, vita sua durante, percipere possit emolumenta dicti Collegii, & teneatur secum ducere de servitoribus suis, & vassallis, & subditis patris sui, vel de aliis, ut sibi, & patri placeret, qui simul cum eo studere debeant.* Inde hoc ipsum ad filios filiorum propagari in perpetuum voluit, tum ad cognatos, consanguineos, & affines, hisque deficientibus, ad clientes & amicos, aliove quovis titulo Spinellorum nomini hærentes, pro arbitrio senioris ex agnatis, quem Collegii dominum & patronum constituit. Eodem pertinere voluit novem argenteorum millia, nongentos nonaginta novem, quos Venetiis collocaverat apud *Sexterios* (ita vocant sex civitatis partes) D. Marci, & D. Paulli; ut ex annuo hujus pecuniæ fructu Collegium sustentaretur. Et quia redituum summa excedere videbatur, addi placuit presbyteros duos, qui Juri Canonico, & laicos item duos, qui Civili studerent, ab illo ipso eligendos, secumque ducendos, qui se ex Spinellorum gente Patavium conferret. His non alimenta, sed certam pecuniam præberi jussit. Testamentum longissimum est, in quo ostendit, nihil ad se ex patris bonis pervenisse, sed sua omnia suo sibi acquisita labore esse; nequid forte veteri familiæ jure a nepotibus interciperetur. Biennio post idibus septembr. Venetiis mortuus est. Sed paucis ante diebus codicillum testamento addidit, in quo, argenteis Venetis LX. Marco Catanio clerico legatis; nihil, quod ad Collegium pertineret, immutavit.

Sæculo superiore Collegii species aliqua adhuc extabat:

alumni autem IV. erant, quibus per quinquennium argentei quini viceni ab Arcario Procuratiæ viritim præbebantur. Dilapſa poſtea Venetorum *Sexteriorum* pecunia, ceteri quoque reditus, quicunque erant, amiſſi ſunt; Collegiumque intabuit.

MCCCCXL. Rectorem creavit Juriſtarum Univerſitas *Henricum Tanhain* Friburgenſem; MCCCCXLI. *Theobaldum de VVoltreſtaim* Brixinenſem, Tridentinæ Eccleſiæ Canonicum; MCCCCXLII. *Thomam Turcum* Veronenſem; MCCCCXLIII. *Ulricum Nuſcopher* Patavienſem, Canonicum Friſingenſem. Vetuit Senatus, ne Profeſſores finibus Patavinis exirent: præterea ne ulli eorum collegæ darentur plures uno. Gymnaſii quoque frequentiæ profſpexit, interdictis novo decreto ſcholis exteris. Sed mali remedium paullatim in perniciem vertit. Exemplum enim ſecuti Principes alii juventutem quiſque ſuam domi retinere conati ſunt. Illud vero maxime ad frequentiam valuit, quod veteres immunitates confirmavit, novaſque adjecit, atque illam in primis ſalutarem, ut libros undique Profeſſores ſcholareſque ſibi curare poſſent, & ſine vectigali in urbem deferre. Cum III. non. Sextil. *Nicolaus de Gurguſtariis* Rhodienſis Juris lauream tituloſque Academicos peteret, ſententiiſque in Collegio variaretur, Epiſcopi gratia & auctoritate probatus eſt. Sed cum poſtea Epiſcopus illud quoque pro veteri arbitrio ſibi ſumpſiſſet, ut Laureæ expenſas augeret, Senatus idibus febr. anni proximi omnia in integrum reſtitui juſſit.

MCCCCXLIV. *Antonius de Pellegrinis* Veronenſis Rector. Annus hic *Licentiatis*, & *Baccalariis* creandis finem impoſuit, juſſitque Senatus, Gradus ſcholaſticos omnes, titulos, & Lauream *conventu uno* petentibus conferri. Decretum tamen hoc Juris ſtudioſos dumtaxat complexum videtur. Nam reliquæ ſcholæ veterem morem tranſtulere uſque in ſæculum proximum.

MCCCCXLV. *Georgius Ebinger* Ulmenſis Rector. Venetias

netias vocatus eſt una cum ſuis Conſiliariis ad eligendos coram magiſtratu Profeſſores illos, qui Univerſitatis arbitrio relicti erant. Cum redjiſſet, Univerſitatis Conſtitutiones emendavit, auxit, ſuiſque temporibus accommodavit.

MCCCCXLVI. *Paullus Acinger* Vindobonenſis, cum eſſet Artium Doctor, Juriſtarum Rector electus eſt. Hunc excepit anno MCCCCXLVII. *Georgius VVerdenow* Auguſtanæ & Conſtantienſis Eccleſiæ Canonicus. Apud Monteroſſum de Prætoribus Patavinis, & alios dicitur *Georgius Bernardus*. Credibile eſt, nominis aſperitatem levi mutatione molliri voluiſſe. Vetuit Senatus, ne bacchanaliorum vacationes ultra dies denos producerentur, neve Profeſſores ad ludos celebrandos plus conferrent argenteis vicenis.

MCCCCXLVIII. *Jo. Paullus de Bernabucciis* Faventinus Rector. *Fantinus Dandulus*, qui, ſæculo ineunte, ſub Carrarienſibus in Gymnaſio docuerat, hoc anno Patavinæ Eccleſiæ Epiſcopus datus eſt, cum jam Cretenſis Archiepiſcopus eſſet. Rectores ſubinde creati ſunt anno MCCCCXLIX. *Emmanuel* Epiſcopus Ciſamenſis; anno MCCCCL. *Geminianus* Brixianus; anno MCCCCLI. *Antonius de Silvanis* Aprutinus. Sub anni ſequentis initium cum Fridericus III. Imperator Patavio tranſiret, Jordanus Urſinus ex ſcholarium ordine eum oratione excepit Univerſitatis nomine.

MCCCCLII. *Hieronymus de Madiis* Veronenſis Rector; MCCCCLIII. *Joannes Jobel de Lintz* Colonienſis; MCCCCLIV. *Antonius Zucco* de Cucanea; MCCCCLV. *Joannes Eſlinger*; MCCCCLVI. *Petrus Marinus de Betheis* Æmonienſis, qui paucis diebus locum retinuit, ſuffecto Prorectore *Balthaſſare Turrino* cum facultate Juris Canonici publice tradendi.

MCCCCLVII. *Bertoldus Hendl de Branronkg* Germanus Rector. Senatus juſſit, de eligendis Profeſſoribus agi, Rotulumque condi menſe majo, quod menſe hoc frequentiſſimum Gymnaſium eſſet; ſed paucis poſt annis negotium tra-

ductum est ad Christi Domini Ascensionem. Hoc anno Joannes de Rubeis Patavinus testamento postridie id. novembr. condito, bonorum suorum heredes reliquit nepotes ex filia Lælium, & Eusebium Vergelenses, liberosque eorum, maresque omnes in perpetuum ex iis per legitimas nuptias nascituros. His autem deficientibus, prædia omnia sua tum urbana, tum rustica, quæ in testamenti tabulis recensentur, ad Universitatis Patavinæ Rectores transire jussit, primum quidem ut haberent ipsi ubi habitarent; deinde ut scholares duos, uterque suum, alerent; eosque absoluto studiorum cursu, ad honores Academicos Laureamque producerent *gratis & amore Dei*. Scholares porro esse voluit Patavinos, vel Ferrarienses, a Rectoribus ipsis pro arbitrio eligendos.

MCCCCLVIII. *Bonifacius Bonfilius* Bononiensis Rector. Vetuit Senatus x. Kal. oct. ne quis ex nostris, qui in alienis Gymnasiis probatus esset, titulisque careret Patavinis, in Judicum ordinem reciperetur, potestatemque hanc in Venetæ ditionis oppidis exerceret, sive nomine suo, sive alieno. Decretum hoc cum sæpe alias postea, tum præsertim anno MDCLXV. verbis gravissimis renovatum est, XVirum quoque accedente sanctione.

MCCCCLIX. *Joannes Rot* Rector. Ejus gratia Senatus mandavit pridie Kal. jul. ut Rectoris stipendium, quod ad argenteos XX. belli caussa imminutum fuerat, rursus augeretur ad quinquagenos. *Petrus Cardinalis Barbus*, Episcopus Vicetinus, qui postea Pontifex maximus fuit, Patavinam Ecclesiam hoc anno administravit a Pio II. ipsi commendatam, idemque Magni Cancellarii locum in Gymnasio tenuit. Id vero maxime ad hujus anni felicitatem pertinuit, quod ars typographica, unde litteræ litteratique omnes mirifice profecere, ex Transalpinis regionibus Venetias translata est. Primus liber typis descriptus Nicolai Jensonis *Decor Puellarum* fuit, proditque biennio post. Hoc ipso anno prodierat Moguntiæ *Codex Rationalis Divinorum Officiorum Gulielmi Durandi*.

MCCCCLX.

MCCCCLX. *Franciscus Scledus* Vicetinus Rector. Mota quædam sunt de Professorum stipendiis, quæ supra ærarii vires crevisse videbantur; decretumque, ne in posterum augerentur nisi auctoritate Senatus, cum antea beneficium hoc a Rectoribus urbis, & Collegii judicio penderet. *Jacobus Zenus*, Juris utriusque peritia, & antiquitatis studio celeberrimus, ex Bellunensi Episcopatu ad Patavinum migravit, cum *Barbus* sponte abdicasset.

MCCCCLXI. *Petrus de Cortenoi* Muglensis, Ecclesiæ Exoniensis Archidiaconus, Rector. Cum ærarium Gymnasticum expensis non sufficeret, civitates aliæ Bergomum, Verona, & Tarvisium symbolam conferre jussæ sunt. Expendebantur autem per id tempus annua fere libellarum quinquagena millia.

MCCCCLXII. *Henricus Murmesther* Hamburgensis Rector, qui postea in annum alterum litteris Ducalibus confirmatus est. Suæ Universitatis Statuta distributius ordinata edidit, & a Civitatis Decurionibus obtinuit, ut tribunal sibi pluteusque in basilica Prætoria adsignaretur ad jus dicendum inter scholares.

MCCCCLXIV. *Georgius Martinengus* Brixianus Rector: Cum diu ægrotasset, ejus locum tenuit *Joannes de Portinariis* Placentinus Prorector. *Martinengo* successor datus est anno sequenti *Petrus de Albertis* ex Majorica: anno MCCCCLXVI. *Jacobus Rocca* Tranensis: anno MCCCCLXVII. *Joannes Chelworth* Anglus, Archidiaconus Lincolniensis. Hujus Rectoris auspiciis v. Kal. febr. anni sequentis institutæ sunt scholæ tertiæ, Patavinorum gratia, Juris Canonici duæ, totidemque Juris Civilis, itemque Artium, ac Medicinæ, assignato singulis stipendio argenteorum XX. quod nunquam augeretur. Attamen anno MDCLV. VI. id. decembr. Senatus facultatem Triumviris concessit, ut pro sua sapientia & temporum conditione stipendium scholis tertiis augere possent usque ad argenteos quinquagenos. Professores isti Tertiani ab utroque urbis Præside eligendi sunt, a duobus Quæstori-

ſtoribus, ab Univerſitatis Rectore, & a ſeniore ex Decurionibus Patavinis. Oportet autem, ut eſt in decreto IV. non. maj. MDCLXXXVIII. ut ex tribus ſuffragatoribus duos quoſque propitios habeant. Via hac aperta Patavinis ingeniis ad vires experiendas, multi qui patrocinio deſtituti perpetuo latuiſſent, famam ſibi compararunt, & principes Univerſitatis ſcholas tenuerunt.

MCCCCLXVIII. Rector factus eſt *Sebaſtianus Ragona* Vicetinus: MCCCCLXIX. *Odoricus Pawgartner* Nurembergenſis: MCCCCLXX. *Tanus de Altano* ex S. Vito: MCCCCLXXI. *Georgius Hobenfelder*, al. *Hebenolder*, Auſtriacus: MCCCCLXXII. *Antonius de Zarottis* Juſtinopolitanus: MCCCCLXXIII. *Antonius Pawgartner* Nurembergenſis. Tandem decrevit Univerſitas, quod jam uſu venerat candidatorum inopia, ut unus eſſet Juriſtarum Rector, qui alternis ſumeretur, modo ex Ciſalpinis, modo ex Tranſalpinis, ſiquidem eſſet ex utraque natione qui peteret.

MCCCCLXXIV. *Joannes a Scroffa* Vicetinus Rector. Eo agente, farinæ ac lignorum immunitas Magiſtris & Scholaribus a Principe conceſſa eſt. Civitatis Decuriones cum animadvertiſſent, quoſdam ad docendum per ambitionem obrepere, decerni curarunt, ne quis in poſterum admitteretur, qui in Univerſitate aliqua probatus non eſſet, & Doctor rite declaratus. Addita decreto conditio eſt, ut ſiquis in poſterum eligeretur, qui Doctoris titulo careret, intra menſem ſumeret; ni poſſet, temporis veniam ab Univerſitate peteret. Oborta autem dubitatione anno MCCCCLXXXI. de Morali Philoſophia, quod diſputationibus minus obnoxia videretur, & fere cum Grammaticæ ſchola conjungi ſoleret, Senatus v. Kal. april. huic quoque decreto ſuo cavit; juſſitque, qui eam profiteretur, eſſe Doctorem. Porro cum ſæculi ſequentis anno quinquageſimo ſecundo *Adrianus Emenius* Belga, electus ad ſcholam Textus & Bartholi, Triumvirales Litteras obtinuiſſet VII. Kal. octobr. datas, ut, quamvis

Doctor

Doctor non esset, docere publice posset, duo Consiliarii Venetias missi sunt, qui jura Universitatis assererent.

MCCCCLXXV. *Joannes Pransperger* Germanus Rector, quem proxime secutus est *Lanellus de Lanio* anno MCCCCLXXVI. Hoc postulante, Feudorum schola instituta est, eamque aperuit Kalendis decembr. *Angelus Buzzacarenus*, cui anno sequenti collega datus est *Alphonsus de Regno*.

MCCCCLXXVII. *Bernardinus de Pola* Rector. Decrevit Senatus VII. Kal. jul. nequis Patavinus, aut Venetus in deliberationibus Universitatis, quæcunque tandem essent, suffragium ferret. Præterea vetuit, nequis Venetus ex ordine Patriciorum in Patavino Gymnasio publice doceret, sive Ordinarii titulo, sive Substituti, sive cum salario, sive absque salario. Denique jussit, ne Professores Ordinarii scholarium suffragiis in posterum obnoxii essent. Anno autem sequenti XVII. Kal. febr. eodem *Bernardino* Rectore, vetus decretum de Rotuli condendi tempore Senatus renovavit, jussitque fieri mense majo, quo mense plenissimum esse Gymnasium per ea tempora videbatur.

MCCCCLXXVIII. *Sylvester Rambaldus* Veronensis Rector. Magnis contentionibus egit, rursusque obtinuit, ut de Professore quolibet etiam Ducalibus Litteris munito Universitas per suffragia in Rotulo condendo deliberaret. Senatusconsultum de re hac Kalendis februariis perscriptum est.

MCCCCLXXIX. *Vincentius Schrench* Monacensis Rector. Sub anni finem vetuit Senatus, ne Patavini duo scholam eandem ex Ordinariis tenerent, & collegæ essent, quos Concurrentes vocant. Decretum hoc tempore cum obsolevisset, anno MDLXXXVIII. renovatum est; & ad scholas extraordinarias quoque, si quando geminos Professores haberent, propagatum.

MCCCCLXXX. *Pileus Vonicus* Tarvisianus Rector.

MCCCCLXXXI. *Thomas de Anglia* Rector. Quod antea

tea Senatus decreverat, ut argentei quinquageni Rectori ex ærario ſolverentur, idibus april. rurſus confirmavit, modo tamen idem ſimul doceret. Mortuo *Zeno* de Patavina Eccleſia litteriſque optime merito, *Petrus Foſcarenus* Epiſcopus creatus eſt, idemque paullo poſt Cardinalis. Sed vix quadriennio locum tenuit.

MCCCCLXXXII. *Simon de Fedricis* Tridentinus Rector. MCCCCLXXXIII. *Joannes Greudener de Slerot* Germanus Rector. MCCCCLXXXIV. *Valerius Spigarolus a Sablono* Colonienſis Rector. Edixit ex Triumvirum litteris, ut Juris Profeſſores primo & altero anni litterarii curriculo inter ſe diſputarent, quemadmodum Philoſophi, & Medici facere ſolebant.

MCCCCLXXXV. *Andreas Planchner* de *Kunſperch* Rector. Eccleſiæ Patavinæ Epiſcopus datus eſt *Joannes Card. Michaelius* Pauli II. ex ſorore nepos, quam abſens adminiſtravit per annos tres, cum Veronenſem quoque eodem tempore gubernaret. Ejus Vicarius pro Cancellario in rebus ad Gymnaſium pertinentibus egit.

MCCCCLXXXVI. *Franciſcus Traverſus* Rector. Eo curante, Senatus decrevit VIII. Kal. decembr. ut Gymnaſii Rectores in quolibet conventu urbanis magiſtratibus præirent. Anno autem ſequenti per litteras Ducales IV. non. maj. quæſtoribus quoque prælati ſunt.

MCCCCLXXXVII. *Jacobus Giroldus* Stirienſis Rector conſtitui curavit, ne quis ad publice docendum admitteretur, niſi rite probatus, & Academicis titulis ornatus eſſet, excluſis Doctoribus, quos Comites Palatini creabant. Ejus precibus auctum eſt Rectoris ſtipendium ſcholæ nomine ad argenteos centenos. Cum Bertucius Lambertus Canonicus Concordienſis in Artium Collegio gradus Academicos Laureamque peteret, conceſſum eſt Caſſandræ Fideli Venetæ ejus conſanguineæ, quæ litterarum ſtudiis Patavii operam dabat, ut de ejus laudibus orationem haberet, pro illorum temporum more.

MCCCCLXXXVIII.

MCCCCLXXXVIII. *Leonardus de Craſſis* Rector, cujus vices toto fere anno obivit *Jacobus Bragadenus* Venetus, Artium Doctor. *Petrus Barocius* Epiſcopus Patavinus recens electus, vir politioribus litteris doctrinaque excultus, in ædibus ſuis aulam conſtruxit, in quam Collegiorum Doctores convenirent ad eos examinandos, qui probari vellent, tituloſque Academicos peterent.

MCCCCLXXXIX. *Emmanuel Cyprius* Rector, quem proximo anno ſecutus eſt *Benedictus de Monte* Veronenſis. Scholas duas ſupra viginti uno tempore ſublatas fuiſſe, refert Monteroſſus in Diario de Prætoribus Patavinis. Sed credibile eſt, eas quoque bonum tabellionem comprehendiſſe, quæ clauſæ ſunt anno ſequenti. Illud vero graviſſimum Profeſſoribus viſum eſt, quod Rector ex litteris Ducalibus edixit, ut quoties aliquis eorum auditoribus careret, vel pauciores haberet, quam ſex, libellis Venetis denis mulctaretur.

MCCCCXCI. *Albertus Bavarus* Rector. Sub ejus regimine Artis Notariæ ſchola ſublata eſt, itemque ea, quæ Lectura Univerſitatis dicebatur, Inſtitutionum duæ, Decretorum tres, Feudorum duæ. Sed quædam ex his non multo poſt reſtitutæ ſunt.

MCCCCXCII. *Simeon Roſa* Dalmata Rector factus eſt; anno autem proximo *Bernardus Gil* Valentinus, qui poſtea Monachus Caſſinenſis fuit. Hic domum conduxit e regione S. Martini, quod *Bovis hoſpitium* dicebatur, ad ſuarum ſcholarum uſum, quæ antea ad S. Blaſii fuerant, ubi nunc Moniales habitant. Conductionis modum, & conditiones habes in veteri Statutorum Codice p. 177. tum etiam apud Riccobonum, & Tomaſinum, qui rem totam enucleat. Illud addo, hoſpitium hoc totius Italiæ, ut ſcribit Savonarola, magnificentiſſimum, Principum Carrarienſium ædibus fuiſſe conjunctum; & quia earum parietibus ædium bos aureus appictus erat, hinc hoſpitium ipſum per occaſionem nomen ſumpſiſſe. Adhuc taberna unguentaria ad meridiem

ex antiqua parietis pictura bovis aurei insigne nomenque retinet. Stemmate hoc usque adeo Franciscus junior, postremus civitatis Dominus, delectabatur, ut abollam quoque purpuream aureis bobus intextam & ornatam ferret. Sive autem rei caussa fuerit, quam affert Bonifacius in libro historiæ Tarvisianæ primo, sive alia gravior & vetustior a gentis insignibus petita, ad rei fidem, qua de agimus, parum interest. Statim scholæ parari cœperunt: sed cum forma ædium tota ad commodum ac dignitatem mutanda esset, accitis eodem etiam Artistis, anno duntaxat sæculi sequentis primo Gymnasium transferri in novas sedes potuit: quo anno rei auspicium præbuit Ducis Venetiarum creatio Leonardi Lauretani, qui studiorum suorum rudimenta in Patavina Universitate posuerat. Itaque cusum illi numisma est, apposita ædificii ichnographia, additoque titulo: *Patavinum Bonarum Artium Hospitium*.

MCCCCXCIV. *Nicolaus de Marchesiis* Bergomas Rector, quem excepit anno sequenti *Antonius Suevus*. Eo supplicante una cum alterius classis Rectore, Princeps ex suo vectigalium ærario pecuniam præberi jussit ad Gymnasii onera sustinenda, quibus hoc tempore vix septuagena libellarum millia sufficiebant.

Rectores facti anno MCCCCXCVI. *Jo. Antonius Brancus de Luschis* Vicetinus, MCCCCXCVII. *Nicolaus Jonson* Cretensis, MCCCCXCVIII. *Joannes Cassius* ex Pharia insula. Actum est in Jurisconsultorum Collegio de iis, qui more nobilium, sine argumentorum experimento, ad Lauream jusque Doctoris admittuntur. Res minime nova, sed quæ ad id temporis sola consuetudine steterat, in Actis perscripta est, certisque legibus definita.

MCCCCXCIX. *Stephanus Abrahamus* Pannonus de Naghlusze, Canonicus Javarinensis, Rector. Anno sequenti obtinuit Juris Canonici Lauream sine expensis, ex peculiari sacri Collegii gratia; quamvis propter infortunia quædam

præsta-

præſtare omnia non potuiſſet, quæ a Gymnaſii Rectore, pro illorum temporum moribus, & Collegii ipſius conſtitutione; requirebantur.

MD. Pro Rectore fuit *Gofredus Provincialis* uſque ad ſeptembrem, quo menſe creatus eſt Rector *Jo. Baptiſta de Fenarolis* Brixianus, perrexitque uſque ad ſextilem anni ſequentis. Tum vero ſucceſſit *Joannes Theobaldus de Perona* Burgundus. Vix magiſtratum inierat, cum Collegium decrevit, ne Rectori utriuſque gradus Laurea ſine expenſis concederetur, niſi toto anno adverſus illos, qui in Collegio ipſo examinantur, diſputaſſet; ad hoc armorum ludos civitati præbuiſſet, propoſito præmio argenteorum quadraginta.

MDII. *Thomas de Brandis* Forojulienſis ex civitate Auſtriæ Rector. Triennio ante commiſſa illi fuerat per Univerſitatem ſchola Feudorum ſecundaria. De nimio vacandi ſtudio queſtus eſt, quod gliſcere in ſcholas cœperat; eoque ſuadente, decrevit Senatus anno ſequenti x. Kal. ſextil. ut vacationes Natalis Domini coercerentur ad dies decem, Bacchanaliorum ad dies quindecim, Paſchatis ad dies decem, Aſcenſionis ad dies octo: quod reliquum eſt anni, a feſto S. Lucæ uſque ad B. Mariæ Virginis Aſſumptionem ſcholis daretur.

MDIII. *Nicolaus Trautmanſtorf* Germanus Rector. Cum diu abſuiſſet, primum quidem ejus vices egit *Gabriel de Pellegrinis* Veronenſis uſque ad decembrem, deinde *Balthaſſar de Cordes* Burgundus, Archidiaconus Cameracenſis. Tertia Decreti ſchola ex Senatuſconſulto IV. non. jul. ſublata eſt; ſecundæ autem conſtituti floreni ſunt ſtipendii nomine quinquageni, primæ centeni. Civilium quoque Inſtitutionum certa eſſe ſtipendia Senatus voluit, aſſignatis ſcholæ primæ florenis quinquagenis, ſecundæ tricenis.

MDIV. *Julius Luzago* Brixianus Rector. Pro magna quæ tum vigebat æmulatione, atque arguendi ſtudio, decrevit Univerſitas, ut in publicis diſputationibus primi omnium Con-

ſiliarii interrogarent, ſinguli pro natione quavis; tum ſcholares reliqui, ſervato nationis & matriculæ ordine. Vetuit Senatus idibus octobr. ne Profeſſores, qui per quinquennium docuiſſent, & ſtipendium obtinuiſſent florenorum ſaltem LX. Univerſitatis judicio & ſuffragiis ſubjicerentur.

MDV. *Antonius Rali* Cyprius Rector. Senatus veterem conſuetudinem decreto firmavit, ne civis ſtipendium Patavini, qui in Gymnaſio doceret, ultra florenos CCC. augeretur. Fines hos cum prægreſſus fuiſſet Theoricæ Medicinæ Profeſſor Ludovicus Carenſius anno MDXXVI. Medicorum illi Collegium communi nomine gratulatus eſt; reique memoriam per familiæ inſignia ad poſteros propagari voluit. Anno ſequenti III. Kal. jul. novem Gymnaſii ſcholæ uno Senatusconſulto clauſæ ſunt. Jam enim nimis magnus Profeſſorum numerus magno libro ſimilis videbatur, de quo Græcum adagium eſt, *μέγα βιβλίον, μέγα κακόν*.

MDVI. *Caſpar de Cultrariis* Siculus Rector. Ex Univerſitatis decreto, & Præſidum Urbanorum mandato VIII. Kal. novembr. præſcripſit utriuſque claſſis Profeſſoribus tum ordinariis, tum extraordinariis, ut poſt ſuam quiſque acroaſim cum Collega diſputaret, matutini quidem in ſchola magna, veſpertini vel in ſchola quiſque ſua, vel in aula Curiæ Prætoriæ. Quo quis die non diſputaret, ejus diei ſalario mulctaretur. Quædam etiam Bidellis edixit, ut primi omnium in Gymnaſium convenirent, & ante januam ſcholæ quiſque ſuæ aſſidue ſtarent; ut omnibus Doctorum, & ſtudentium diſputationibus, ubicunque, & quandocunque haberentur, intereſſent; ut Rectori jus dicenti, & Vicario ejus omnes una cum Tabellione in foro adeſſent; ut ſcholæ quiſque ſuæ neceſſaria omnia curaret, purgatis quotidie ſordibus, paleiſque ſub hiemem importatis; ut ſedilia ſcholæ prima Præſulibus, ac Principibus viris prompte aſſignarent, ſecunda Conſiliariis, cetera libera occupantibus relinquerent. Hinc ſatis apparet, quanta & frequentia & æmulatione Gymnaſii ſcholæ ferverent.

MDVII.

MDVII. *Michael Gualteretus* Burgundio Rector, ineunte januario, abdicare se magistratu jussus est gravi de caussa jubentibus nota. Universitati postea præfuit Prorector *Imbertus de Sanaxa* Gallus, & a Senatu obtinuit, ne Professores in posterum litium patrocinia susciperent, acturi in foro Veneto. Defuncto IV. id. jan. *Petro Barocio* civitatis Episcopo, & Gymnasii Archicancellario, de re tota litteraria & Ecclesiastica disciplina egregie merito, Patavinis sacris præfectus est *Petrus Dandulus*.

MDVIII. *Marinus de Hungaris* Dalmata, Nicolai Vayvodæ Drivasti filius, Rector, cui primum post conditam Universitatem uxoris habendæ facultas concessa est. Anno sequenti confirmatus est. Sed cum bellum ingruisset ex fœdere Cameracensi ortum, clausis scholis, suspensa Rectori & Professoribus stipendia sunt usque ad annum sæculi XVII. Idem toto hoc belli tempore vel Rector fuit, vel pro Rectore egit, quoties aliquis gradus Academicos nomenque Doctoris peteret. Ipse quoque anno MDXII. Doctor creatus est, & Laurea ornatus, cum triennio ante examinatus fuisset.

Primo belli anno cum *Petrus Dandulus* civitatis Episcopus, & Gymnasii Archicancellarius objisset, a Vicetina Ecclesia ad Patavinam translatus est *Sixtus Gara de Robore* ab avunculo Julio II. P. M. & ab eodem postea Cardinalis creatus. Sed Ecclesiam hanc toto belli tempore absens administravit usque ad annum MDXVII. quo ille mortuus est, & Patavinum Gymnasium restitutum.

PRO-

PROFESSORES JURISPRUDENTIÆ AB ANNO VENETÆ DOMINATIONIS PRIMO USQUE AD JUSTITIUM ANNI MDIX.

QUi temporibus Gymnaſii primis, cum libera civitas, vel in fide Carrarienſium eſſet, Juriſprudentiam publice traderent, confuſe permixteque diximus; quod non eſſet operæ pretium prima illa magni operis rudimenta nimis enucleare, nec præſidia ad enucleandum neceſſaria in promptu eſſent. Nunc tandem ad ſæculum Venetum cum venerimus, paullo magis, ubi fieri poteſt, explicanda res eſt, & in nominibus ſingulis diligentius verſandum, donec ad ea tempora deveniamus, quibus in ſuas claſſes partiri ſcholas liceat, Profeſſorumque munia diſcrete atque electe cognoſcere volentibus deſcribere.

MCCCCVI.

AUſpicari juvat ab *Henrico de Alano* Juriſperito minime obſcuro, qui docere cum cœpiſſet ſub ſæculi ſuperioris finem, anno MCCCCV. Dictator populi Patavini creatus eſt ad urbem Venetis dedendam. Biennio poſt rurſus in Gymnaſium accitus eſt, attributis argenteis in annum centenis. In ejus ætatis monumentis interdum dicitur *Aldricus de Solito*: unde colligitur familiæ cognomen. *Alanum* enim patria fuit. Ab illo ſeparari non debet *Franciſcus Zabarella* Patavinus, Juris Canonici Profeſſor, qui in eadem urbis deditione orationem habuit. Hic vero, de quo dixi in

Parte

Parte I. plurima etiam scripsit, quæ refert Tomasinus in Tomo Elogiorum I. p. 9. Adde illis commentariolum de Arte Metrica, quod inter codices MSS. Dominicanæ bibliothecæ adhuc extat.

Julianus Cæsarinus primo ætatis flore Patavii docuisse fertur absque stipendio, quod multi viri nobiles extra ordinem, venia a Rectore petita, facere solebant. Humani divinique juris peritissimus cum esset, idemque Theologus, ad summam sacri Romani Collegii dignitatem evectus est, multaque pro Ecclesia Catholica egit, & scripsit, quæ tamen ad biographos potius, quam ad nos pertinent. *Thomas* quoque *Genarius* versatus per ea tempora in legibus interpretandis dicitur a Scardeonio; sed in veteri Collegii matricula caret Professoris titulo. Extra controversiam *Joannes de Ubaldinis* Abbas S. Mariæ de Pratalea Jus Canonicum principio sæculi publice exposuit, & ab anno primo usque ad quartum invenitur inter Promotores, quamvis a Pancirolo rejiciatur in annum MCCCCLXXX. Sed cum anno illo Decreti interpres esset *Joannes S. Danielis Abbas*, Pancirolus alterum pro altero sumpsit.

Nec defuere majora nomina. *Joannes* enim *de Imola*, qui a nostra ad Ferrariensem Academiam anno MCCCCII. transierat, revocatus est ad scholam Decretalium Ordinariam argenteis octingenis, & jure Collegii donatus. Anno MCCCCXXII. Bononiam migravit ad ejus civitatis Gymnasium instaurandum; ibique quadriennio post mortuus est, cum Jus utrumque commentariis illustrasset, unde multi profecerunt.

Joannes quoque *Franciscus Capilistius*, ineunte sæculo, docebat, ut colligitur ex veteri codice apud heredes; paullo autem post inter Judices relatus est. Anno MCCCCXXII. cum vespertinam Decretalium scholam teneret stipendio argenteorum CC. mense aprili Romam se contulit ad negotia procuranda Abbatis S. Nicolai de Litore; suffecitque Docto-

rem

rem alium, quamdiu abeſſet, Subſtituti nomine. Anno MCCCCXXVIII. idib. april. Ferrariam publicis expenſis miſſus eſt, & poſt menſes duos Bononiam, ut Venetis Legatis conſilio adeſſet: ſubinde vero etiam Mediolanum ad componendas finium controverſias cum Philippo Maria Duce. Anno poſt III. non. jun. auctum eſt ſtipendium ejus ad florenos CCC. cum jam biennio ante tranſiſſet ad Jus Civile, ut loco doceret *Raphaelis Fulgoſii*. Venetias quoque non ſemel vocatus eſt, ut de rep. conſuleretur. Miſſus eſt etiam ad Concilium Conſtantienſe Andreæ Donati comes, ſervato illi ſtipendio, ſuffectoque Profeſſore alio, qui Subſtitutus diceretur; eaque occaſione Sigiſmundi Imperatoris diplomate Comes Palatinus, Eques, & Familiaris ejus declaratus eſt. Poſtea Eugenii IV. nomine ibidem legationem obivit, cujus legationis gratia cum abeſſet anno MCCCCXL. non permiſit Senatus, ut ſtipendium ejus minueretur; quin auctum eſt triennio poſt VII. id. oct. ad florenos CCCC. Cum rediiſſet, docendi munus animoſe reſumpſit, atque in illo extinctus eſt.

Nicolaus Contarenus Venetus Lucæ filius, cum admodum juvenis Juris civilis Profeſſor Patavii eſſet, Conſilia ſcripſit, & Commentarium de verborum ſignificatione. Poſtea Senator in patria creatus, & quidem in ipſo ætatis flore, varias legationes obivit. Poſtrema autem illum patriæ abſtulit in ipſo itinere morbo oppreſſum.

Petrus Maurocenus, antequam purpura ornaretur, ſub ipſum ſæculi initium docuit in Gymnaſio, & luculenter ſcripſit. Anno autem ſæculi XXIV. quo floruiſſe in ſcholis dicitur a Riccobono, & Porcellino, vivere deſiit. Memoratur cum laude in Hiſtoria Interpretum & Gloſſatorum Juris apud Jo. Baptiſtam de Gazalupis p. 508. & in Recenſione Interpretum Juris, apud Catellianum Cottam p. 527.

Fantinus Dandulus Venetus cum anno ſæculi primo Juris Civilis Lauream obtinuiſſet, anno ſequenti profiteri publice

Patavii cœpit. Sed patria revocatum ad majora designavit, magnaque cum utilitate adhibuit. Sub Eugenio IV. cum Ecclesiæ nomen dedisset, Cretæ Archiepiscopus est declaratus, & Bononiensem legationem obivit. Anno MCCCCXLVIII. Nicolao V. Pontifice Patavinum Episcopatum regendum accepit, tenuitque usque ad februarium anni MCCCCLIX. quo decessit e vita. De illo, & Operibus ab eo scriptis Fr. Joannes de Augustinis in Tomo I. Script. Venet.

Prosdocimus de Comitibus Patavinus anno sæculi tertio inter Juris Canonici Professores invenitur, cum jam quinquennio ante in Judicum Collegium receptus fuisset. Rudimenta prima Patavii posuit; sed postea Senis docuit. Inde ad nos rediit, & Jus Civile professus est, donec anno sæculi undecimo rursus demigravit ad Canonicum, quæ in Senatus decreto dicitur *principalis Studii facultas*. Constitutum illi stipendium est argenteorum CXX. qui postea crevere ad trecenos. Anno MCCCCXII. Petrus Marcellus Episcopus Vicariam illi jurisdictionem concessit in caussis omnibus, quæ ad se pertinerent, & ad laicum hominem transferri possent. Potestatem quoque *Prosdocimo* dedit examinandi, probandi, reprobandi, uno verbo cuncta faciendi, quæ Episcopus tamquam Gymnasii Cancellarius facere posset. Anno MCCCCXXVI. Venetias se contulit una cum *Raphaele Cumano*, & *Fulgosio*, ut de pacis legibus consulerentur, quæ cum Mediolanensi Duce composita est. Triennio post Ferrariam missus est *Capilistii* socius apud Venetos Legatos. Obiit post annos decem eodem stipendio, quod bis auctum verbo est, non tamen re propter conditiones quasdam decreto appositas. Dictus est Juris Canonici *Monarcha*, *Doctor solemnis*, *Doctor famosissimus*, & quædam etiam scripsit, quæ habes apud Papadopolum T. I. p. 216.

Franciscus Ramponus Juris Civilis Professor, in Bononiensi Bibliotheca memoratur ad annum MCCCL. qui fortasse annus natalis est: siquidem anno MCCCCIV. floruisse Patavii constat ex Actis Collegii, cum jam Pisis, & in patria docuisset.

MCCCCVII.

MCCCCVII.

Benedictus de Barzis Henrici filius, communi fama & sermone Jurisconsultissimus, *legumque Monarcha*, ut tum loquebantur, accitus hoc anno est argenteis DC. scholamque tenuit usque ad annum sæculi hujus decimum, quo mortuus est. Non temere quidam putant, etiam sæculo superiore *Benedictum* Patavii docuisse. Post Pancirolum, & Historicos nostros, de illo scripsit clarus vir Stephanus Fabruccius in Tom. XXV. & XXIX. Opusculor. Venet. itemque Borsettus in Hist. Gymn. Ferrar. P. II. p. 7.

Eodem fere tempore conductus est *Raphael Fulgosius* Placentinus argenteis quingenis, Jurisconsultus acuto ingenio & acerrimo judicio præditus, qui jam Ticini, & in patria magna nominis fama docuerat. Illum sexennio post Parmenses abducere tentarunt, oblatis millenis; sed maluit Patavii manere, aucto stipendio ad argenteos DCCCL. Venetias vocari consuevit, ut de rep. consuleretur; quod præsertim factum est anno sæculi decimo octavo, vigesimo primo, & vigesimo sexto. In Rotulo anni MCCCCXXII. dicitur scholam ordinariam Codicis regere argenteis millenis, cum antea Jus Pontificium tradidisset. Obiit anno MCCCCXXVII. ut est in decreto Senatus de successore deligendo.

MCCCCIX.

Marinus Zabarella Patavinus, Decretorum Doctor & Professor, hoc primum tempore inter Promotores reperitur, cum triennio ante inter Judices receptus fuisset. In notis Porcellini ad Collegii matriculam dicitur *consummatissimus Jurisconsultus*, & adhibitus est etiam ad civitatis Statuta reficienda. Docuit usque ad annum sæculi vigesimum septimum, quo illum obiisse constat ex sepulchri titulo in basilica Antonia-

na. De hoc, & aliis Zabarellis Pancirolus lib. 3. cap. 29. Hoc ipſo anno ſæculi nono xv. Kal. nov. *Thomas de Cambiatoribus* Regienſis conductus eſt argenteis CXX. ad ſcholam Decreti regendam, eodemque tempore inter Judices relatus.

MCCCCXI.

Raphael de Raimundis Cumanus, al. *Raphael de Cuma*, hoc anno reperitur inter Juris Civilis Profeſſores: anno autem MCCCCXXII. tenuiſſe illum Infortiati ſcholam ſtipendio argenteorum DCC, conſtat ex veteri codice apud Urſatos. Quadriennio poſt Venetias accitus eſt cum *Fulgoſio*, & *Proſdocimo de Comitibus*, ut paullo ante dixi, reip. gratia. Obiit anno Profeſſoribus totique civitati fatali MCCCCXXVII. ut colligitur ex decreto Senatus, quo illi ſucceſſor datus eſt. De ejus laudibus Pancirolus, Papadopolus, & alii plurimi. Una cum *Cumano* Jus Civile profeſſus eſt *Benedictus de Doctoribus:* ſed cœpiſſe videtur aliquanto ante. Anno certe ſæculi quarto inter Judices receptus eſt.

MCCCCXII.

Petrus de Ancharano Bononienſis, cum ſæculo ſuperiore primum Patavii, tum Ferrariæ, poſtea Senis, poſtremo in patria Juriſprudentiam profeſſus eſſet, anno MCCCCXII. rurſus a noſtris invitatus eſt, oblato ſtipendio argenteorum DC. Sed non multo poſt mortuus Bononiæ eſt fama ingenti. De illo, poſt Pancirolum, & alios multos, Oudinus de Scriptor. Eccleſ. T. III. p. 1239.

Joannes Bandinus Juris Civilis Profeſſor dicitur, & Promotor in Actis Curiæ Epiſcopalis hujus anni a.d. XII. Kal. dec. Conterraneus creditur fuiſſe *Antonii de Ducis* Florentini, qui per hos annos Decretum explicuit, ut colligitur ex Actis Eccleſiæ Tarviſianæ, in qua Canonicus fuit, & Vicarius Epiſcopalis.

MCCCCXIX.

MCCCCXIX.

Rugerius de Perusio invenitur inter Promotores Alberti de Perusio, qui probatus hoc anno est in Jure Civili, titulisque Academicis decoratus. Iccirco inter Professores quoque censendus videtur: nisi forte honorem hunc civi & consanguineo Collegii Patres indulgentia quadam concessere; quod interdum eveniebat.

MCCCCXX.

Fabius Maximus a S. Urbano, ejus qui docuit sæculo superiore, seu filius, seu nepos, adfuit tamquam legum Doctor & Professor cum tribus aliis ejusdem ordinis Statutis patriis reficiendis. Anno MCCCCXXVIII. mortuo *Petro Marcello* Episcopo Patavino, missus est Venetias una cum *Stephano de Doctoribus* Medicæ facultatis Professore, civitatis nomine, ut interposita Senatus auctoritate, *Ludovicus Barbus* Abbas Cassinensis, eximia virtute & pietate vir, in locum ejus sufficeretur. Vixit ultra sæculum medium.

MCCCCXXII.

Raynaldus de Camerino Decreti interpres cum doceret argenteis LXX. postridie Kal. Jan. obtinuit præterea quadragenos. Anno autem sequenti postridie id. dec. facultatem impetravit revisendi patriam per dies quadraginta, rediitque fide bona.

Paullus Doctus Patavinus hoc anno scholam regebat Sexti & Clementinarum stipendio argent. LX. perrexitque usque ad annum MCCCCXXX. quo translatus est ad extraordinarium Decreti locum, aucto stipendio ad argent. CXXX. triennio autem post ad centenos octogenos.

Anno

Anno MCCCCXXXVIII. migravit ad ſcholam Decretalium ordinariam, quam tenuerat *Proſdocimus de Comitibus*, crevitque ſtipendium ejus ad argenteos trecentenos. Docuit per annos ſex & viginti, multaque ſcripſit, de quibus Mantua n. 207.

Bartholomæus Zabarella Patavinus, *Franciſci* ex Andrea fratre nepos, electus eſt ad locum ſecundum Sexti & Clementinarum ſtipendio argent. XL. Biennio poſt receptus eſt inter Judices, ut conſtat ex Actis ejus Collegii, ubi dicitur Romanæ Eccleſiæ Protonotarius. Hunc illi honorem Pontifex contulit anno MCCCCXVIII. ob Patrui merita; tantique fiebat ea tempeſtate, ut hoc uno nomine tamquam proprio appellaretur, & in Rotulo ſignaretur, ut eſt apud Tomaſinum l. 5. p. 495. Anno MCCCCXXX. cum jam eſſet Archiepiſcopus Spalatenſis, adhuc docebat. Poſt annos novem ad Archiepiſcopatum Florentinum translatus eſt. Eugenii IV. Legatus fuit ad Gallos & Hiſpanos. Sed cum Romam rediret Cardinalis deſignatus, Sutrii mortuus eſt pridie id. aug. MCCCCXLV. ætatis anno ſexto & quadrageſimo. De illo Pancirolus, & Papadopolus T. I. p. 216.

Paduanus de Pizzacominis, *Pizzacomini* filius, ad Artem Notariam profitendam conductus eſt argenteis XXXV. cum jam etiam ſæculo ſuperiore docuiſſet; quindenis *Jacobus de Muſſatis* Patavinus ad Inſtitutiones; denis *Antonius de Ariſtotelis* Sulmonenſis ad Jus Civile extra ordinem.

MCCCCXXIV.

Leo de Lazara Patavinus Eques, poſtea vero etiam Canonicus, hoc primum anno invenitur in libris Quæſtoriis, diciturque Juris Civilis Profeſſor; quamvis ex actis Collegii Judicum anno ſuperiore electus appareat. Anno MCCCCLVII. miſſus eſt cum tribus aliis ordinis ejuſdem ad cultum & honorem novo Venetiarum Duci Paſchali Maripetro Univerſita-

tis

tis nomine præstandum. Obiit postrid. id. dec. MCCCCLXXI.

Marcus de Zacchis Pisanus Decreti interpres dicitur in albo Gymnastico hujus anni. Triennio post docere desiit, jubente Senatu, ut est apud Ingulfum de Comitibus. Eodem tempore siluerunt *Michael Maurocenus*, & *Augustinus Michaelius*. Attamen *Michaelius* etiam annis sequentibus invenitur inter Juris Promotores, semel autem etiam inter Promotores Artium, cum Laurea Philosophica ornavit consanguineum suum Hieronymum de Michaelis anno MCCCCXXXIV. ex peculiari quadam Collegii gratia pro moribus illorum temporum.

Cosmas Contarenus Venetus ad Decretum exponendum conductus est stipendio argenteorum XX. qui bis aucti anno MCCCCXLVI. crevere ad centenos. Senatus anno MCCCCLIII. commendavit Pontifici & Cardinalibus negotia ejus, quæ in Romana Curia jactabantur. Eodem anno ad scholam Juris Canonici ordinariam translatus cum fuisset, duplicatum illi stipendium est, *consideratis* (ut est in ipso Senatus decreto) *laboribus & expensis occurrentibus pro dicta Lectura in subveniendo scholaribus de pecuniis & libris*. Obiit anno MCCCCLIX. x. Kal. novemb.

Petrus Francia refertur inter Juris Professores in Rotulo hujus anni apud Tomasinum p. 495.

MCCCCXXVI.

Bartholomæus Capilistius, Jo. Federici filius, docuit in Gymnasio per annos tres & triginta, ut scribit Scardeonius. Obiit anno MCCCCXLIX.

MCCCCXXVII.

Galeatius ab Horologio Juris interpres hoc anno cum obiisset, vel abiisset, decrevit Senatus, ut tum illi, tum *Ra-*

phae-

phaeli Fulgosio de Cuma, *ex Doctoribus Italiæ famosissimis successores quærerentur:* quæ sunt verba ipsius decreti ab Ingulso de Comitibus allata. Eodem tempore sublata est Juris Pontificii schola, quam diebus festis habebat *Albanus Maurocenus* Venetus, Canonicus Patavinus, tamquam minus necessaria.

MCCCCXXVIII.

Albertus de Abaco ad Jus Civile extra ordinem interpretandum conductus est, attributa illi pecunia stipendii loco, quæ percipiebatur ex plateæ porticu, quæ respicit argentarios, ut scribit Monterossus de Prætoribus Patav. p. 33.

MCCCCXXIX.

Gulielmus de Collalto agenteis CLXXV. ad regendam Juris Civilis scholam accitus est. Sed quadriennio post cum Prætoris Vicarius creatus fuisset, Gymnasium deserere coactus est.

Jacobus de Zochis quando esse in Gymnasio cœperit, minus convenit. Hoc certe anno scholam Juris Canonici ordinariam tenebat; anno autem MCCCCXXXIII. auctum illi stipendium est ad argenteos CCL. Scripsit in lib. IV. Decretalium, ut est apud Riccobonum, & alia, quæ memorat Papadopolus. In ephemeridibus Monterossi mense decembri p. 179. mortuus dicitur anno MCCCCLVII. Mantua & Pancirolus ejus vitam amplius producunt, sed docendi tempus contrahunt. Sepultus est apud Monachos Cassinenses, quibus libros suos testamento reliquit.

Antonius de Pratoveteri Hetruscus hoc primum anno in Gymnasio docuit. Riccobonus, & Porcellinus eum Juris Civilis Professorem faciunt, primum quidem vespertinum, deinde matutinum, eique *Paullum de Castro* collegam tribuunt. Feudorum doctrinam collegit, & in titulos digessit: quem

librum

librum Fridericus Cæsar & probavit, & publice legi atque explicari jussit. Postea hinc Senas migravit, deinde Bononiam, ubi consenuit. De illo Pancirolus, & Papadopolus T. I. p. 222.

MCCCCXXX.

Angelus de Perillis, al. *de Periglis*, Perusinus, decreto Senatus x. Kal. oct. conductus est ad Jus Civile profitendum argenteis CC. quibus præterea centeni additi sunt biennio post, & locus illi datus inter Collegii Doctores, qui Numerarii dicuntur. Ceterum graves inter ipsum, & *Jo. Franciscum Capilistium* intercessere controversiæ, quod essent antagonistæ, vulgo concurrentes. Quadriennio post dimissus est. Sæpe confunditur cum *Angelo de Ubaldis*, qui sæculo superiore vixit, quod uterque diceretur vulgo *Angelus de Perusio*. Obiit in patria Academia anno MCCCCXLVI. & quædam scripsit, de quibus Pancirolus l. 2. c. 92.

Paullus de Aretio in Rotulo hujus anni tenuit scholam Sexti & Clementinarum stipendio argent. LX. qui crevere ad LXX. biennio post; sed cito decrevere rursus ad LX. ut *Joanni Imolensi* salarium augeretur. Attamen probata postmodum Gymnasio ejus opera, auctum est stipendium ejus semel atque iterum usque ad argenteos CXXX. Sed anno MCCCCXXXIX. XIII. Kal. dec. iterum imminutum est ad centenos, ut refert ex decreto Senatus Ingulfus de Comitibus.

Marcus Caravellus Rector scholam de more obtinuit, & quidem Juris Canonici, sed argenteis dumtaxat XX.

Jacobus de Joannis in annum sequentem conductus est argenteis CCV. ad explicandas extra ordinem Decretales cum *Paullo de Doctis* collega & antagonista. Extat decretum x. Kal. oct. quo ipse quoque *Conradus de Monte Regali* electus est ad Civiles Institutiones anno sequenti tradendas argenteis XXX.

Paullus de Castro, Faliscorum oppido, Jurisconsultus totius Italiæ celeberrimus, ex Florentinis scholis ad nostras accitus est valde senex argenteis DCCC. In Actis Curiæ Episcopalis invenitur inter Promotores anno superiore, sed in nostris prima ejus mentio hoc ipso habetur, & quidem a. d. x. Kal. oct. Controversia est etiam de tempore, quo obiit. Io. Baptista a S. Blasio ejus discipulus scribit, eum docuisse per annos quadraginta, & opera multa edidisse, quæ habes apud Papadopolum T. I. p. 214. Vide de illo Gravinam de Ortu & progressu Juris n. CLXVI.

Marianus Socinus Senensis, ineunte sæculo natus, Jus Pontificium Patavii exposuisse dicitur juventute prima: unde postea in patriam rediit, ibique docendo consenuit. Multa habentur de ejus vita & operibus apud Papadopolum; ex quibus tollenda fabella de Angeli Politiani cum illo controversia; quandoquidem Politianus puer erat anno MCCCCLXII. quo *Marianus* decessit. Ejus merita & laudes abunde recensuit Æneas Sylvius, ut est apud Pancirolum l. 3. c. 35. & Brancacinus de Jure Doctor. l. 3. c. 10. n. 15.

Ludovicus Calza Patavinus Jus Civile hoc anno professus in Gymnasio est, si Portenario credimus, auctori non satis idoneo, qui Scardeonium testem appellat, apud quem nulla prorsus *Calzæ* mentio. Ejus nomen invenitur in Collegii matricula apud Porcellinum, sed sine certa temporis nota. Invenitur etiam in Actis Collegii Judicum anno MCCCCLII. quo anno Nascimbenius ejus filius in eum ordinem receptus est, diciturque eximius Doctor. Filiam nuptui collocavit magni nominis Professori *Bartholomæo Cepollæ*, de quo dicemus loco suo.

MCCCCXXXI.

Joannes de Leone Patavinus invenitur inter Promotores Francisci de Valentia, qui probatus est in Jure Civili III. id. jan. Ejus etiam mentio est in Actis Collegii Judicum ad

annum

annum MCCCCLIV. ubi dicitur Legum Doctor, & miles. Incertum, an Professor. Idem dicendum de *Antonio de Florentia* Promotore Galeatii de Cypro, qui nonis Maiis anni sequentis Lauream obtinuit in Jure Canonico.

MCCCCXXXII.

Jo. Andreas de Tarvisio Juris Canonici interpres affertur a Portenario pag. 229. & a Tomasino pag. 236.

MCCCCXXXIII.

Petrus de Monte, al. *Montius*, al. *Montanus*, Venetus, hoc anno cum Lauream Juris utriusque obtinuisset, docere cœpit Substituti titulo in schola *Prosdocimi de Comitibus*, qui aberat. Colligitur id ex ejus epistola non una in codice MS. apud Venetos Cœnobitas Dominicanos strictioris observantiæ. Anno sequenti Protonotarii titulum adeptus, ad Basileense Concilium perrexit; inde autem cum rediisset, Brixiæ Episcopus creatus est. Juris utriusque Repertorium edidit duobus maximæ formæ voluminibus, cujus præfationem habes in erudita Cardinalis Quirini epistola ad Aurelium de Januario postridie non. maj. MDCCLIV. & multa præterea scripsit, ut est in ejusdem Cardinalis epistola ad Benedictum XIV. Vir fuit non doctrina modo, sed genere ipso dicendi mirifice excultus: ex quo apparet, ejus non esse *Tractatum prolixum & barbarum adversus Orientale schisma*, quod unum opus illi tribuit Papadopolus in ejus vita T. II. pag. 20.

Joannes Petruccius Perusinus conductus est decreto Senatus XVI. Kal. sept. ad scholam Juris Civilis extraordinariam, quam *Jo. Franciscus Capilistius* ad Ordinariam translatus deseruerat, argenteis CCC.

Franciscus Porcellinus Patavinus, postquam multis in locis Jus utrumque professus est, ut scribit Scardeonius, in patriam

rediit, affuitque hoc anno inter Promotores Joanni de Albertis Veneto. Credibile eſt, non paucis ante annis docere apud nos cœpiſſe, ſiquidem anno MCCCCXXIX. additi ſunt ſtipendio ejus argentei XV. idque fieri Senatus juſſit, quamvis Gymnaſii expenſæ ſummam quaternorum millium, decreto firmatam, excederent. Anno MCCCCXLIII. oblata eſt illi ſchola extraordinaria Juris Civilis, & paullo poſt auctum ſtipendium ad argenteos LXX. ſubinde vero ad centenos quinquagenos. In ſchedis Monteroſſi Ferrariæ quoque docuiſſe dicitur, & multa ſcripſiſſe.

Ubertus Trapolinus de Vicoaggeris, & *Nicolaus Savonarola* referuntur hoc anno inter Promotores, ille Juris Civilis, hic Pontificii; nec aliunde ſatis conſtat, utrum re vera Profeſſores eſſent.

MCCCCXXXIV.

Joannes de Portis Vicetinus, cum doceret argenteis ſexagenis, nonis octobr. obtinuit præterea quinquagenos, totidemque anno MCCCCXLIV. demum octo & vicenos quinquennio poſt. Anno MCCCCLVIII. adhuc ſcholam regebat, ut ſcribit Tomaſinus. Paucos poſt menſes *Antonius Marcellus* Subſtitutus ad Decretalium interpretationem declaratus eſt decreto Senatus, niſi opportune adeſſet Profeſſor ordinarius.

MCCCCXXXVI.

Joannes de Miliaria civis Bellunenſis ad ſcholam Univerſitatis electus apparet in Actis Curiæ Epiſcopalis, ubi refertur Galeatii examen ejus filii ad Lauream obtinendam. Niſi forte verba, quæ ambigua ſunt, ad filium ipſum referri debent.

MCCCCXXXVII.

Jacobus Alvarotus, Alvaroti filius, Patavinus Petri frater, refer-

refertur inter Promotores Alvaroti de Alvarotis xv. Kal. oct. In patrium Judicum Collegium multo ante receptus fuerat; sed postea transiit in Hetruriam, ubi Judicis officio functus est. Inde cum rediisset, docendi munus recepit. In Porcellini notis ad matriculam dicitur *Maximus Jurista*, & *Maximus Practicus*. Obiit anno MCCCCLIII. cum anno ante orationem habuisset civitatis nomine pro adventu Friderici III. Imperatoris Romam pergentis. De Usibus Feudorum scripsit, & in sepulchri epigraphe apud Scardeonium dicitur *in rationibus Feudorum privatim & publice eminentissimus*: *licet*, ut idem ait Scardeonius, *olim aliud legeretur*. Hinc Biographi eum Feudalis disciplinæ Professorem faciunt, quamvis Feudorum schola anno dumtaxat MCCCCLXXVI. aperta fuerit. De illo Mazzucchellus T. I. p. 548.

Andreas Venerius Venetus ipse quoque inter Promotores Alvaroti de Alvarotis numeratur, sed certiora desiderantur monumenta, quibus inter Professores referatur.

MCCCCXXXVIII.

Josaphat de Sala in Actis Collegii Judicum dicitur egregius Legum Doctor, & in Porcellini notis ad matriculam *magnus Textualis*. Hoc anno vi. id. nov. censetur inter Juris Civilis Promotores.

Joannes Garzo, al. *Garzonus*, al. *de Garzone* Venetus, Juris Pontificii Professor, hoc anno docere cœpit, perrexitque ultra sæculum medium, & quædam scripsit, quæ recenset Papadopolus in T. I. p. 218. Inter claros Juris interpretes refertur a Pancirolo l. 3. c. 29. Alium *Joannem de Garzone* in Vindobonensi Universitate, exeunte sæculo superiore, docuisse, habemus ex Catalogo Georgii Ederi ejus Universitatis Rectoris.

Antonius Rosellus, al. *Roycellus*, Aretinus, post varios casus, quos refert ejus discipulus Bertachinus, & ex eo Papadopolus, Roma ad nos venit conductus argenteis D. ad

Jus

Jus Pontificium interpretandum. Anno MCCCCLVII. ipsum quoque illi additum est *Angeli de Castro* stipendium: triennio autem post cum volumina duo Principi dicasset, concessum illi præmii loco est, quemadmodum refert Ingulfus de Comitibus, ut scholam sibi pro arbitrio eligeret. Antagonistas habuit primum *Paullum de Doctis*, deinde *Cosmam Contarenum*. Anno MCCCCLX. v. Kal. oct. indulsit illi Senatus, ut cum vellet, & quamdiu vellet, arbitratu suo doceret, *Juris & Sapientiæ monarcha* vocitatus. Obiit sexennio post, laudatusque in funere est a Petro Barocio Patr. Ven. In notis Porcellini ad Matriculam dicitur Comes, Eques, & Advocatus Consistorialis. De illo Pancirolus, & Oudinus T. III. p. 2338.

Laurus Palazzolus, Simonis filius, Patavinus, cum teneret scholam Juris Canonici extraordinariam, hoc anno auctum est stipendium ejus argenteis XV. triennio autem post XVIII. In notis Porcellini per annos multos legisse dicitur, & *Doctor subtilis* vocatur. Obiit anno MCCCCLXV. Præter opera, quæ ab eo scripta referuntur a Scardeonio & Papadopolo, extat in Veneta D. Marci Bibliotheca *Lauri de Palazzolo Oratio pro regia urbe Patavina, & Collegio Juristarum, habita in adventu Cardinalis S. Laurentii in Damaso Patriarchæ Aquilejensis*.

MCCCCXXXIX.

Nicolaus Canalis, & *Jacobus Zenus*, Veneti, in ipso juventutis flore ad ingenium exercendum publice docuerunt, ille Decretorum, hic Legum Civilium interpres; & utriusque nomen hoc anno inter Promotores reperitur.

Albertus Porcellinus Patavinus recensetur inter Promotores Jacobi de Sancto Bono, qui probatus est in Jure Canonico XII. Kal. jun. In notis Antonii Porcellini ad matriculam dicitur exposuisse Jus Canonicum extra ordinem. Ejus schola

anno

anno MCCCCXLII. oblata eſt *Danieli de Bealdis*, niſi eam maluiſſet *Barbonus Maurocenus*.

MCCCCXL.

Ludovicus de Malitia, al. *de Malitiis*, Patavinus, Abbas Prataleæ, refertur inter Juris Pontificii Profeſſores a Panciroło l. 3. c. 33. & a Tomaſino p. 236. Extat etiam ejus nomen in Collegii matricula, diciturque Decretorum Doctor; ſed aliquanto ante docere cœpit.

Franciſcus Barocius Patrit. Ven. Paulli II. P. M. ex ſorore nepos, Jus Pontificium per hæc tempora profeſſus eſt, diciturque a Tomaſino, & Mantua *Antonii Roſelli* Collega. Anno MCCCCLXIV. cum Decretum interpretaretur argenteis quinquagenis, obtinuit præterea denos poſtridie Kal. mart. eodemque decreto in Collegium admiſſus eſt. Biennio poſt Romam ſe contulit, ubi primum Datarius, poſtea vero Epiſcopus Tarviſianus creatus eſt; ejuſque ſcholam occupavit *Jo. Jacobus Canis*, de quo infra.

Joannes de S. Lazaro Patavinus anno ſuperiore in Judicum Collegium receptus eſt, hoc autem in Gymnaſium venit Juris Civilis interpres. Triennio poſt VII. id. oct. auctum eſt ſtipendium ejus ad argenteos LX. Anno MCCCCXLVIII. poſtridie Kal. febr. novo Epiſcopo *Fantino Dandulo* Patavium advenienti oratione gratulatus eſt. Scripſit de Judiciis.

Proſdocimus de Limena, Sacerdos Patavinus, inter Juris Canonici Profeſſores refertur hoc anno a Tomaſino.

MCCCCXLI.

Joannes de Prato Veronenſis per hæc ferme tempora ingreſſus in Gymnaſium eſt, & fuit inter Promotores Henrici de Friburgo Juriſtarum Rectoris. Triennio poſt auctum eſt ſtipendium ejus ad argenteos CCC. quibus poſt annos totidem additi

ſunt

ſunt quinquageni. Scholam tenuit Juris civilis extraordinariam, ut colligitur ex decreto Senatus poſtridie id. Jul. MCCCCLV. In notis Porcellini ad Collegii matriculam floruiſſe dicitur anno MCCCCLIX. Quidam putant, *Marcum* ejus filium anno MCCCCLXXVII. ſcholam rexiſſe ordinariam matutinam Juris Civilis: ſed deeſt auctor certus. Illud certum eſt, forenſibus eum cauſſis operam dediſſe, ut ſcribit Pancirolus l. 2. c. 14.

Belfortis Chechileus Patavinus Jus Civile per multos annos expoſuit, ut ſcribit Scardeonius p. 179. & dictus eſt *omnium optimus ſuæ ætatis Textualis*. Ego illum ad hunc annum retuli ex Tomaſini fide.

Leonardus de Picciolis Kalendis februariis ſtipendii auctarium obtinuit, ut ſcribit Ingulfus de Comitibus. Ex quo illum apparet inter Profeſſores fuiſſe, & annis ſuperioribus docere cœpiſſe.

Antonius de S. Leonardo Patavinus a Scardeonio Juriſconſultus vocatur in docendo elegantiſſimus, ſed memoriæ laude præſertim effertur. In notis Porcellini docuiſſe dicitur per plures annos extra ordinem.

MCCCCXLII.

Antonius de Leone Patavinus docuiſſe fertur extra ordinem, & *bonus Textualis* a Porcellino vocatur. Anno MCCCCLXIV. xv. Kal. febr. traductus eſt ſtipendio argent. XXX. ad Sextum & Clementinas loco *Jo. Jacobi Canis*. Obiit biennio poſt.

Barbonus Maurocenus XIV. Kal. dec. Lauream adeptus, exeunte novembri inter Juris Civilis Promotores numerari cœpit. Anno proximo oblata eſt illi ſchola extraordinaria, quam *Albertus Porcellinus* tenuerat. Jamdiu autem *Barbonus* inter ſcholares fuerat, & abſente Univerſitatis Rectore, ejus vices obierat.

MCCCCXLIII.

MCCCCXLIII.

Angelus de Caſtro, *Paulli* filius, ad Jus Pontificium explicandum conductus eſt libellis Venetis centenis, quæ in aureos totidem mutatæ ſunt anno MCCCCLIV. Poſtea Romam migravit, ubi Eques, Comes, & Advocatus Conſiſtorialis creatus eſt. Sed cito ad nos rediit; jamque anno MCCCCLVIII. ſcholam Juris Canonici ordinariam tenebat argenteis CCL. quibus additi ſunt quinquageni anno MCCCCLXII. Ob æs alienum fratris, pro quo fidejuſſerat, ſolum vertit, ſeque Rhodigium contulit. Sed inde revocatus eſt, ac decreto Senatus munitus, ut Patavii tuto eſſe poſſet, ſuoque muneri ſatisfacere. Rurſus autem anno MCCCCLXVI. auctum eſt ſtipendium ejus argenteis centenis. Collegio etiam eſt aggregatus per litteras Ducales anno MCCCCLXXIV. & quidem inter eos, qui Numerarii vocantur. Sed cum receptus non fuiſſet, Senatus anno poſt tribuit illi hoc nomine argenteos L. Demum ſtipendium ejus anno MCCCCLXXXI. crevit ad argenteos quingenos: quadriennio autem poſt obiit. Vide Pancirolum l. 2. c. 89.

Jo. Jacobus Canis Patavinus Jus utrumque in Gymnaſio profeſſus eſt per annos ſex & quadraginta. Anno MCCCCLXV. ſcholam Juris Canonici extraordinariam, quam *Laurus Palazzolus* tenuerat, occupavit ſtipendio argenteorum LV. cum antea explicuiſſet Sextum & Clementinas. Idibus autem Januariis anni ſequentis ſucceſſit *Franciſco Barocio*, ut diximus. Quod filios duodecim haberet, obtinuit a Senatu anno MCCCCLXXVIII. municipalium onerum vacationem, auctumque illi triennio poſt ſtipendium eſt ad argent. CL. Deceſſit admodum ſenex anno MCCCCXCIV. cum multa ſcripſiſſet, quæ referuntur a Scardeonio & Papadopolo. Adde iis Jus Canonicum, & Civile carminibus expreſſum, typiſque Patavinis editum per Matthæum Cerdonis

anno MCCCCLXXXV. itemque Dialogos duos, alterum de Conſtantini donatione, alterum de Arbitris.

MCCCCXLIV.

Franciſcus Capiliſtius, *Jo. Franciſci* filius, cum Sextum & Clementinas interpretaretur, auctum eſt ſtipendium ejus XIII. Kal. nov. argenteis quinquagenis. Docuit autem magna cum laude per annos quadraginta, ut ſcribit Pancirolus ex Scardeonio; niſi forte de patris meritis uterque impertitus eſt filio. Non in Jure modo, ſed etiam in mitioribus litteris excelluit, præſertim vero in Poetica facultate. Anno MCCCCLVII. ad novum Venetorum Ducem Paſchalem Maripetrum civitatis nomine allegatus, ut gratularetur, elegantem orationem habuit. Legationis, ut eſt in Actis, comites fuere Doctores alii tres, Leo de Lazara, Stephanus de Doctoribus, Franciſcus de Bradiolo; milites quatuor, Antonius de Obizzis, Patarus Buzzacarinus, Leonellus de Leone, Nicolaus de Comitibus; nobiles cives duo, Gajardus, & Ubertinus Capivacceus; mercatores item duo, Joannes Rubeus, & Campolongus de Acelo: ſinguli autem cum duobus ſcutiferis, & duobus famulis.

MCCCCXLV.

Urbanus Vignatus Venetus, Petri filius, Jus Civile profeſſus in Gymnaſio eſt, & in Collegii matricula hoc anno dicitur *actu legens*. Poſtea Sebenici Epiſcopus creatus eam rexit Eccleſiam, non tamen ante annum ſæculi quinquageſimum quartum, nec ultra ſexageſimum nonum.

Joannes de Manfredis Bononienſis hoc anno in ſcholis Patavinis docebat: & cum litis gratia Romam pergere vellet, facultatem non obtinuit, ut refert Ingulfus de Comitibus.

Benedictus Sala Juris interpres ex Scardeonio per hæc tempora

pora floruit. Stipendium ejus anno MCCCCXLIX. erat argenteorum LV. quibus anno sequenti additi sunt XV. ut scholam vespertinam extraordinariam regeret. Anno MCCCCLII. Eques creatus est a Friderico III. Imperatore. Obiit peste biennio post.

MCCCCXLVI.

Bartholomæus Cepolla Veronensis, Eques, & Comes Palatinus, Ædilitium Edictum hoc anno explicare in Gymnasio cœpit. Anno MCCCCLVIII. scholam ordinariam Juris Canonici obtinuit aureis centenis, qui anno post duplicati sunt, antagonista cum esset *Alexandri Imolensis*, quocum acres exercuit simultates ex mutua præstandi libidine ortas. Anno MCCCCLXIV. rursus auctum est stipendium ejus ad aureos trecentenos. Biennio post Romam invitatus inter sacri Consistorii Advocatos relatus est. Sed cito Patavium rediit; jamque anno MCCCCLXX. scholam Juris Civilis tenebat ordine secundam, unde quadriennio post ad primam progressus est. Decessit idibus maiis MCCCCLXXV. De illo, ejusque operibus Papadopolus, & Maphejus l. 3. de Script. Veron. pag. 101.

Ludovicus de Portis Vicetinus VII. Kal. nov. veniam impetravit Jurisprudentiæ publice tradendæ, oblata opera sine stipendio. Paucis autem post mensibus *Bartholomæus de Castro* Juris interpres vespertinus obtinuit, ut mane docere posset, idque commodo suo faceret. Ex schedis Ingulfi de Comitibus.

MCCCCXLVIII.

Jo. Franciscus Pavinus, Canonicus Patavinus, non Jurisconsultus modo, sed etiam Theologus, Decretum explicuit argenteis XXX. In Porcellini notis ad Collegii matriculam dicitur *Doctor famigeratissimus*. Postea Romam accitus a Paul-

 lo II.

lo II. inter supremos ejus Curiæ Judices, quos sacræ Rotæ Auditores vocant, relatus est; ibique peste obiit idibus maiis MCCCCLXXXIV. De ejus operibus videndus Scardeonius, & Pancirolus l. 3. c. 44. qui cum *Pavino* conjungit *Otonellum Pasinum* illius ex sorore pronepotem, aitque hunc ipsum in Patavinis scholis Sextum Decretalium exposuisse, sed paullo post ad forum migrasse.

MCCCCXLIX.

Simeon Michael Volticus de Montona, S. Theologiæ Baccalarius, & Decretorum Doctor, Collegii Pratensis Rector, electus hoc anno est ad scholam ordinariam Decreti regendam. Num revera docuerit, & quamdiu docuerit, non satis compertum. Idem dicendum de *Nicolao de Bassano*, & *Simone de Læliis* Interamnensi, qui inter Juris Civilis Promotores reperiuntur.

MCCCCL.

Antonius Capilistius, Canonicus Patavinus, Juris Pontificii Professor, ut est apud Riccobonum l. 1. c. 12. si Pancirolo credimus, docere cœpit quinquennio ante. Mortuus est anno MCCCCLXXXIX. pridie id. sept. ut est in Collegii matricula.

Michael de Reprandis junior Marosticensis, cum scholam ordinariam Juris Civilis teneret stipendio argenteorum XXX. anno MCCCCLVIII. obtinuit præterea quinquagenos, docuitque usque ad annum vitæ ultimum MCCCCLXXXVI.

Franciscus Alvarotus, *Petri filius*, Canonicus Patavinus, per hæc ferme tempora in Gymnasio docuit, & Ludovici Cardinalis Mediarotæ Patavini, Patriarchæ Aquilejensis, Vicarius fuit. In decreto Senatus MCCCCLVIII. III. id. oct. dicitur conducendus argenteis XL. ad Decreti explanationem. Obiit anno

MCCCCLX.

MCCCCLX. De illo Scardeonius, & Papadopolus T. I. p. 217.

Franciſcus Accoltus Aretinus, magis patria in noſtris monumentis, quam cognomine notus, ſummi ingenii doctrinæque vir, Latinis Græciſque litteris exercitatus, non apud nos modo, ſed in multis Italiæ Gymnaſiis Juriſprudentiam profeſſus eſt, & quidem fama nominis tanta, ut quocunque ſe conferret, ſtudioſam juventutem traheret. *Subtilitatum princeps* vulgo appellatus eſt. Exacta jam ætate cum Ferrariæ doceret, infrequentiæ pertæſus munus deſeruit, & in patriam rediit. Mortuus eſt in balneis Senenſibus, quo ſe valetudinis gratia contulerat anno MCCCCLXXXIII. De illo, poſt Pancirolum & Papadopolum, Fabruccius de Piſano Gymn. in T. 43. Opuſcul. Venet. p. 219.

Franciſcus Verzeleſius, al. *Verzelenſis*, ordinariam Juris Canonici ſcholam tenuit, ut ſcribit Portenarius, & quædam etiam commentatus eſt in Sextum & Clementinas. Hunc ſecutus eſt *Joannes*, qui patre major dicitur a Papadopolo, & plura ſcripſit, ſed non ſatis conſtat, eum inter Profeſſores fuiſſe. Ex eadem gente fuit *Lælius Verzelenſis*, qui Juris Profeſſor dicitur a Porcellino, & *Subtilis Doctor*, obiitque anno ſæculi proximi primo.

Federicus de Vigontia Patavinus Jus Civile per hæc tempora profeſſus eſt, vixitque uſque ad annum MCCCCXC. *Bonus Textualis* vulgo dictus. Patrem habuit *Joannem de Vigontia*, quem eximium legum Doctorem vocat Scardeonius, multiſque laudibus effert, non tamen Profeſſorem facit.

Modeſtus Polentonus Patavinus, Eques, Xicconis filius, Jus Civile in Gymnaſio profeſſus eſt uſque ad annum MCCCCXC. quo deceſſit. De illo ſcripſit Kappius in Xicconis Vita Lipſiæ edita anno MDCCXXXIII. Per idem ferme tempus floruit *Benedictus de Raimundis* Cumanus, *Raphaelis* filius, Juris Civilis interpres, quem Mantua ſcribit docuiſſe per annos amplius triginta.

MCCCCLII.

Joannes Baptista de Rosellis, *Antonii* patruelis, in Actis hujus anni dicitur Juris Canonici Professor. Sexennio post conductus est ad scholam Sexti argenteis quadragenis. Porcellinus ait, eum docuisse per annos duos & quinquaginta. *Magnus Platonicus* dictus est, quod Platonis philosophiam coleret. Anno MCCCCLXIV. ad scholam migravit Juris Civilis extraordinariam, sexennio autem post ad ordinariam, aucto stipendio ad argenteos CL. Anno MCCCCLXXIX. Venetias vocatus est una cum *Petro de Soncino*, ut de republica consuleretur: biennio autem post utriusque stipendio additi sunt argentei quinquageni Senatus decreto honorificentissimo pridie Kal. oct. perscripto. Rursus *Rosello* anno MCCCCLXXXII. postridie id. febr. auctum minerval est ad argenteos CCC. cum locum Juris Civilis primarium teneret, totiusque Gymnasii doctissimus haberetur. Anno post ad Jus Canonicum rediit, auctumque illi stipendium est ad argenteos CCCCL. Anno sæculi proximi septimo obtinuit per litteras Triumvirales, ut doceret *ad beneplacitum*. Credibile est, maluisse illum leges Civiles interpretari; siquidem in Rotulo anni MDIX. primum locum occupat Juris Cæsarei. Obiit anno sequenti. Pancirolus, & Papadopolus T. I. p. 233.

MCCCCLV.

Petrus de Barbobus de Soncino cum anno superiore Lauream cepisset, promovente *Petro de Zacchis*, mox ad extraordinariam Juris Civilis scholam electus est. Anno MCCCCLXXII. pomeridianam ordinariam tenebat, collega ejus cum esset *Antonius Franciscus de Doctoribus*. Venetias quoque interdum vocatus est, ut consilium in re gravi præberet. Auctum illi iterum ac sæpius stipendium est ad

argen-

argenteos usque CCCL. Obiit anno MCCCCLXXXII. ut colligitur ex decreto Senatus xv. Kal. febr. quo illi successor datus est *Joannes Campegius*. De illo ejusque operibus Scardeonius, Pancirolus, & Papadopolus T. I. p. 226.

MCCCCLVI.

Balthassar Turrinus Proređor, hoc anno Jus Canonicum profitebatur, ut scribit Tomasinus pag. 391. Piscienfis fuit, & *Turinius* dicitur a Placido Puccinellio in Piscienfibus monumentis.

Alexander de Nævo Canonicus Vicetinus, & Tarvisianus, in Collegii matricula dicitur a Porcellino *magnus Legista*, & *optimus Canonista*. Bis auctum stipendium ejus crevit ad argenteos CL. Scholam ordinariam Juris Canonici anno MCCCCLXXXII. tenebat, admissusque est in Collegium Judicum. Triennio post in patriam rediit valetudinis caussa; ibique obiit anno sequenti nondum senex. Ejus opera recensent Pancirolus, & Papadopolus T. I. p. 227.

MCCCCLVII.

Michael Miliaria ex Judice Quæstionum Juris Civilis Professor creatus est stipendio argent. XXX. Papadopolus eum obiisse putat anno MCCCCLXII. sed anno MCCCCLXXXI. adhuc docebat, & quidem argenteis centenis, quibus postridie non. oct. additi sunt præterea XXV. Bellunensis cum esset, jam anno MCCCCXLIV. inter Patavinos Cives relatus fuerat. De illo Scardeonius, & fusius Papadopolus.

MCCCCLVIII.

Petrus de Bagarottis Patavinus scholam Juris Canonici extraordinariam tenebat, ut scribit Tomasinus p. 496. In A-

ctis

ctis autem anni MCCCCLXXI. dicitur Sexti & Clementinarum interpres ſtipendio argent. LXXV. qui decennio poſt aucti ſunt ad centenos. Obiit Venetiis anno MCCCCLXXXII. dictuſque eſt *ſubtilis Doctor*. De illo, aliiſque Bagarottis Scardeonius, & ex eo Papadopolus. Omittendus non eſt *Antonius Bagarottus*, qui in ipſo juventutis flore per hæc tempora Jus Civile in Gymnaſio tradidit: ſed cito ſcholam deſeruit, ſeque rebus agendis dedit, & munera graviſſima apud Maximilianum Cæſarem ſuſtinuit.

Federicus Capiliſtius Juris Civilis Profeſſor, cum doceret ſtipendio argent. C. anno ſequenti obtinuit præterea XV. *Doctor veritatis* dictus eſt, ut ſcribit Pancirolus l. 2. c. 84. & *elegantiſſimus legum Doctor* vocatur in Matricula Judicum anni MCCCCXXXIV. quo anno in ordinem illum receptus eſt. Laudatur etiam a Scardeonio p. 179.

Alexander de Tartagnis Forocornelienſis, al. *Alexander de Imola*, *Cepollæ* Collega & antagoniſta, nihilo ingenio & doctrina minor, ſed moribus paullo mitior, Jus Canonicum hoc anno profitebatur argenteis DC. Litium pertæſus ad Jus Civile migravit, auctumque illi ſtipendium eſt argenteis centenis. In Collegium quoque admiſſus eſt anno MCCCCLXVII. ſed poſtea ad Bononienſe Gymnaſium tranſiit, ibique docuit uſque ad annum MCCCCLXXXVII. quo mortuus eſt. *Veritatis Pater*, & *aureus Doctor* vocitatus eſt; multaque ſcripſit, de quibus Pancirolus l. 2. c. 112. & Gravina de Ortu & progreſſu Juris Civilis T. I. n. 167.

MCCCCLIX.

Lanfrancus ab Oriano Brixianus, Juris Canonici interpres, per hæc tempora floruiſſe fertur: non tamen ultra quadriennium, ut ſcribit Porcellinus. Cum in patriam rediiſſet, anno MCCCCLXXXVIII. exceſſit e vivis. Quædam etiam ſcripſit, de quibus Trithemius, & alii.

Jo.

Jo. Baptista a S. Blasio, al. *Samblasius*, Patavinus, de quo scriptores nostri omnes, hoc anno Jurisprudentiam in Gymnasio profiteri cœpit. Cum scholam diu tenuisset, demum pertæsus Brixiam migravit, ut Prætori Judex assideret, ibique mortuus est anno MCCCCXCII. Catalogum scripsit de Juris interpretibus, unde elogiorum scriptores valde profecerunt; & alia præterea, quæ recensent Pancirolus, & Papadopolus.

MCCCCLXII.

Petrus Molinus Venetus, Juris interpres cum esset, aureis conductus quiquagenis, hoc anno postridie non. nov. confirmatus est, additis argenteis XXX. & jure Collegii. Eodem anno docebat *Antonius Bernardus* item Venetus, eodemque Senatus decreto attributi sunt ipsi quoque argentei XXX. In Collegii matricula uterque docuisse dicitur per annos multos extra ordinem. *Bernardus* porro quædam scripsit in primam Digesti veteris partem; & cum ad rempublicam transisset, Equitis dignitatem obtinuit. Utrumque paucis mensibus præcesserat eorum Civis *Antonius Dandulus*, quem Professorem subtilis ingenii appellat Porcellinus; sed vix annum integrum in Gymnasio fuit. Pisis, & Perusii docere maluit; ediditque Juris Tractatum non contemnendum. Ex Venetis ne *Gabriel* quidem *Contarenus* omittendus est, qui cum Jus Civile profiteretur ex loco tertio argenteis denis, postea progressus fertur ad scholam nobiliorem, ut cum *Samblasio* disputando certaret.

MCCCCLXIV.

Antonius Franciscus de Doctoribus Patavinus Juris Civilis Institutiones hoc anno tradere cœpit sine stipendio. Postea Ferrariæ docuit, ubi antagonistam habuit *Felinum Sandeum*, de quo Pancirolus l. 3. c. 42. Anno MCCCCLXXII. in

patrium Gymnasium cum rediisset, scholam rexit Juris Civilis ordinariam pomeridianam, collega *Petri de Barbobus*. Post annos sexdecim migravit ad locum secundum ordinarium Juris Canonici, cum *Antonius Corsettus* primum teneret, stipendio argenteorum CL. quibus quinquennio post additi sunt præterea quinquageni. Anno MCCCCXCVIII. suffectus est *Christophoro de Albericis*, ut Jus Civile interpretaretur, additis stipendio ejus argenteis centenis: sed sæculi proximi altero rursus rediit ad Jus Canonicum, & quidem scholæ primæ, *Corsetti* successor. Hic vero antagonistam habuit *Antonium de Burgos*, cui post varias controversias, quippe extero homini, locum primum cedere coactus est, usque ad bellum proximum. Rebus post bellum compositis, anno MDXVII. rursus evocatus est ad scholam secundam Juris Pontificii matutinam stipendio suo argenteorum CCC. quadriennio autem post ad Decretum translatus vixit usque ad annum MDXXVIII. Porcellinus scribit, eum docuisse per annos quinquaginta tres. Vide discipulum ejus Scardeonium p. 188. Pancirolum, & Papadopolum.

Jacobus Leonissa Canonicus Patavinus, cum Jus Civile profiteretur stipendio argent. C. paullo post ad Pontificium migravit. Anno MCCCCLXVII. Venetias se contulit una cum *Bartholomæo Cepolla*, Gymnasii nomine & expensis, obtinuitque VI. Kal. mart. ut Bacchanaliorum vacationes, quæ longius trahebantur, ad dies decem coercerentur. Vel ex hoc uno satis apparet, quantus esset ea tempestate docendi ac discendi ardor, cui jam pares non sumus. Mortuus est anno MCCCCLXXII. postridie id. aug. ut est in Collegii matricula. De illo Riccobonus, & Scardeonius, qui ejus vitam biennio amplius producit.

MCCCCLXV.

Antonius Ursatus Patavinus XV. Kal. febr. conductus est argenteis denis, ut *Gabrieli Contareno* succederet, additique sunt

ſunt ſtipendio ejus præterea XXV. triennio poſt. Anno MCCCCLXXII. cum Præſes Collegii eſſet, ejus Conſtitutiones emendari curavit, & ad ſæculi mores accommodari. Pluribus probatus experimentis, anno demum MCCCCXCIII. VII. id. nov. progreſſus eſt ad ſcholam ſecundam Juris Civilis ordinariam matutinam, antagoniſta *Chriſtophori de Albericis*; crevitque ſtipendium ejus ad argenteos CC. Cum autem *Baviera* anno MCCCCXCVI. excluſus fuiſſet, *Urſatus* xv. Kal. jul. ad ſcholam ejuſdem ordinis pomeridianam translatus eſt, collega *Jaſonis de Mayno*, qui primam tenebat. Vixit uſque ad x. Kal. Maj. anni ſequentis, quo die, ut habemus ex Collegii matricula, mortuus eſt. Papadopolus ætatem ejus protrahit uſque ad annum ſæculi proximi octavum; monetque hac in re corrigendum eſſe Pancirolum.

Franciſcus de Palazzolis Patavinus Lauri filius, invenitur hoc anno inter Juris Canonici Promotores; &, ſiquidem etiam inter Profeſſores fuit, hujus claſſis ſcholam rexiſſe videtur; cum ceteroquin non Decretorum, ſed Legum Doctor eſſet, ut habetur ex Judicum matricula.

Nicolaus de Spilimbergo conductus argenteis centenis ad Decretales extra ordinem interpretandas, hoc ipſo anno in Collegium admiſſus eſt, ſequenti autem invenitur inter Promotores Joannis Baptiſtæ de Lege. Anno poſt vel obiit, vel abiit.

MCCCCLXVI.

Joannes Baptiſta de Lege Venetus, Eccleſiæ addictus, Jus Pontificium tradere per id tempus cœpit ſtipendio argent. L. In Senatuſconſulto anni MCCCCLXVIII. XI. kal. jul. quod perſcriptum non eſt, intercedentibus Conſiliariis, dicitur Decreti interpres, & prorogatur illi munus, imminuto ſalario ad argent. XXVIII. Anno MCCCCLXXII. cum ſedes Epiſcopalis Torcellana vacaret, inter Candidatos fuit. In notis Porcellini dicitur *Bonus Legiſta*. Hoc ipſo anno *Aloy-*

ſius Bertoldus Patavinus promovit ad Lauream Juris Civilis Gabrielem de Gabrielis civem ſuum; diciturque in Judicum matricula *egregius Legum Doctor*. Attamen non auſim illum inter Profeſſores juratus numerare.

MCCCCLXVII.

Georgius de Priolis Venetus conductus eſt ad Jus Pontificium profitendum. In Collegii matricula dicitur *Magnus Canoniſta*, & memoratur inter claros Juris interpretes a Pancirolo l. 3. c. 38. Etiam *Joannes de Veriolenſibus*, qui Kalendis ſextilibus hujus anni promovit ad Lauream Danielem de Obizzis, dicitur Legum Doctor atque interpres. Sed, ſi publice docuit, non perrexit ultra annum. Per annos plures docuiſſe dicitur *Jacobus Leonius* Patavinus in Collegii matricula: & ſane uſque ad annum MDIV. invenitur ejus nomen inter Juris Civilis Promotores. *Bartholomæus* quoque *Capiliſtius* junior Juris Canonici Profeſſor extraordinarius hoc anno in Gymnaſio fuit, ſed antea profecto venerat; ſiquidem anno proximo auctum illi ſtipendium eſt ad argenteos octogenos. Scholam eum rexiſſe annos tres ſupra viginti ſcribit Pancirolus l. 2. c. 84.

MCCCCLXVIII.

Dominicus Canis Patavinus x. kal. jun. inter Juris Canonici Promotores refertur; & ex Senatus conſulto IX. kal. febr. MCCCCLXXVIII. colligitur, eum Decreti interpretem fuiſſe. Ejus ſcholam, dum Romam proficiſceretur inter Cardinalis Foſcareni comites ac deductores, tenuit Subſtituti nomine *Andreas Triviſanus*.

Jo. Franciſcus Paſchalicus Venetus electus ad Clementinas explicandas non meruit ultra biennium. Memorantur etiam hoc anno inter Juris interpretes a Monteroſſo *Bartholomæus Capellus*, & *Jacobus a Puteo* Alexandrinus a Ghelino. Alter

a'i-

autem *Jasonis* magister fuit, ut ex *Jasone* ipso refert Pancirolus l. 2. c. 90. Huc refert Mantua n. 79. *Christophorum de Alexandris* Patavinum, aitque per plures annos docuisse; sed hoc anno, si Monterosso fides, jam objerat, cum scripta quædam reliquisset non vulgaria.

MCCCCLXX.

Jacobus a Flumine Patavinus Lauream contulit Nicolao filio, sed fortasse ex indulgentia Collegii. Idem ajo de *Jo. Dominico de Purciliis*, de *Joanne Contareno* Veneto, de *Joanne de Leone* Patavino, de *Stephano de Minis* Montaneanensi, quos certo constat hoc anno inter Juris Promotores fuisse; dubium autem est, num etiam inter Professores fuerint. Dubitari nequit de *Petro Feramusca* Vicetino, quem Civiles Institutiones tradidisse stipendio argenteorum X. scribit Ingulfus de Comitibus.

MCCCCLXXI.

Angelus de Ubaldis Perusinus, *Angeli* Senioris nepos, Eques, & Comes Palatinus, hoc anno in Gymnasio docebat. Quadriennio post primam Juris Civilis scholam obtinuit *Cepollæ* suffectus. Pancirolus l. 2. c. 7. scribit, *Angelum* in patria Academia postremam ætatem egisse, ibique mortuum esse anno circiter MCCCCXC.

Jo. Maria de Ferraria suffectus fuerat IV. id. jul. *Alexandro Imolensi*, sed quatriduo post dimissus est.

MCCCCLXXII.

Antonius Turchettus Patavinus familiæ postremus, vir non Jurisprudentia solum, sed etiam eloquentia clarus, de quo multa Scardeonius, & ex eo Papadopolus. Conjicitur ab iis in sæcu-

ſæculum proximum, ſed multo ante docere cœpit. Hoc anno promovit ad Lauream Juris Civilis *Comitem de Alvarotis*, & orationem habuit civitatis nomine de laudibus Nicolai Troni Ducis Venetiarum recens electi. Erat autem ex Profeſſoribus pomeridianis: ſiquidem habemus ex Actis, eum anno ſæculi proximi primo ſcholaſticum annum auſpicatum fuiſſe pridie non. nov. hora vigeſima prima. Obiit quadriennio poſt XVIII. kal. oct.

Comes de Alvarotis hoc anno electus eſt ad ſcholam Juris Canonici tertiam. Poſtea ad Jus Civile translatus eſt. Apud Mantuam n. 81. dicitur *Jacobi* junioris pater. Eodem anno *Sigiſmundus Capiliſtius* Patavinus conductus eſt VI. id. mart. ad locum tertium Juris Civilis argenteis X. Sed anno ſæculi proximi nono Jus Canonicum tradebat, ut colligitur ex veteris Laureæ diplomate apud Monteroſſum. p. 28.

MCCCCLXXIII.

Franciſcus Molinus Venetus electus eſt IV. non. aug. ad eam, quæ *Lectura Univerſitatis* dicebatur, aſſignato ſtipendio argenteorum X. Patavini duo *Nicolaus de Dondis ab Horologio*, & *Franciſcus a Lignamine* inveniuntur inter Juris Civilis Promotores. De primo nihil amplius conſtat; ſed alter profeſſus re vera eſt ex loco tertio, quem tamen non diu tenuit. Succeſſit enim anno proximo in locum ejus *Jacobus Spinellus* Neapolitanus, Belfortis filius. Eodem anno XV. kal. jul. electus eſt ad Decretum explicandum *Hieronymus Barbarus* Venetus, & affertur hoc titulo inter teſtes examinis Danielis ab Aqua.

MCCCCLXXIV.

Petrus Franciſcus de Tomaſiis Ravennas ex Piſanis ſcholis ad Jus Canonicum Patavii profitendum hoc anno conductus

eſt

est argenteis octogenis, & in Collegium statim admissus. In decreto Senatus postridie non. maj. MCCCCLXXXIV. mirifica ejus laudatur memoria, a qua modo *Petrus a memoria*, modo *Franciscus a memoria* vocitari consuevit, eique stipendium augetur ad argenteos CL. Quadriennio post cum ob æs alienum latitaret, creditoribus ejus satisfactum est anni proximi salario in antecessum soluto. Annò MCCCCXCII. additi sunt stipendio ejus argentei L. cum scholam secundam Juris Canonici pomeridianam teneret; idque factum dicitur in Senatus decreto ob multitudinem liberorum ejus. Sed anno MCCCCXCVIII. in Pomeraniam se contulit, secutus una cum Vincentio filio Bugislaum ejus provinciæ Ducem, bona Venetorum venia, ut constat ex Ducalibus Augustini Barbadici litteris, in quibus merita ejus describuntur, & schola redituro servatur. Ibi Jus utrumque per annos quatuor professus est. Post ad Wirtburgensem Academiam migravit, accitus a Friderico III. Saxoniæ Electore, ejus Academiæ domino & auctore. Invitatus est etiam a Daniæ Rege: sed obiit non multo post. De illo Pancirolus, Pasolinus de Doctor. Ravennat. Papadopolus, Fabricius in Biblioth. med. & inf. æt. & alii: sed ex uno quidam duos faciunt, quidam plures. Libellum de Arte memoriæ scripsit Venetiis editum anno MCCCCXCI. cujus titulus est, *Fœnix Domini Petri Ravennatis memoriæ magistri*. Decem chartulis constat, quarum quinque postremis suas ipse laudes complexus est.

MCCCCLXXV.

Franciscus Brevius Venetus hoc anno, ut scribit Riccobonus, Jus Pontificium tradere cœpit. Triennio post inter Collegii Doctores relatus est. Postea Romam se contulit, ubi sacræ Rotæ Judicibus adscriptus est; subinde vero anno MCCCCXCVIII. ad regendam Ecclesiam Cenetensem missus. Mantua scribit, eum floruisse anno MCCCCLXXVIII.

Me-

Memorat illum etiam Pancirolus l. 3. c. 44. aitque post *Brevium* docuisse *Dionysium de Franciscis* anno MCCCCLXXXIII. de quo mox dicam. Edidit *Pastorales Conciones*, & *Morales quæstiones ex Jure Canonico*, obiitque anno MDXIV.

MCCCCLXXVI.

Hoc demum anno Feudorum doctrina tradi ex professo in Gymnasio cœpit, scholaribus Germanis per Universitatis Rectorem enixe petentibus, novæque scholæ regimen *Angelo Buzzacareno* Patavino commissum est stipendio argenteorum XXV. Paucis post annis senectutem caussatus vacare maluit; obiitque III. kal. jun. MCCCCLXXXVI.

Per idem ævi spatium *Paschalinus* inclaruit *de Mastellariis* Patavinus, magni nominis Professor, qui tota deinceps vita docuit; &, cum obiit anno tertio sæculi proximi, funus ejus ornarunt ipsi quoque civitatis Rectores, & Jurisconsultorum Collegium totum, ut narrat Monterossus in Ephemerid. mens. mart. p. 72.

MCCCCLXXVII.

Bernardus Buzzacarenus Patavinus non in patria modo, sed in aliis etiam Academiis Jus utrumque professus est, ut scribit Scardeonius. Hoc anno certe apud nos erat, & inter Promotores III. kal. jul. recensetur: nisi forte ad honorem factum est.

Dionysius de Franciscis Venetus a Riccobono refertur hoc anno inter Juris Professores. Porcellinus eum memorat anno MCCCCLXXXIII. pluresque annos docuisse scribit.

Leonellus Bradiolus Patavinus hoc anno VII. kal. jul. inter Juris Civilis Promotores invenitur. Postea tamen ad Jus Canonicum transiit: nam anno MCCCCLXXXIII. Sextum & Clementinas interpretabatur ex loco tertio, ut est in Tabularii Fiscalis Codice C.

Jaco-

Jacobus a Sole Patavinus cum ab anno MCCCCLVIII. inter legum Doctores & Judices esset, v. non. jul. hujus anni promovit ad Juris Civilis Lauream Hieronymum Grompo. Dubium tamen, num doceret. Idem judicium ferendum de *Alexandro*, & *Aloysio* gentis ejusdem, qui inter Promotores reperiuntur anno MCDXCII. & sequenti. Gliscente in dies magis Feudorum studio, aperta est schola altera, & ad eam regendam *Alphonsus de Regno* electus est stipendio argenteorum X.

MCCCCLXXVIII.

Jo. Antonius Panteus Veronensis Græce Latineque doctus Jus Pontificium per hos annos in Gymnasio explicuit. Postea ab epistolis fuit Hermolao Barbaro Episcopo Tarvisiano, & ejus Ecclesiæ Canonicus. De ejus vita & scriptis Maphejus in Verona illustr. l. 3. p. 109.

MCCCCLXXIX.

Bartholomæus Socinus Senensis, *Mariani* filius, de quo plurima Pancirolus, Mantua, & Papadopolus, hoc primum anno invitatus est ad scholam ordinariam Juris Civilis pomeridianam, cum Pisis doceret: sed frustra. Decem post annis rursus arcessitus est, oblatis argenteis amplius millenis; quod juventus omnis ad eum audiendum, ubicunque esset, convolaret: sed ne tunc quidem conditionem accipere potuit ob eam caussam, quam affert Brancacinus de Jure Doctor. l. 1. c. 6. n. 11. Tandem anno MCCCCXCVIII. conductus est argenteis centenis supra mille, datis præterea mutuis in antecessum trecentis, additoque Collegii jure, & loco supra Professores omnes concesso. Hinc schola hæc sibi postea usurpavit, quod homini concessum fuerat. Tot tantisque conditionibus retineri tamen non potuit ultra triennium. Obiit in

patria anno MDVII. A Porcellino in notis ad matriculam dicitur *ſubtilitatum pater & princeps*. De illo & patre ejus Gribaldus,

Socinos venerare ſacri duo lumina Juris:
Jus geminum illuſtrant filius, atque pater.

Vide Fabruccium T. 34. Opuſcul. p. 213.

MCCCCLXXX.

Joannes Ubaldinus S. Danielis Abbas, *Petrus de Montaneana* Prior Cœnobii Carcerum, *Joannes* Prior Cœnobii S. Benedicti; *Hieronymus* Prior S. Mariæ de Porciliis, Decreti interpretes ad hæc tempora referuntur a Pancirolo l. 3. c. 28. *Petrus* autem *de Montaneana* dicitur Epiſcopi Vicarius in ſchedis Monteroſſi.

MCCCCLXXXI.

Michael Miliaria junior hoc anno ſcholam obtinuit Juris Civilis extraordinariam ſtipendio argent. C. Poſt annos ſeptem confirmatus eſt, additis argenteis tricenis. Laudatur a Scardeonio p. 177.

MCCCCLXXXII.

Paullus de Oriano Brixianus pridie id. nov. electus eſt ad ſcholam Juris Civilis extraordinariam ab Univerſitate, & confirmatus ad biennium decreto Senatus, attributis argenteis CCCC. cunctiſque honoribus conceſſis, quibus antea fruebatur *Petrus de Soncino*, qui eamdem ſcholam tenuerat. Anno MCCCCLXXXVIII. IX. Kal. april. admiſſus eſt in Collegium, ſed eodem anno deceſſit, ut colligitur ex decreto Senatus III. id. oct. Papadopolus ex Pancirolo ſcribit, eum poſt *Jaſonem* docuiſſe per annos vigintiquinque, multaque ſcripſiſſe, quæ recenſet in T. I. p. 236.

MCCCCLXXXIII.

MCCCCLXXXIII.

Joannes Campegius Bononienſis, Cardinalis Campegii pater, prid. id. febr. electus eſt ad ſcholam ordinariam Juris Civilis loco *Petri de Soncino* jam defuncti, aſſignatis argenteis CCCCL. Advenienti expectatione ſumma obviam itum non a ſcholaribus modo, ſed a Rectore quoque, & Profeſſoribus. Quidam addunt ipſos quoque urbis Moderatores. Triennio poſt, ne abiret, quod minabatur, additi ſunt ſtipendio ejus argentei CL. Attamen paullo poſt in patriam rediit. Anno MCCCCLXXXVIII. cum *Jaſon Maynus*, qui locum primum occupabat, abire voluiſſet, revocatus eſt *Campegius* argenteis millenis ad quinquennium. Ad eum deducendum Rector cum ſtudentibus quinquaginta Bononiam profectus eſt. Abſoluto quinquennio, confirmatus eſt, additis argenteis CC. Attamen anno ſæculi proximi quarto rurſus diſceſſit non ſine magna Gymnaſiii jactura, ut colligitur ex decreto Senatus VII. Kal. nov. ejuſdem anni. De illo Pancirolus l. 2. c. 133. Mantua n. 170. ſcribit *Laurentium* quoque ejus filium, qui poſtea Cardinalis fuit, in Patavinis ſcholis docuiſſe. Papadopolus addit, per annos decem.

Franciſcus de Rubeis Patavinus poſtridie non. oct. electus eſt ad tertiam Sexti & Clementinarum ſcholam, cum jam ſenex eſſet, diutiſſime inter Judices verſatus. In ejus Collegii Actis dicitur *Legum Doctor elegantiſſimus*.

Bertuccius Bagarottus Patavinus hoc anno docere cœpit, cum ſuperiore in Juriſconſultorum Collegium fuiſſet admiſſus. Anno MCCCCXCVIII. pridie non. dec. commiſſa illi ſchola eſt *Antonii Franciſci de Doctoribus*, eodem ſalario, iiſdemque honoribus attributis. Anno primo ſæculi proximi progreſſus eſt ad ſcholam Juris Civilis veſpertinam: ſed poſt annum translatus eſt ad Decretum. Anno MDVI. XVI. Kal. ſept. electus eſt ad ſcholam primam Juris Canonici pomeri-

dianam; quam tenuit argenteis CCXXV. usque ad justitium anni MDIX. quo anno occupata urbe ab exercitu Maximiliani Imperatoris, in communi clade ipse quoque periit, ut scribit Scardeonius p. 188.

MCCCCLXXXIV.

Galionæus Buzzacarenus Patavinus invenitur inter Promotores Juris Civilis IX. Kal. mart. iterumque ac sæpius usque ad annum MCCCCXCII. Inveniuntur etiam *Alexander de Magis* Bassanensis, *Jo. Antonius de Chizzolis*, & *Petrus de Leone* Patavini. Utrum omnes, an saltem eorum aliqui inter Professores fuerint, in incerto est.

Caspar Ursatus, *Antonii* frater natu minor, Juris Civilis Professor vespertinus docuit annos vigintiquatuor; sed urgente senectute scholam dimisit, ut est apud Mantuam n. 112. Attamen etiam anno sextodecimo sæculi proximi adhibitus est ad promovendum.

MCCCCLXXXV.

Antonius Capilistius Lauream contulit Petro Dandulo Protonotario Apostolico, & Ecclesiæ S. Marci Primicerio; *Bartholomæus a Flumine* Joanni filio: sed uterque fortasse ex Collegii gratia.

Jason Maynus origine Mediolanensis, Pisauri natus, Comes, & Eques, hoc anno IV. kal. jul. accitus est ex Gymnasio Papiensi ad scholam Juris Civilis ordinariam aureis DCCC. & in Collegium admissus. Sed triennio post pridie id. nov. discessit illectus a Florentinis stipendio florenorum M. Nec tamen diu apud eos fuit, sed anno MCCCCXCI. Ticinum migravit, quo traxisse dicitur scholarium ferme tria millia. Quinquennio post XVI. kal. jul. Patavium revocatus est ad scholam primam Juris Civilis pomeridianam

aureis

aureis millenis. Sed iterum abiit, evocante Ludovico Sfortia, ut Ticini profiteretur, ubi Ludovicum XII. Gallorum Regem, quinque Cardinalibus, & proceribus centum comitatum, inter auditores habuit. Gravis fuit illi antagonista *Philippus Decius*, alter veluti reipublicæ Jurisconsultorum Consul, quicum non verbis modo certavit, sed ex occursu fortuito etiam manibus. Mortuus est admodum senex anno MDIX. Postremi de illo ejusque operibus scripsere Fabricius, Argelatus, Niceronus; nec tamen omnes de ejus migrationibus sibi inter se conveniunt. Vide Jovium in Elogiis p. 125. ubi & effigiem habes.

MCCCCLXXXVI.

Jo. Antonius Saccus publice docuit per dies quindecim, & Jus Canonicum explicuit ad ingenii experimentum: tum conductus est ad biennium argenteis CCC. *Gallianus quoque Ancharanus*, & *Galeatius Gurges* Vicetini inter clariores Juris Civilis Professores referuntur a Tomasino, & per hæc tempora floruisse dicuntur.

Bartholomæus de Urbino Patavinus, qui a Pancirolo dicitur *Bartholomæus Paternus Urbinas*, cum Jus Civile extra ordinem interpretaretur argenteis denis, hoc anno XIII. Kal. nov. obtinuit præterea XX. quod augmentum personæ, non scholæ concessum dicitur in Senatus decreto. Anno primo sæculi proximi translatus est ad scholam secundam Juris Canonici pomeridianam stipendio argenteorum XC. quam tenuit usque ad nonum. Restituto Gymnasio anno MDXVII. revocatus est argenteis CL. augendis post annum ad CC. addita etiam spe loci primi, quem obtinuit anno MDXIX. Obiit equo dejectus anno MDXXVIII.

MCCCCLXXXVII.

Franciscus Melchiostrus Parmensis Jus Civile per hos annos publi-

publice explicuit, ut refert *Antonius Porcellinus* primum discipulus ejus, deinde collega; perrexitque usque ad annum MDVII. quo sicarii manu nocte domum rediens interemptus est. De illo Pancirolus, & Papadopolus T. I. p. 231. ubi nonnulla etiam ab eo scripta referuntur.

Alexander Papafava Juris Canonici Professor extra ordinem, ut refert Porcellinus. Ex Actis constat, scholam Decreti tertiam anno MDII. ab eo valetudinis caussa fuisse dimissam. Attamen anno sæculi nono adhuc inter Promotores invenitur. Obiit anno MDXIX.

MCCCCLXXXVIII.

Jo. Franciscus Mussatus a Scardeonio dicitur Juris utriusque consultus, sed Pontificii interpres. Ingruente bello anno sæculi nono, scholam dimisit. Eodem tempore florebat *Hieronymus de Ponte*, quem quidam Professorem faciunt. Certe inter Juris Civilis Promotores reperitur III. Kal. febr. hujus anni.

MCCCCLXXXIX.

Antonius Corsettus Siculus cum primam Juris Canonici scholam teneret magna utique fama, stipendio autem argent. CCC. oblati illi hoc anno sunt præterea quinquageni, quos noluit accipere, ne sibi abeundi arbitrium accipiendo præcideret. Mansit tamen. Biennio autem post decreti sunt illi centeni, conditionemque accepit, data docendi fide ad quadriennium. Eodem anno exeunte septembri auctum est stipendium ejus ad quingenos, ut sororibus consulere posset, easque recte collocare. Perrexit usque ad sæculum proximum. Plura de illo Mantua n. 46. & Papadopolus T. I. p. 237.

MCCCCXC.

Comes Alvarotus duorum Profeſſorum pater, *Jacobi* junioris, & *Alvaroti de Alvarotis*, hoc anno floruiſſe dicitur inter Profeſſores, apud Mantuam n. 81. *Antonius Borromeus* Eques, & Comes, non in Jure modo, ſed in Artibus quoque, & in ſacra Theologia probatus, hoc anno Jus Pontificium explicuiſſe fertur ex loco tertio ſcholæ matutinæ, quadriennio autem poſt ex loco ſecundo. Obiit anno MDIX. & quædam etiam ſcripſit, ſed de rebus Theologicis. De illo Papadopolus T. I. p. 232.

MCCCCXCI.

Chriſtophorus de Albericis Papienſis electus eſt ad ſcholam Juris Civilis pomeridianam argenteis CCCL. cum fruſtra invitatus fuiſſet Antonius Palmerius ex Gymnaſio Neapolitano, propoſito ſtipendio argent. DC. Statim poſt annum additi ejus ſalario ſunt argentei centeni. Anno MCCCCXCIII. xv. Kal. nov. translatus eſt ad ſcholam ſecundam Juris Civilis matutinam, aucto ſtipendio ad argenteos DC. additaque etiam beneficii nomine, ut apparet ex decreto, facultate diſputandi quotidie per horam integram cum *Campegio* antagoniſta ſuo. Illud etiam obtinuit, ut Bidellum ipſe ſibi pro arbitrio eligeret, quod antea *Campegio* conceſſum fuerat. Sed anno MCCCCXCVIII. pridie non. dec. repente diſceſſit. Anno primo & ſecundo ſæculi proximi actum eſt de illo revocando, qui tandem conditionem accepit ad triennium. Anno MDIV. ad primam ſuæ claſſis ſcholam progreſſus eſt, dato illi collega & antagoniſta *Hieronymo Butigella*. Biennio poſt rurſus abiit, indignatus quod non tantum ſibi tribueretur, quantum loci & perſonæ dignitas poſceret, ut ſcribit Mantua n. 76. De illo plura Mazzucchellus.

Jo.

Jo. Antonius Ungarellus pridie id. jan. electus est ad scholam tertiam Juris Civilis meridianam, quam tenuerat *Jacobus de Leone*.

MCCCCXCII.

Ludovicus de Scledo Vicetinus cum tertiam Institutionum scholam teneret argenteis X. hoc anno obtinuit præterea vicenos, qui in decreto Senatus IV. Kal. mart. attributi dicuntur non scholæ, sed homini. Ad primam ejusdem Classis *Aloysius de Albertis* Veronensis designatus, lauream cepit XI. Kal. jun.

MCCCCXCIII.

Marcus Antonius Baverius, al. *Baviera*, Bononiensis ad Jus Civile vespertinum VII. id. sept. conductus est argenteis CCL. & statim Collegio adscriptus. Sed triennio post dimissus est, suffecto in ejus locum *Antonio Ursato*. Anno MCCCCXCVIII. pridie id. sept. revocatus est, assignata illi schola prima Juris Canonici pomeridiana eodem stipendio argent. CCL. Dictus est *Subtilis Doctor*.

MCCCCXCIV.

Bernardus Gil Valentinus, qui anno ante Rector fuerat, & magnam ingenii sui expectationem moverat, III. non. sept. eligitur ad locum tertium Juris Civilis pomeridianum stipendio argent. CXX. qui locus ejus gratia constitutus est ea conditione, ut tolleretur, cum primum schola aliqua ex primariis, vel secundariis vacaret, ad quam *Bernardus* traduceretur.

Jo. Georgius Brandisius Vicetinus ætate adhuc viridi Jus Civile interpretatus est usque ad annum MDIX. & commentarios edidit Institutionum. Mantua n. 63.

Bernardinus Spazzarinus, *Raphael Savonarola*, *Daniel de Leone*,

Leone Patavini referuntur inter Promotores, primus Juris Civilis III. Kal. febr. secundus Juris item Civilis III. id. mart. tertius Juris Canonici XIII. Kal. nov. Utrum vero etiam inter Profeſſores eſſent, incertum. Idem dicendum de *Joanne Buzzacareno*, de *Nicolao a Flumine*, de *Julio Tolentino*, qui hoc anno promovendi jure uſi ſunt. *Tolentinus* autem a Porcellino *magnus Practicus* dicitur *in maleficiis maxime*.

MCCCCXCV.

Petrus Canis, *Jo. Jacobi* filius, hoc anno docebat argenteis LX. quibus additi ſunt triennio poſt quadrageni. Anno ſæculi proximi altero IV. Kal. maj. a prima Decretalium ſchola pomeridiana ad Decretum translatus eſt, petente Theobaldo Univerſitatis Rectore, ut ſcholæ ad Profeſſorum ingenia vireſque accommodarentur. Anno MDVI. cum vivere deſiiſſet, ſchola ejus cum aliis pluribus ſublata eſt.

MCCCCXCVI.

Bernardus Tizzonus Ravennas affertur inter teſtes examinis & Laureæ Vincentii Tuſci, & dicitur Legum Profeſſor.

MCCCCXCVII.

Comes Hercules de S. Bonifacio, & *Georgius Buzzacarenus* pridie id. april. afferuntur inter Promotores ad Juris Civilis Lauream Jacobi, & Alvaroti fratrum de Alvarotis. Atque *Hercules* quidem ſcholam tertiam Juris Civilis tenebat, ut colligitur ex Actis anni ſequentis; quo anno etiam *Chriſtophorus Zarottus* Inſtitutionum Civilium interpres dicitur in examine Balthaſſaris Sarisburienſis.

MCCCCXCVIII.

Hieronymus de Barbarano Vicetinus electus est XVII. Kal. oct. ad scholam Decreti secundam, quam *Bonomus de Luschis* ejus civis dimiserat. Mense autem anni ultimo *Franciscus Parma*, cognomine a patria ducto, accitus est stipendio argent. CL. ad scholam secundam Juris Canonici pomeridianam, quam tenuerat *Petrus Franciscus de Tomasiis*. Hic porro triennio post translatus est ad scholam Juris Civilis ordinis ejusdem, cum *Carolus Ruinus* magnus in primis disputator, eique propterea infestus, primam regeret. Anno MDIV. additi sunt stipendio ejus argentei octogeni; sed post annum MDVII. ejus nomen in paucis, quæ extant, Gymnasii Actis non amplius apparet. Attamen & Pancirolus l. 2. c. 43. & Porcellinus in notis ad Matriculam scribunt, eum docuisse per annos duodecim. A famulo proditus & occisus est, ut refert idem Pancirolus, & Mantua n. 100.

Alvarotus de Alvarotis junior, *Comitis* filius, admodum juvenis ad Jus Pontificium publice interpretandum electus est: sed ex studiorum æmulatione orta seditio, cædesque Francisci Freschi eum coegit solum vertere. Romam igitur migravit, ubi Apostolicus Abbreviator creatus est, tum Canonicus primum Ecclesiæ Patavinæ, postea Romanæ S. Petri basilicæ. Ibi mortuus est anno MDXVIII. De illo Scardeonius p. 140.

Aloysius Discalcius Patavinus Juris Civilis Professor ex loco tertio docuit usque ad annum sæculi proximi sextum, quo ad Venetum forum se contulit, ibique consenuit. Obiit in patria anno MDLIII. De illo Scardeonius, & Pancirolus l. 2. c. 196.

Hieronymus Justus Patavinus, ex Romana Curia accitus, docuit in patria per annos triginta. Pancirolus scribit l. 3. c. 53. eum senectuti proximum uxorem duxisse, unde ortus *Marcus Antonius*, qui ipse quoque Jus Civile publice explicuit,

cuit, ut eſt apud Riccobonum l. 1. c. 12. Mortuus eſt anno MDXXVIII. Omittendi non ſunt *Jo. Andreas Ungarellus*, *Vincentius de Maſtellariis*, *Hieronymus de Miliaria*, *Albertus de Rubertis*, qui hoc anno inter Promotores inveniuntur, quamvis, num docerent, dubium ſit.

MCCCCXCIX.

Nicolaus Januarius Beneventanus, electus ad ſcholam Univerſitatis, XII. Kal. maj. cepit Lauream Juris Civilis.

Franciſcus de Faciis Salmatiæ Archipresbyter, hoc primum anno inter Juris Promotores reperitur. Quadriennio poſt commiſſa illi ſchola eſt Clementinarum & Sacramentorum, quæ jamdiu fuerat intermiſſa, ſtipendio argent. LXXX. Sed in ipſo ætatis flore poſt biennium obiit, rurſuſque ſchola clauſa eſt. De illo Pancirolus l. 3. c. 45. multa cum laude ſcribit; additque, *Auguſtinum* quoque fratrem ejus juniorem in Gymnaſio docuiſſe, ſed hunc ipſum immature præreptum anno MDXX. fatis ceſſiſſe. Atque *Auguſtini* quidem meminit etiam Monteroſſus de Prætor. Pat. p. 27.

Joannes de Triſſino Vicetinus electus eſt XIV. Kal. maj. ad Civiles primi loci Inſtitutiones, cum *Vincentius de Salodio*, qui ſcholam tenebat, diſceſſiſſet, ut eſt in Actis hujus anni p. 15.

Aloyſius de Ponte, al. *Pontanus*, Patavinus III. non. maj. electus eſt ad Decretalium ſcholam loci tertii. Anno ſequenti translatus eſt ad Inſtitutiones, & biennio poſt ad Jus Canonicum rediit. Scardeonius ſcribit, eum denique ad Venetum forum ſe contuliſſe.

M D.

Vincentius de Scledo ad Inſtitutiones ex loco primo explicandas electus eſt, ejuſque electionis gratia Lauream cepit v. id. jul.

Philippus Decius Mediolanenſis, princeps ſuæ ætatis Juriſconſultorum, ingenio præditus pugnaciſſimo, invitatus hoc anno eſt ex ſcholis Piſanis, ſequenti autem conductus florenis DC. ad ſcholam primam matutinam Juris Canonici, *Antonii Corſetti* loco. Poſt menſes paucos Collegio adſcriptus eſt, tenuitque locum uſque ad annum MDV. quo ad Ticinenſem, evocante Ludovico XII. Gallorum Rege, migravit Academiam florenis conductus bis millenis. Inde quoque diſceſſit poſt annos ſeptem, perque alias regiones vagatus, poſtremo in Piſano Lyceo conſedit. Sed vitam Senis clauſit anno MDXXXV. De ejus fatis & operibus, poſt Pancirolum & alios, ſcripſit Argelatus in Biblioth. Mediol. & Fabruccius in T. 37. Opuſcul. Venet. p. 24.

Jo. Baptiſta de Matarellis Ravennas, Juriſperitus idemque Philoſophus celeberrimus, Jus Civile in Patavinis ſcholis interpretatus eſt, ut narrat Paſolinus de Viris Illuſtr. l. 4. c. 2. & quidem per annos viginti, ſi homini fides, qui multa non ſatis conſiderate ſcripſit.

Cius de Lofredo Neapolitanus, electus ad primam Inſtitutionum ſcholam, XIII. kal. oct. Lauream cepit Juris utriuſque. Paucis autem poſt diebus eamdem cepit *Alexander de Ubertis* Venetus, electus ad ſcholam Univerſitatis per biennium regendam; cum eam dimiſiſſet *Leontius de Aviano*.

M D I.

Albertinus de Zocchis, & *Martinus de Maſtellariis*, Patavini, quod inveniantur inter Juris Civilis Promotores, habiti ſunt etiam ab aliquibus Profeſſores; ſed utrum docuerint, in incerto eſt.

Gabriel de Peregrinis Veronenſis Inſtitutionum Profeſſor ex loco tertio electus eſt pridie id. nov. cui paullo poſt ſuffectus eſt *Philippus Vergerius*. Sed hic ipſe, nondum anno circumacto, ſcholam dimiſit.

Adria-

Adrianus Sandelicus Belga VII. Kal. dec. suffectus est *Bernardo Uscono*, qui scholam tenebat Universitatis secundam.

Jacobus Alvarotus junior pridie Kal. dec. electus est ad scholam primam Juris Civilis meridianam, quam deseruerat *Bartholomæus Urbinas*. In Rotulo anni MDVI. occupat scholam Sexti stipendio florenorum C. quam tenuit usque ad Justitium proximum. Postea Ferrariæ docuit, ibique mortuus est anno MDXLVI. De illo Scardeonius p. 164.

Carolus Ruinus Regiensis in Pisana Academia, ubi Doctoris nomen & Lauream adeptus fuerat, Juris scholam extraordinariam regere cœpit anno MCCCCLXXXIV. Quinquennio post ad Ferrariensem migravit; unde post annos decem recedendi veniam cum impetrasset ad biennium, eodem postea reversus perrexit usque ad sæculi finem. Toto fere anno sæculi sextidecimi primo vacavit valetudinis caussa; sub anni autem exitum Patavium venit, ubi cum docere extra ordinem aggressus esset, theses ex universa Jurisprudentia publice defendendas proposuit. Ex hac sibi concertatione tantum laudis comparavit, ut ad hospitium suum honoris gratia ab Universitate tota deductus sit. Itaque pridie non. dec. conductus est ad primam Juris Civilis scholam pomeridianam argenteis Venetis quingenis, qui anno MDVI. III. non. jul. aucti sunt ad DCCC. Docuit usque ad annum sæculi nonum, quo cum intermissa belli caussa studia essent, rursus Ferrariam petiit, primamque Juris Civilis scholam libellis bis millenis regendam accepit, tenuitque usque ad annum MDXIV. Hoc demum anno operam suam Bononiensibus locavit, & apud eos reliquum ætatis exegit stipendio aureorum MCC. fama autem doctrinæ tanta, ut auditores haberet interdum sexcentos, quemadmodum refert Pancirolus l. 2. c. 143. De illo, ejusque operibus post alios multos Papadopolus T. I. p. 240. qui levi conjectura ductus arbitratur, *Ruinum*, instaurato post bellum Gymnasio, ad nos rediisse. Vide Fabruccium T. 44. opuscul. Venet. p. 73.

Jo.

Jo. Baptista de Monte Vicetinus scholam Juris Civilis meridianam civi suo cessit *Friderico de Porto*, ipse autem ad Sexti & Clementinarum secundam progressus est, quam tenuerat *Hieronymus Lana* Brixianus.

Antonius Zaccus Patavinus ex secunda Institutionum schola VI. Kal. maj. ad primam translatus est, & quidem admodum juvenis. Immatura morte præreptus est anno MDV. pridie Kal. mart. Ab eo *Marcus Mantua*, ut ipse scribit, prima juris rudimenta cepit.

Augustinus Terrinus Veronensis ad secundam Institutionum scholam conductus est VI. Kal. maj. eodemque tempore *Hieronymus Pontius* Bergomas scholam Universitatis dimisit, ut ipse quoque ad Institutiones transferretur. Translatus est autem anno sequenti.

Jo. Baptista de Tienis Vicetinus ad scholam Decreti tertiam ab Universitate electus est VI. Kal. jun. cum ante Substituti nomine eam tenuisset non sine laude.

MDIII.

Octavius Martinengus Brixianus ad tertiam electus est Institutionum scholam, abdicante *Philippo Vergerio*: *Almericus* autem *Valmarana* Vicetinus ad secundam, ut est in Actorum Codice III. Indidem apparet, *Joannem Capram* Vicetinum civi suo *Antonio de Tienis* prid. id. nov. suffectum fuisse ad scholam regendam Juris Civilis meridianam.

Ludovicus Braynus Patavinus Presbyter electus hoc anno est XIII. Kal. dec. ad scholam Sexti tertiam, quod *Ludovicus Bradiolus*, qui eam tenebat, mortuus esset. Postea ad locum Juris Canonici ordinarium transiit, quem tamen cito deseruit, seque Cathedrali Ecclesiæ addixit. A Porcellino dicitur *magnus Canonista*. De illo Scardeonius, & Mantua n. 178.

MDIV.

MDIV.

Antonius Porcellinus Patavinus VII. id. febr. electus est ad scholam primam Institutionum loco *Leonardi de Plovenis*. Biennio post translatus est ad scholam primam meridianam Juris Civilis, quam tenuit usque ad Justitium belli proximi. Anno MDXVII. rursus evocatus est in Gymnasium, ut primam Juris Civilis scholam extraordinariam regeret florenis LXX. Anno MDXXIII. Latina oratione gratulatus est Civitatis nomine Andreæ Grittio Venetiarum Duci recens electo, ab eoque Equitis titulum obtinuit. Sexennio post obiit, eo ipso anno, quo orationem habuit ad novum Patavii Episcopum Aloysium Pisanum. Notas scripsit ad illustrandam Professorum matriculam, tum etiam ad matriculam Collegii. De illo Papadopolus T. I. p. 249.

Paullus Bradiolus senior, & *Comes de Alvarotis* referuntur inter Juris Civilis Promotores, ille quidem Hieronymi Grilli Tarvisiani, hic autem Odorici Bovii Feltriensis. Portenarius autem scribit, *Comitem de Alvarotis* in schola floruisse Juris Civilis anno MDVIII.

Hieronymus Butigella Papiensis ex patrio Lyceo accitus VII. Kal. nov. ut scholam secundam Juris Civilis matutinam teneret ad quinquennium stipendio floren. CCCC. datis præterea paullo post ducentis subsidii titulo. Perrexit usque ad Justitium anni MDIX. Postea Papiam rediit, addictusque Ludovico XII. cum eo in Galliam profectus est. Postremo in Italiam cum rediisset, Romæ docuit usque ad annum MDXV. quo mortuus est, ac de publico elatus, tota comitante funus Academia. Memoria valuit supra fidem, nec ingenium, aut doctrina defuit. De illo Panciroius, & Papadopolus T. I. p. 235.

MDV.

M D V.

Feudorum ſcholam anno ſuperiore tenebat ſine collega *Franciſcus de Tomaſiis* Ravennas, ut in Actor. Cod. III. p. 13. Perperam ſumitur ab aliquibus pro *Petro Franciſco Tomaſio*, qui ſex ante annis in Germaniam profectus erat. Diviſa cum eſſet, ad locum primum conductus eſt idibus mart. *Michael de Avantiis* Veronenſis, ad ſecundam *Petrus de Malinvernis* Roboretanus loco *Matthæi Campionis* Brixiani, qui cum ad eam deſignatus fuiſſet, repente diſceſſit.

Joannes Speraindeo Siculus pridie non. jul. ab Univerſitate electus eſt ad ſcholam Clementinarum & Sacramentorum, quam tenuerat *Franciſcus de Faciis*, vitaque exceſſerat. Sed electionem Senatus non probavit, ſcholamque ipſam anno ſequenti clauſit.

Galianus de Ancharano Vicetinus hoc anno tenebat ſcholam ſecundam Juris Civilis meridianam, *Jacobi Alvaroti* junioris collega. Anno ſequenti cum *Alvarotus* ad Decretalium Sextum explicandum traductus eſſet, ipſe tranſiit ad primam.

M D V I.

Antonius a S. Leonardo junior Patavinus poſtridie id. mart. invenitur inter Promotores Franciſci Volpati Tarviſiani. Tenebat autem ſcholam tertiam Juris Civilis florenis XX. ut eſt in Tabulis Quæſtoriis.

Conradus Manlius de Buſco Papienſis VI. id. jun. ex patrio Gymnaſio accitus eſt ad ſcholam primam matutinam Juris Civilis florenis DC. docuitque uſque annum MDIX. A Marco Mantua dicitur *Conradus Buſcus*, ejuſque adventus biennio prævertitur.

Pandulfus Roni Germanus ad primam Decreti ſcholam electus eſt XVI. kal. ſept. Sed hoc ipſo anno ſublata ſchola eſt.

Anto-

Antonius Burgos Salmaticensis ad Juris Canonici scholam primam matutinam v. kal. april. accitus est, florenis oblatis quadringenis. Post controversias quasdam cum *Antonio Francisco de Doctoribus* locus illi confirmatus est decreto Senatus, & Collegii jus paucis post mensibus concessum. Postea se ad Bononiense Gymnasium contulit, atque inde Romam, ubi Utriusque Signaturæ Referendarius creatus est. Decessit in urbe illa anno MDXXV. cum Commentaria scripsisset in titulos *de Constitutionibus*, *de Rescriptis*, *de Judiciis*, *de Emptione ac Venditione*. Hoc autem postremo ait Papadopolus, idoneus harum rerum judex, eum sibi immortalitatem adeptum esse.

Gofredus de Curte cum electus fuisset ad scholam secundam Juris Civilis meridianam, paullo post abdicavit, suffectusque est *Gratiadeus de Cazzaghis* Brixianus. Eodem tempore *Thomas de Licio* ad scholam Sexti secundam designatus est.

Arcuanus Buzzacarenus Institutionum interpres ex loco primo perrexit usque ad nonum sæculi annum, quo anno, ut est in tabulis Quæstoriis, docebat stipendio florenor. L. Juvenis summæ expectationis cum esset, inquit Scardeonius, immatura morte præreptus est. Memoratur etiam a Marco Mantua n. 26. & dicitur *Antonio Zacco* successisse.

Antonius Zilius Tridentinus ad Institutionum scholam secundam electus est loco *Francisci Vulpati*, qui eam sponte dimisit, ut est in Actorum Cod. IV.

Marsilius Papafava XIV. kal. sept. collocatus est in secunda Feudorum schola, sublata prima decreto Senatus. Anno circumacto, Feuda deseruit, non tamen Gymnasium, in quo docuit etiam post bellum usque ad annum MDXXVIII. quo extinctus est admodum juvenis, ut scribit Scardeonius.

Inclinante anno, commissa est schola Universitatis *Jacobo Anconitano*, subinde autem *Petro Trambachino* Artis Notariæ locus primus, *Zaccchariæ de Rhodigio* Tres Codicis libri,

Hieremiæ Lusitano Autentica, *Julio Romano* Sextus & Clementinæ. Nullus eorum fama carebat.

MDVII.

Franciscus Argenta Cremonensis pridie id. aug. Clementinas loco *Julii Romani* explicandas suscepit; eodemque tempore *Jo. Antonius Chizzola* Brixianus ad scholam secundam Juris Civilis meridianam electus est loco *Christophori Bonvicini*, qui oblatam accipere noluit; *Jo. Maria de Geniis* Tarvisianus ad Institutiones; *Joannes de Cantiana* Romanus ad Feuda *Marsilii Papafavæ* loco; *Antonius de Saliniis* Burgundio ad scholam Universitatis; *Christophorus Parmensis* ad Artem Notariam; *Jo. Baptista de Macerata* ad Tres Codicis libros; *Jacobus de Tarento* ad Autentica; *Vincentius de Tinctoribus* ad primum Decreti locum; *Vincentius de Garzatoribus* ad secundum, quem tenuerat *Bernardinus Lana*. Turba videri potest, si numerus spectetur: nec sane omnes eminebant. Aliquibus deerat exercitatio; sed ob idipsum assiduitas inerat, & æmulandi cura major.

MDVIII.

Antonius Bagarottus Patavinus kalendis Maiis primam Decreti scholam regendam suscepit loco *Vincentii de Tinctoribus*. Exorto bello, secutus est Massimilianum Imperatorem, & postea Carolum V. a quibus Equestri dignitate, & Consiliarii titulo ornatus est. Obiit Mediolani anno MDLV.

Joannes Seranus Siculus eodem anno ad Institutiones interpretandas electus est post *Jo. Mariam de Geniis*; *Joannes Velo* Vicetinus ad locum secundum Juris Civilis meridianum post *Jo. Antonium Chizzolam*, *Marcus de Soncino* ad tertium post *Aloysium Discalcium*: quorum scholis pro modo temporum, quæ jam turbari cœperant, non defuit frequentia.

MDIX.

MDIX.

Georgius Cavallinus Patavinus tertiam Sexti & Clementinarum ſcholam obtinuit ſtipendio floren. XX. In notis Porcellini ad Collegii matriculam docuiſſe dicitur per annos decem, videlicet poſt bellum. Vacavit tamen aliquandiu valetudinis cauſſa, nec vixit ultra annum MDXXVIII. ut ſcribit Scardeonius. Eodem ferme, quo *Cavallinus*, tempore *Jacobus de Villabruna* conductus eſt ad ſcholam ſecundam Juris Civilis meridianam florenis tricenis, *Leonardus Martinengus* florenis totidem ad ſecundam Inſtitutionum, *Stephanus de Prato* ad tertiam Juris Canonici extraordinariam vicenis: tres autem, qui ſequuntur, denis tantum, *Ant. Maria de Soncino* ad Feuda eorumque uſus, *Joannes de Mulgia* ad ſcholam Univerſitatis, *Joannes de Ancona* ad Artem Notariam. Ipſe quoque *Jacobus Zabarella* Eques hoc anno Jus Civile tradebat, & præſtare ceteris credebatur. Sed ne *Joannes* quidem *de Ancona*, tantulo ſtipendio conductus, inter poſtremos erat, ſi modo eſt idem, qui *Summam* ſcripſit *ſuper Jus Canonicum*, & florere cœpit ante annum MCDLXXXV. ut putat Mazzuchellus Vol. I. p. 688.

Hoc ipſo anno incepit Juſtitium propter bellum; ſiluitque Gymnaſium uſque ad annum ſæculi decimum ſeptimum. Attamen ne hoc quidem tempore defuit, qui privatim doceret, atque ad honores ſcholaſticos contendentibus operam navaret, patentibus pro illo rerum ſtatu & Juris, & Artium Collegiis. Itaque in Actis Curiæ Epiſcopalis examina referuntur ad Lauream obtinendam inſtituta, & Promotores recenſentur, anno ſequenti pridie Kal. mart. *Bartholomæus de Urbino*, *Georgius Cavallinus*, *Marſilius Papafava*, & *Antonius Saviolus*, IX. kal. jun. *Jo. Baptiſta Roſellus*, & *Daulus Doctus*, X. kal. jan. *Nicolaus Bariſonus*, & *Ludovicus de Galeatiis*. MDXI. pridie id. jan. *Martinus de Maſtellariis*, III.

 id.

id. febr. *Julius Tolentinus*, XIV. kal. april. *Antonius Maria de Soncino*, nonis jul. *Jacobus Zabarella*, & *Stephanns a Prato*, pridie non. oct. *M. Antonius Campolongus*, III. kal. jan. *Sigiſmundus Capiliſtius*. MDXII. idib. dec. *Jacobus Zabarella*, *Bartholomæus de Urbino*, & *Antonius Porcellinus*, XVIII. kal. jan. *Hieronymus de Doctoribus*, & *Marcus Pratenſis*, XVI. kal. jan. *Ludovicus de Rugeriis*, & *Bonamicus de Baſſano*, qui Antonium filium promovit. MDXIII. III. id. jan. *Joannes Leoniſſa*, pridie kal. febr. *Vincentius de Maſtellariis*, *Antonius a S. Leonardo*, *Hieronymus Tergulina*, & *Hieronymus Juſtus*. MDXIV. v. id. febr. *Antonius a Flumine*. MDXVI. poſtrid. kal. jan. *Marcus Mantua*, qui Lauream acceperat, & admiſſus in Collegium fuerat, gliſcente bello, VIII. kal. mart. *Caſpar Urſatus*, & *Ludovicus de Leone*; & alii præterea, qui, prolatis bello rebus, Gymnaſii ſpeciem retinebant.

RECTORES ARTISTARUM AB ANNO MCCCCVI. VENETÆ DOMINATIONIS PRIMO USQUE AD JUSTITIUM ANNI MDIX.

ANnus hic MCCCCVI. insignis novo Civitatis sacramento, novisque auspiciis, scholasticis rebus componendis sine Artistarum Rectore datus est. Sed anno sequenti postridie non. jul. Universitatis hujus Rector electus est *Peregrinus de Venetiis*, locumque tenuit usque ad nonas Martias anni MCCCCVIII. quo die probatus in Artibus abdicavit. Statim suffectus illi est *Antonius de Luca*, qui pridie id. maj. anni proximi Medicæ facultatis titulos obtinuit, nec multo post in Professorum ordinem ascendit. In ejus examine actum est de impensis pro Laurea Rectori condonandis: sed rei tam gravis deliberatio in annum sequentem extracta est. Itaque *Joannes de Hassia Cassel* III. kal. jun. MCCCCIX. Rector electus, in Arte Medica gratis insequenti februario probatus est, & Laurea donatus. Valuit exemplum, nullique postea Artistarum Rectores pro Laurea solverunt.

MCCCCX. nonis jun. *Jo. Baptista de Viterbio* Rector. Ne hic quidem annum litterarium explevit, sed ineunte januario anni proximi probatus & Laureatus in Artibus rediit in patriam. Idcirco successor illi idibus januariis datus est *Philippus de Tarvisio*. Hic porro anno sequenti, cum Magistratum deponeret, elegantem orationem habuit, a Casparino Barzizio Humanarum Litterarum Professore compositam, & inter ejus opera editam. Ceterum vel ex eo tempore acutus habebatur, ut idem scribit Casparinus, & post annos non ita mul-

tos

tos ad Philoſophicam ſcholam regendam conductus eſt.

MCCCCXII. III. non. jun. *Nicolaus de Luca* Rector. In ejus electione, ut ſcribit Caſparinus in epiſtola ad Nicolaum Barzizium conſanguineum ſuum, *placuit novum jus conſtitui. Admiſſi enim fuerunt cives, qui nunquam alias recepti fuerant.* Id autem factum eſt, quod Univerſitas nimia ſcholarium infrequentia laboraret.

MCCCCXIII. VIII. id. jun. *Jo. Baptiſta de Neapoli* Rector. Thomas Mocenicus Venetiarum Dux hoc anno electus peculiarem Patavini Gymnaſii curam ſuſcepit, Præturæ memor, quam primus, dedita urbe, ſuſtinuerat; omnemque lapidem movit, ut priſtinam ſcholis frequentiam ſplendoremque reſtitueret. Ne Rectores quidem Gymnaſtici hac in parte ſibi defuerunt, circa auditoria præſertim ſcholaſque aſſidui. Noſter hic, qui Artibus præerat, accepta kalendis april. Medicæ facultatis Laurea, Magiſtratu abiit.

MCCCCXIV. IV. id. jul. *Jacobus de Turre* Bergomas Rector. Cum v. id. maj. anni proximi Medicum examen ſubiiſſet ad gradus Academicos obtinendos, ipſe ſibi ſuffecit ex ordine Profeſſorum *Stephanum de Doctoribus*, qui uſque ad kalendas proximas pro Rectore eſſet. Kalendis autem ipſis MCCCCXV. Rector electus eſt *Thomas* (vulgo *Maſellus*) *de Pedemonte* Neapolitanus, qui Artium ſimul ac Medicinæ titulos adeptus eſt VI. id. jun. anni ſequentis. Eo ipſo die *Nicolaus de Cavazzolis* Vicetinus Rector creatus eſt, anno autem ſequenti XV. kal. oct. Medicæ facultatis Doctor declaratus. Septennio poſt inter Profeſſores fuit, ut conſtat ex veteri Rotulo apud Tomaſinum lib. 5. p. 496.

MCCCCXVII. VIII. kal. jun. *Aleardus de Pedemontibus* Veronenſis Rector. Quamvis frequenter abeſſet, & alium ſibi ſufficeret, munus tamen nomenque retinuit uſque ad nonas julias anni ſequentis, quibus Rector electus eſt *Joannes de Fontana* Venetus. Hic porro locum tenuit per totum julium anni MCCCCXIX. Poſtea ita ſcribi cœpit in Actis Collegii: *Sub Recto-*

Rectoratu Domini Episcopi. Electus fuerat *Joannes* ex inclyta Ducum Bavariæ domo, ut est in vetusto codice Venetæ hereditatis Sagredæ. Sed non constat, cur locum vacuum reliquerit. Interim autem ad Episcopum ventum est; quod interdum fiebat, turbatis ambitione rebus, ne corpus hoc in gravioribus sui muneris functionibus capite carere videretur.

MCCCCXX. kalendis febr. *Venantius de Camerino* Rector. Basilica Prætoria, in qua Professores aliqui certis horis inter se disputare solebant, inopinato conflagravit. Sed Principis munificentia restituta est: cujus rei adhuc monumentum extat aureis notis insculptum.

MCCCCXXI. IX. kal. jul. *Thaddæus de Aldemariis* Tarvisianus Rector, qui perrexit ultra annum. Tandem, cum successor non inveniretur, pridie non. novembr. MCCCCXXII. idem Prorector declaratus est. Simul autem scholam regebat Medicinæ ordinariam argenteis vicenis. Prid. kal. jan. decrevit Senatus, ne Medici Collegii Doctores plures essent, quam viginti.

MCCCCXXIII. kalendis mart. *Mag. Henricus Alemanus* Rector. Artium Doctor cum esset, professus est Medicinam extra ordinem diebus festis; nec cepit facultatis hujus titulos & insignia nisi post annos viginti.

MCCCCXXIV. kal. april. *Antonius de Tarvisio* Rector, qui Lauream obtinuit VIII. kal. maj. anni sequentis. Theologorum Collegium per hæc tempora desertum ac pæne intermortuum Petrus Marcellus Episcopus, renovatis Constitutionibus, excitavit, atque Apostolicæ auctoritatis præsidio magis magisque firmari curavit.

MCCCCXXV. IX. kal. jul. *Joannes Calderia* Venetus Rectoris munus ab Universitate sibi delatum accepit, cum anno superiore Philosophiam extra ordinem professus fuisset stipendio argent. XX. Successor quoque ejus *Marianus de Camerino* inter Professores fuerat, sumpsitque Rectoris insignia V. id. sextil. MCCCCXXVI. Cum autem Episcopalis favor

vor in hac & in ſuperiore electione nimium momenti habuiſſe videretur, per litteras Ducales xv. kal. april. vetitum eſt, ne Epiſcopus in Rectoris electione ullas ſibi partes ſumeret.

MCCCCXXVII. *Joannes de Cremona* Rector. Perrexit uſque ad februarium anni ſequentis; quo menſe ſucceſſor illi datus eſt *Andreas Juſtus* Venetus, Artium Doctor.

MCCCCXXIX. *Marcus de Oſnago* Venetus Rector. Avicennam in ſcholis explicuit ſtipendio argent. XX, ut eſt in Tomo Decretorum primo p. 12. quod cuilibet Rectori liberum erat feſtis diebus.

MCCCCXXX. III. kal. nov. *Magiſter Joannes* Veronenſis Rector, cui poſt menſes tres ſucceſſit *Joannes de Albertis* Juſtinopolitanus. Hic cum fuiſſet carcere incluſus, per Conſilium XLVirum liberatus eſt.

MCCCCXXXII. *Lutovinus Zuccareda* Tarviſianus prioribus hujus anni menſibus, *Joanne de Albertis* carcere detento, uſque ad junium Prorector fuit, poſtea Rector. Jam probatus fuerat in Artibus & Laurea coronatus III. non. maj. MCCCCXXVII.

MCCCCXXXIII. pridie id. aug. *Laurentius Maphejus* Veronenſis Prorector, & quidem ad menſes paucos, ſuffectis eodem titulo ſubinde aliis, ipſoque etiam ſuperioris anni Rectore, per totum fere annum litterarium; donec menſe majo MCCCCXXXIV. *Jacobus Cyprius* Rector electus eſt. *Caputium*, dignitatis hujus inſigne, idibus jul. in Cathedrali templo recepit a *Zuccareda*, oratione ab utroque habita; ludiſque de more, quæ *tripudia* dicebantur, tota urbe celebratis. Hic vero ſplendide Magiſtratum geſſit, & plurimum ſibi auctoritatis ſumpſit. Jus enim armorum per ſyngrapham ſcholaribus concedere ſolebat; cujus ſyngraphæ formula eſt apud Tomaſinum l. 4. p. 383. Anno ſequenti Doctor creatus eſt, tituliſque ornatus Philoſophiæ ac Medicinæ.

MCCCCXXXV. nonis maiis *Mag. Joannes de Manſono* Nea-

Neapolitanus Rector. Eo curante, instituta est publica Universitatis supplicatio ad aram S. Thomæ Aquinatis in Dominicana basilica. Id pergratum Patribus illis fuit, qui se propterea communi consensu obstrinxere ad ducenda sine stipe Doctorum omnium Universitatis hujus, & scholarium funera. In Rotulo conficiendo magna exarsit inter Physicæ scholæ studiosos æmulatio quasique pugna, contendentibus aliis, ut libri Aristotelis octo *de Physica auditione* sibi explicarentur, aliis *de Cælo & Mundo* audire volentibus; eoque res devenit, ut opus Rectori fuerit ad quietem huic Classi restituendam totam advocare Universitatem, & per suffragia de penso hujus anni deliberare. Vicere secundi.

MCCCCXXXVI. XI. kal. jun. *Thomas de S. Angelo* Firmanus Prorector. Tomasinus l. 4. p. 387. scribit, creatum fuisse Rectorem *Nicolaum de S. Sophia*, qui honorem recusavit. Sed recusare, opinor, jussus est, quod esset Patavinus.

MCCCCXXXVII. IX. kal. jun. *Paullus de Mutonibus* Tarvisianus, Artium magister cum esset, in scholarium comitiis nomen profiteri voluit, Rectorque electus est. Locum tenuit usque ad kal. majas anni sequentis, quibus datus est illi successor *Leonardus de Magistris* Aquilanus, ipse quoque Artium Doctor. Senatus VI. id. sextil. constituit, ut Collegiorum controversiæ ad Episcopum deferri solitæ in posterum ad Prætorem deferrentur: quo tamen decreto Theologi comprehensi non sunt. Præterea vetuit, ne quis Venetus in Rectoris electione nomen daret; sicut antea vetitum ab ipsa Universitate Patavinis fuerat, ad vitandas turbas, quas istiusmodi Candidati suorum opibus & gratia excitare poterant. Ex Tomo I. Decret. p. 14.

MCCCCXXXIX. V. id. maj. *Bartholomæus Comes de Spilimberg* Forojuliensis Rector. Cum identidem abesset, conterraneus ejus *Jo. Antonius de Lido*, qui inter Collegii Doctores erat, pro Rectore egit. Eandem operam successori præbuit *Fr. Jacobo Sthillingholtz* ex Ordine Teutonico Hospi-

talis S. Mariæ in Hierusalem. Hic vero perrexit ultra annum litterarium usque ad idus septembres anni proximi, quo die creatus est Rector *Jo. Daniel de Advocariis* Papiensis.

MCCCCXLII. VII. kal. jul. *Henricus Stenhamwel de VVilla VVirmè* Rector, qui proximo ineunte januario Medicæ facultatis Lauream cepit, cum jam antea in Artibus fuisset probatus. Mensibus reliquis usque ad octobrem cum deesset inter petitores nomen idoneum, pro Rectore egit *Nicolaus de S. Sophia* ex Collegii Doctoribus; tandemque obtulit se loco dignus *Joannes Argyropolus* Constantinopolitanus, Rectorque factus est III. id. ejus mensis. Medicorum Collegium lege cavit, ne Doctor ullus sui ordinis in posterum Rector esset, vel pro Rectore ageret. Caussam præbuit *Nicolaus de S. Sophia* modo memoratus, qui Prorector Universitatis priore anno cum esset, orta controversia, Collegii sui jura oppugnare coactus est.

MCCCCXLIV. *Benedictus de Castello* Tarvisianus Prorectoris titulo Universitati præfuit usque ad idus majas anni sequentis; postridie autem Rector electus est, ut titulo nobiliore pergeret in annum alterum. *Cajetanus de Tienis* Philosophiæ Professor Medicorum Collegio, ut suo loco dicam, per litteras Ducales adscriptus est: quo exemplo Collegii jura minui cœperunt. Antea enim Professores commendabantur dumtaxat. Itaque decennio post *Zacharias de Feltro* Medicinæ Professor, munitus accessit Advocatoriis litteris; sed postmodum ad sedandas lites ipse quoque decreto Senatus usus est. Idem eodem modo obtinuit anno MCCCCLXI. *Matthæus de Bolderiis*, qui Medicinam tradebat Theoricam Extraordinariam; ac deinde alii sine controversia, donec res in consuetudinem venit.

MCCCCXLVI. kalendis maiis *Augustinus Calaber* Rector. Sub ejus regimine Franciscus de Engleschis Florentinus, Artium ac Medicinæ Doctor, Collegium testamento instituit ex domo & bonis suis ad custodiendos & alendos juvenes

egenos

egenos quatuor, qui Philosophiæ ac Medicinæ operam darent, singuli per annos quinos, Lauream consecuturi. Id autem fieri placuit post mortem dumtaxat Catharinæ uxoris. Ex his duos Patavinos esse jussit, tertium Tarvisianum, quartum Muglensem: uxor quintum addidit, quadriennio post mariti fatum secuta, ex bonis propriis. Curatores totius negotii esse voluerunt Præsidem Collegii Medici, Stephanum, & Benedictum fratres de Doctoribus, eorumque heredem seniorem. Id usque adeo nobili huic familiæ placuit, ut Stephanus anno MCDLVI. VIII. kal. jul. supremis tabulis mandaverit, in domo sua, & ex patrimonio suo Collegium institui generis ejusdem, si quando mares heredes deficerent. Nunc Collegii Englefchi alumni quatuor sunt, Tarvisianus, qui a Decurionibus ejus Civitatis eligitur, & Patavini tres, cum Muglensis qui petat, nullus appareat. Præbentur singulis annui argentei XLV. & cubiculum ornatum; Custodi autem argentei XV.

MCCCCXLVII. postridie kal. aug. Artium Magister *Aloysius*, vulgo *Lysius Cyprius* Rector. Cum Medicorum Collegium VIII. kal. sept. in S. Martini ædem, ut sueverat, convenire constituisset, *quia non potuerunt Doctores intrare, quod januæ essent ab intra clausæ, intraverunt hospitium Bovis sub quadam lodia, quem locum pro legitimo elegerunt*. Ex Actor. Cod. X. Casus hic omen loco præbuit. In eum enim sub initium sæculi proximi translatæ scholæ sunt. Rector cum de patria cogitaret, nondum anno circumacto, probari in facultate Medica voluit; primumque examen in Collegio subjit v. id. mart. anni proximi, alterum in Episcopi ædibus triduo post, tertium in Cathedrali basilica, ubi publice coronatus est, & Medicinæ Doctor renunciatus.

MCCCCXLVIII. idibus jul. *Desideratus Veronensis* Artium Doctor, edito rursus inter scholares nomine, Rector creatus est. Postremis autem mensibus cum abesset, Prorector fuit *Franciscus Nicolaus de Carreriis* Bergomas; idemque

que Rector factus est ineunte junio MCCCCIL. Vana multa cum irrepsissent in Laureæ diplomata, qua *Privilegia* dicuntur, Collegium Medicorum vetuit, ne ullum in posterum concederetur, nisi prius cum a Præside & Consiliariis, tum etiam ab Episcopo probatum esset. Cavit præterea, nequis ex suis privato cujusquam examini adesset, fidemque suam adjungeret, ut eum *Privilegiati* nescio qui Laurea titulisque ornarent. Solebant enim quidam non Artium modo, sed etiam Juris studiosi, ut Collegiorum judicium, & impensas effugerent, privatis in ædibus examinari; tum vero ex eorum, qui intererant, fide a Comitibus Palatinis vel Cæsareis, vel Lateranensibus diplomata obtinebant, Doctoresque habebantur.

MCCCCL. XIV. KAL. april. *Nicolaus de Manupelis* Theatinus Rector, sed non ultra mensem julium. Postea pro Rectore fuit *Petrus de Noali* Artium Doctor usque ad julium anni sequentis. Medicorum Collegium novas sibi constitutiones condidit, decreto firmavit, Doctoresque singulos in eas jurare voluit, veteribus abrogatis.

MCCCCLI. *Mag. Georgius Pinzer* ex Silesia Rector, qui Medicæ facultatis Lauream cepit III. nonas majas anni proximi, ipsisque nonis *Michaeli de Benvenutis* Artium Doctori *Caputium* præbuit, ut sibi succederet.

MCCCCLIII. XIV. KAL. jun. *Segaldus Muler* Nurimbergensis Rector, qui ultra annum litterarium cum scholastico imperio & potestate fuit, donec pridie KAL. septembr. MCCCCLIV. in locum ejus suffectus est *Bartholomæus Vasarius* de Montebodio. Hoc anno Tarvisianis scholaribus egenis provisum est. Thaddæus enim Adelmarius Tarvisianus, Artium ac Medicinæ Doctor, & Comes Palatinus, cum Romæ esset Magister Regesti Litterarum Apostolicarum, nonis septembr. testamentum fecit, domumque Hospitalem patriæ suæ, quæ *S. Maria de Battutis* dicitur, heredem ex asse scripsit, onere imposito, & quidem perpetuo, ut ex bo-

norum

norum suorum reditu pauperes adolescentes VIII. Patavii alerentur, ubi operam omnem in Theologicis studiis ponerent, titulosque Academicos obtinerent. Sed cum, labentibus annis, in beneficium hoc partim Cœnobitæ irrepsissent, partim alii, qui se vel Medicinæ, vel Jurisprudentiæ dabant, Curatores anno MDCCXXVII. rem totam in integrum restituerunt, decernentes, ut annui hereditatis fructus, qui ad sextarios frumenti LXXII. Tarvisianos, & vini congios LXX. redacti erant, in posterum viritim dividerentur Clericis Tarvisianis IV. eligendis & probandis ipsorum Curatorum judicio. Præstitutum singulis quinquennium est, intra quod Theologicum cursum expleant, & sacra piacularia quotannis quadragena fieri curent; non sine prece aliqua quotidiana ad Deum pro æterna testatoris salute propitiandum. Testator quidem non plura postulaverat sacra, quam tricena: sed cum visum sit Curatoribus pro temporum natura studentium numerum minuere, sacrorum auxerunt.

Inde Rectores fuere anno MCCCCLV. *Caspar de Amigdola* Siculus, MCCCCLVI. *Nicolaus Schirottus* Sacillanus, MCCCCLVII. *Remarius de Cœpal* ex Zelandia, MCCCCLVIII. *Joannes de Capua*. Sub anni proximi initium, *Capuano* regente Universitatem, vetuit Senatus, ne Medicinæ Professores, apertis scholis, Patavio exirent. Quod siquis Venetias vocaretur, non aliter iret, quam impetrata a Sapientum Collegio facultate per tres suffragiorum partes; nec diutius abesset, quam per dies octo; nec nisi bis in anno. Medicorum quoque Collegio consulendum Senatus censuit, cujus judicium nimis verita juventus in exteris Gymnasiis gradus scholasticos sumebat. Proinde vetuit, nequis ullo in loco Venetæ ditionis Medicinam factitaret, aut chirurgicam artem exerceret, quin Patavii rite probatus esset.

MCCCCLIX. *Hieronymus de Albano* Bergomas Rector, qui titulum non retinuit ultra nonas januarias anni proximi,

quo

quo die Medicinæ Lauream cepit. Per hæc tempora, ut in Juriſtarum Faſtis dixi, inventa eſt Typographica ars, quam cito immenſa quædam ſtudiorum omnium facilitas, & rei litterariæ propagatio conſecuta eſt. Sed quia nullum eſt tantum bonum, quod non corrumpat interdum præpoſterus uſus, & in contrarium vertat, non deſunt qui in dubium vocent, utrum ad litterarum & religionis ſalubritatem expediat eſſe typographos.

MCCCCLX. *Ludovicus Podocatharus* Cyprius VII. kal. jun. Rector electus eſt, ut in lib. Statutorum III. c. 46. ex quo loco apparet, hunc primum Artiſtis conſtitutiones ſcripſiſſe, vel potius diſperſas collegiſſe, & confirmari curaſſe. *Podocatharum* excepit anno MCCCCLXI. poſtridie kal. jun. *Joannes de Juſtis* Cretenſis, qui ineunte Majo anni ſequentis accepta Medicinæ Laurea diſceſſit. Statim poſt ſuffectus eſt *Joannes de Auguſtinis* Bergomas. Sed ne hic quidem in Magiſtratu fuit ultra nonas majas anni proximi MCCCCLXIII. quo die Medicam Lauream obtinuit. Poſtridie autem creatus eſt Rector *Balthaſſar de Lendinaria*. Mota pridem controverſia cum fuiſſet de corpore S. Lucæ Euangeliſtæ, quod ab Urio Presbytero Conſtantinopoli delatum, & in Caſſinenſi D. Juſtinæ baſilica aræ impoſitum ſervatur, occaſione alterius corporis eodem titulo Venetias allati, & ad publicam venerationem cultumque expoſiti, Principis juſſu poſtridie id. aug. aperta arca eſt coram civitatis Decurionibus, proceribus aliis, & Medicæ facultatis Magiſtris, ut de re tota cognoſceretur. *Paullus a Flumine*, & *Franciſcus Paſſera*, primarii Univerſitatis Profeſſores, pronunciarunt, oſſa illa hominis eſſe remotiſſimæ antiquitatis, deficiente capite. Defectus hic valuit ad ſedandam controverſiam; quandoquidem ſatis conſtat, Gregorium Magnum P. M. Lucæ Euangeliſtæ caput Romam tranſtuliſſe ab Imperatore ſibi conceſſum, cum Pelagii Pontificis Apocriſarius Byzantii eſſet. In honorem porro Sancti hujus Euangeliſtæ, Medicæ Artis patro-

patroni, ejus die festo Collegii Medici Doctores in templum hoc solemniter convenire solebant; factisque magnifice sacris, & oratione habita, Reliquias ejus venerabantur. Anno sæculi, quo scribimus, vigesimo quinto intermissa supplicatio est, caussamque intermissionis hujus alibi retulimus.

MCCCCLXIV. *Odomatthæus de Catonibus* Urbinas Rector, mense martio electus, novas condidit Universitatis constitutiones. Cum esset Artium Doctor, Dialecticam, & Philosophiam in scholis professus est, & quidem ita, ut inter exempla successoribus esse potuerit. Idibus martiis MCCCCLXV. Medicæ facultatis Lauream tulit: postridie autem Rector creatus est *Antonius Medulus* Tarvisianus, cui mense item martio anni sequentis successit *Belpetrus de Aurelianis* Vicetinus. Extant adhuc Ducales litteræ, quibus est confirmatus, & Laureæ diploma, quæ illi collata est idib. april. MCCCCLXVII. Mense majo locum ejus magnis contentionibus occupavit *Petrus Oddonus* Siculus, nec tamen retinuit nisi usque ad idus februarias anni proximi. Sub ejus regiminis finem institutæ sunt scholæ tertiæ Logicæ, Philosophiæ, & Medicinæ tum Theoricæ, tum Practicæ, quas regerent Patavini cives ad ingenium exercendum; nec ullus eorum ascendere ad superiores posset, quin prius virium suarum experimentum hoc tamquam tirocinio per triennium daret. Atque initio quidem incredibili animorum studio & contentione acceptum beneficium est, ut alii alios urgerent, nullusque fere ultra tirocinii tempus pergeret. Verum, amissa labentibus annis novitatis specie, moribusque mutatis, nec multi fuere præstanti ingenio juvenes, qui hujus ordinis scholas peterent, nec defuere qui inter tirones æquo animo senescerent. Tertiani isti Professores quomodo eligantur, & quodnam eorum minerval sit, alibi dixi.

MCCCCLXVIII. *Petrus de Filetinis* Utinensis Rector, qui Artium & Medicinæ Lauream cepit XII. kal. Maj. anni proximi, locumque cessit *Christophoro de Oddaxis* ex Marti-

nengo

nengo ditionis Bergomensis. Hic porro cum paullo post abjisset; vicem ejus functus est Prorectoris titulo *Hieronymus de Verona* Magister Artium usque ad kalendas majas MCCCCLXX. cum Rector creatus est *Joannes Turinius* Pesciensis. Venetiis hoc anno Philosophiæ ac Medicinæ Collegium institutum est, ad eos probandos, titulisque ornandos, qui in alterutra facultate, vel in utraque excellerent; & Paulli II. Pont. Max. diplomate confirmatum. Ad alias quoque disciplinas propagari voluit, & Studii Generalis nomine insigniri: sed intra fines suos stetit, quos adhuc tenet, ita censente Senatu, ne quid hac de caussa Universitas Patavina detrimenti caperet. Solis igitur Philosophis ac Medicis patet, iisque Venetis, quorum examini Pontificia auctoritate præest Rector Ecclesiæ S. Joannis in Bracula; in qua urbis regione Paullus Pontifex ex Nicolao Barbo natus est.

MCCCCLXXI. Rector creatus est *Jo. Andreas* de Tarvisio, MCCCCLXXII. Artium Magister *Joannes Urius* Cyprius, MCCCCLXXIII. *Jo. Andreas de Bolderiis* Veronensis, MCCCCLXXIV. *Dominicus a Judice* (al. *Zanottus*) Cenetensis, MCCCCLXXV. *Antonius de Sicilia*, MCCCCLXXVI. *Paullus Brixianus*, MCCCCLXXVII. *Jacobus de Luca*, MCCCCLXXVIII. *Jacobus de Vienna*, cui, cum mense decembri recessisset, successor datus est *Ludovicus Zuffatus* Vicetinus, *Zuffato* autem *Aloysius de Coneglano* Prorector. Decennio ferme integro nihil accidit memoria dignum, nisi quod Gradus Academici tantopere antea quæsiti, pro rerum humanarum conditione, quæ diu stare eodem loco nesciunt, præteriri cœperunt non a studentibus modo, sed ab iis ipsis qui scholas regebant, & docendi jure publice utebantur. Collegiorum querelis hac de re Venetias perlatis, decreta ipsis salutaria, totique Gymnasio decora facta sunt.

MCCCCLXXX. *Benedictus Ariminensis* Rector pridie id. mart. electus. Eo curante, Universitati concessum est,

ut

ut de Professoribus omnibus per suffragia judicaret, exceptis duobus dumtaxat, *Aquilano*, & *Sermonetta*, ex Senatusconsulto IX. Kal. nov. perscripto, quo litteræ Ducales aliis Professoribus hac de re concessæ revocantur. Subinde Rectores facti anno MCCCCLXXXI. III. Kal. april. *Antonius Vitalis* de Pirano, MCCCCLXXXII. *Bernardus de Carreriis* Bergomas, MCCCCLXXXIII. *Bernardus de Cardo* Siculus, MCCCCLXXXIV. *Laurentius Torta* ex Urceis Majoribus, qui non cepit Doctoris insignia nisi decennio post, cum Philosophiam Moralem publice profiteretur; MCCCCLXXXV. postridie non. jun. *Andreas*, al. *Hieronymus*, *Cepolla* Veronensis; quo statim bona venia recedente, v. Kal. Sextil. pro Rectore agere cœpit *Matthæus de Sebenico*, egitque usque ad januarium anni proximi, quo *Cepolla* ad munus rediit; MCCCCLXXXVI. VII. id. jun. *Bartholomæus de Scledo* Vicetinus, quo absente Universitatem rexit Prorector *Jacobus Savojanus*; MCCCCLXXXVII. postridie Kal. jun. *Ludovicus de Scledo* Vicetinus. Fuit & feminæ per hæc tempora locus. Etenim Cassandra Fidelis Veneta, cujus vitam scripsit Tomasinus, orationem habuit pro Alberto (vulgo *Bertuccio*) Lamberto Canonico Concordiensi consanguineo suo, dum Philosophiæ Lauream publice caperet. Eadem de rebus Philosophicis in tanta Gymnasii luce non semel disseruit, difficultatesque gravissimas sibi propositas acute prompteque dissolvit.

MCCCCLXXXVIII. postridie id. april. *Ludovicus Zaita* Mantuanus Rector. Cum moris esset, ut jentaculum Rectores darent, ipse pro jentaculo ludicrum certamen dedit, quod *Hastiludium* vocant, concedente tum primum Collegio. Postridie Kal. sextil. in Artibus probatus cum per mensem abjisset, pro Rectore fuit conterraneus ejus *Joannes Agnellus*.

MCCCCLXXXIX. XI. Kal. jun. Rector creatus est *Hieronymus Civalellus* Jadertinus, MCCCCXC. *Donatus Civalellus* Eques, MCCCCXCI. *Joannes de Tinctis*, MCCCCXCII. *Hieronymus Chrisarius* Jadertinus, MCCCCXCIII. *Franciscus*

Aurichalcus Veronensis, MCCCCXCIV. *Paullus de Ronchis* Brixianus, MCCCCXCV. *Leonardus Ubriacus* Veronensis. Primus hic Statutorum codicem typis commisit decreto Senatus confirmatum. MCCCCXCVI. XII. Kal. sept. *Antonius de Personis* Romanus, quem postea secuti sunt anno MCCCCXCVII. VIII. Kal. septembr. *Hieronymus Malclavellus* Vicetinus, MCCCCXCVIII. postridie id. sept. *Hieronymus Cassola* Regiensis, MCCCCXCIX. idibus sextil. *Paullus Monellus* Cremensis, cujus regimen in tempora incidit cæli intemperie, aeris gravitate, eluvionibus, insectisque inde ortis plane fœda. Territis propterea omnibus pestilentiæ suspicione, magna fuit scholasticarum exercitationum infrequentia; exactoque anno indultum Rectori est, ut post prandium IV. non. sept. Lauream caperet.

Anno sæculi exeuntis ultimo IV. Kal. oct. Rector creatus est *Sigismundus de Girardinis* Lendenariensis, sequentis autem primo XII. Kal. sept. *Octavianus Rivabeni*. Magnam per hæc tempora inter Gymnasii Philosophos controversiam excitavit vetusta lucerna ex agro Athestino effossa, quam Maximus Olybius Ethnicæ superstitioni deditus Plutoni dicaverat. Ardentem adhuc se reperisse fossores dixerunt, fidemque apud plerosque invenere ob exempla similia, quæ videri possunt apud Licetum de reconditis antiquorum Lucernis lib. I. Rem narrat Scardeonius in fine libri primi Classis III. & ex eo Tomasinus, aliique plures.

MDII. VII. Kal. sept. creatus est Rector *Paullus Zerbus* Veronensis, cui non omnia satis salva fuere, quod lingua esset parum castigata. Attamen blasphemiæ damnatus cum fuisset III. id. jan. anni sequentis, auxilio a Venetis Advocatoribus impetrato, rescissa sententia est, ut refert Monterossus. *Zerbo* suffectus est *Bernardinus Spineta* Tarvisianus, *Spinetæ* autem *Andreas Benzonus* Bergomas. Hic porro cum Lauream cepisset IX. Kal. dec. MDV. per litteras Ducales factus est Rector *Bernardinus de Portenariis* Florentinus. Eodem

dem modo factus est anno proximo Kalendis octobr. *Antonius de Aletio*, tum anno MDVII. nonis sextil. *Andreas Polonus*, sequenti vero *Andreas de Bettellis* Veronensis. Hic in annum alterum confirmatus, ingruente bello, Gymnasium clausit. Attamen nec privatæ quædam inter arma defuere scholæ, nec studiosus aliquis adolescens, qui ad gradus titulosque Academicos quoquo modo promoveretur. Aliunde quoque venere subsidia. Nam Hieronymus de Lambertis Brixianus, nobili loco natus, cum medicinam Patavii faceret, Civitate donatus, hoc anno bona sua patrio Consilio supremis tabulis reliquit, ejusque fidei commisit, ut ex eorum fructu Brixiani juvenes XI. Patavii alerentur, qui ad artes ac disciplinas acquirendas hoc subsidio indigerent, assignata domo ipsa, quam incolebat in vico S. Luciæ, ut in Collegii usum verteretur. Ex his unum, qui moribus esset castigatis, præfici aliis optimum duxit; addiditque famulum, & coquum. Et quia bonus vir sibi persuasit, hereditatem suam tempore fieri posse meliorem, vetuit ne alumnorum numerus augeretur ultra duodenos, ad vitanda vitia, quæ turbam comitari solent. Quidquid superesset pecuniæ, in pauperes erogari jussit. Porro in eligendis alumnis Lambertinæ familiæ rationem haberi voluit. Ex ea si qui forent, qui beneficio uti vellent, iis concessit, ut in Collegio manere possent per annos singuli denos, & studia colere quæcunque liberet; ceteros in Artibus & Medicina versari jussit, nec ultra sexennium retineri. Postea aliæ atque aliæ leges a Collegii Curatoribus conditæ sunt. Postremæ prodiere anno MDCXV. quibus decernitur, ut quini tantum sint alumni ex justis nuptiis, & honesto loco Brixiæ nati. Assignantur illis Venetæ libellæ tricenæ in menses singulos a Kalendis Novembribus ad Julias per quinquennium: quo elapso, scholasticos titulos & Lauream in Artibus ac Medicina sumere debent, fide in antecessum data, prædibusque confirmata. Sed has ipsas leges tempora posteriora mutarunt. Nunc enim adolescentes non

plures IV. in Collegio ſunt, nec illis ultra quadriennium litterarium continuari beneficium ſolet. Eſt tamen, ad menſtrua quod attinet, paullo majus. Præbentur enim ſingulis libellæ ſenæ quinquagenæ, & cubiculum rebus omnibus inſtructum præter lintea. Si quis admittitur ſupra numerum, tecto contentus impenſis ſuis vivit. Famulus, idemque Collegii Cuſtos, habet ſalarii nomine argenteos annuos XII. Porro Collegium conditum non eſt niſi poſt annum MDXXII. quo teſtator adquievit.

PRO-

PROFESSORES ARTISTARUM AB ANNO VENETÆ DOMINATIONIS PRIMO USQUE AD JUSTITIUM ANNI MDIX.

Religionis ratio poſcit, ut a Theologis incipiamus. Cum Barbari una cum Romano Imperio humanitatem in Italia omnem extinxiſſent, quidquid litterarum ſupererat, Epiſcoporum ædibus, & Monaſteriis concludebatur. Atque in Monaſteriis quidem geminæ ſcholæ erant, interiores, quibus exercebantur Monachi, atque exteriores, quæ cuilibet de populo patebant. Epiſcopales unius generis erant, quas interdum ipſe regebat Epiſcopus, interdum autem ex Canonicis ſuis aliquem præficiebat, qui Scholaſtici nomen titulumque ferret. Excuſſa paullatim barbarie, ac litterarum ſcholis paſſim per urbes reſtitutis, exteriores Monaſteriorum ſublatæ ſunt. Stetere diutius Epiſcopales: proindeque etiam inſtitutis Academiis, magna Epiſcopo habita reverentia eſt, & ad illum, tamquam ſcholaſtici ordinis principem, auctoritas eſt hujus generis omnis delata. Apud nos certe Epiſcopus Collegia inſtituit, Medicum ex Medicorum decuria, quam *Frataleam* vocabant, Juridicum ex decuria Judicum, Theologicum ex Cœnobiorum Magiſtris, quorum opera uteretur ad regendas ſcholas, & ad gradus ſcholaſticos recte diſtribuendos. Itaque omnis Gymnaſticus ordo primis temporibus a Collegiis pendebat, Collegia ab Epiſcopo. Ipſa autem hæc civitatis pars totius civitatis legibus, & eorum qui civitatem regebant imperio, pro talium rerum natura, ſubjecta erat. Quapropter Rectoris ſcholaſtici tribunal in aula quidem Prætoris

toris erat; at ſiquis tamen de ejus judicio quereretur, Epiſcopum appellabat, tamquam præcipuum claſſis hujus gubernatorem. Jura hæc Epiſcopalia civilium mutatione rerum paullatim comminuta ſunt, & ad ſcholam unam redacta, in qua de Deo rebuſque divinis diſputaretur. Theologiam dico ordine primam, cujus ortum & progreſſum alibi explicui. Hic de ejus Magiſtris dicam.

Theologiæ ſchola anno ſæculi quartidecimi LXIII. in Gymnaſium inducta initio una fuit, nullique obnoxia. Poſtea biformis diſputando cum evaſiſſet, duas peperit Magiſtrorum claſſes, quibus non ſine ratione & conſilio mancipata eſt.

DE PRIMIS THEOLOGIÆ PROFESSORIBUS

Ad quatuor Sententiarum libros Petri Lombardi.

NUllius publici Theologi memoria exſtat apud noſtros ante annum MCCCXCVII. quo anno *Fr. Mag. Jacobus de Confortis* Patavinus ex Ordine Prædicatorum S. Theologiæ Profeſſor eximius vocatur in veteri Laureæ diplomate apud Tomaſinum de Gymn. l. 1. p. 178. Credibile eſt, illum multo ante docere cœpiſſe: ſi modo idem eſt *Fr. Jacobus de Conforto* S. Theologiæ Magiſter, qui anno MCCCLXXXV. ſui Cœnobii Præſes dicitur in ſchedis MSS. Monteroſſi Tabellionis. Memoratur etiam in ſchedis illis *Magiſter Leoninus* ex Ordine Eremitarum, & ſine ulla temporis nota ſacræ Paginæ Profeſſor vocatur; qui titulus Theologi per ea tempora frequens erat ante inſtitutam S. Scripturæ ſcholam.

MCCCCXXIV. *Mag. Joannes de S. Marino* ex ordine Minoritarum S. Franciſci, ſacræ Paginæ Profeſſor dicitur in præfatione Statutorum Collegii Theologici, quæ ipſo Decano & auctore condita ſunt.

MCCCCXXXIII. *Mag. Ludovicus de Pirano* ad Theologiam

logiam profitendam conductus eſt ab Univerſitate argenteis quadragenis. In decreto autem Senatus, quo Profeſſorum Rotulus confirmatur, perſcriptum eſt, *talem Lecturam locum non habere, quia eſt inuſitata.* Iccirco *Mag. Ludovicus* in Ordinaria Philoſophiæ ſchola collocatus eſt. Hinc ſatis manifeſtum eſt, Theologos per hæc tempora, non Univerſitatis, ſed Epiſcopi judicio eligi conſueviſſe, reliquis Profeſſoribus nondum in Rotulo aſſociatos.

MCCCCLIX. *Jo. Franciſcus Pavinus* Patavinus Juris Utriuſque Doctor, & S. Theologiæ digniſſimus Profeſſor dicitur hoc anno in Actis Collegii Theologici Cod. 1. p. 3. Antea Decretum explicuerat, ut ad eam ſcholam diximus. Anno poſt Romam profectus eſt; ubi magna doctrinæ opinione floruit, multaque ſcripſit, quæ refert præter alios Oudinus de Scriptor. Eccleſ. in T. III. p. 2695.

MCCCCLXX. *Mag. Joannes de Utino*, vulgo *Zannettinus*, Præſes Generalis Minoritarum S. Antonii, ſcholam hanc regebat, ut eſt in Ephemeridibus Monteroſſi ad decembrem p. 254. Sed anno ſequenti IV. Kal. oct. commiſſa eſt *Mag. Franciſco Donato* argenteis quinquagenis, ut refert ex decreto Senatus Ingulfus de Comitibus.

MCCCCLXXII. IV. id. april. *Mag. Jo. Petrus de Belluno*, ex ordine Minoritarum S. Antonii, teſtis affertur in Teſtamento Jo. Franciſci Savonarolæ rogato per Guidonem de Cortelleriis, diciturque S. Theologiæ Profeſſor. Si modo ex titulo hoc certi aliquid ad rem noſtram colligere licet. Interdum enim lata quadam & ambigua ſignificatione in illorum temporum ſcriptis adhibetur.

MCCCCXC. Theologi publici munere *Magiſter Gratia* fungebatur, qui pro Minoritarum inſtituto Scoti ſui doctrinam tradebat. Studentes non pauci S. Thomæ ſtudioſi, excitata in curam hanc Univerſitate omni, tandiu egere, donec Senatus cenſuit poſtridie non. novembr. alteram aperiendam eſſe Theologiæ ſcholam, in qua Thomiſticæ doctrinæ placita

expli-

explicarentur. Tantus tamen hic ardor pro parte utraque cito refrixit. Nam Leonardus Ubriacus quinquennio post Artistarum Rector in præfatione Statutorum profitetur, *se Theologiam prorsus intermissam, & funditus eradicatam restituisse*. Et sane nulla est ante hoc tempus in Artium Statutis Theologorum mentio. Id ego dissimulare maluissem, ne illis displicerem, qui scholæ hujus initia cum Gymnasii institutione conjungunt, semperque illam viguisse putant. Sed bonis viris eripiendus est error; idque mihi facere necesse est, non ut reprehendam, sed ne reprehendar.

DE THEOLOGIÆ PROFESSORIBUS EX SCHOLA THOMISTICA.

EOdem Senatus decreto, quo recepta in Gymnasium D. Thomæ Theologia est anno MCCCCXC. ad eam regendam conductus est argenteis sexagenis *Mag. Ludovicus* ex ordine Prædicatorum. Dictus autem est *Ludovicus de Ferraria*, quod ex Ferrariensi Gymnasio accitus esset, ubi Metaphysicam profitebatur. Sedem occupavit ordine secundam, nulla habita doctrinæ Thomisticæ ratione, quod jam *Mag. Gratia* locum præcepisset. Ceterum honore habiti pares sunt, & primarius uterque declaratus. Vix annum totum *Mag. Ludovicus* scholam retinuit, non decennium, ut scribit Echardus in T. I. pag. 883.

MCCCCXCI. Cum *Mag. Ludovicus* discedere coactus esset ad Ordinis sui negotia Romæ procuranda, idibus jul. suffectus est *Mag. Bernardus* argenteis LX. Sed cum abnuisset, eodem die, eodemque stipendio conductus est *mag. Vincentius Mercurialis* Venetus, Cœnobitarum SS. Joannis & Paulli commendatione. Hic tamen ipse cito locum deseruit, progressus ad Metaphysicam, quæ per ea tempora magno in honore erat; suffectusque est *mag. Hieronymus de Monopoli*.

MDII. Ipse quoque *Monopolitanus* ad Metaphysicam transiit,

ſiit, relicta Theologica ſchola. In hanc anno ſequenti poſtridie non. jul. ſucceſſit *Mag. Caſpar de Manſuetis* Peruſinus florenis LX. qui triennio poſt aucti ſunt ad centenos. Anno MDVIII. IV. id. oct. donatus eſt argenteis Venetis viginti extra ordinem; non tamen concionandi veniam obtinere potuit, quam enixe petierat. Idem anno MDXVII. ſtatim poſt bellum evocatus eſt florenis LXXX. augendis triennio poſt ad C. ſed conditione addita, ne de concionando cogitaret. De illo ſcribit Echardus in T. II. p. 24. ſed nimiam Tomaſino fidem habet.

DE THEOLOGIÆ PROFESSORIBUS EX SCHOLA SCOTISTICA.

ANno MCCCCXC. ut antea diximus, ſcholam hanc *Mag. Gratia* Minorita regebat ſtipendio floren. LX. Quo anno cœperit, non ſatis conſtat. Sed illud tamen conſtat, ante hoc tempus, quo ſcholarum partitio facta eſt, penes ipſum unum omnem Theologiæ publice explicandæ auctoritatem fuiſſe.

MCCCCXCV. III. non. dec. *Mag. Mauritius de Porta* Anglicus, ex D. Antonii Cœnobio, electus eſt ad tempus, ſervato jure *Magiſtro Gratiæ*; quem forte abſentem, ut rediret, & Prætor, & Epiſcopus magnis conditionibus extimulabant. Conſtitutum illi ſtipendium eſt floren. LX. auctumque ad C. anno MDIV. ex commendatione Epiſcopi, & Rectorum civitatis. Apparet ex hoc decreto, adhuc Theologum Scotiſtam tenuiſſe locum primum; quia *Mag. Mauritius* Vicariam quodammodo operam *Magiſtro Gratiæ* redituro præbebat.

MDVII. v. kal. nov. Cum *Mag. Mauritius* Hiberniæ Archiepiſcopus electus eſſet, additi ſunt ejus ſtipendio argentei XXV. ut commodius agere poſſet (quæ ſunt decreti verba) & docere pergeret, quemadmodum perrexit uſque ad bellum proximum anni MDIX. Ex ejuſdem decreti verbis conſtat, auctarium hoc factum fuiſſe de Collegii ſententia & mandato.

DE METAPHYSICA PRIMI LOCI,

Quæ poſtea Metaphyſica in via D. Thomæ dicta eſt.

Ad librum primum, ſeptimum, & duodecimum Metaphyſicorum Ariſtotelis.

DIſputationes Theologicæ cum ad ſummam quandam ſubtilitatem deveniſſent, effecere, ut Metaphyſica quoque in Patavinum Gymnaſium reciperetur anno MCCCCXLII. ut colligitur ex decreto Senatus MDII. quo decreto conductus eſt *Fr. Hieronymus de Monopoli*. Ejus Profeſſores primi, ut eſt ibidem, ex Ordine fuere Prædicatorum; quorum in numero ponitur *Fr. Gratiadeus Aſculanus* a Deſiderio de Lignamine, & ab aliis Biographis; vixitque uſque ad annum MCCCCLX. ut eſt apud Jo. Michaelem Pium, & Commentaria Logica ſcripſit. Fr. Leander Albertus lib. 4. de Viris illuſtribus Ordinis Prædicatorum, & ex eo Echardus, atque alii *Aſculanum* ſæculo integro antiquiorem faciunt. Hunc, opinor, excepit *Fr. Jo. Franciſcus Contarenus*, quem memorat Ingulfus de Comitibus ad annum MCCCCLXVI. pridie non. mart. quo die ſubſtitutus illi eſt ad menſes duos *Fr. Joannes Meocatellus*. Cum autem *Contarenus* ad diem non rediiſſet, & de ſchola aliis tribuenda ageretur, per litteras Ducales prolationem obtinuit, pollicitus, ſe propediem rediturum.

Sequitur *Fr. Franciſcus Securus de Neritono*, vulgo *Fr. Franciſcus Nardus*, conductus florenis LXXX. qui anno MCCCCLXXXIV. aucti ſunt ad CL. biennio autem poſt ad CC. ut ſenex optime meritus ad levanda itineris incommoda ædes Gymnaſio proximas conduceret, & alia vitæ neceſſaria ſibi compararet. De eo ſcribit Echardus T. I. & alii. Sed vitam illi vero breviorem tribuunt, ſucceſſoremque dant

circa

circa annum MCCCCLXX. *Fr. Joachimum Turrianum* virum præſtantem, quinque linguarum peritum. Revera *Turrianus* Metaphyſicam in Gymnaſio profeſſus eſt, ut & Sanſovinus narrat poſt Veneti Ducis Auguſtini Barbadici Vitam, ſed tamquam Subſtitutus, ut erat in more.

MCCCCLXXXIX. III. kal. oct. *F. Franciſcus Securus* de Neritono cum objiſſet, in locum ejus ſuffectus eſt *Fr. Valentinus Camers* de Peruſio, attributis florenis centenis, ſed non diu docuit.

MCCCCXCII. *Fr. Thomas de Vio* Cajetanus, qui poſtea Cardinalis fuit, admodum juvenis, ſcholam hanc obtinuit, atque anno poſt Theologicam Lauream. Sed cito Gymnaſium deſeruit. Nam quadriennio poſt Brixiæ docuit, & anno MCCCCXCVIII. in Ticinenſi Academia.

MCCCCXCV. Per hæc ferme tempora *Fr. Vincentius Merlinus* huc migravit ex Theologica ſchola ſtipendio flor. C. Ex Artium Statutis, quæ anno ſequenti refecta ſunt, typiſque edita, vol. 2. n. xx. colligitur, etiam Metaphyſicam ita fuiſſe diviſam, ut altera Thomiſtica diceretur, altera Scotiſtica.

MDII. idibus jul. *Merlino* ſucceſſit *Fr. Hieronymus de Hippolyto* Monopolitanus, vulgo *Hieronymus de Monopoli*, ex Ordine Prædicatorum, eodem ſtipendio. Triennio poſt Theologicam Lauream adeptus, & Collegio adſcriptus eſt. Anno MDVI. cum enixe auctarium peteret, nonis octobr. donatus eſt a Principe aureis Venetis XXV. ex mandato Collegii. Ingruente bello, rediit in patriam, ubi ſuorum Cœnobitarum Præſes electus eſt, anno autem MDVIII. Tarentinus Archiepiſcopus. Sed hoc ipſo anno deceſſit Viterbii; ejuſque exuviæ Venetias translatæ ſunt ad SS. Joannis & Paulli Cœnobium, cujus erat alumnus. Ejus opera habes apud Echardum T. II. p. 76.

DE METAPHYSICA LOCI SECUNDI,

Quæ Scotiſtica dicta eſt.

FR. *Antonius Trombetta*, al. *Tubetta*, Patavinus Minorita Conventualis, Scotiſtarum ætatis ſuæ princeps, anno MCCCCLXIX. conductus eſt ad Metaphyſicam ſcholam florenis LXXV. quibus quini & viceni additi ſunt anno MCCCCLXXXVI. rurſus autem quinquageni anno MCCCCXCII. cum jam, Metaphyſica bifariam diviſa, ipſe non ex inſtituto modo ſuo, ſed etiam ex Gymnaſii lege Scoti doctrinam traderet. Quarto ſæculi proximi anno conſtitutus Sedis Apoſtolicæ Commiſſarius & Viſitator, obtinuit a Senatu XVII. kal. maj. ut, quo tempore munus hoc exerceret, alius quidam ex ſuis, electus ab Epiſcopo & urbis Rectoribus, Scoti Metaphyſicam in Gymnaſio profiteretur, ea tamen conditione, ut ad penſum redeunti locus reſtitueretur. Rediit, perrexitque docendo uſque ad bellum, atque adeo gliſcente bello, quoquo modo potuit, uſque ad annum MDXI. quo accitus Romam Urbini Epiſcopatum obtinuit. Sed, eo poſtea dimiſſo, Patavium regreſſus eſt, titulo contentus Archiepiſcopi Athenienſis ſine re. Objit anno MDXVIII. De illo ejuſque operibus Scardeonius, & Papadopolus T. I. p. 295.

DE PHILOSOPHIÆ SCHOLA

Ad librum primum, ſecundum, & octavum Phyſicorum Ariſtotelis, duos de Generatione & Corruptione, tres de Anima, quatuor de Cælo & Mundo.

SÆculo primo, quo inſtitutum Gymnaſium eſt, quantum aſſequi conjectura poſſumus, nulla erat certa ratio, qua Philoſophiæ Profeſſores inter ſe diſtinguerentur, imo ne Al-

bum

bum quidem illud, qui Rotulus dicitur. Modo unus partem Philoſophiæ unam, alius aliam, modo idem partes plures, modo etiam Philoſophiam ſimul & Medicinam profitebatur; nec alia cura erat, niſi ut docendi tempora recte diſpertirentur. Inclinante ſæculo Gymnaſii ſecundo, & Rotulus inſtitutus eſt, & pro Rotuli ordine locorum diſtinctio, & rerum tractandarum partes ad copiam & celebritatem in plures ſcholas diviſæ. Sed quia Acta Gymnaſii omnia, vel fere omnia, uſque ad bellum ex fœdere Cameracenſi Venetis illatum, deſiderantur, nihil planum atque explicatum, niſi ab eo tempore, quo reſtitutum Gymnaſium eſt, dare poſſumus. Attamen ne ſpatium annorum tam longum ſilentio tranſmitteremus, excuſſis, quantum per nos licuit, privatis publiciſque tabulariis, colligere aliqua conati ſumus, quæ qualiacunque ſint, partim jam dedimus fide bona, partim dare aggredimur.

ANNO MCCCC.

Exeunte anno ſæculi hujus quinto, Patavii deditionem Venetus Senatus accepit, fide data, ſe jura municipalia omnia, præſertim vero Gymnaſium, ſervaturum. Nec ſervavit modo, ſed de amplificando & ornando ſalutaribus decretis ſtatim cogitavit. Itaque anno proximo & ſequenti Profeſſores Artium ac diſciplinarum celeberrimos, magnis propoſitis ſtipendiis, undique invitavit. Ad Philoſophiam tradendam anno MCDVII. revocatus eſt ſtipendio argenteorum DC. *Jacobus a Turre* Forolivienſis, vulgo *Jacobus de Forlivio*, qui ſub Carrarienſibus ſæculo ſuperiore docuerat. Ad ſummam nominis famam cum perveniſſet, objit anno MCDXIII. pridie id. febr. In Actis Collegii Medici ejus nomen recenſetur inter Promotores uſque ad anni finem, pro more ejus ætatis, quæ in juventute promovenda ad Gradus Academicos Profeſſorum etiam abſentium, & mortuorum rationem habebat, donec alii in eorum

locum

locum sufficerentur. Tritemius; & Albertus Fabricius *Jacobum* floruisse scribunt anno MCDXXX. hoc est ab ipsius interitu sexto decimo. Historici nostri eum cum *Roncalitrio* conjungunt, & sæculo vetustiorem faciunt. In sepulchri titulo apud Eremitanos dicitur *Forlivias*. Scardeonius perperam legit *Forlivius*, qui error late propagatus effecit, ut qui postea de eo scriberent, non *Foroliviatem*, aut *Foroliviensem* nominarent, sed *Forolivium*.

Eodem anno pridie id. sept. conductus est ad Philosophicam scholam regendam argenteis CCXV. *Blasius de Pelacanibus* Parmensis, qui in Actis Collegii Medici pag. 11. dicitur *omnium liberalium artium Doctor*, & in Actis Curiæ Episcopalis anni MCDXI. pridie kal. sextil. *famosissimus omnium liberalium artium Doctor & Monarcha*. Attamen eodem anno idibus octobr. dimissus est, quod minus aptus ad docendum videretur, ejusque schola auditoribus careret; ut est in Tomo I. Decret. pag. 5. Nec vero desunt exempla similia, ex quibus apparet, quantum fidei Elogiis istiusmodi ætati illi familiaribus tribuendum sit. Etiam *Daniel a S. Sophia* primariis hujus anni Philosophis accensetur, conductus argenteis ducenis. Papadopolus addit senem Medicum *Joannem a S. Sophia*; eumque ait se Philosophum facere ex Professorum catalogis, qui catalogi nunc certe non extant. Fortasse id conjecit non sine ratione ex sepulchri indice, ubi dicitur non solum Medicus, sed etiam *Artista*, & quidem *eximius*. Mortuus est anno sæculi decimo.

MCDXIX. *Sigismundus de Polcastris* Patavinus Philosophiæ scholam Ordinariam stipendio regebat argenteorum LX. cum triennio post in Medica facultate probari voluit, & ad Medicinam tradendam transire. Sed anno MCDXXVI. revocatus est ad Philosophiam, ut locum occuparet *Ludovici de Pirano*. Attamen anno sequenti rursus migravit ad Medicos, ut refert Ingulfus de Comitibus.

MCDXXII. *Antonius de Acelo* XII. kal. decembr. conductus

ctus est ad scholam Philosophiæ naturalis Ordinariam argenteis quadragenis. Jam sexennio ante commendatus fuerat per litteras Francisci Barbari Paullo Corrario Prætori Patavino, ut in *Gymnasii Reformatione* ejus ratio haberetur. In iis autem litteris dicitur civis Tarvisianus, Physicus, & Medicus. Eodem tempore *Joannes Calderia* Venetus, cum adhuc inter scholares esset, Physicæ Extraordinariæ scholam obtinuit regendam argenteis vicenis. Initio anni sequentis orationem habuit Universitatis nomine ad studia de more auspicanda, eamdemque operam Universitati præstitit anno post. Artistarum Rector electus, functusque egregie annali munere, ad docendum rediit; ejusque nomen inter Promotores toto anno MCDXXX in Actis reperitur. De illo Fr. Joannes de Augustinis T. 2. script. Venet. Ipse quoque *Philippus de Tarvisio*, qui ante annos undecim Universitatis Rector fuerat, Philosophiam Ordinariam hoc anno in scholis tradebat; ut est in MS. Ursatorum Codice.

MCDXXV. Hoc & duobus sequentibus annis referuntur inter Promotores *Hieronymus a S. Sophia*, *Franciscus de Lido*, & *Joannes de Dondis ab Horologio* junior. Utrum docerent, in medio relinquo.

MCDXXX. *Cajetanus Tienæus* Vicetinus, Patavinæ Ecclesiæ Canonicus, qui Logicam annis superioribus in Gymnasio professus fuerat, x. kal. oct. traductus est ad Philosophiam Ordinariam, attributis argenteis LX. eamque tradidit ex loco primo, ingenti auditorum frequentia & æmulatione. Cum in Medicina quoque probatus fuisset, oblata illi Theoricæ Extraordinariæ schola est anno MCDXXXVI. Sed maluit inter Philosophos manere. Hic primus, nisi fallor, obtinuit ut Principis jussu Medicorum & Philosophorum Collegio adscriberetur, unde exemplum manavit ad posteros. Litteræ Ducales hac de re anni MCDXLV. xv. kal. nov. referuntur ab Ingulfo de Comitibus. Anno MCDLIII. abeundi veniam obtinuerat; sed postmodum revocatus est, additis ejus stipendio

dio argenteis quinquagenis. Quadriennio poſt cum primum Philoſophiæ Ordinariæ locum teneret, argenteis merebat ducenis. Obiit anno MCDLXV. ut colligitur ex decreto, quo illi ſucceſſor datus eſt *Chriſtophorus Recinetenſis*. De illo, ejuſque operibus Tomaſinus in Elogiis T. 2. p. 34. Primus Averroi auctoritatem in Gymnaſio Patavino conciliaſſe dicitur, ejus Commentaria in philoſophando unice ſecutus.

MCCCCXXXII. *Mag. Ludovicus de Pirano*, S. Theologiæ Doctor, cum ad regendam Theologicam ſcholam ab Univerſitate fuiſſet electus, aſſignato ſtipendio, nec Senatus electionem probaſſet, rediit ad Philoſophiam, quam decem ante annis deſeruerat.

MCDXXXIV. *Fr. Julianus de Sicilia* ex ordine Eremitarum, & *Andreas de Nola* ad Phyſicam Ordinariam; *Blaſius* autem *de Monteferrato*, & *Jo. Ludovicus de Radicibus* ad Extraordinariam electi dicuntur in antiquis Rotulis apud Tomaſinum p. 156. & 158. Ibidem porro *Fr. Joannes de Campo Sancti Petri* ex ordine Prædicatorum ab Aſtrologia ad Naturalem Philoſophiam traductus apparet biennio poſt.

MCDXLI. *Paullus a Flumine*, Boni filius, al. *Bagellardus*, prima ætate Philoſophiam in Gymnaſio profeſſus eſt, poſtea Medicinam, ut ſcribit Scardeonius. V. Medicos.

MCDXLVI. *Joannes de Marcanova* Venetus, cum Philoſophiam profiteretur argenteis XX. ſtipendium ejus hoc anno duplicatum eſt. Sex ante annis Artium & Medicinæ Lauream adeptus, Patavino Collegio aſcriptus fuerat extra ordinem. Hinc cœpit ſe Patavinum vocitare. Anno MCDLIII. III. non. mart. Promotor adhibitus ad Lauream Ludovici Donati, dicitur Ordinariæ Philoſophiæ Profeſſor. Secutus eſt etiam antiquitatis Studium, & de hoc quidem genere non pauca ſcripſit. Bononiæ quoque docere voluit; unde cum rediiſſet, in patria objit anno MCDLXVII. Papadopolus eum refert inter Gymnaſii alumnos. De illo poſt alios multos ſcripſit Zenus in Diſſert. Voſſianis T. I. n. XXVIII.

MCDXLVI.

MCDXLVI. *F. Joannes* ex Ordine S. Francisci electus est ad Philosophiam extraordinariam v. id. dec. ut refert Ingulfus de Comitibus.

MCDL. *Petrus de Roccabonella* Venetus Philosophiam per hæc tempora profitebatur, ut refert Riccobonus l. I. de Gymn. c. 13. Biennio post inter Collegii Philosophos receptus est, anno autem MCDLV. etiam inter Medicos.

MCDLVIII. *Franciscus Contarenus*, Nicolai filius, Patr. Venet. nonis sextil. electus est ad regendam scholam Philosophiæ secundam, quam deseruerat *Cajetanus Tienæus* ad primam translatus, ut est in schedis Ingulfi de Comitibus. Sed hoc ipso anno Legatus missus est ad Pium II. P. M. reip. nomine. Scripsit de rebus in Hetruria gestis a Senensibus Venetorum sociis adversus Florentinos; quibus rebus ipse quoque Legatus interfuit; & alia, quæ Zenus recenset in Differt. Voss. T. I. n. XXXVIII. Decessit anno MCDLX. Perperam confundi solet cum *Francisco Contareno* Presbytero, qui cum esset Artium simul ac Decretorum Doctor, anno MCDLI. Theologiæ quoque Lauream obtinuit, & post quadriennium Episcopus Æmoniensis creatus est, objitque anno MCDLXXXV.

MCDLX. *Odomatthæus de Catonibus* Urbinas, qui quadriennio post Universitatis Rector fuit, circa tempora hæc Dialecticam & Philosophiam profitebatur, ut colligitur ex ejus diplomate Laureæ Medicæ, quod adhuc extat.

MCDLXII. *Christophorus Recinetensis*, qui Ordinariam Philosophiam ex loco secundo tradebat stipendio argent. XC. hoc anno VII. kal. jul. obtinuit præterea sexagenos MCDLXIV. Medicorum Collegio aggregatus est decreto Senatus, in quo dicitur *summus Italiæ Philosophus*. Anno post, mortuo *Cajetano Tienæo*, progressus est ad locum primum, adjectis stipendio ejus argenteis ducenis. Postea transiit ad Medicos. Hoc tempore *Nicolaum Leonicenum* Vicetinæ ditionis, Græce Latineque doctum, in Gymnasio docuisse scribit Papadopolus, & quidem per annos tres. Ex Egnatii ad *Nico-*

laum ipſum epiſtola non temere conjicit: quod autem ex albis Gymnaſticis confirmat, fides ſit penes ipſum. Certe per annos ſexaginta Ferrariæ docuit Philoſophus, Medicus, & Mathematicus, ibique mortuus eſt anno MDXXIV. nonagenario major. Plurima ſcripſit, quæ refert Borſettus P. II. l. 1. pag. 61. Adde his, multa illum ex Galeno, ex Hippocrate, & Ariſtotele Latina feciſſe; primumque, ut ſcribit Joſephus Scaliger epiſt. 19. Philoſophiam & Medicinam cum humanioribus litteris conjunxiſſe.

MCDLXV. *Joannes Saracenus* Pariſienſis electus eſt ad ſecundam Philoſophiæ Ordinariæ ſcholam, ut eſſet Collega & antagoniſta *Chriſtophori Recinetenſis*, qui hoc ipſo anno aſcenderat ad primam.

MCDLXVI. *Nicolaus*, vulgo *Nicolettus*, *Vernias* Theatinus, quem *Verniam Thienæum* vocat Papadopolus, ad Philoſophiam Ordinariam ſcholæ primæ profitendam conductus eſt. Cum magnam doctrinæ famam ſibi comparaſſet, anno MCDLXXI. petente Anello de Arcamone Ferdinandi Regis Neapolitani Legato, exemptus eſt ab annali Univerſitatis judicio, & Senatus auctoritate confirmatus. Anno MCDLXXXII. quaſi parem in diſputando haberet neminem, obtinuit ut ſine antagoniſta doceret. Sed quinquennio poſt accuſatus a Scholaribus ipſis, quod æmulationis periculum ignavia vitaret, coactus eſt cum Collega diſputando certare. Stipendium ejus iterum ac ſæpius auctum, anno MCDXCI. crevit ad flor. CCCLXV. Quadriennio poſt rurſus obtinuit, ut ſine antagoniſta & concertatore ſcholam matutinam regeret; rexitque uſque ad annum ſæculi pænultimum, quo mortuus eſt. Egregie ſcripſit de animæ humanæ immortalitate; animaſque plures eſſe demonſtravit pro hominum numero, non unam; quod Averroes cenſuit, & *Vernias* ipſe interpres ejus ſuperioribus annis inconſulto docuerat. Reliqua ſcripta ejus recenſet Papadopolus T. I. p. 291.

Comes Facinus ſub anni finem ſuperioris conductus eſt

ad

ad Philoſophiam Ordinariam loci ſecundi flor. LXXXVII. cum dimidio. Sed quadriennio poſt Legatum Venetum ſecutus, ſubſtituit *Gabrielem Zerbum* Veronenſem, qui ſuo nomine doceret. Cum redjiſſet anno MCDLXXV. Subſtituti nomine ipſe quoque contentus ſcholam occupavit *Roccabonellæ*, qui rurſus ad Medicos tranſierat, impetrato ſtipendio argent. C. quibus duodeni additi ſunt ſexennio poſt, cum jam Profeſſor declaratus fuiſſet.

Promotores inveniuntur per hos annos ad Artium examina *Hieremias* Utinenſis, *Ludovicus de Malatinis*, *Simeon de Marinis* Atheſtinus, & *Franciſcus de Bonarrighiis*.

MCDLXX. *Hieronymus de Polcaſtris*, *Sigiſmundi* Profeſſoris filius, qui paucis ante menſibus Medicinæ Lauream obtinuerat, commendante Patre, Philoſophiæ Profeſſor VI. id. oct. declaratus eſt, ita tamen ut tertiarum partium eſſet, & ſtipendii nomine centena haberet ex trecenis, quæ Patri præbebantur. Illud inſuper conceſſit illi Senatus, ne ſcholarium judicio & ſuffragiis ſubjiceretur. Mortuo Patre anno MCDLXXIII. v. id. dec. confirmatum illi ſtipendium eſt verbis tum ipſi, tum paternæ memoriæ honorificentiſſimis. Et ne ad exemplum traheretur, declaravit Senatus, totum id non ſcholæ, ſed perſonæ condonari. Anno MCDLXXXII. ad locum primum Philoſophiæ Ordinariæ migravit, ut *Joannis Jacobi de Puteo* antagoniſta eſſet. Quinquennio autem poſt tranſiit ad Extraordinariam, quæ illi confirmata eſt anno MCDXCI. *dummodo quotidie legeret*, & *ſubjaceret punctis*, *prout alii legentes in Gymnaſio ſubjacent*, ut eſt in decreto XII. kal. dec. Anno ſequenti translatus eſt ad Medicos.

MCDLXXI. *Jacobus Ragazzonius*, al. *de Ragazzonibus*, Philoſophiæ Profeſſor cum eſſet, ſuæ claſſis nomine miſſus eſt Venetias ad gratulandum novo Duci Nicolao Trono. Ejus oratio adhuc extat. Sed Poetica laude in primis floruit. De illo Fr. Joannes de Auguſtinis in T. I. de Script. Venet.

MCDLXXV., *Antonius Cornelius* Patric. Venetus Philoſophiam per hæc tempora Patavii profeſſus eſt, poſtea Venetiis. A Sabellico dicitur *excellenti doctrina moribuſque inter veteres Philoſophos merito reponendus*. Quædam etiam ſcripta reliquit de Philoſophiæ prænotionibus, de forma corporis, de Motore primo. De illo Auctor Diarii Litterarii Veneti T. V. p. 360.

MCDLXXVI. *Laurentius Roverella* Ferrarienſis *Cajetano Tienæo* ſuffectus dicitur apud Papadopolum T. I. p. 289.

MCDLXXVII. *Jo. Jacobus de Puteo* Feltrinus, *Bellettus* de Monteſilice, *Franciſcus de Turricellis*, *Andreas Triviſanus*, *Albertus de Curte* his temporibus recenſentur inter Promotores, modo unus, modo alius, modo plures ſimul. Primus porro Philoſophiæ Profeſſor ſine controverſia erat; ſed, ut videtur, extra ordinem; anno autem MCDLXXXII. pridie kal. ſept. progreſſus eſt ad ſcholam hujus claſſis Ordinariam, & cum *Hieronymo de Polcaſtris* diſputare juſſus.

MCDLXXXI. *Petrus Trapolinus* Patavinus ex Vico Ageris, unde nomen ſumpſit nobiliſſima ex noſtris familia, quæ in ejus bona jure ſanguinis ſucceſſit, cum Philoſophiam Ordinariam loci ſecundi profiteretur flor. CXII. anno MCDXCI. additi ſunt ſtipendio ejus præterea XXV. Anno autem poſt cum tranſire ad Ferrarienſe Gymnaſium vellet, rurſus auctum illi ſtipendium eſt ad flor. CC. Poſtea traductus eſt ad Medicinam. V. *Medicos*.

MCDLXXXVII. Poſtridie kal. oct. *Hieronymus Muſſatus*, & anno ſequenti pridie kal. maj. *Hieronymus a Mula* inter Artium Promotores numerantur. Sed alter quidem ſæpe alias uſque ad ſæculum proximum.

MCDLXXXVIII. *Petrus Pomponacius* Mantuanus, vulgo *Perettus de Mantua*, litteris in hoc Gymnaſio artibuſque imbutus, hoc anno acceſſit ad profitendam extra ordinem Philoſophiam, ut antagoniſta eſſet *Alexandri Achillini*, qui quadriennio ante in Gymnaſium venerat, & magno cum plau-

ſu

ſu audiebatur. Argenteis conductus eſt quinquagenis, qui poſt annos quatuor aucti ſunt ad octogenos, tum autem brevi intervallo ad centenos. Anno MCDXCV. cum *Nicolaus Vernias* ſine antagoniſta ex Principis indulgentia doceret, ne claſſis hæc diſputationibus careret, quæ Profeſſorum & ſcholarium æmulationes alebant, ipſe evectus eſt ad primam Philoſophiæ Ordinariæ ſcholam, ut cum *Auguſtino a Sexo*, ſcholæ ſecundæ Profeſſore, diſputando certaret. Sed anno ſequenti ad Bononienſes migravit. Elapſo vix triennio, revocatus eſt argenteis CLXXX. qui paullo poſt aucti ſunt, creſcente in dies magis fama ejus, ad CCCL. Eodem tempore Univerſitatis judicio exemptus eſt; additumque decreto, ut quilibet Profeſſor, qui per quinquennium meruiſſet argenteis quinquagenis, vel pluribus, eodem beneficio frueretur. Anno ſæculi proximi ſeptimo verbis valde honorificis confirmatus obtinuit argenteos præterea vicenos. Sed biennio poſt, ingruente bello, Bononiam rediit, ubi deceſſit anno MDXXVI. ſenectute adhuc viridi. Princeps habitus eſt ævi ſui Philoſophus: ſed modus ejus philoſophandi in gravem incidit impietatis ſuſpicionem, quod Alexandri Aphrodiſienſis placita ſecutus, in explicanda animorum natura nimis Peripateticus eſſet, ideoque videretur de illorum immortalitate dubitare. Voce ſe ſcriptiſque purgare conatus eſt; litteris autem præſertim ad P. Savellum Dominicanum datis editiſque omnem ferme ſuſpicionem amovit. Verum, quia labes iſtiuſmodi facilius arcentur, quam eluuntur, adhuc apud quoſdam *Pomponacii* fama laborat. De illo Jovius diſcipulus in Elogiis, & Niceronus in T. xxv. ubi opera ejus omnia, & quædam etiam adverſus illum recenſet.

MCDXCII. *Auguſtinus a Sexo*, al. *de Seſſa*, ad Philoſophiam Extraordinariam loci ſecundi conductus eſt argenteis LXXX. unde ad Ordinariam migravit triennio poſt. Abeunte anno ſequenti *Pomponacio*, ad locum primum promotus eſt, additis ſtipendio ejus argenteis denis. Poſtea diſceſſit. Sed re-

vocatus

vocatus est anno MCDXCVIII. stipendio argenteorum CXX. Attamen, anno vertente, rursus abiit. Cum illo, & paullo post illum memorantur inter Promotores *Prosdocimus Baldus*, *Gelasius Saracenus*, *Franciscus de Pasinis*.

MCDXCIII. *Hieronymus de Avantiis* Veronensis Philosophus hujus anni primarius vocatur a Monterosso. Triennio post scholam rexit Ordinariam, ut colligitur ex Laureæ diplomate, quæ Leonardo Musuro collata est. De illo Maphejus de Script. Veron. l. 4. & Mazzucchellus in suo Lexico. Ex eadem domo exiit *Michael de Avantiis*, de quo dixi in classe Jurisconsultorum an. MDV.

MCDXCVI. *Antonius Fracantianus* conductus est XIV. kal. nov. ad Philosophiam Ordinariam loci secundi argenteis octogenis, cum anno superiore in schola Extraordinaria Substituti titulo docuisset. Ter auctum stipendium ejus crevit ad argenteos CLXXX. anno autem sæculi proximi sexto mortuus est. Hoc tempore multi memorantur Promotores ad Artium examina adhibiti, *Bernardinus Paganinus*, *Julianus Castagnola*, *Aurelius Bonettus*, *Ludovicus de Carraria*, *Bernardus a Flumine*, *Bernardinus de Bonarrighiis*, *Alexander Porcellinus*, *Hieronymus Accorambonus* Eugubinus. Nullum eorum docuisse constat præter *Accorambonum*, qui in Actis IV. non. mart. dicitur *Philosophiam Extraordinariam legens*. Postea migravit ad Medicos.

MCDXCVII. *Nicolaus Leonicus de Tomæis* Epirota, adoptione Venetus, pridie kal. april. munus suscepit, & quidem primus in hoc Gymnasio, Philosophiæ ex Græcis Aristotelis & Platonis scriptis explicandæ, ita postulante Universitate. Sed anno sæculi sequentis quarto III. kal. octobr. demigravit, Venetias accitus ad Græcas Latinasque litteras tradendas; ibique mortuus est V. kal. april. MDXXXI. ut scribit ad Victorem Superantium Petrus Bembus, qui honorariam amico inscriptionem biennio post in Franciscana hujus urbis basilica poni curavit. Papadopolus scribit sua quadam conjectu-

jectura ductus, *Patavii Leonicum objisse anno MDXXXIII. cum sibi ipse valetudine integra mortem prædixisset; ad D. Francisci ædem fuisse sepultum; Gymnasticam juventutem egregio comitatu, ut amoris testimonium ederet, funus duxisse; Bembum epigraphen tumulo addidisse*. Tam multa ad veri speciem scite composita Fabricium & alios fefellerunt: neque tamen credibile est, sapientem virum, qualis certe fuit Papadopolus, temere composuisse.

Augustinus Niphus Calaber, & Suessanus, ut ipse se interdum uxoris gratia vocat, hoc tempore Philosophiæ Ordinariæ apud nos Professor fuit. Postea sponte abiit, ut per alias quoque Universitates nominis sui famam circumferret. Habitus est enim inter Philosophos ejus ævi doctissimos, quamvis non satis cultus. Plurima scripsit, quæ singillatim recenset Niceronus in T. 18. p. 52. & seqq. Dictus est honoris gratia modo *Eutychius*, modo *Philotheus*, modo *sæculi sui Aristoteles*. Obiit anno MDXLV. ejusque opera omnia collecta sunt, atque edita Venetiis quadriennio post voluminibus sex. Ætate illa in deliciis habebantur, nunc jacent pulvere obsita. Liber ejus *de Intellectu* turbas excitavit, quod Averroi nimis adhæreret, unamque omnium hominum animam rationalem admittere videretur. Castigatum edidit anno 1492.

Anno sæculi hujus ultimo, & sequentis primo in Promotorum numero ad Academicos Artium gradus memorantur *Jo. Antonius Schotius* Neapolitanus, & *Tiberius de Bazeleriis* Bononiensis, Philosophiæ Extraordinariæ Professores; secundo, & tertio *Onufrius Fontana* Ordinariæ, & *Bernardinus Plumatius* Extraordinariæ: Promotores autem absque scholæ titulo *Nicolaus Noalius*, *Jo. Baptista de Barzizis*, *Hieronymus de Felicibus*, *Jo. Baptista a Galta*, *Hieronymus Bradiolus*, *Jo. Baptista de Leone*.

Etiam anno sæculi quarto plura inveniuntur Promotorum nomina, quam Professorum, *Franciscus Carrerius* XII. Kal. jun.

jun. *Jacobus Borromeus* III. id. jun. *Hieronymus de Covatis* X. kal. jul. *Thaddæus Mussatus* VII. kal. sextil. una cum *M. Antonio de Ponte*, *Michael de Albano* pridie kal. sextil. *Franciscus Trambachinus*, & *Antonius de Fantis* XII. kal. jan. Sed hic quidem in Actis Curiæ Episcopalis, ubi Artium examina referuntur, dicitur *publice legens*.

MDV. *Bartholomæus a S. Sophia* junior Philosophiæ scholam Ordinariam regebat, ut est in Actis Collegii IV. kal. sextil. Hunc Scardeonius obiisse scribit anno ætatis vigesimo octavo, non sine magno Academiæ & universæ civitatis dolore, quod summam de se movisset expectationem. Adde hujus anni Promotoribus *Marcum Discalcium*, *Benedictum de Oddis*, *Franciscum ab Equis*, & *Carolum de Janua*.

MDVI. *Alexander Achillinus* Bononiensis, disputator acerrimus, qui ante annos duos & viginti in hoc Gymnasio fuerat Philosophiæ extra ordinem Professor, nunc rursus ex patria Academia VII. id. nov. evocatus est argenteis CCL. ad secundam Philosophiæ Ordinariæ scholam, cum *Pomponacius* vetus antagonista primam teneret. Biennio post discessit, ut apparet ex decreto anni MDVIII. V. non. oct. quo illi reliqua petenti solvi jubentur. Obiit in patria anno MDXXV. Eminentissimus Philosophus vocatur a Gesnero, & sane fuit pro modo philosophandi ejus ætatis, qua scholasticæ concertationes in pretio & admiratione erant; tantique habebantur Professores, quantum interrogando ac respondendo valebant. Subtilia vincendi cupiditate quærebantur non a Philosophis modo, sed etiam a Theologis, intra tamen vetustæ doctrinæ & eruditionis fines: posteriores variandi studio nova potius quærere cœperunt. Utri melius?

MDIX. *Marcus Hydruntinus* conductus est ad Philosophiam Extraordinariam argenteis XLVII. eodemque anno datus est illi collega in schola secunda *Fr. Albertus de Florentia* argenteis vicenis, totidemque in tertia *Franciscus Fornaserius* Patavinus, ut est in libris Quæstoriis; qui, elapso majo, pro-

propter bellum Reipublicæ illatum clausi sunt. Ceterum cum Collegia belli quoque tempore aperta essent, Promotores inveniuntur ad regenda Artium examina *M. Antonius Trivisanus*, *Bartholomæus Barisonus*, *Hieronymus de Rubeis*, *Augustinus a Flumine*, *Petrus de Oddis*, *Franciscus Estensis*, *Hieronymus Maripetrus*, *Matthæus a Volta*, *Hieronymus Tolentinus*, *Bartholomæus a S. Vito*, *Ludovicus Pasinus*, *Franciscus Maurocenus*, *Hieronymus de Urbino*, *Martinus de Mantua*, *Nicolaus Passera*, vulgo *Genua*, qui in schedis Monterossi ad annum MDXII. dicitur *Promotor in Artibus*, & *Professor*.

DE LOGICÆ SCHOLA.

Ad librum primum & secundum Posteriorum Analyticorum Aristotelis.

SÆculo quintodecimo Logicæ scholæ auspicia præbuit *Fr. Paullus Nicoletti* Forojuliensis, vulgo *Paullus Venetus*, quod Veneti Eremitarum cœnobii alumnus esset. Cum præter Theologicam Lauream Philosophicam quoque retulisset, anno MCDVIII. receptus est inter eos, qui ad Academicos Artium gradus juventutem promovent: biennio autem post examinatus est in Arte Medica, & ejus insignibus ornatus. Anno MCDXI. idibus oct. datus est illi Collega & antagonista *Antonius de Urbino*, ut est in Tomo I. decret. p. 5. Obiit anno MCDXIX. & funebri oratione laudatus est a Petro Alvaroto Juris Civilis Professore. In Actis Gymnasii dicitur *Doctor profundissimus*, *omniumque liberalium Artium in orbe Monarcha*. Logicam edidit, quæ tanti habita est, ut publice prælegeretur. Reliqua ejus opera vide apud Papadopolum, a quo tamen numeratur inter Gymnasii non Professores, sed Alumnos. Vide etiam Oudinum de Script. Eccles. T. III. p. 2332.

MCDXXII. *Joannes de Fornace*, al. *de Fornacibus*, Ve-

netus ad Logicæ ſcholam conductus eſt argenteis XXX. Artium gradus non obtinuit niſi quinquennio poſt, ut apparet ex Actis Coll. Med. p. 38. Tum probatus eſt in Medicina quoque, & ad Medicos Profeſſores translatus.

Eodem anno Logicæ Profeſſor declaratus eſt Joannes *de Sicilia*, aſſignato ſtipendio argent. X. Sed non docuit ultra menſes tres. Succeſſor illi datus eſt *Cajetanus de Vincentia* (ita enim vulgo dicebatur *Cajetanus Tienæus*) qui anno MCDXXX. tranſiit ad Philoſophos.

MCDXXX. *Fr. Jo. Baptiſta* ex Eremitis S. Auguſtini x. kal. ſept. conductus eſt argenteis XV. adjecta mantiſſæ loco Morali Philoſophia, ut eſt in Tomo I. Decret. p. 11.

MCDXXXIV. *Fr. Nicolaus de Tarviſio*, Bachalarius ex Eremitarum Ordine, Logicæ Profeſſor dicitur in Rotulo hujus anni apud Tomaſinum p. 156.

MCDXXXV. & ſeq. Logicam profeſſus eſt *Dominicus de Dominicis* Venetus, Licentiatus in Artibus. Hinc poſtea cum demigraſſet, ſtudiis ſe Theologicis dedit primum Bononiæ, deinde Romæ: tum Capitulo adſcriptus eſt Civitatis Auſtriæ, deinde Epiſcopus Torcellanus creatus, denique Brixianus. Multa ſcripſit, quorum catalogum dedit Cardinalis Quirinus in Epiſtola 3. ad Benedictum XIV. P. M. de Brixianis Epiſcopis. Obiit anno MCDLXXVIII.

MCDXLI. v. id. oct. electus eſt ad Logicæ ſcholam *Baramontes de Verona*, & novem poſt annis pridie non. ſept. *Fr. Auguſtinus de Patavio*, ut refert Ingulfus de Comitibus.

MCDLXXXVII. conductus eſt *Laurentius a Molino* Rhodiginus, qui commentarium ſcripſit in Averroem, & Ægidium. Hoc autem anno III. kal. jan. decrevit Senatus, ut Logicæ ſchola, in qua Tisberi Sophiſmata explicabantur, cum vacaret, nulli amplius, ipſo inconſulto, aſſignaretur. Diſputandi libido, quæ his temporibus dominabatur, effecerat, ut plures eſſent in Gymnaſio Logicæ ſcholæ, auctoreſque iſtiuſmodi prælegerentur, ad eam fovendam idonei.

MCDXCIV.

MCDXCIV. *Benedictus Tiriaca* Mantuanus, cum adhuc inter Scholares esset, ad Logicam profitendam electus est. Hoc ipso anno exeunte, probatus est in Artibus: sub initium autem sæculi proximi ad Astrologiam se contulit.

MCDXCV. *Hieronymus Allia* Tarvisianus testis affertur in examine *Vincentii Tusci*, ad Moralem tradendam Philosophiam electi, diciturque Logicæ Professor.

MCDXCVIII. *Julius Bravus*, & *Alexander Saccus*, Veronenses, probantur in Artibus, & ad Logicam in Gymnasio profitendam destinati dicuntur.

Circa tempora hæc docuisse *Andream Turinium* Pescienseм, scribit Placidus Puccinellius in Pesciensibus monumentis. Postea in aliis Gymnasiis Medicinam professus est, multaque hujus generis scripsit, quæ recenset Fabruccius in T. 50. Opuscul. Venet. p. 85.

MDI. *Jo. Franciscus Burana* Veronensis, qui anno superiore Lauream cepit, promovente *Hieronymo Suriano* Patr. Ven. Logicæ Professore, ut dicitur in Actis, hoc anno docere cœpit. Primus in Latinum sermonem vertit Priora Aristotelis Analytica, & commentariis illustravit. Vertit etiam ex Hebræo, ut in editione Veneta 1539. vel potius ex Arabico Averrois Compendium, & Expositionem Rosadis in Posteriora. De illo Maphejus in Ver. illustr. l. 3. p. 126. Eodem anno *Franciscus Trapolinus* ad Logicam profitendam electus, pridie non. oct. Artium insignia recepit a Petro Trapolino patre. Triennio post migravit ad Philosophiam tradendam extra ordinem; anno autem MDVI. x. kal. nov. translatus est ad Medicos. Postea Florentiæ docuit, & mortuus Romæ est, ut scribit Scardeonius.

Cum *Burana* porro & *Trapolino* anno sæculi primo memoratur etiam *Bernardinus de Verona*, & Logicæ Professor dicitur in examine *Marci Faellæ* Veronensis, Philosophiæ Moralis Professoris.

MDII. *Hieronymus Fracastorius* Veronensis vix Artium

Lauream adeptus Logicam in Gymnasio profiteri cœpit. Sed paucis post annis recessit gravioribus studiis addictus. Nulli se porro studiorum generi dedit, quin summopere excelluerit, Poeta, Philosophus, Medicus, Astronomus suæ ætatis longe primus. De illo, ejusque studiis, & operibus Maphejus in l. 4. Veronæ illustr. pag. 178.

MDIII. *Bartholomæus a S. Sophia* ad Logicæ scholam conductus Lauream cepit VII. kal. nov. Sed cito ascendit ad Philosophiæ scholam Ordinariam.

MDIX. *Sebastianus de Bergomo* conductus est ad primum Logicæ locum, & *Nicolaus* de *Florentia* ad secundum, uterque florenis XXXV. *Aurelius Bonettus* Patavinus ad tertium florenis X. Sed omine minime bono; quandoquidem hoc ipso anno intermissa publica studia sunt propter bellum.

DE ASTROLOGIA.

SÆculo quintodecimo nullum Astrologiæ Professorem invenio ante *Prosdocimum de Beldimando*, qui scholam hanc regebat anno MCDXXII. stipendio argenteorum XL. ut est in libris Quæstoriis. Biennio post quædam emisit Geometrica, & Astronomica; postea vero scripsit etiam de Arithmetica. Opera hæc a *Cando* ejus nepote collecta nunc extant MSS. in bibliotheca Jacobi Superantii Patr. Veneti Cod. 1033. Commentaria ejus in Sphæram Joannis a Sacrobusto edita sunt Venetiis anno 1531.

MCDXXXIV. *Candus de Cando* ex Rotulo, quem ait Tomasinus p. 155. se ex Actis Universitatis descripsisse. Idem *Candus*, ut est ibidem, eodem tempore profitebatur Medicinam Practicam Extraordinariam. Obiit anno MCDXLVII. Non una porro erat Astrologiæ schola. Nam anno MCDXXXV. *Fr. Joannes de Campo Sancti Petri*, Ordinis Prædicatorum, S. Theologiæ Magister, Astrologiam tradebat diebus festis; anno autem sequenti cum ad Philosophiam transisset, suffectus

est

est in locum ejus per Universitatis suffragia *Fr. Antonius de Padua* Artium & Medicinæ Doctor.

MCDXLV. *Georgius Peurbachius* Noricus circa hæc tempora Bononiæ primum, deinde Patavii publice docuit, sed velut in transitu, inquit Gassendus, ut Italicam juventutem magis magisque ad hæc studia excitaret. Hinc ad Viennensem Academiam contendit, ubi Astronomiæ scholam aperuit, rexitque usque ad extremum ætatis suæ diem. Astronomicæ disciplinæ instaurator habitus est; multaque scripsit, de quibus idem Gassendus in ejus Vita T. V. p. 519.

MCDLXIII. *Joannes Mullerus* ex Regiomonte Franconiæ, vulgo *Joannes Regiomontanus*, *Peurbachii* discipulus, exeunte anno MCDLXIII. Patavium venit. Cardinalis Bessarionis commendatione inter Professores receptus Alphraganum exponere aggressus est. Extat oratio ejus prima in hoc Gymnasio habita, quam edidit Norimbergæ cum Alphragano, & Albategnio Joannes Schenerus. In ea spondet, se ustiva quædam specula, Archimedeis similia, fabricaturum. Dicitur etiam contulisse operam aliquam ad Artem typographicam perficiendam. Oppugnavit Cardinalis Cusani *de Circuli quadratura* Syntagma; & libros quinque scripsit de Triangulis tam planis, quam sphæricis. Insequenti anno Patavio discessit; cumque Venetiis, Viennæ, & Norimbergæ aliquandiu fuisset, tandem Romam accitus, ut de Kalendario corrigendo consuleretur, ibi anno MCDLXXVI. mortuus est. Vide plura apud Gassendum in ejus Vita, Thuanum, & Niceronum vol. 38. p. 377.

MCDLXXV. Astrologiam tradebat *Jo. Baptista Capuanus* ex Manfredonia, qui suis animadversionibus Sphæram illustravit Joannis a Sacrobusto, & Expositionem scripsit in Theorias novas Planetarum Georgii Peurbachii. Postea Canonicus Regularis fuit ex Lateranensibus, tum Episcopus, ut est in Almagesto Riccioli T. I. pag. 37.

Sub finem sæculi hujus scholam tenuit *Federicus Chryso-*

gonus Jadertinus, ut colligitur ex ejus oratione, quæ inscribitur *Speculum Astronomicum*, edita anno MDVII.

Sed jam schola hæc a divinandi studio discesserat, & Astronomiæ nomen sumpserat; tum autem totam Mathesim complexa, titulo quoque nobiliore in Rotulis uti cœpit, *de Mathematica & Astronomia*. Ineunte sæculo proximo, utramque profitebatur *Benedictus Tiriaca*, de quo diximus in Logicis, stipendio argenteor. LVI. Decreto autem III. kal. jul. MDVI. cautum est, ne duæ istæ facultates in posterum separarentur, nec earum stipendium florenos excederet quadragenos. Postea *Tiriaca* scholam dimisit. Sed anno MDVIII. cum inventus nullus esset, qui illam pro dignitate regere posset, VII. id. sept. rursus accitus est. Onus recipere cum aliter nollet, quam aucto stipendio, additi sunt floreni IV. una cum verbis honorificentissimis. Sed, ingruente bello, demigravit.

DE SOPHISTICA,

Quæ in Actis Gymnasii Sophistaria dicitur.

Ad Elenchos Sophisticos Aristotelis.

INclinante sæculo quintodecimo, addita Logicæ scholæ Sophistica est, tamquam pars ejus. Quinam autem esset scholæ hujus fructus, cognosci potest ex libris, qui prælegebantur. Ita enim est in Artium Statutis ad annum MCDXCVI. l. 2. c. 20. *Deputati ad Sophistariam teneantur legere Logicam Paulli Veneti, & Quæstiones Strodi, cum Dubiis Pauli Pergulensis, & pro tertia Lectione Regulas, seu Sophismata Tisberi*. Hæc illis temporibus optima habebantur ignoratione meliorum. Sed pleraque Professorum nomina oblivione periere; nec sane dolendum. Anno sæculi sequentis tertio memoratur *Hieronymus de Plegasetis* Vicetinus; diciturque ad *So-*

phista-

phiſtariam publice explicandam deſignatus: nono autem, qui belli primus fuit, plures inveniuntur Sophiſticæ Profeſſores in libris Quæſtoriis ſine ſtipendii diſcrimine. Ordine primus ſignatur *Sebaſtianus de Florentia*, conductus anno ſuperiore florenis XXX. Sed ſub initium anni hujus cum mortuus eſſet, ex Præfecti mandato docuit *Antonius Toſinius* Florentinus eodem ſtipendio uſque ad kalendas apriles. Poſtea ſuffectus eſt *Hieronymus de Caſtiliono;* huic autem ſucceſſor datus eſt *Generalis de Madiis*, qui cito locum ceſſit *Antonio de Ancona*. Hic ad ultimum ſcholam clauſit.

DE MORALI PHILOSOPHIA

Ad decem Ariſtotelis Ethicorum libros.

MOralis Philoſophia ſæculo quintodecimo recepta in Gymnaſium eſt, non ita tamen, ut ipſa per ſe ſtaret, & ſcholam conſtitueret; ſed ut, pro vario ſcholarum ſtatu, modo uni accederet, modo alii ad penſum augendum, & induſtriam acuendam. Verum progreſſu temporis, ut fit, ſuum ſibi Profeſſorem vindicavit, certumque auditorum genus ſibi uni addictum. Geminata eſt etiam aliquando, ut per eam juniores Profeſſores ingenium experirentur, ſtipendio contenti argenteorum X.

MCDVII. *Caſpar de Barzizis* Bergomas cum Rhetoricam profiteretur diebus ordinariis, ſimul illud ſibi concedi voluit, ut Philoſophiam Moralem diebus vacantibus explicaret, ſtipendio conſtituto argenteorum CXX.

MCDXXX. Moralis Philoſophia acceſſit ad Logicam. Nam x. kal. oct. *Fr. Jo. Baptiſta* ex Ordine Eremitarum ad utramque ſimul tradendam conductus eſt argenteis XV. ut eſt in Tomo I. Decret. p. 11. Quadriennio autem poſt *Venantius de Camerino*, qui Rector fuerat, Morali ſe totum dedit, eamque unam diebus vacantibus profeſſus eſt.

MCDLII.

MCDLII. Moralis Philoſophia rediit ad Rhetoricam; *Laurus* enim *Quirinus* Patr. Venetus hoc anno utramque tradidit, conductus etiam in annum proximum. Qua de re vide *Rhetoras*.

MCDLXXII. *Hermolaus Barbarus* Patricius Venetus, omnium (ut Bembi verbis utar) e ſua civitate, qui ante illum nati eſſent, Latinis Græciſque litteris doctiſſimus, per biennium admodum juvenis in Patavino Gymnaſio Moralia tradidit, omneſque Ariſtotelis libros interpretatus, priorum ſex compendium dedit, quod typis commiſit pronepos ejus Daniel anno 1544. Hanc in rem memoria dignum puto, quod *Hermolaus* ipſe de ſe ſcripſit Venetiis anno 1484. ad *Nicolaum Verniatem* Theatinum, Philoſophum hujus Univerſitatis primarium: *Scito, me Ariſtotelem cœpiſſe profiteri magna frequentia, & incredibili deſiderio litteratorum bonorum: ſed, ut ſemper aſſolet, non ſine detractoribus*. Virum in rep. principem, omniumque magnarum artium diſciplinis inſtructum cito ad altiora Superi vocarunt. De ejus vita & Operibus vide Apoſtolum Zenum in Diſſert. Voſſianis T. 2. n. CII.

Jamvero cum ſchola hæc valde pateret, multique ſe temere ad docendum offerrent, anno MCDLXXXI. v. non. april. Senatuſconſultum factum eſt, nequis Moralia in Gymnaſio traderet, quin prius rite probatus docendi jus, nomenque Doctoris obtinuiſſet. Itaque in examinum Actis multorum nomina recenſentur, qui ad Moralis Philoſophiæ ſcholam deſignati dicuntur, anno MCDXCIII. *Laurentius Torta* ex Urceis Majoribus, olim Univerſitatis Rector, MCDXCVI. *Jo. Andreas Luſa* Tarviſianus, & *Vincentius Triſcus* Cæſenas, MCDXCVIII. *Petrus Ghelinus* Vicetinus, MD. *Jo. Ludovicus Cavaccius* Brixianus, & *Jac. Philippus de Pellibus nigris* Trojanus, MDI. *Marcus Faella* Veronenſis, MDII. *Bartholomæus Pivius* Cremonenſis, & *Onufrius Bonafides* Anconitanus, MDIII. *Hieronymus de Avogariis*. Iſtis omnibus Laurea collata eſt ſcholæ hujus gratia, in qua ſuum quiſque

expe-

experiretur ingenium priſca illa planeque mirabili ſtudioſæ juventutis æmulatione, quam poſteritas moribus debilitata nec aſſequitur, nec aſſequi fortaſſe poteſt.

A. MDVI. III. kal. jul. decrevit Senatus, ut ſchola ſecunda Philoſophiæ Moralis clauderetur. Triennio autem poſt conductus eſt ad primam argenteis quindenis *Joannes Parma* Veronenſis; qui tamen Gymnaſio abſtinuit belli cauſſa.

DE MEDICINA

TEORICA

Ad primam Fen Avicennæ, Aphorismos Hippocratis, & Artem Parvam Galeni.

PRACTICA

De Febribus, de Morbis particularibus a capite ad cor, de Morbis a corde & infra.

MEdicinæ classes in Gymnasio duæ sunt: in prima Theoricæ, in altera Practicæ Professores continentur. Suas utraque classis semper scholas habuit, modo multas, modo paucas, quæ tamen recte distingui, atque ordine dari nequeunt, nisi post instauratum sæculo proximo Gymnasium.

Ex Medicis, qui scholas post annum sæculi hujus quintum rexere, primus occurrit *Petrus de Tomasiis* Venetus, qui etiam sub Carrariensibus docuerat. Colligitur ex decreto Senatus xv. kal. nov. MCDIX. quo illi successor datus est *Antonius de Luca*, qui superiore anno, inter Scholares cum esset, Universitatem rexerat. Eodem decreto *Joanni de Caronellis* Coneglanensi Medicinæ Practicæ Professori auctum stipendium est argenteis denis, cum illi antea libellæ Venetæ centum detractæ fuissent. Subinde *Bartholomæus de Montaneana* docere cœpit, jamque anno sæculi vigesimo secundo Medicinam tradebat Extraordinariam stipendio argenteor. C. ut est in vetusto Ursatorum Codice. In Rotulo anni MCCCCXXXV. apud Tomasinum p. 156. Professor dicitur Medicinæ Practictæ Ordinarius, quam scholam tota vita retinuit, adjectis ejus stipendio argenteis quindenis anno MCCCCXLI.

MCDXIII. *Antonius Cermisonus*, filius Cermisoni Parmensis,

menſis, Venetarum copiarum Ductoris, Patavii natus, Medicinam Theoricam Ordinariam profitebatur argenteis XL. ut eſt in decreto hujus anni poſtridie non. jun. quo vetat Senatus, ne illi ſolvatur ſtipendium niſi pro rata, quod abfuiſſet dies aliquot ſine facultate. Sub finem anni MCDXXIII. decrevit Senatus, ut quoties *Cermiſonus* Venetiis eſſet, vel alibi Medicinæ faciendæ cauſſa, alius quidam ejus loco doceret, qui *Subſtitutus* diceretur, attributis argenteis LX. quæ ſumma conficeretur ex aliorum Profeſſorum ſtipendiis, ſi ærarium ſolvendo non eſſet. Quinquennio poſt ablatus eſt illi Subſtitutus; ſed anno MCDXXXV. rurſus redditus, addito inſuper honore, ut ſine antagoniſta doceret. Obiit anno MCDXLI. Facius ſcribit de Viris illuſtr. p. 37. nihil ab eo litteris mandatum fuiſſe, quod de his rebus ſatis a veteribus traditum arbitraretur. Contra Scardeonius in lib. 2. claſ. IX. ait, Commentarios de re Medica luculentiſſimos ab eo ſcriptos fuiſſe, qui per univerſum terrarum orbem vulgati legebantur. Et nequid ſit, de quo Biographi conveniant, alii ajunt, ingentes opes, quas medendo collegerat, *Cermiſonum* obliguriſſe, alii gratis Medicinam exercuiſſe. Illud nobis certum eſt, anno MCDXXII. nonis ſept. totius anni ſtipendium a Principe in anteceſſum obtinuiſſe ad minuendum æs alienum, quo undique premebatur. Maphejus in Verona illuſtr. l. 3. p. 127. *Cermiſonum* ſuis civibus accenſet, aitque Patavii docuiſſe una cum M*atthæo* fratre.

MCDXIV. Hoc anno & quatuor ſequentibus inveniuntur inter Promotores *Almericus de Serravallo*, & Patavini quatuor, *Chriſtophorus de Tomaſiis*, *Franciſcus de Melategnis*, *Bonus a Flumine*, *Franciſcus de Niaſio*. Duo autem poſtremi anno MCDXXII. Medicinæ Practicæ Profeſſores dicuntur in Codice Urſatorum de Rationibus Quæſtoriis, argenteis conducti uterque quadragenis.

MCDXXII. *Stephanus de Doctoribus* cum Medicinam Extraordinariam profiteretur argenteis XXXV. obtinuit præterea

quindenos, totidemque biennio post, cum Medicinam Theoricam ordinariam traderet substitutus *Cermisono*. Obiit anno MCDLXIII. ut est in Ephemer. Monterossi ad mens. oct. p. 147. Eodem anno *Thaddæus de Aldemariis* Tarvisianus, Universitatis Prorector, Medicinam Extraordinariam tradebat diebus festis stipendio argent. XX. *Nicolaus* autem *de Cavazzolis* Vicetinus argenteis XXX. ut est in Ursatorum Codice ad hunc annum. Ibi porro etiam *Fr. Franciscus de Maximo* inter Medicæ Artis Professores refertur, sed incertum quo stipendio. Nec vero omittendi sunt Promotores ad medica examina adhibiti, *Franciscus de Motonibus* Tarvisianus, *Georgius Carrerius* Cyprius, *Antonius Scarperia* Florentinus, *Gulielmus de Mercato novo*, *Nicolaus de Leonardis*. Hic in Actis Collegii Medici anni MCDXXIV. p. 31. Venetus dicitur: attamen Petr. Paullus Vergerius litteris Bononia datis v. non. maj. 1390. eum vehementer urget, ut ad suos redeat, commemoratis Bononiensis Academiæ laudibus, quam deseruerat, ut in nostra hac Patavina bonis artibus instrueretur.

MCDXXIII. *Henricus de Alemania* Universitatis Rector Medicinam Estraordinariam tradebat diebus festis stipendio argent. XX. Eodemque tempore docebat *Ugo Bencius* Senensis Philosophus, & Medicus admodum peritus, qui anno MCDXXVIII. bona Principis venia recessit, suffecto ad tempus *Joanne de Camerino*. Postea rediit; jamque anno MCDXXX. Medicinam Ordinariam cum *Cermisono* Collega atque æmulo profitebatur argenteis quadragenis. Anno post discessit, ut colligitur ex decreto Senatus III. id. Oct. accitus a Ferrariensibus ad Philosophicam scholam regendam. Nec tamen ibi diu mansit, sed per alias vagatus Academias, demum Romæ obiit anno MCDXLVIII. cum de re Medica quædam scripsisset, quæ refert Borsettus de Gymn. Ferrarien. P. II. p. 20.

MCDXXX. *Marcus de Osnago* Venetus ad Avicennam interpretandum conductus est argenteis vicenis, ut est in T. I. Decret. p. 13.

MCDXXXIII.

MCDXXXIII. *Jo. Benedictus de Castagnolis* Patavinus IX. kal. aug. probatus in Arte Medica, statim docere cœpit, & in anni sequentis Rotulo dicitur Professor Medicinæ Practicæ Extraordinariæ. Quinquennio post, cum mereret argenteis quadragenis, obtinuit præterea denos. Anno autem MCDXLI. Gymnasio abstinuit, ut valetudinem custodiret Gatamelatæ, qui terrestribus Venetorum copiis præerat. Cum rediisset ad pensum, octo post annos obiit. Eodem anno *Eq. Michael Savonarola* Patavinus ad tertium Avicennæ librum interpretandum conductus est argenteis centenis. Sed VII. id oct. censuit Senatus, tollendam esse tamquam inutilem scholam hanc, *Savonarolam* autem, virum præstantissimum alio in loco cum dignitate collocandum. Attamen in Rotulis trium annorum consequentium nihil est immutatum. Postea Ferrariam demigravit, magnis conditionibus invitatus a Nicolao III. Marchione Estensi; ibique cum doceret, & fama ingenti Medicinam faceret, civitatis jure donatus est. Scripsit, Patavii cum esset, de Aquis Aponensibus, & multa præterea, quæ recenset Scardeonius, & Borsettus de Gymn. Ferr. P. II. p. 18. Illis adde Commentariolum *de magnificis ornamentis civitatis Paduæ*, quem præfatione ornavit, typisque edidit Muratorius in Tomo XXIV. Rerum Italicarum. Quamdiu vixerit, non convenit inter Biographos. Muratorius accedit ad Alexandrum Guarinum, qui *Michaelis* vitam producit ad annum sæculi sextum & sexagesimum.

MCDXXXIV. *Christophorus de Barzizis* Bergomas in Rotulis hujus anni, & trium qui sequuntur, dicitur Professor Medicinæ Practicæ Ordinariæ. Non caruit fama, & quædam etiam scripsit, quæ refert Donatus de Calvis in Scena Litter. P. I. p. 99.

Rector Universitatis *Jacobus Cyprius* de Medicina extra ordinem hoc anno disputabat; *Candus de Cando* Practicam tradebat; *Simon de Lendinaria* una cum *Sigismundo Polcastro* Theoricus erat. *Polcastrus* autem, de quo dictum est a nobis

bis in Philosophis, quinquennio post ad scholam primam Ordinariam, petente Universitate, provectus est; veruntamen *per modum provisionis*, ut decreti verbis utar, donec insignis aliquis Professor reperiretur. Locum tenuit cum laude supra spem & expectationem; ideoque post triennium confirmatus est, aucto stipendio ad argenteos CXC. Anno MCDXLVII. veniam obtinuit aliena Gymnasia visendi ad Medicam eruditionem colligendam. Porro cum anno MCDLVIII. IV. non. sept. missionem caussariam peteret, concessit illi Senatus, ut quoties minus recte valeret, alium pro arbitrio sufficeret in locum suum, aucto insuper stipendio mense octobri ad argenteos CCC. Septem post annis idem illi arbitrium confirmatum est, addita etiam ejus amovendi libertate, quem semel substituisset. Obiit anno MCDLXXIII. Philosophorum & Medicorum ætatis suæ princeps cum haberetur. Anno superiore III. Kal. sept. Hieronymo filio suo Medicæ facultatis Lauream præbuit; quo die Antonius filius ejus alter Juris Civilis Laurea coronatus est, *adstantibus utroque Rectore utriusque Universitatis, & utroque Collegio*, ut est in Actis. De illo, ejusque scriptis Scardeonius, Portenarius, & Papadopolus, qui tamen annum emortualem haud recte signarunt.

MCDXXXV. *Joannes de Mansono* Neapolitanus, Universitatis Rector cum esset, Medicinam Extraordinariam diebus festis tradebat, eamdemque profestis *Christophorus de Bonaciis*.

MCDXXXVI. *Bartholomæus de Noali* Medicinam Theoricam extra ordinem profiteri cœpit mercede non ita magna, quæ sæpius aucta post annos decem crevit ad argenteos centenos. Cum famam docendo, & Medicinam factitando collegisset, anno MCDXLVII. duplicatum illi minerval est. Obiit anno MCDLI. cum paullo ante argenteos insuper septuagenos obtinuisset. De illo, & Francisco fratre Scardeonius l. 2. Class. IX. p. 214.

MCDXL. *Marcus Doctus* Tarvisianus ex hoc ferme tempore

pore

pore docere cœpit, ut colligitur ex decreto Senatus MCDLXIII. IV. kal. mart. quo anno ex suffragiorum scholasticorum periculo exemptus est. Anno MCDLX. Medicinam Practicam extra ordinem tradebat, auctumque illi stipendium est ad argenteos LXXXV. ut est in schedis Ingulfi de Comitibus. V. Chirurgos.

MCDXLI. Inter Promotores ad Medica examina recensentur *Simeon de Ruspano* ex Civitate Austriæ, *Franciscus de Janua*, *Zacharias de Montesilice*, *Antonius Rosellus*. Et hic quidem procul dubio etiam Professor fuit; confirmatusque est hoc anno, & biennio post, additis stipendio ejus argenteis XXV. ut refert ex decreto Senatus Ingulfus de Comitibus.

MCDXLVI. *Bartholomæus a S. Sophia*, *Bartholomæi* Professoris filius, scholam regebat Medicinæ Practicæ Ordinariam stipendio argenteorum C. qui bis aucti crevere ad ducenos anno MCDLXII. Eodem anno Theoricæ Extraordinariam tenebat *Hieronymus a Vallibus* argenteis vicenis, qui duplicati sunt anno MCDLIII. Sexennio autem post transiit ad Practicam Ordinariam, quam diu professus est, collega ejus & antagonista cum esset *Balthassar de Perusio*. Anno MCDLXXII. mortuus est, cum stipendium ejus pervenisset ad argenteos quinquagenos supra centum.

MCDXLVIII. *Joannes de Fornacibus*, qui inter Logicos docendi tirocinium posuerat, Medicinæ scholam regebat stipendio argent. CXXX. Una autem cum illo docebat *Andreas Marionus*, al. *de Marionibus*, cui anno proximo auctum stipendium est ad argenteos centenos. *Joannes* porro quinquennio post discessit.

MCCCCXLIX. *Mattheolus de Perusio* clari nominis Medicus hoc anno apud nos docebat, & inter Promotores invenitur. Eum Perusini anno MCCCCLIII. in patriam revocarunt conditionibus valde amplis, ad extremum vero etiam minis, sibi illudi existimantes, quod beneficium rejiceret antea peroptatum, ut ipsi ajebant, fidemque falleret. Attamen

in

in propofito manfit, ufus opera & patrocinio Francifci Barbari, magnæ auctoritatis Senatoris, qui cum Perufinis egit, ut *Mattheolum* æquo animo nobis relinquerent, nec Patavino Gymnafio Medicinæ gloriam inviderent, quandoquidem Perufinum Jurifprudentiæ fama fatis floreret. Primam eo anno Theoricæ Medicinæ fcholam regebat argenteis quadringenis, quibus feptennio poft additi funt præterea C. Geminum Tractatum edidit de memoria regulis & potionibus Medicis juvanda; vixitque ufque ad annum MCCCCLXXI. Non defunt tamen qui vitam illi longiorem tribuant, inter quos Monteroffus nofter.

MCDLII. *Joannes de Arculis*, al. *Arculanus*, Veronenfis, Medicinæ Practicæ Ordinariæ Profeffor, Bononia evocatus, ut in decreto Senatus hujus anni III. kal. jan. Hinc Ferrariam migravit, ut Duci Borfo I. medicinam faceret, ibique mortuus eft anno MCDLX. Scripfit de Balneis, de Febribus, & alia, quæ habes apud Maphejum, & Borfettum de Gymn. Ferrar. P. II. pag. 41. *Arculano* fuffectus eft ftipendio argenteorum CCCXX. *Gerardus de Bolderiis* item Veronenfis, cui anno MCDLVI. datus eft Subftitutus *Matthæus* frater, qui doceret argenteis XL. quoties *Gerardus* Venetias vocaretur ad ægrotos curandos. Eodem decreto confirmatum illi docendi jus eft extra aleam fuffragiorum Univerfitatis. Quædam etiam fcripfit, de quibus Maphejus l. 3. de fcript. Veron. p. 127.

MCDLIII. *Petrus a Noali* Medicinæ Profeffor dicitur in decreto Senatus XI. kal. dec. Eodem anno *Zacharias de Feltro* fuffectus eft in locum *Joannis de Fornacibus*, qui abierat, argenteis feptuagenis. Anno MCDLV. cum per litteras primum Advocatorias, deinde Ducales adfcriptus Collegio Medicorum fuiffet, Collegium oratores Venetias mifit, qui Senatum rogarent, ne jura fua hujufmodi litteris infringi pateretur. Obiit anno MXDLVIII. quo anno in locum ejus fucceffit *Paullus a Flumine*. Circa hæc tempora inter Patavinos Medicæ facultatis magiftros refertur *Joannes Turinius* Pefcienfis a Placido Puccinellio in Monumentis Pefcienfibus.

MCDLVIII.

MCDLVIII. *Paullus a Flumine*, qui ab anno MCDXLI. Philosophiæ Professor fuerat, III. id jan. hujus anni electus est ad Medicinam Practicam Extraordinariam stipendio argent. LXXV. Anno MCDLXXII. VII. kal. jan. ascendit ad Ordinariam, aucto ad argenteos centenos stipendio. Sed post annos octo scholam dimisit, ut Venetias se conferret ad Medicinam faciendam, data illi facultate substituendi Doctorem alium, donec ejus soli atque aeris periculum faceret. Obiit anno MCDXCIV. cum quædam scripsisset de ægritudinibus infantium. Ex gente hac fuit F. Ludovicus a Flumine Minorita Philosophus, & Theologus, non tamen Gymnasii Patavini Professor, ut perperam quidam scripserunt. Extat sepulchralis inscriptio, unde ejus munera titulique cognoscuntur, apud Scardeonium lib. 2. Clas. VII.

MCDLIX. *Petrus de Roccabonella*, qui Philosophiam professus fuerat argenteis quadragenis, ad Medicinam translatus est additis vicenis, qui crevere ad centenos anno MCDLXII. cum regeret scholam medicinæ Theoricæ Ordinariæ secundam. Anno post secutus est Legatum Venetum ad Gallorum Regem, suffecto *Joanne ab Aquila*, donec abesset, nec abfuit ultra annum. Post triennium rediit ad Philosophiam, ut locum teneret *Christophori Recinetensis*, stipendio argent. CLXXX. Sed anno MCDLXXV. rursus ad medicinam se contulit, eadem occupata Theoricæ Ordinariæ cathedra argenteis CCCL. qui aucti sunt ad quadringenos anno MCDLXXXI. Demum sexennio post idibus mart. evectus est ad locum primum classis ejusdem, aucto stipendio ad argenteos DL. obiit anno MCDXCI.

Eodem anno XVII. kal. dec. *Franciscus a Noali*, *Bartholomæi* defuncti frater, electus est ab Universitate ad Medicinam Theoricam Extraordinariam, & litteris Ducalibus confirmatus, quas refert Ingulfus de Comitibus. Anno MCDLXXI. pridie id. jun. conductus est decreto Senatus ad totam vitam.

MCDLXI. *Matthæus de Bolderiis* Veronensis, *Gerardi*

frater, postridie non. maj. in ejus locum suffectus est stipendio argent. CC. cum jure Collegii, in cujus possessionem missus est a Prætore non sine contentionibus: concessa interim *Gerardo* honesta missione, ut Medicinæ Venetiis faciendæ vacare posset. Anno post III. kal. mart. exemptus est ab Uversitatis judicio.

MCDLXIII. *Joannes ab Aquila* Anxanensis IV. non. dec. suffectus est ad tempus *Roccabonellæ*, ut jam dixi. Cum autem *Roccabonella* rediisset ad pensum, ipse anno MCDLXXII. VII. kal. jan. electus est ad Practicam primam Extraordinariam, deinde Ordinariam stipendio argent. LXXV. Anno MCDLXXXI. cum abeundi veniam peteret, confirmatus est, aucto stipendio ad argenteos CCL. quinquennio autem post ad CCC. Anno MCDLXXXVII. ad secundum Theoricæ Ordinariæ locum translatus est, ut cum *Roccabonella* certaret. Mortuo autem antagonista, VI. kal. octobr. MCDXCI. ad locum primum provectus est, cum paucis ante mensibus novum auctarium obtinuisset. Post biennium petiit levaminis gratia, & obtinuit scholam primam pomeridianam Practicæ Ordinariæ. Ætate ejus ingravescente, anno MDIII. XVI. kalend. novembr. additus est scholæ adjutor *Bernardinus Speronus*. Denique triennio post ætatis vacationem obtinuit, stipendio, quod valde creverat, ad argenteos quingenos redacto. De illo Mazzucchellus T. II. p. 900.

MCDLXIV. *Balthassar de Perusio* electus est III. kal. sept. ad Medicinam Practicam Ordinariam, loco *Bartholomæi de S. Sophia*, ad triennium argenteis CCC. quibus additi sunt quinquageni anno MCDLXXI. cum primum locum teneret. Obiit triennio qost: & cum Italia tota inveniri non potuisset, qui scholam hanc sui ordinis principem pro dignitate occuparet, XIV. kal. decembr. Senatus censuit, quærendum esse aliquem, qui, sumpto Substituti nomine, doceret, cessurus provinciam præstanti Doctori, cum primum se offerret.

ret. Eodem anno clarere cœpit *Joannes Antonius de Lido*, alias *Lidius*; qui tamen non tam docendo, quam medendo ingentem adeptus famam, a ſchola identidem avocabatur, ut principibus per Italiam viris Medicam opem ferret. Tantam hanc peritiæ opinionem eo præſertim ſibi peperit, quod cum anno MCDLXVI. morbus Venetiis ingruiſſet febriculoſus, quaſique peſtilens, unde pauciſſimi evaderent, Patavio excitus ſalutaria attulit remedia, quibus confeſtim fugatus eſt. Læta civitas miraculo rei hominem, tamquam cælo delapſum, nummis & honoribus cumulavit.

MCDLXV. *Nicolaus de Prato* conductus eſt argenteis vicenis, & *Hieronymus a Turre*, al. *Turrianus*, quinquagenis. Hic autem anno MCDLXXX. Piſanis ſe obſtrinxerat: non tamen receſſit, ſiquidem anno poſt auctum ejus ſtipendium eſt ad argent. CXII. Anno MCDLXXXV. cum abdicaſſet ob ſtipendii tenuitatem, revocatus eſt argenteis CC. attamen inſequenti migravit ad Ferrarienſe Gymnaſium. Inde biennio poſt rurſus Patavium accitus eſt ad occupandum locum Medicinæ Practicæ Ordinariæ ſecundum argenteis CCC. ut certaret cum *Coradino*, qui primum tenebat. Ceterum addita conditio eſt, ut anno proximo uterque Univerſitatis judicio ſubjiceretur, iſque præcederet, qui plura ſuffragia ferret. Ejus ſtipendium auctum eſt quadriennio poſt ad argenteos DC. Obiit anno MDVI. De illo, ejuſque Operibus Fabruccius in T. 44. Opuſc. Venet. p. 29. & Maphejus in Ver. illuſtr. l. 4. p. 148.

MCDLXVII. *Chriſtophorus Recinetenſis* ex Philoſophia tranſiit ad Medicinam Theoricam loci ſecundi; ejuſque ſtipendium ſemel iterumque auctum anno MCDLXXIV. crevit ad argenteus quadringenos. Cum *Saccus*, qui locum primum tenebat, vita exceſſiſſet, *Recinetenſis* illuc aſcendit, additis ſtipendio ejus argenteis quinquagenis. Anno MCDLXXXVIII. cum Practicæ Ordinariæ ſcholam regendam ſuſcepiſſet, repente receſſit, ut colligitur ex decreto Senatus hujus anni XVII. kal. febr.

MCDLXXII. *Petrus Saccus* Veronenſis idibus jan. electus eſt ad ſcholam primam Theoricæ Ordinariæ, ſtipendio argent. CD. attributis pro itinere vigintiquinque: admiſſuſque ſtatim in Collegium eſt. Sed obiit triennio poſt. De illo Maphejus in Ver. illuſtr. l. 3. p. 128. Eodem anno *Petrus Carrerius* ex Monteſilice ſuffectus eſt in locum *Paulli a Flumine* ad tradendam Practicam Extraordinariam ſtipendio argent. LXXV. Anno ſequenti exemptus eſt ab Univerſitatis judicio; triennio autem poſt obtinuit argenteos inſuper quinquagenos. Anno MCDXCI. migravit ad Theoricam Ordinariam, ut cum *Aquilano* diſputaret, aucto ſtipendio ad argent. CCL. anno autem poſt ad Practicam, ut antagoniſta eſſet *Hieronymi a Turre*.

MCDLXXIII. *Joannes Buzzacarenus* idibus januar. electus eſt ad Medicinæ Extraordinariæ ſcholam tertiam, quam anno ſuperiore tenuerat *Antonius Muſſatus*.

MCDLXXIV. *Cecchinum Martellinum* Ravennatem Patavinis Medicinæ Profeſſoribus annumerat Paſolinus de Vir. illuſtr. l. 3. c. 5. atque eum publice docuiſſe per annos viginti, ſcribit. Huic porro addit etiam *Franciſcum Lovatellum*. Sit fides penes ipſum. Inter Promotores ad Medica examina recenſentur *Nicolaus a S. Sophia* junior, *Joannes de Janua*, *Petrus Mainus*, & *Laurentius de Noali*.

MCDLXXIX. *Alexander Sermonetta* Senenſis, fama nominis clarus, ex Piſana Academia accitus eſt ad regendam Theoricæ Ordinariæ ſcholam ſtipendio argent. D. addito jure Collegii, cujus nomine argentei triceni ex ærario illi ſolverentur, donec imminuto Doctorum numero, ipſi quoque locus eſſet. Anno poſt cum Senatui placuiſſet, ut Profeſſores omnes quotannis ab Univerſitate per ſuffragia probarentur, *Sermonetta* honoris gratia exceptus eſt. Auctum quoque illi ſtipendium eſt anno MCDLXXXI. ad argenteos DC. attamen poſt triennium diſceſſit.

MCDLXXX. *Mag. Coradinus* Bergomas electus ad Medici-

dicinam Practicam Extraordinariam in Gymnasio profitendam, post annos duos abire constituit. Sed postmodum, petente Universitate, in officio mansit, aucto stipendio ejus ad argenteos vicenos supra centum, ut est in T. I. Decret. p. 53. Anno MCDLXXXIV. obtinuit argenteos præterea ducenos, qui homini concessi dicuntur, non scholæ; triennio autem post trecenos: evectusque est eodem tempore ad Practicæ Ordinariæ locum primum. Obiit anno MCDXC.

MCDLXXXIV. *Victor Maripetrus* conductus est argenteis quinquagenis ad Medicinam Practicam Extraordinariam, ut in T. I. Decret. p. 106. Anno MCDXCVI. auctum est stipendium ejus ad argenteos LXXX. subinde autem anno MDIV. ad centenos, ut pari conditione esset cum *Bernardino Sperono* antagonista. De *Maripetro* vide Patinum in Lyceo Patavino p. 132.

Promotores memorantur *Franciscus a Vallibus*, *Antonius Rubeus*, *Antonius Lupatinus*.

MCDLXXXV. *Simeon de Marinis* Athestinus, qui inter Philosophos docere cœpit, Medicinæ Practicæ Ordinariæ Professor dicitur in examine Medico *Vincentii Tusci* Moralia profitentis. Eandem hanc Medicinæ partem eodemque tempore exponebat *Franciscus de Lido*, ut scribit Monterossus in suis Ephemeridibus.

Cum anno superiore abiisset *Sermonetta*, in ejus locum Medicus celeberrimus *Franciscus Bencius* ex Gymnasio Ferrariensi accitus est, decretis argenteis DCC. qui in menses singulos pro rata solverentur, nec ulla unquam imminutio quovis titulo fieret, etiamsi valetudinis caussa Gymnasio abstinere cogeretur. Illud quoque in conditiones sibi concedi voluit, ut si forte in medio studiorum cursu obiret, reliquum anni stipendium hæredibus solveretur: præterea ut Collegio statim adscriberetur, & hoc nomine argenteos haberet non minus XXX. tum ne scholarium suffragiis & judicio unquam subesset: postremo ut sua omnia adducere, & abducere sine ul-

la vectigalis solutione posset. Obiit anno MCDLXXXVII.

MCDXC. *Petrus Leonius* Spoletinus, non Medicus modo ex Galeni sectatoribus facile princeps, sed & Astronomus magni nominis, Roma evocatus est argenteis millenis ad tradendam Medicinam Practicam Ordinariam *Coradini* loco jam defuncti. Sed post biennium discessit. De ilo Jovius in Elogiis, & Fabruccius in T. 40. Opusc. Venet. p. 102.

Philippus Rambertus Venetus electus ad Medicinam extra ordinem profitendam argenteis quinquagenis, anno MCDXCIX. obtinuit præterea XXX.

MCDXCI. *Joannes de Scledo* cum Theoricam Extraordinariam profiteretur argenteis quinquagenis, XII. kal. mai. obtinuit præterea LXXV. Postea profectus est Alexandriam, operam medicam Venetorum Consuli navaturus, ut est in T. I. Decret. p. 93.

MCDXCII. *Nicolaus de Zanottis*, & *Nicolaus Passera*, vulgo *Genua*, memorantur inter Promotores. Sed alter hic, qui *Marci Antonii* Philosophi pater fuit, etiam Professor dicitur, & sine controversia docuit usque ad primam senectutem. Anno MDXXII. vivens sibi monumentum posuit in basilica S. Joannis in Viridario. De illo Scardeonius p. 215.

Gabriel Zerbus Veronensis, qui decem ante annis Philosophiam in Gymnasio tradiderat, hoc anno Romæ cum esset, III. non. jan. invitatus est ad Medicinam profitendam, oblatis argenteis quadringenis: sed conditionem non accepit. Triennio post sexcentenis invitatus accessit ad regendam scholam primam Theoricæ Ordinariæ. Letho indignissimo extinctus est anno MDV. De illo ejusque fatis Jovius in Elogio M. Antonii Turriani, & Maphejus in Ver. illustr. l. 3. p. 128.

Onufrius Fontana cum Medicinam Extraordinariam profiteretur argenteis quinquagenis, idibus aug. hujus anni obtinuit præterea tricenos: quadriennio autem post crevit stipendium ejus ad argent. CXXV. Anno sæculi proximi tertio IV. non. mart. testis affertur in examine Valerii Zuccoli Tarvisiani, diciturque Ordinariæ Philosophiæ Professor. Anno post obiit.

Fran-

Francifcus de Caballis Brixianus v. kal. fept. conductus eft argenteis CCL. ad annum dumtaxat, ut Practicam Ordinariam profiteretur loco *Leonii*, qui objerat. Anno fæculi fexto III. id. febr. rurfus accitus eft, fuffectufque in locum *Hieronymi a Turre* Veronenfis argenteis quadringenis, quibus additi funt fexageni triennio poft, cum jam teneret locum primum. Docuit ufque ad bellum. Mortuus eft in patria anno MDXL. De illo ejufque Operibus Ghilinus pag. 57.

Hieronymus de Polcaftris ex Philofophia III. id. oct. traductus eft ad Medicinam Theoricam Ordinariam argenteis CCL. ut difputaret cum *Joanne ab Aquila* primum locum tenente. Vir fuit non doctrina modo, fed etiam pietate ac religione infignis.

MCDXCIV. *Antonius de Arimino* Practicæ Ordinariæ Profeffor fato ceffit. In ejus autem locum fucceffit *Petrus Trapolinus*, ex Philofophia traductus ftipendio fuo argent. CC. quod anno demum MCDXCIX. pridie kal. nov. auctum eft ad CCC. Cum autem filium haberet Ecclefiæ addictum, eum Senatus anno MDVI. x. kal. febr. commendavit Epifcopo Patavino, & per Oratorem fuum etiam Romano Pontifici, ut ad locum defignaretur, qui in Patavino Canonicorum Collegio primus vacaret, vel fimplex aliud facerdotium illi tribueretur Principis commendatione dignum. Id porro datum eximiis patris meritis; quandoquidem ex antiqua confuetudine, quæ poftea confirmata eft decreto Senatus MDV. x. kal. febr. civis Patavini ftipendium ultra florenos CCC. augeri non poffet. Ex libris Quæftoriis apparet, eum fcholam fecundam tenuiffe Theoricæ Ordinariæ anno MDIX. quo mortuus eft. Non Philofophus modo, & Medicus fuit, fed etiam Mathematicus; ad eumque audiendum ex ultima Britannia homines, ex Hifpania, ex Gallia conveniebant, ut fcribit Scardeonius l. 2. Claf. IX. p. 215.

MCDXCVI. *Francifcus Aurichalcus* Veronenfis, cum diu tradidiffet Theoricam Extraordinariam Subftitutus *Joannis de*

Scle-

Schledo, eo mortuo, III. kal. decembr. suffectus est stipendio argenteor. CXV. Anno sæculi sexto x. kal. nov. translatus est ad Practicam Extraordinariam, sed Gymnasio abstinuit.

Hoc ipso anno Medicinam profiteri in Gymnasio cœpisse *Thomam Philologum* Ravennatem argenteis sexagenis, Papadopolus scribit: sed ego nihil hujusmodi invenire potui; nec sane verisimile puto, cum anno MDXVIII. ad primam Sophisticæ scholam conductus sit florenis non amplius vicenis; anno autem MDLXXVII. adhuc in vivis esset, & Medicinam Venetiis faceret, ut constat ex ejus testamento. Ad fidem narrationis tuendam Ginnanus Abbas Cassinensis de Ravennat. Litterat. p. 101. *Philologi* vitam producit ad annos ferme CXX.

MCDXCVII. *Alexander de Benedictis* Lemniacensis Medicinæ Practicæ per hæc tempora Professor, & quidem magni nominis, scripsit multa, quæ refert Maphejus in Verona illustr. l. 3. p. 129.

MD. *Bartholomæus de Montaneana* junior seniori medendi arte minime par, sed politioribus litteris longe major, ut scribit Scardeonius, qui ejus opera legit nunquam edita, turbatis bello scholis, Venetias concessit, ibique mortuus est v. id. maj. MDXXV.

MDI. *M. Antonius a Turre* Veronensis, *Hieronymi* filius, videtur hoc anno docere cœpisse. Florenis merebat quinquagenis, qui biennio post kalendis sextilibus aucti sunt ad octogenos, cum Theoricæ Extraordinariæ scholam secundam teneret. Postea ad primam promotus est, stipendio aucto ad florenos C. Anno MDVI. x. kal. oct. obiit admodum juvenis, ejusque laudes magnifico elogio complexus est Jovius, & ex eo Maphejus in Verona illustr. l. 4. p. 149.

MDII. *Sebastianus a Ponte Montioni*, Artium Doctor electus est ab Universitate ad tertium Avicennæ librum interpretandum: cujus rei gratia Lauream medicam cepit XIV. kal. aug.

MDIII.

MDIII. *Bernardinus Speronus* XVI. kal. nov. electus est adjutor & substitutus *Joannis Aquilani*, senis optime meriti, qui scholam pomeridianam regebat Practicæ Ordinariæ. Triennio post, *Aquilano* vacatione concessa, in locum ejus suffectus est stipendio floren. CC. Non desunt argumenta, cur credamus, etiam sub finem sæculi superioris eum publice docuisse, sed extra ordinem. Anno primo post bellum rediit in Gymnasium, cum paullo ante Romæ fuisset ad curandam valetudinem Leonis X. Pont. Max.

Hieronymus de Urbino Theoricæ Extraordinariæ Professor dicitur in Actis VI. kal. aug. hujus anni, in quibus Artium examina referuntur.

MDIV. *Philippus a Pomo aureo* idibus febr. Theoricæ Extraordinariæ Professor electus cum fuisset, eamque egregie traderet, intra annum mortuus est. Ad locum occupandum accessit *Hieronymus Pindemontius*, ex Gymnasio Ferrariensi accitus florenis quinquagenis. Sed cito abdicavit. Schola autem sublata est decreto Senatus III. kal. jul. MDVI. in quo dicitur *Lectura superflua, cum satis superque sint tres Doctores*.

Andreas Alpagus, al. *Bonagius*, Bellunensis primam Theoricæ Ordinariæ scholam per hæc tempora tenebat. De illo Pilonus in Hist. Bellun. l. 5. & Papadopolus T. I. p. 293. Uterque autem merita ejus, & opera refert.

MDV. Defuncto *Zerbo*, conductus est III. kal. jan. ad profitendam Theoricam Ordinariam *Antonius Cittadinius* Faventinus ducatis aureis quadringenis, qui tamen ad florenorum rationem æstimarentur, ut jam fieri consuevit in aliorum Professorum stipendiis, ideoque summam efficerent floren. CDXCVI. Antea Pisis docuerat, Bononiæ, Ferrariæ, & Parisiis quoque. Quædam etiam edidit tum Philosophica, tum Medica, quæ recenset Fabruccius in T. 44. Opusc. Venet. p. 46.

MDVI. *Franciscus Trapolinus Petri* filius, ex Philosophia X. kal. nov. traductus est ad scholam secundam Medicinæ Theoricæ Extraordinariæ, assignato stipendio floren. C.

Angelus Beſuccius Brixianus electus eſt ab Univerſitate ad tertium Avicennæ librum interpretandum. Icciro cepit inſignia Medica, ut eſt in Actis a. d. VIII. kal. maj. ubi dicitur *Omnium liberalium artium, præſertim Aſtronomiæ, & Arithmeticæ peritiſſimus*. Biennio poſt locum ceſſit *Laurentio de S. Miniato*.

MDVII. *Hieronymus Oddus* ex Monteſilice pridie kal. mart. conductus eſt florenis LXXV. ad Practicam Extraordinariam, expulſo *Aurichalco*, qui ſine cauſſa, & ſine venia Gymnaſio abſtinebat.

MDIX. *Hieronymus de Libertis* Patavinus conductus eſt ad locum tertium Practicæ Extraordinariæ, *Bartholomæus* autem *Bariſonus* ad tertium Theoricæ, uterque florenis XX. ut eſt in libris Quæſtoriis, qui hoc ipſo anno Profeſſoribus clauſi ſunt belli cauſſa.

DE CHIRURGIA

VUlnerum Medicina, quæ Chirurgia dicitur, ſub initium ſæculi quintidecimi cum Anatome conjuncta erat; eique in publicis Gymnaſii exercitationibus inſerviebat, ut jam in prima hujus Operis parte diximus. Profeſſores duo erant, interdum autem unus tantum, ſtipendio conductus non ſane ingenti. Floruit in primis *Benedictus Galmarellus* Patavinus, qui multis ante annis profiteri in ſcholis cœperat, non Chirurgus modo, & Medicus per ea tempora inſignis, ſed etiam Philoſophus, ut eſt in ſepulchri titulo ad Baſilicam Antonianam. Huic addendus *Leonardus Bertopalea* item Patavinus, *cujus doctrinæ præclara monumenta* (inquit Scardeonius) *toto terrarum orbe probantur*. Nam præter multa, quæ inedita reliquit, Commentarium emiſit in Canonem quartum Avicennæ, Tractatum Chirurgicum, Syntagma de aquis ad pellendas ægritudines idoneis, & alia, quæ ſtudentium manibus olim terebantur, ut idem ſcribit Scardeonius l. 2. Claſ. IX. pag. 209.

MCDXXII. *Matthias de Feltro* conductus eſt ad Chirurgiam argenteis octonis, & *Nicolaus de Adria* vicenis, ut eſt in vetuſto Urſatorum Codice. *Nicolao* autem anno MCDXXX. VIII. kal. oct. auctum eſt ſtipendium florenis quatuor. Neque eſt, cur quiſpiam de ſummula tam minuta miretur. Hominibus enim per ea tempora ad vanitatem uſque gloriæ cupidis quodlibet minerval ſatis erat, modo Univerſitatis jure & honore fruerentur. Quamquam ipſa quoque Artis natura & conditio tempeſtate illa ita ferebat, quæ nondum ſatis illuſtrata, habebatur tamquam Medicinæ adminiſtra, quavis operæ ſuæ mercedula contenta.

MCDXXIV. *Laurentius de Caſulis* Senenſis conductus eſt ad Chirurgiam, & confirmatus biennio poſt, ut eſt in veteribus Rotulis apud Tomaſinum p. 157. Anno autem ſe-

quenti conducti sunt *Jo. Michael Bertopalea Leonardi* filius, & *Joannes Antonius de Padua*.

MCDLXXVII. *Marcus Doctus* ex Medicina, quam per annos supra triginta professus fuerat, transiit ad scholam hanc, ut refert Tomasinus p. 280.

MCDXCVI. *Jo. Baptista Fortezza* Vicetinus III. kal. dec. conductus est ad Chirurgiam florenis sexagenis, Senatui probatus ob peritiam maxime, quam ostenderat in curandis vulneribus Com. Pitiliani Venetarum copiarum Ductoris. Postea cum abjisset, suffecti sunt Chirurgi duo, decretis in singulos florenis XX. quæ summa in posterum firma esset.

MCDXCVIII. *Franciscus de Orlandis* de Corinaldo electus ad profitendam Chirurgiam, III. id. oct. Medicæ facultatis insignia cepit; eademque cepere triennio post XIV. kal. nov. ad eamdem scholam designati *Franciscus Marcellinus* ex Foro Sempronii, & *Antonius Capredinus* de Romano. Utrum reipsa docuerint, non satis constat.

MDIII. *Bartholomæus Lazisius* X. kal. sextil. conductus est decreto Senatus florenis quadragenis, quod esset solus. Sed anno sequenti cum rediisset *Fortezza*, locus ei primus est assignatus una cum stipendio suo florenorum LX. *Lazisii* autem schola III. kal. jul. MDVI. clausa est. *Fortezza* perrexit usque ad annum MDIX. quo scholæ omnes belli caussa intermissæ sunt.

E R R A T A

Pag. 16. Tolle lineas ultimas de *Cassandra Fideli*, cui suus datus est locus inter Artistas pag. 89.

INDEX
IN PARTEM II.

A

B.

Ban-

C.

de

D.

Decius

Greu-

Oddo-

P.

Q.

R.

S.

Sena-

T.